

การศึกษาอนุกรมวิธานของพืชที่มีเนื้อไม้บริเวณช่องเขาขาด จังหวัดกาญจนบุรี

นายวสุ สุทนต์เสถียร

สถาบันวิทยบริการ

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาพฤกษศาสตร์ ภาควิชาพฤกษศาสตร์

คณะวิทยาศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2543

ISBN 974-347-092-1

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

**TAXONOMIC STUDY OF WOODY PLANTS AT HELLFIRE PASS,
KANCHANABURI PROVINCE**

Mr. Vasu Sudthsathien

**สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย**

**A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Science in Botany**

**Department of Science
Chulalongkorn University**

Academic Year 2000

ISBN 974-347-092-1

หัวข้อวิทยานิพนธ์

การศึกษาอนุกรมวิธานของพืชที่มีเนื้อไม้บริเวณช่องเขาขาด จังหวัด
กาญจนบุรี

โดย

นายวสุ สุทศเสถียร

สาขาวิชา

พฤกษศาสตร์

อาจารย์ที่ปรึกษา

รองศาสตราจารย์ ดร.ทวีศักดิ์ บุญเกิด

คณะวิทยาศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้หัวข้อวิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการ
ศึกษาตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิต

.....คณบดีคณะวิทยาศาสตร์

(รองศาสตราจารย์ ดร.วันชัย โพธิ์พิจิตร)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธานกรรมการ

(รองศาสตราจารย์ สุมิตรา คงชื่นสิน)

.....อาจารย์ที่ปรึกษา

(รองศาสตราจารย์ ดร.ทวีศักดิ์ บุญเกิด)

.....กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ บุศบรรม ฌ สงขลา)

.....กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร.อบฉันท์ ไทยทอง)

วสุ สุทรเสถียร : การศึกษาอนุกรมวิธานของพืชที่มีเนื้อไม้บริเวณช่องเขาขาด จังหวัดกาญจนบุรี (TAXONOMIC STUDY OF WOODY PLANTS AT HELLFIRE PASS, KANCHANABURI PROVINCE) อาจารย์ที่ปรึกษา : รศ.ดร. ทวีศักดิ์ บุญเกิด, 207 หน้า. ISBN. 974-347-092-1.

การสำรวจและเก็บตัวอย่างไม้ดอกประเภทที่มีเนื้อไม้บริเวณช่องเขาขาด จังหวัดกาญจนบุรี ระหว่างเดือนมีนาคม พ.ศ. 2541 ถึงเดือนตุลาคม พ.ศ. 2543 เก็บตัวอย่างทั้งหมดได้ 375 ตัวอย่าง ได้ตรวจหาชื่อวิทยาศาสตร์ได้จำนวน 121 ชนิด ซึ่งจัดอยู่ใน 38 วงศ์ 73 สกุล พบว่าวงศ์ที่มีจำนวนชนิดมากที่สุดได้แก่วงศ์ Caesalpiniaceae มีจำนวน 21 ชนิด วงศ์ที่มีจำนวนชนิดพรรณไม้มากเป็นอันดับสองคือ Mimosaceae มีจำนวน 12 ชนิด พันธุ์ไม้ที่เด่นและมีปริมาณมากในพื้นที่ศึกษาคือ พฤษภ (Albizia lebbek (L.) Benth.) ปอสา (Broussonetia papyrifera Vent.) และ ประคู้ป่า (Pterocarpus macrocarpus Kurz) นอกจากนี้ยังพบพืชถิ่นเดียวของประเทศไทยจำนวน 4 ชนิดคือ กำลังช้างสาร (Acacia craibii I.C. Nielsen) อรพิม (Bauhinia winittii Craib) กาหลงเขา (Bauhinia viridescens Desv. var. hirsuta K. Larsen & S.S. Larsen.) และ ดอกเสี้ยว (Jasminum siamense Craib) พรรณไม้ที่เก็บรวบรวมได้ ได้จัดทำคำบรรยายลักษณะทางสัณฐานวิทยา รูปวิธานจำแนกสกุล รูปวิธานจำแนกชนิด รวมทั้งข้อมูลทางนิเวศวิทยา การกระจายพันธุ์ ชื่อพื้นเมือง ประโยชน์และภาพถ่าย ได้จัดทำตัวอย่างพรรณไม้ตามแบบมาตรฐาน และเก็บรักษาไว้ ณ พิพิธภัณฑ์พืช ศาสตราจารย์กสิณ สุวตะพันธุ์ ภาควิชาพฤกษศาสตร์ คณะวิทยาศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาควิชา.....ลายมือชื่อนิสิต.....
สาขาวิชา.....ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....
ปีการศึกษา.....ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

##4072380423 : MAJOR BOTANY

KEY WORD: TAXONOMIC STUDY/WOODY PLANTS/FLOWERING
PLANTS/HELLFIRE PASS/KANCHANABURI

VASU SUDTHSATHIEN: TAXONOMIC STUDY OF WOODY PLANTS
AT HELLFIRE PASS, KANCHANABURI PROVINCE. THESIS ADVISOR:
ASSOC.PROF.DR. THAWEESAKDI BOONKERD, 207 pp. ISBN 974-
347-092-1.

The surveys and collections of woody plants at Hellfire Pass, Kanchanaburi province were made during March 1998 to October 2000 and 375 specimens were collected. One hundred and twenty one species of woody plants were reported. They were classified into 73 genera within 38 families. The highest number of species are observed in Caesalpiniaceae with 21 species. The second highest number families are found in Mimosaceae with 12 species. The common species of woody plants in this area are *Albizia lebbek* (L.) Benth., *Broussonetia papyrifera* Vent. and *Pterocarpus macrocarpus* Kurz. It was found that *Acacia craibii* I.C.Nielsen, *Bauhinia winittii* Craib, *Bauhinia viridescens* Desv. var. *hirsuta* K. Larsen & S.S. Larsen and *Jasminum siamense* Craib are endemic species. Taxonomic description, key to the genera and species, ecological data, geographical distribution, vernacular names, uses and color photographs were prepared. The voucher specimens were prepared and deposited at the Prof. Kasin Suvatabhandhu Herbarium, Department of Botany, Faculty of Science, Chulalongkorn University.

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

Department.....Student's signature.....

Field of study.....Advisor's signature.....

Academic year.....Co-advisor's signature.....

กิตติกรรมประกาศ

ข้าพเจ้าขอขอบพระคุณรองศาสตราจารย์ ดร. ทวีศักดิ์ บุญเกิด อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์อย่างสูงที่ได้ให้ความช่วยเหลือ คำปรึกษาและดูแลในเรื่องต่างๆที่เป็นประโยชน์ในการทำวิทยานิพนธ์เล่มนี้ จนสำเร็จลุล่วง รวมทั้งขอขอบพระคุณรองศาสตราจารย์ สุมิตรา คงชื่นสิน รองศาสตราจารย์ ดร. อบนันท ไททอง รองศาสตราจารย์ บุศบรณ ฌ สงขลา รองศาสตราจารย์ วิยดา เทพหัตถ์ และรองศาสตราจารย์โกสุม พิระมานที่ได้ให้คำปรึกษาที่เป็นประโยชน์อย่างยิ่ง

ขอขอบคุณ รท.หญิง วิภาวรรณ ลีละบุตร รน. ฝ่ายธุรการ กรมทหารพัฒนาที่ช่วยติดต่อประสานงานกับเจ้าหน้าที่ประจำอยู่ที่กรมทหารพัฒนา กองบัญชาการทหารสูงสุดที่รับผิดชอบพื้นที่ช่องเขาขาด ทำให้ได้รับความสะดวกเวลาข้าพเจ้าเดินทางไปเก็บตัวอย่างพันธุ์ไม้เป็นอย่างดี

ขอขอบคุณคุณปริชญานุช ธรรมาศและคุณปิยพงษ์ ราชตา ที่ให้คำแนะนำในการตรวจหาชื่อตัวอย่างพรรณไม้ ขอขอบคุณ คุณสุชาดา วงศ์ภักดิ์ ที่ให้คำปรึกษาต่างๆ คุณอนงค์นารถ สุทธิรัตนพันธุ์ คุณทรงศักดิ์ พันธุ์วัฒนะสิงห์ คุณศศิวิมล รัตนศิริ คุณสถาพร บุญประสาน คุณปรเมศ มีวงษ์ คุณอชิต พล ปันทยางกูร และเพื่อนๆที่มีได้เอ่ยนามไว้ ณ ที่นี้ ขอขอบคุณเพื่อนๆและพี่ๆสาขาวิชาเทคโนโลยีชีวภาพ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยที่ช่วยเหลือในการเก็บตัวอย่างพันธุ์ไม้ ขอขอบคุณ คุณอนันต์ สัจจเควีที่ให้ความอุปการะเอื้อเพื่อเครื่องคอมพิวเตอร์และเครื่องพิมพ์ที่ใช้ในการทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ขอขอบคุณสวนหมื่น ไม้ จังหวัดกาญจนบุรีที่ช่วยเหลือในการช่วยเก็บตัวอย่าง และขอขอบคุณเพื่อนๆ พี่ๆ และน้องๆนิสิตภาควิชาพฤกษศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยทุกท่านที่ให้ความช่วยเหลือ

ขอขอบคุณบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยที่ได้ให้ทุนอุดหนุนการวิจัย

สุดท้ายขอขอบพระคุณบิดา มารดาและผู้ที่มีพระคุณต่อข้าพเจ้าทุกท่าน ที่ได้ให้กำลังใจแก่ข้าพเจ้าจนวิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จสมบูรณ์

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญชื่อวิทยาศาสตร์.....	ช
สารบัญภาพ.....	ฎ
สารบัญตาราง.....	ค
บทที่	
1. บทนำ.....	1
2. การศึกษาเอกสาร.....	2
3. สถานที่ศึกษา.....	5
4. วัสดุ อุปกรณ์ และวิธีดำเนินการ.....	13
5. ผลการศึกษา.....	15
6. สรุปและวิจารณ์ผลการศึกษา.....	191
รายการอ้างอิง.....	201
ประวัติผู้เขียน.....	207

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

<i>Abutilon indicum</i> (L.) Sweet.....	117
<i>Acacia catechu</i> (L.f.) Brandis.....	121
<i>Acacia craibii</i> I.C.Nielsen.....	122
<i>Acacia leucophloea</i> Willd.	122
<i>Acacia megaladena</i> Desv. var. <i>indo-chinensis</i> I.C. Nielsen.....	123
<i>Acacia pennata</i> (L.) Willd. subsp. <i>kerrii</i> I.C. Nielsen.....	124
<i>Albizia lebbbeck</i> (L.) Benth.	126
<i>Albizia lebbekoides</i> (DC.) Benth.	127
<i>Albizia myriophylla</i> Benth.	128
<i>Albizia procera</i> (Roxb.) Benth.	129
<i>Ampelocissus martinii</i> Planch.	171
<i>Aporusa planchoniana</i> Baill. ex Muell. Arg.	83
<i>Arfeuillea arborescens</i> Pierre.	151
<i>Artocarpus lakoocha</i> Wall. ex Roxb.	135
<i>Azadirachta indica</i> A. Juss.....	118
<i>Bauhinia bracteata</i> Graham ex Wallich.....	47
<i>Bauhinia harmsiana</i> Hoss.	48
<i>Bauhinia integrifolia</i> Roxb.	49
<i>Bauhinia malabarica</i> Roxb.	50
<i>Bauhinia purpurea</i> DC. ex Walp.....	51
<i>Bauhinia racemosa</i> Lamk.	52
<i>Bauhinia saccocalyx</i> Pierre.....	52
<i>Bauhinia scandens</i> L. var. <i>horsfieldii</i> (Watt ex Prain) K. Larsen & S.S. Larsen.....	53
<i>Bauhinia variegata</i> L.	54
<i>Bauhinia viridescens</i> Desv. var. <i>viridescens</i>	56
<i>Bauhinia viridescens</i> Desv. var. <i>hirsuta</i> K. Larsen & S.S. Larsen.	57
<i>Bauhinia winittii</i> Craib.....	55
<i>Bixa orellana</i> L.	40
<i>Bombax anceps</i> Pierre.....	42
<i>Bombax ceiba</i> L.	43

สารบัญชื่อวิทยาศาสตร์(ต่อ)

หน้า

<i>Bridelia ovata</i> Decne var. <i>curtisii</i> (Hook.f.) Airy Shaw.....	85
<i>Bridelia ovata</i> Decne var <i>ovata</i>	85
<i>Bridelia stipularis</i> (L.) Blume.....	86
<i>Broussonetia papyrifera</i> Vent.....	136
<i>Buddleja asiatica</i> Lour.	107
<i>Butea monosperma</i> (Lam.) Taub.....	93
<i>Caesalpinia digyna</i> Rottler.....	58
<i>Caesalpinia mimosoides</i> Heyne ex Wallich.....	59
<i>Caesalpinia pulcherrima</i> (L.) Sw.....	60
<i>Calophyllum inophyllum</i> L.	72
<i>Capparis grandis</i> L.f.	69
<i>Carissa spinarum</i> L.	26
<i>Cassia alata</i> L.	61
<i>Cassia fistula</i> L. ..	62
<i>Cassia garrettiana</i> Craib.....	63
<i>Cassia siamea</i> Lam.	64
<i>Ceiba pentandra</i> (L.)Gaertn.	44
<i>Cleidion speciflorum</i> (Burm.f.) Merr.	87
<i>Combretum quadrangulare</i> Kurz.....	74
<i>Croton oblongifolius</i> Roxb.	88
<i>Dendrophthoe pentandra</i> (L.)Miq.	108
<i>Dillenia suffruticosa</i> (Griff.) Martelle.....	81
<i>Erythrina fusca</i> Lour.	94
<i>Erythrina subumbrans</i> (Hassk.) Merr.	94
<i>Fernandoa adenophylla</i> (Wall. ex G.Don.) Steenis.....	33
<i>Ficus benjamina</i> L.	137
<i>Ficus hispida</i> L.f.	138
<i>Ficus racemosa</i> L.	138
<i>Ficus religiosa</i> L.	139
<i>Grewia abutilifolia</i> W.Vent. ex Juss.....	163

สารบัญชื่อวิทยาศาสตร์(ต่อ)

	หน้า
<i>Grewia eriocarpa</i> Juss.....	163
<i>Grewia laevigata</i> Vahl.....	164
<i>Harrisonia perforata</i> (Blanco) Merr.	154
<i>Helicteres angustifolia</i> L.	156
<i>Helicteres elongata</i> Wall. ex Mast.....	157
<i>Helicteres isora</i> L.	158
<i>Homalium tomentosum</i> (Vent.) Benth.	100
<i>Ichnocarpus frutescens</i> (L.) R.Br.	27
<i>Indigofera trita</i> L.f.	96
<i>Ipomoea crassicaulis</i> (Benth.) B.L. Rob.....	80
<i>Jatropha gossypifolia</i> L.	89
<i>Lagerstroemia floribunda</i> Jack	110
<i>Lagerstroemia loudonii</i> Teysm. & Binn.	111
<i>Lagerstroemia reginae</i> Roxb.	112
<i>Lagerstroemia speciosa</i> (L.) Pers.....	113
<i>Lagerstroemia subangulata</i> (Craib) Furtado et Montien.....	114
<i>Lagerstroemia tomentosa</i> C.Presl.	114
<i>Lantana camara</i> L.	168
<i>Lawsonia inermis</i> L.	115
<i>Leea guineensis</i> G.Don.....	104
<i>Leea macrophylla</i> Roxb. ex Hornem.....	104
<i>Leea rubra</i> Blume ex Spreng.....	105
<i>Leucaena leucocephala</i> (Lam.) de Wit.....	130
<i>Markhamia stipulata</i> (Wall.) Seem. ex K.Schum. var. <i>kerrii</i> Sprague.....	36
<i>Markhamia stipulata</i> (Wall.) Seem. ex K.Schum. var. <i>stipulata</i>	35
<i>Microcos tomentosa</i> Smith.....	165
<i>Millingtonia hortensis</i> L.f.	37
<i>Mitragyna rotundifolia</i> (Roxb.) Kuntze.....	148
<i>Morinda citrifolia</i> L.	149
<i>Muntingia calabura</i> L.	166

สารบัญชื่อวิทยาศาสตร์(ต่อ)

หน้า

<i>Olax scandens</i> Roxb.	142
<i>Jasminum siamense</i> Craib.....	143
<i>Oroxylum indicum</i> (L.) Kurz.....	38
<i>Phyllanthus emblica</i> L.	90
<i>Phyllocarpus septentrionalis</i> Donn. Sm.	65
<i>Pithecellobium dulce</i> (Roxb.) Benth.	131
<i>Pluchea indica</i> (L.)Less.	31
<i>Polyalthia suberosa</i> (Roxb.) Thwaites.....	24
<i>Pterocarpus macrocarpus</i> Kurz.....	97
<i>Quisqualis indica</i> L.	75
<i>Rauvolfia cambodiana</i> Pierre ex Pit.....	29
<i>Rauvolfia serpentina</i> (L.) Benth ex Kurz.....	30
<i>Sauropus quadrangularis</i> (Will.) Muell var. <i>puberulus</i> Kurz.....	91
<i>Sesbania grandiflora</i> (L.) Pers.....	99
<i>Sindora siamensis</i> Teysm. ex Miq.	66
<i>Siphonodon celastrineus</i> Griffith.	71
<i>Sisyrolepis muricata</i> (Pierre) Leenh.....	152
<i>Spondias pinnata</i> (L.f.) Kurz.....	22
<i>Sterculia pexa</i> Pierre.....	159
<i>Streblus asper</i> Lour.....	140
<i>Tamarindus indica</i> L.	67
<i>Tectona grandis</i> L.f.	102
<i>Terminalia alata</i> Heyne. ex Roth.....	77
<i>Terminalia calamansanai</i> (Blanco.)Rolfe.....	78
<i>Thunbergia laurifolia</i> Lindl.	161
<i>Vitex canescens</i> Kurz.....	169
<i>Vitex limonifolia</i> Wall.	170
<i>Xylia xylocarpa</i> (Roxb.) Taub. var <i>kerrii</i> (Craib&Hutch.) Nielsen.....	133
<i>Zizyphus jujuba</i> Mill.	145
<i>Zizyphus mauritiana</i> Lam.	146

สารบัญชื่อวิทยาศาสตร์(ต่อ)

หน้า

Zizyphus oenoplia (L.) Mill.146

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญภาพ

หน้า

ภาพที่ 1 แผนที่แสดงขอบเขตพื้นที่ช่องเขาขาด.....	7
ภาพที่ 2 แสดงค่าเฉลี่ยปริมาณน้ำฝนที่อำเภอไทรโยคและอำเภอเมืองจังหวัดกาญจนบุรี ระหว่างปี พ.ศ. 2512-2542.....	8
ภาพที่ 3 แสดงค่าเฉลี่ยจำนวนวันที่ฝนตกที่อำเภอไทรโยคและอำเภอเมืองจังหวัดกาญจนบุรี ระหว่างปี พ.ศ. 2512-2542.....	8
ภาพที่ 4 แสดงความชื้นสัมพัทธ์เฉลี่ยสูงสุดและเฉลี่ยต่ำสุดของอำเภอเมืองจังหวัดกาญจนบุรี ระหว่างปี พ.ศ. 2512-2542.....	9
ภาพที่ 5 แสดงความชื้นสัมพัทธ์เฉลี่ยสูงสุดและเฉลี่ยต่ำสุดของอำเภอทองผาภูมิ ระหว่างปี พ.ศ. 2512-2542.....	9
ภาพที่ 6 แสดงค่าเฉลี่ยสูงสุดและค่าเฉลี่ยต่ำสุดของอุณหภูมิที่อำเภอทองผาภูมิระหว่างปี พ.ศ. 2512-2542.....	10
ภาพที่ 7 แสดงค่าเฉลี่ยสูงสุดและค่าเฉลี่ยต่ำสุดของอุณหภูมิที่อำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี ระหว่างปี พ.ศ. 2512-2542.....	10
ภาพที่ 8 แผนที่แสดงการแบ่งเขตพรรณพฤกษชาติและจังหวัดของประเทศไทย.....	11
ภาพที่ 9 แสดงบริเวณด้านหน้าของพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติช่องเขาขาด.....	173
ภาพที่ 10 แสดงพื้นที่ป่าช่องเขาขาด.....	173
ภาพที่ 11 แผนที่นำทางสำหรับนักท่องเที่ยว.....	173
<i>Abutilon indicum</i> (L.) Sweet.....	176
<i>Acacia catechu</i> (L.f.) Brandis.....	184
<i>Acacia craibii</i> I.C.Nielsen.....	185
<i>Acacia leucophloea</i> Willd.	184
<i>Acacia megaladena</i> Desv. var. <i>indo-chinensis</i> I.C. Nielsen.....	185
<i>Acacia pennata</i> (L.) Willd. subsp. <i>kerrii</i> I.C. Nielsen.....	184
<i>Albizia lebbek</i> (L.) Benth.	185
<i>Albizia lebbekoides</i> (DC.) Benth.	185
<i>Albizia myriophylla</i> Benth.	185
<i>Albizia procera</i> (Roxb.) Benth.	185
<i>Ampelocissus martinii</i> Planch.	190

สารบัญภาพ(ต่อ)

หน้า

<i>Aporosa planchoniana</i> Baill. ex Muell. Arg.	176
<i>Arfeuillea arborescens</i> Pierre.	187
<i>Artocarpus lakoocha</i> Wall. ex Roxb.	185
<i>Azadirachta indica</i> A. Juss.	184
<i>Bauhinia bracteata</i> Graham ex Wallich.....	175
<i>Bauhinia harmsiana</i> Hoss.....	175
<i>Bauhinia integrifolia</i> Roxb.	176
<i>Bauhinia malabarica</i> Roxb.	176
<i>Bauhinia purpurea</i> DC. ex Walp.....	176
<i>Bauhinia racemosa</i> Lamk.	176
<i>Bauhinia saccocalyx</i> Pierre.....	176
<i>Bauhinia scandens</i> L. var. <i>horsfieldii</i> (Watt ex Prain) K. Larsen & S.S. Larsen.....	176
<i>Bauhinia variegata</i> L.	177
<i>Bauhinia viridescens</i> Desv. var. <i>hirsuta</i> K. Larsen & S.S. Larsen.	176
<i>Bauhinia viridescens</i> Desv. var. <i>viridescens</i>	176
<i>Bauhinia winittii</i> Craib.....	177
<i>Bixa orellana</i> L.	175
<i>Bombax anceps</i> Pierre.....	175
<i>Bombax ceiba</i> L.	175
<i>Bridelia ovata</i> Decne.....	176
<i>Bridelia ovata</i> Decne var. <i>curtisii</i> (Hook.f.) Airy Shaw.....	181
<i>Bridelia stipularis</i> (L.) Blume.....	176
<i>Broussonetia papyrifera</i> Vent.	191
<i>Buddleja asiatica</i> Lour.	183
<i>Butea monosperma</i> (Lam.) Taub.....	182
<i>Caesalpinia digyna</i> Rottler.....	177
<i>Caesalpinia mimosoides</i> Heyne ex Wallich.....	178
<i>Caesalpinia pulcherrima</i> (L.) Sw.	177
<i>Calophyllum inophyllum</i> L.	179

สารบัญภาพ(ต่อ)

หน้า

<i>Capparis grandis</i> L.f.	178
<i>Carissa spinarum</i> L.	173
<i>Cassia alata</i> L.	177
<i>Cassia fistula</i> L.	177
<i>Cassia garrettiana</i> Craib.....	178
<i>Cassia siamea</i> Lam.	178
<i>Ceiba pentandra</i> (L.)Gaertn.	175
<i>Cleidion speciflorum</i> (Burm.f.) Merr.	181
<i>Combretum quadrangulare</i> Kurz.....	179
<i>Croton oblongifolius</i> Roxb.	181
<i>Dendrophthoe pentandra</i> (L.)Miq.	183
<i>Dillenia suffruticosa</i> (Griff.) Martelle.....	176
<i>Erythrina fusca</i> Lour.	182
<i>Erythrina subumbrans</i> (Hassk.) Merr.	182
<i>Fernandoa adenophylla</i> (Wall. ex G.Don.) Steenis.....	174
<i>Ficus benjamina</i> L.	186
<i>Ficus hispida</i> L.f.	186
<i>Ficus racemosa</i> L.	186
<i>Ficus religiosa</i> L.	186
<i>Grewia abutilifolia</i> W.Vent. ex Juss.....	189
<i>Grewia eriocarpa</i> Juss.....	189
<i>Grewia laevigata</i> Vahl.....	189
<i>Harrisonia perforata</i> (Blanco) Merr.	188
<i>Helicteres angustifolia</i> L.	188
<i>Helicteres elongata</i> Wall. ex Mast.....	188
<i>Helicteres isora</i> L.	188
<i>Homalium tomentosum</i> (Vent.) Benth.	182
<i>Ichnocarpus frutescens</i> (L.) R.Br.	174

สารบัญภาพ(ต่อ)

หน้า

<i>Indigofera trita</i> L.f.	182
<i>Ipomoea crassicaulis</i> (Benth.) B.L. Rob.....	179
<i>Jatropha gossypifolia</i> L.	181
<i>Jasminum siamense</i> Craib.....	190
<i>Lagerstroemia floribunda</i> Jack	183
<i>Lagerstroemia loudonii</i> Teysm. & Binn.....	184
<i>Lagerstroemia reginae</i> Roxb.	183
<i>Lagerstroemia speciosa</i> (L.) Pers.	183
<i>Lagerstroemia subangulata</i> (Craib) Furtado et Montien.....	184
<i>Lagerstroemia tomentosa</i> C.Presl.	184
<i>Lantana camara</i> L.	190
<i>Lawsonia inermis</i> L.	184
<i>Leea guineensis</i> G.Don.....	183
<i>Leea macrophylla</i> Roxb. ex Hornem.....	183
<i>Leea rubra</i> Blume ex Spreng.....	183
<i>Leucaena leucocephala</i> (Lam.) de Wit.....	185
<i>Markhamia stipulata</i> (Wall.) Seem. ex K.Schum. var. <i>kerrii</i> Sprague.....	173
<i>Markhamia stipulata</i> (Wall.) Seem. ex K.Schum. var. <i>stipulata</i>	173
<i>Microcos tomentosa</i> Smith.....	189
<i>Millingtonia hortensis</i> L.f.	175
<i>Mitragyna rotundifolia</i> (Roxb.) Kuntze.....	187
<i>Morinda citrifolia</i> L.	187
<i>Muntingia calabura</i> L.	189
<i>Olex scandens</i> Roxb.	187
<i>Oroxylum indicum</i> (L.) Kurz.....	175
<i>Phyllanthus emblica</i> L.	181
<i>Phyllocarpus septentrionalis</i> Donn. Sm.	178
<i>Pithecellobium dulce</i> (Roxb.) Benth.	191

สารบัญญภาพ(ต่อ)

หน้า

<i>Pluchea indica</i> (L.) Less.	174
<i>Polyalthia suberosa</i> (Roxb.) Thwaites.....	173
<i>Pterocarpus macrocarpus</i> Kurz.....	182
<i>Quisqualis indica</i> L.	179
<i>Rauvolfia cambodiana</i> Pierre ex Pit.....	174
<i>Rauvolfia serpentina</i> (L.) Benth ex Kurz.....	175
<i>Sauropus quadrangularis</i> (Will.) Muell var. <i>puberulus</i> Kurz.....	181
<i>Sesbania grandiflora</i> (L.) Pers.....	182
<i>Sindora siamensis</i> Teysm. ex Miq.	178
<i>Siphonodon celastrineus</i> Griffith.....	179
<i>Sisyrolepis muricata</i> (Pierre) Leenh.....	188
<i>Spondias pinnata</i> (L.f.) Kurz.....	173
<i>Sterculia pexa</i> Pierre.....	188
<i>Streblus asper</i> Lour.	186
<i>Tamarindus indica</i> L.	178
<i>Tectona grandis</i> L.f.	182
<i>Terminalia alata</i> Heyne. ex Roth.....	176
<i>Terminalia calamansanai</i> (Blanco.) Rolfe.....	176
<i>Thunbergia laurifolia</i> Lindl.	188
<i>Vitex canescens</i> Kurz.....	190
<i>Vitex limonifolia</i> Wall.	190
<i>Xylia xylocarpa</i> (Roxb.) Taub. var <i>kerrii</i> (Craib&Hutch.) Nielsen.....	185
<i>Zizyphus jujuba</i> Mill.....	187
<i>Zizyphus mauritiana</i> Lam.	187
<i>Zizyphus oenoplia</i> (L.) Mill.....	187

สารบัญตาราง

หน้า

1. ตารางที่ 1 แสดงรายละเอียดเกี่ยวกับปริมาณพรรณไม้ที่มีเนื้อไม้ที่สำรวจพบบริเวณ
ช่องเขาขาด อำเภอไทรโยค จังหวัดกาญจนบุรี.....15
2. ตารางที่ 2 แสดงรายชื่อพรรณไม้ที่เป็นสมุนไพร.....192
3. ตารางที่ 3 แสดงรายชื่อพรรณไม้ที่ใช้เป็นอาหาร193
4. ตารางที่ 4 แสดงประโยชน์ด้านอื่นๆของพรรณไม้ที่สำรวจพบ.....196

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 1

บทนำ

ในปัจจุบันพื้นที่ป่าสมบูรณ์ของประเทศไทยกำลังลดลงอย่างรวดเร็ว อาจจะทำให้พืชทั้งหลายที่เคยเจริญในอดีตมีโอกาสสูญพันธุ์สูง แต่ถ้ามีการศึกษา และสำรวจอย่างต่อเนื่องเฉพาะพื้นที่ ก็ควรที่จะได้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์เกี่ยวกับการกระจายพันธุ์ของพรรณไม้ ซึ่งบริเวณที่สนใจสำรวจในครั้งนี้คือ ป่าในบริเวณช่องเขาขาด อำเภอไทรโยค จังหวัดกาญจนบุรี พื้นที่นี้อยู่ในความดูแลของสำนักงานทหารพัฒนา กองบัญชาการทหารสูงสุด (กรป.กลาง) ซึ่งมีเนื้อที่ประมาณ 10,000 ไร่ มีทางหลวงหมายเลข 323 ผ่านด้านหน้าพื้นที่ ระยะทางจากตัวอำเภอเมืองจังหวัดกาญจนบุรีถึงพื้นที่ช่องเขาขาดประมาณ 80 กิโลเมตร สภาพพื้นที่เป็นป่าเบญจพรรณ โดยทั่วไปยังมีความอุดมสมบูรณ์ และที่สำคัญยังไม่เคยมีคณะสำรวจด้านพฤกษอนุกรมวิธานใดๆเข้าทำการสำรวจพื้นที่ดังกล่าวโดยละเอียดมาก่อน อีกทั้งพื้นที่ดังกล่าวยังเป็นพื้นที่ที่มีความสำคัญทางประวัติศาสตร์กล่าวคือ เมื่อสมัยสงครามมหาเอเชียบูรพา (สงครามโลกครั้งที่ 2) กองทัพญี่ปุ่นได้เกณฑ์เชลยศึกชาติต่างๆ มาสร้างทางรถไฟไปพม่า เป็นระยะทางถึง 415 กิโลเมตร ในระหว่างการก่อสร้างบรรดาเชลยศึกชาติต่างๆ ได้เสียชีวิตเป็นจำนวนมาก ช่องเขาที่เชลยศึกเจาะผ่านจึงได้ชื่อว่าช่องเขาขาด จึงน่าจะเป็นประโยชน์ทั้งในด้านการท่องเที่ยวและด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติควบคู่กัน

วัตถุประสงค์ของการศึกษานี้คือ

เพื่อสำรวจและเก็บรวบรวมตัวอย่างพรรณไม้ที่มีเนื้อไม้บางชนิด ในบริเวณช่องเขาขาด อำเภอไทรโยค จังหวัดกาญจนบุรี และศึกษาหาชื่อวิทยาศาสตร์ที่แน่นอน เพื่อให้ทราบจำนวนชนิดของพืชในบริเวณดังกล่าวที่ทำการสำรวจ และจัดทำรูปวิธานจำแนกสกุลและรูปวิธานจำแนกชนิด รวมทั้งจัดทำคำบรรยายลักษณะอย่างละเอียดของพรรณไม้แต่ละชนิด เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานทางพฤกษอนุกรมวิธาน รวมทั้งเป็นการทราบถึงจำนวนประชากร ถิ่นกำเนิดและเขตการกระจายพันธุ์ของพรรณไม้ต่างๆที่สำรวจพบ

บทที่ 2

การศึกษาเอกสาร

การศึกษาทางด้านพฤกษอนุกรมวิธาน และการสำรวจพรรณไม้บริเวณพื้นที่ภาคตะวันตกของประเทศไทยที่ผ่านมามีดังต่อไปนี้

Larsen (1979) รายงานการสำรวจของ Jean Baptiste Louis Pierre นักพฤกษศาสตร์ชาวฝรั่งเศสในปี ค.ศ.1868 ได้เก็บตัวอย่างพรรณไม้ตั้งแต่จังหวัดราชบุรีจนถึงจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ประมาณ 300 ตัวอย่าง ปัจจุบันเก็บตัวอย่างไว้ที่ประเทศฝรั่งเศส บางตัวอย่างเก็บอยู่ที่หอพรรณไม้คิว และในปี ค.ศ.1889-1899 Dr. Arthur Keith ได้สำรวจ และเก็บตัวอย่างพรรณไม้บริเวณอำเภอบางสะพาน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ และจังหวัดชุมพร สามารถเก็บรวบรวมพรรณไม้จำนวน 500 ตัวอย่าง

Larsen (1979) และ ก่องกานดา ชยามฤดี (2539) รายงานการสำรวจของ C. Curtis นักพฤกษศาสตร์ชาวอังกฤษในปี ค.ศ. 1889-1899 ได้เข้ามาสำรวจพรรณไม้ทางแถบชายฝั่งตะวันตกของไทย และนำตัวอย่างพรรณไม้ไปเก็บไว้ที่หอพรรณไม้ สวนพฤกษศาสตร์สิงคโปร์ประมาณ 200 ตัวอย่าง

ปี ค.ศ.1902-1932 A.F.G. Kerr นายแพทย์ชาวไอร์แลนด์ ผู้บุกเบิกการสำรวจพรรณไม้ในประเทศไทย สนใจกล้วยไม้ในประเทศไทย และได้รับการสนับสนุนจากผู้ชำนาญกล้วยไม้ของสวนพฤกษศาสตร์คิว ได้สำรวจและเก็บพรรณไม้ทั่วทุกภาคของประเทศไทย เก็บรวบรวมพรรณไม้เป็นจำนวนมากกว่า 25,000 ตัวอย่าง ตัวอย่างส่วนใหญ่อยู่ที่หอพรรณไม้ กรมวิชาการเกษตร หอพรรณไม้ที่เมือง อเบอร์ดีน สวนพฤกษศาสตร์คิวและบริติชมิวเซียม สหราชอาณาจักร (ก่องกานดา 2539)

Jacobs (1962) ได้รายงานว่าในช่วงปี ค.ศ.1923-1933 A.F.G. Kerr ได้สำรวจและเก็บพรรณไม้บริเวณตะวันตกเฉียงใต้ของไทย ช่วงเดือนธันวาคม ค.ศ. 1925 ถึงเดือนมีนาคม ค.ศ. 1926 ได้สำรวจและเก็บพรรณไม้บริเวณจังหวัดราชบุรี และจังหวัดกาญจนบุรี ได้ตัวอย่างพรรณไม้ประมาณ 568 ตัวอย่างและช่วงเดือนมิถุนายน ถึงเดือนกรกฎาคม ค.ศ. 1926 ได้ทำการสำรวจ และเก็บพรรณไม้บริเวณอำเภอห้วยยาง อำเภอสามร้อยยอด และอำเภอปราณบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ได้ตัวอย่างพรรณไม้ประมาณ 276 ตัวอย่าง

Larsen (1979)ยังรายงานอีกว่าในช่วงเวลาเดียวกัน B. Hayata นักพฤกษศาสตร์ชาวญี่ปุ่นได้สำรวจพรรณไม้ในระหว่างทางของการเดินทางไปสำรวจแถบประเทศในคาบสมุทรอินโดจีน สามารถเก็บรวบรวมพรรณไม้ที่อยู่ในประเทศไทยได้เป็นจำนวนถึง 1,000 ตัวอย่าง และปัจจุบันตัวอย่างพรรณไม้เก็บรักษาไว้ที่หอพรรณไม้ที่กรุงโตเกียว ประเทศญี่ปุ่น

ธวัชชัย สันติสุข (2532) รายงานว่าเมื่อปี ค.ศ.1914-1930 พระยาวิจิตรนันท (โต โกเมศ) เจ้าพนักงานกรมป่าไม้ ได้ทำการสำรวจและเก็บตัวอย่างพรรณไม้ทางภาคเหนือ ภาคใต้ และภาคตะวันตก ได้ประมาณ 2,123 ตัวอย่าง

ค.ศ.1926-1931 พุด ไพรสุรินทร์ ซึ่งเป็นผู้ติดตามนายแพทย์ A. FG. Kerr ได้เก็บรวบรวมพรรณไม้ตามภูมิภาคต่างๆของประเทศ ได้จำนวน 4,548 ตัวอย่าง ตัวอย่างพรรณไม้เหล่านี้เก็บรักษาไว้ที่หอพรรณไม้คิว สหราชอาณาจักร และพิพิธภัณฑ์พืชกรมวิชาการเกษตร และยังได้เก็บตัวอย่างพรรณไม้ให้หอพรรณไม้กรมป่าไม้ ในช่วง ค.ศ. 1933-1936 ได้จำนวน 500 ตัวอย่าง (กองกานดา 2539)

Larsen (1979) รายงานว่าเมื่อปี ค.ศ.1946 A.J.G.H. Kostermans, S. Bloembergen และ G. Den Hold ชาวเนเธอร์แลนด์ ฝายไทยมีศาสตราจารย์ กสิน สุวตะพันธ์ นำคณะสำรวจพรรณพฤกษชาติบริเวณแม่น้ำแควน้อย อำเภอไทรโยค จังหวัดกาญจนบุรี จนถึงชายแดนไทย-พม่าด้านด่านเจดีย์สามองค์ เก็บตัวอย่างพรรณไม้ได้ประมาณ 1,000 ตัวอย่าง จัดกลุ่มตัวอย่างพรรณไม้ที่มีเมล็ด 850 ตัวอย่าง และกลุ่มตัวอย่างพรรณไม้ที่ไม่มีเมล็ด 150 ตัวอย่าง ซึ่งตัวอย่างทั้งหมดได้เก็บไว้ที่หอพรรณไม้เมือง Leiden (L.) ประเทศเนเธอร์แลนด์

ในปีเดียวกัน A.J.G.H. Kostermans ยังคงอยู่เก็บตัวอย่างในบริเวณดังกล่าวเพียงลำพัง และสามารถเก็บรวบรวมตัวอย่างพรรณไม้ได้เป็นจำนวน 450 ตัวอย่าง และตัวอย่างพรรณไม้ส่วนหนึ่งได้เก็บไว้ที่สวนรุกขชาติ Arnold ประเทศสหรัฐอเมริกา ส่วนตัวอย่างพรรณไม้ที่เหลือได้เก็บไว้ที่หอพรรณไม้เมือง Leiden ประเทศเนเธอร์แลนด์ (Larsen 1979)

ระหว่างปี ค.ศ.1963-1975 C.G.G.J. van Steenis ผู้อำนวยการหอพรรณไม้เมือง Leiden ประเทศเนเธอร์แลนด์ ได้ส่งนักพฤกษศาสตร์เข้ามาสำรวจพรรณไม้ในประเทศไทยหลายครั้งคือ H.Sleumer, E. Hennipman, A. Touw, H.P. Nootboom, C.F. van Beusekom, และ R. Geesink เข้ามาสำรวจและเก็บตัวอย่างพรรณไม้บนดอยอินทนนท์ จังหวัดเชียงใหม่ ภูกระดึง และภูหลวง จังหวัดเลย ป่าทุ่งใหญ่ จังหวัดกาญจนบุรี เขาใหญ่ จังหวัดนครราชสีมา ทุ่งแสลงหลวง ป่าน้ำหนาว จังหวัดเพชรบูรณ์ ภูเขียว จังหวัดชัยภูมิ เขาสอยดาว จังหวัดจันทบุรี เกาะช้าง จังหวัดตราด เขาหลวง จังหวัดนครศรีธรรมราช แห่งละหลายครั้งรวบรวมพรรณไม้ไว้ได้ประมาณ 14,200 ตัวอย่าง ตัวอย่างที่ซ้ำเก็บไว้ที่หอพรรณไม้ กรมป่าไม้ หอพรรณไม้เมือง Leiden (L.) ประเทศเนเธอร์แลนด์ หอพรรณไม้คิว สหราชอาณาจักร พิพิธภัณฑ์พืชมหาวิทยาลัยโคเปนเฮเกน และมหาวิทยาลัยออร์ฮุส ประเทศเดนมาร์ก และพิพิธภัณฑ์พืชปารีส ประเทศฝรั่งเศส (กองกานดา 2539)

เต็ม สมิตินันท์ (2507) รายงานการสำรวจระหว่าง ค.ศ.1961-1962 ของ Kai Larsen ซึ่งได้เดินทางมาสำรวจพรรณพฤกษชาติร่วมกับคณะสำรวจทางมนุษยวิทยา ในบริเวณแม่น้ำแควน้อย อำเภอไทรโยค จังหวัดกาญจนบุรีเดินทางสำรวจป่าท้องที่อำเภอไทรโยค ศรีสวัสดิ์ และอำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี และในปี ค.ศ.1963 Kai Larsen ได้เดินทางมาร่วมปฏิบัติงานกับเต็ม สมิตินันท์ และจำลอง เฟ็งค้าย ในการสำรวจท้องที่อำเภอโป่งน้ำร้อน และอำเภอมะขาม จังหวัดจันทบุรี วนอุทยานเขาใหญ่ และอำเภอไทรโยค จังหวัดกาญจนบุรี จำนวนตัวอย่างพรรณไม้ที่สำรวจพบไม่มีรายงาน

พ.ศ. 2530-2533 ศุภชัย วิจารณ์ญาณ ได้ศึกษาอนุกรมวิธานของไม้ยืนต้นในสวนสมเด็จพระศรีนครินทร์ จังหวัดกาญจนบุรี พบพรรณไม้ยืนต้น 28 วงศ์ 84 ชนิด

พ.ศ. 2536 วิชาญ เอียดทอง ได้ศึกษาอนุกรมวิธานของพรรณไม้วงศ์ก่อ ในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าห้วยขาแข้ง จังหวัดอุทัยธานี และพบก่อที่เป็นพรรณไม้ประจำถิ่นของไทย 1 ชนิด

พ.ศ. 2535 จำลอง เพ็งคล้าย ได้ศึกษาและรวบรวมพรรณไม้ในสวนป่าสิริกิติ์ ภาคกลาง จังหวัดราชบุรี สามารถรวบรวมพรรณไม้ได้ทั้งสิ้น 148 ชนิด

J.F. Maxwell (1995) รายงานการสำรวจในปี พ.ศ. 2538 บริเวณบ้านเสน่ห์พอง กิ่งอำเภอไร่ไฉ อำเภอสี่ขะบุรี จังหวัดกาญจนบุรี พบพรรณไม้ทั้งหมดจำนวน 559 ชนิด พบพืชที่ยังไม่มีรายงานการพบมาก่อนในประเทศไทย 1 ชนิด คือ *Neothorelia laotica* Gagnep. ในวงศ์ Capparaceae และพบพืชชนิดใหม่ของโลก 2 ชนิดในวงศ์ Araceae คือ *Amorphophallus maxwellii* Hett. และ *Typhonium tentaculatum* Hett.

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 3

สถานที่ศึกษา

ช่องเขาขาดเป็นสถานที่ที่มีความสำคัญทางประวัติศาสตร์กล่าวคือ เมื่อสมัยสงครามมหาเอเชียบูรพา(สงครามโลกครั้งที่ 2) ญี่ปุ่นได้เกณฑ์เชลยศึกชาติต่างๆ มาสร้างทางรถไฟจากประเทศไทยไปพม่า เป็นระยะทางถึง 415 กิโลเมตร ในระหว่างการก่อสร้างได้มีการเจาะภูเขาโดยใช้แรงงานจากบรรดาเชลยชาติต่างๆ ซึ่งได้เสียชีวิตเป็นจำนวนมาก ช่องเขาที่เชลยเจาะผ่านจึงได้ชื่อว่าช่องเขาขาด พื้นที่บริเวณนี้ยังไม่เคยมีคณะสำรวจทางพฤกษอนุกรมวิธานใดๆ เข้าทำการสำรวจพื้นที่ดังกล่าวโดยละเอียดมาก่อน อีกทั้งพื้นที่ดังกล่าวยังเป็นพื้นที่ที่มีความสำคัญทางประวัติศาสตร์จึงน่าจะเป็นประโยชน์ทั้งในด้านการท่องเที่ยว และด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติควบคู่กัน

ที่ตั้งและสภาพภูมิประเทศ

ช่องเขาขาด ตั้งอยู่ที่ตำบลทุ่งก้างย่าง อำเภอไทรโยค จังหวัดกาญจนบุรี อยู่ในความดูแลของสำนักงานทหารพัฒนา(กรป.กลาง)กองบัญชาการทหารสูงสุด ซึ่งมีเนื้อที่ประมาณ 10,000 ไร่ อยู่ติดทางหลวงหมายเลข 323 ระยะทางจากตัวอำเภอเมืองจังหวัดกาญจนบุรีถึงช่องเขาขาดประมาณ 80 กิโลเมตร บริเวณดังกล่าวส่วนใหญ่เป็นแนวเทือกเขาหินปูนสลับกับที่ราบริมน้ำแควน้อย มีความสูงจากระดับน้ำทะเลประมาณ 100-400 เมตร มีอาณาเขตติดต่อดังนี้ ทิศเหนือจรดพื้นที่เขาวังเขมร ทิศใต้จรดทุ่งหญ้าเลี้ยงสัตว์ ทิศตะวันออกจรดทางหลวงหมายเลข 323 และทิศตะวันตกจรดแม่น้ำแควน้อย (ภาพที่ 1)

สภาพภูมิอากาศ

สามารถแบ่งได้เป็น 3 ฤดูคือ ฤดูร้อนเริ่มตั้งแต่เดือนกุมภาพันธ์จนถึงประมาณเดือนพฤษภาคม ส่วนฤดูฝนจะเริ่มตั้งแต่เดือนพฤษภาคมถึงเดือนพฤศจิกายน ส่วนฤดูหนาวจะเริ่มประมาณเดือนธันวาคมจนถึงเดือนมกราคมโดยประมาณ ข้อมูลอุตุวิทยของสถานีตรวจวัดอากาศจังหวัดกาญจนบุรี และสถานีตรวจวัดอากาศอำเภอไทรโยค พศ. 2512-2542 ในรอบ 30 ปีที่ผ่านมา พบว่ามีปริมาณน้ำฝนตกโดยเฉลี่ยตลอดปีเท่ากับ 1196.3 มิลลิเมตร เดือนที่ฝนตกมากที่สุดคือเดือนกันยายนมีปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยถึง 229.7 มิลลิเมตร ส่วนเดือนที่ฝนตกน้อยที่สุดคือเดือนมกราคม มีปริมาณน้ำฝนเฉลี่ย 6.1 มิลลิเมตร(ภาพที่ 2,3) อุณหภูมิเฉลี่ยตลอดทั้งปีประมาณ 28 องศาเซลเซียส เดือนที่มีอุณหภูมิเฉลี่ยต่ำที่สุดได้แก่เดือนธันวาคมคือประมาณ 18.9 องศาเซลเซียส ส่วนเดือนที่มีอุณหภูมิเฉลี่ยสูงสุดในรอบปีคือเดือนเมษายนประมาณ 38.4 องศาเซลเซียส (ภาพที่ 6,7)ความชื้นสัมพัทธ์เฉลี่ยในรอบปีประมาณ 69% เดือนที่มีความชื้นสัมพัทธ์เฉลี่ยในรอบปีสูงสุดคือเดือนตุลาคมประมาณ 97% ส่วนเดือนที่มีความชื้นสัมพัทธ์เฉลี่ยต่ำสุดในรอบปีคือเดือนมีนาคมประมาณ 35% (ภาพที่ 4,5)

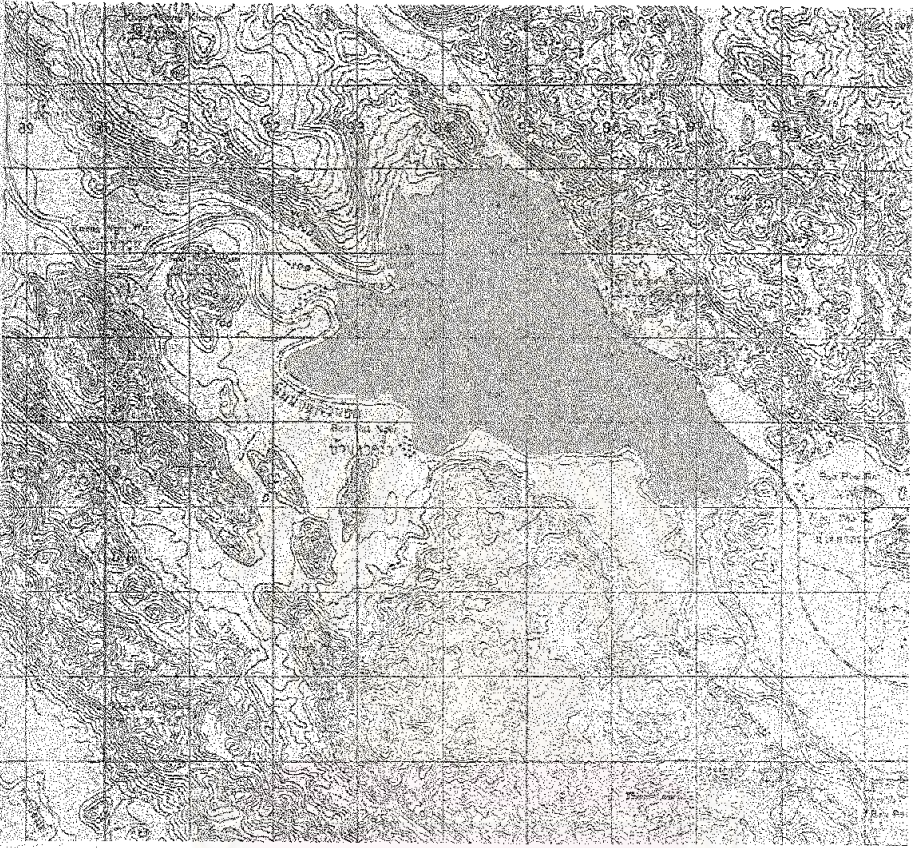
สภาพทางธรณีวิทยา

จากการศึกษาแผนที่ทางธรณีวิทยาของพื้นที่ช่องเขาขาด อำเภอไทรโยค จังหวัดกาญจนบุรีพบว่าบริเวณดังกล่าวมีลักษณะเป็นหินตะกอน กรวด ทราย ทรายแป้ง ดินลูกรัง รวมทั้งหินศิลาแลงซึ่งเกิดจากการทับถมของลำธารในยุค Quaternary ภูเขาส่วนใหญ่จะเป็นภูเขาหินปูน ส่วนในบริเวณที่ราบพื้นดินก็ไม่เหมาะแก่การเพาะปลูก เนื่องจากดินมีส่วนผสมของดินทรายและดินดานมาก (ที่มา กรมธรณีวิทยา)

ลักษณะพืชพรรณ

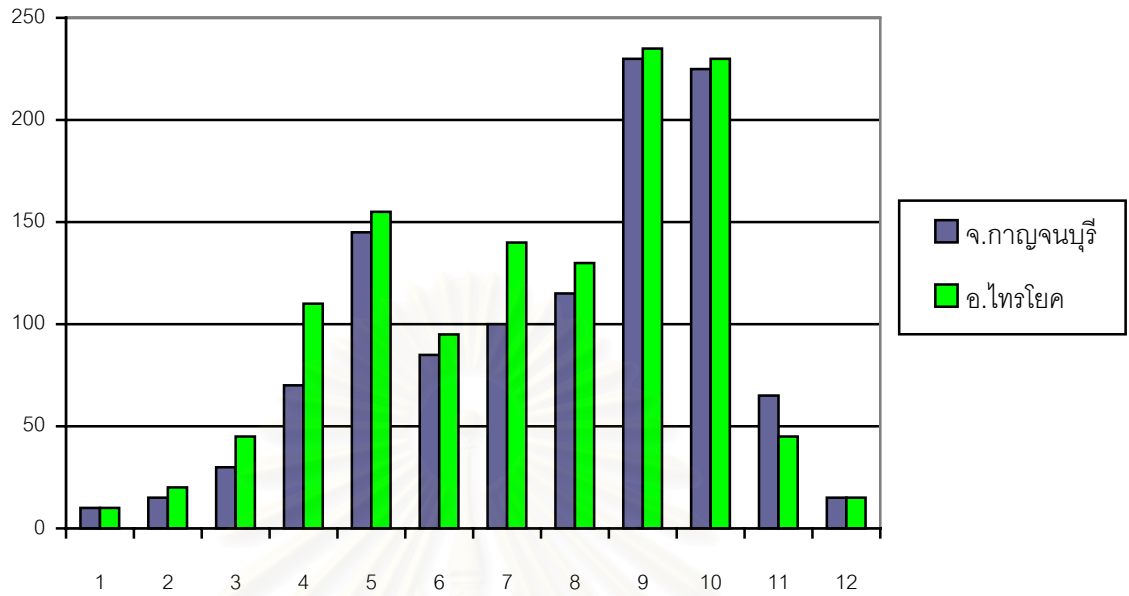
บริเวณพื้นที่ช่องเขาขาดส่วนใหญ่เป็นป่าเบญจพรรณแล้งซึ่งจะพบไม้เจริญทั่วไปในพื้นที่เทือกเขาหินปูนบริเวณนี้ มีพรรณไม้ยืนต้นเจริญหนาแน่น บริเวณเรือนยอดจะทึบ ในฤดูแล้งพรรณไม้ส่วนใหญ่จะผลัดใบ บริเวณหุบเขาที่มีความลาดชันส่วนใหญ่จะเป็นหิน ไม้ค้อยพบพรรณไม้มากนัก อาจพบไม้ล้มลุกใบเลี้ยงเดี่ยวขนาดเล็กเจริญอยู่ประปราย ส่วนบริเวณเชิงเขามักพบสังคมพืชชนิดต่างๆ หนาแน่นเนื่องจากพื้นที่เป็นดินค่อนข้างอุดมสมบูรณ์ พบพรรณไม้หลากหลายชนิดและมีจำนวนมาก ค้อย ส่วนบริเวณค้ำน้ำที่เป็นทุ่งหญ้า ส่วนใหญ่จะมีไม้พุ่มและวัชพืชเจริญ บริเวณริมน้ำจะเป็นแบบป่าโปร่งมีไม้ต้นและไม้พุ่มเจริญทั่วไป

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาพที่ 1 แผนที่แสดงบริเวณที่ตั้งพื้นที่ของเขาคาด อำเภอไทรโยค จังหวัดกาญจนบุรี
มาตราส่วน 1 : 40,000 (ที่มา กรมแผนที่ทหาร)

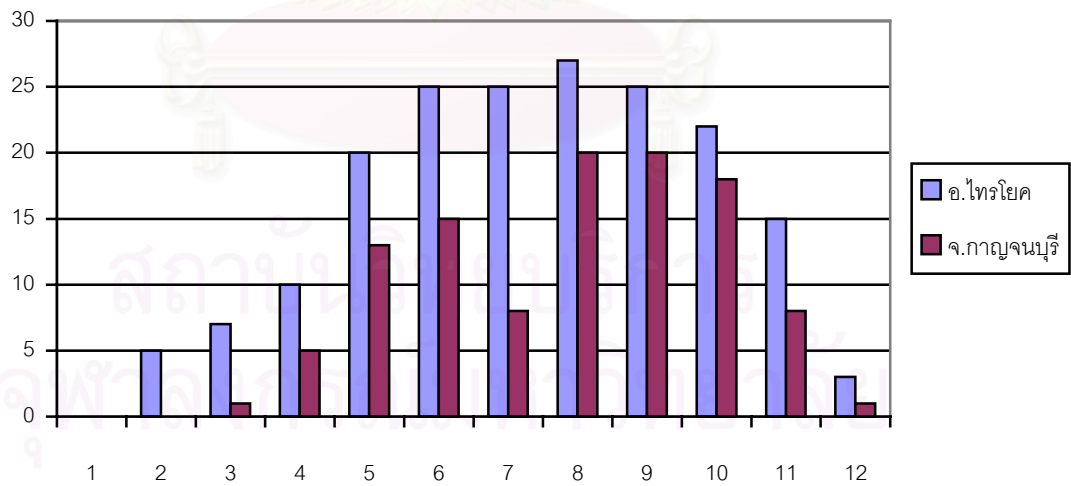
มิลลิเมตร

เดือน

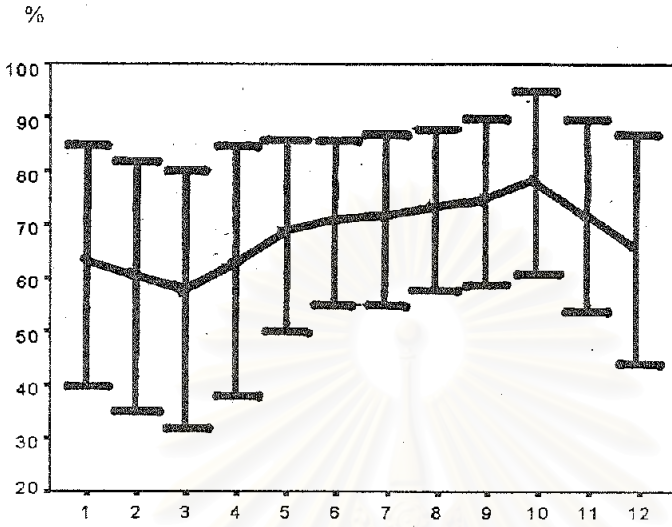
ภาพที่ 2 แสดงค่าเฉลี่ยปริมาณน้ำฝนที่อำเภอไทรโยคและอำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี ระหว่างปี พศ. 2512-2542

มิลลิเมตร

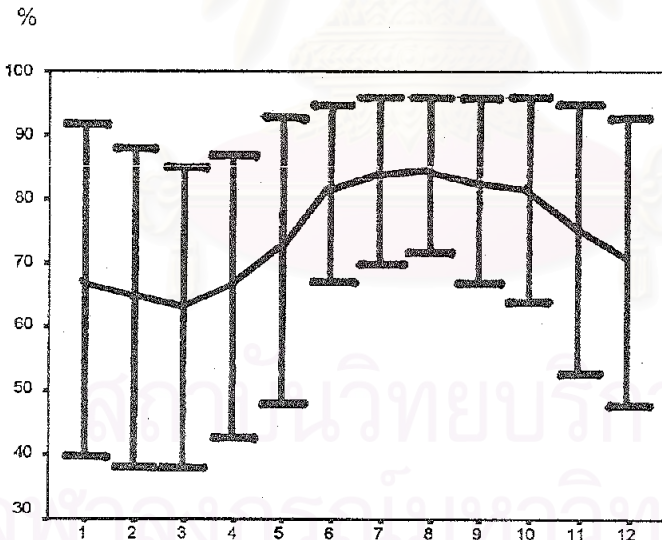

เดือน

ภาพที่ 3 แสดงค่าเฉลี่ยจำนวนวันที่ฝนตกที่อำเภอไทรโยค และอำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี ระหว่างปี พศ. 2512-2542

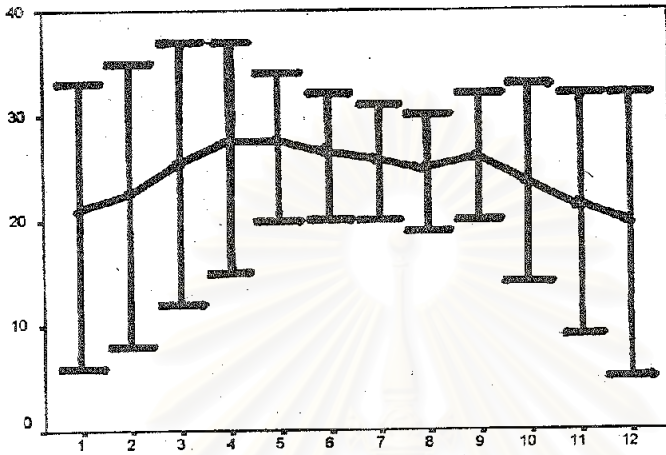

ภาพที่ 4 แสดงความขึ้นสัมพันธ์เฉลี่ยสูงสุดและเฉลี่ยต่ำสุดของอำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี
ระหว่างปี พ.ศ. 2512-2542

ภาพที่ 5 แสดงความขึ้นสัมพันธ์เฉลี่ยสูงสุดและเฉลี่ยต่ำสุดของอำเภอทองผาภูมิระหว่างปี พ.ศ.
2512-2542

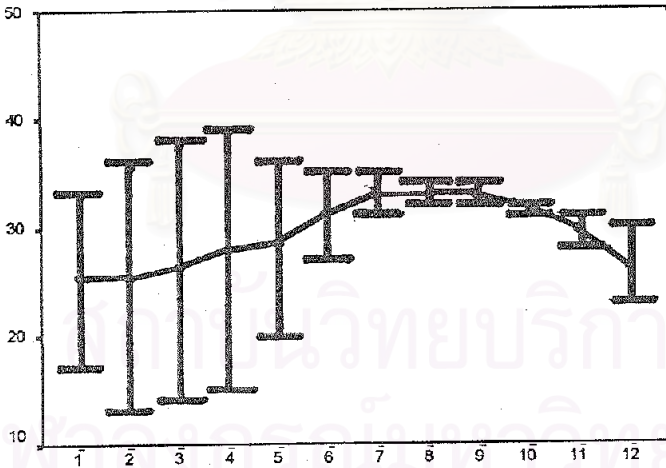
เฉลี่ย

ภาพที่ 6 แสดงค่าเฉลี่ยสูงสุดและค่าเฉลี่ยต่ำสุดของอุณหภูมิที่อำเภอทองผาภูมิระหว่างปี พ.ศ.

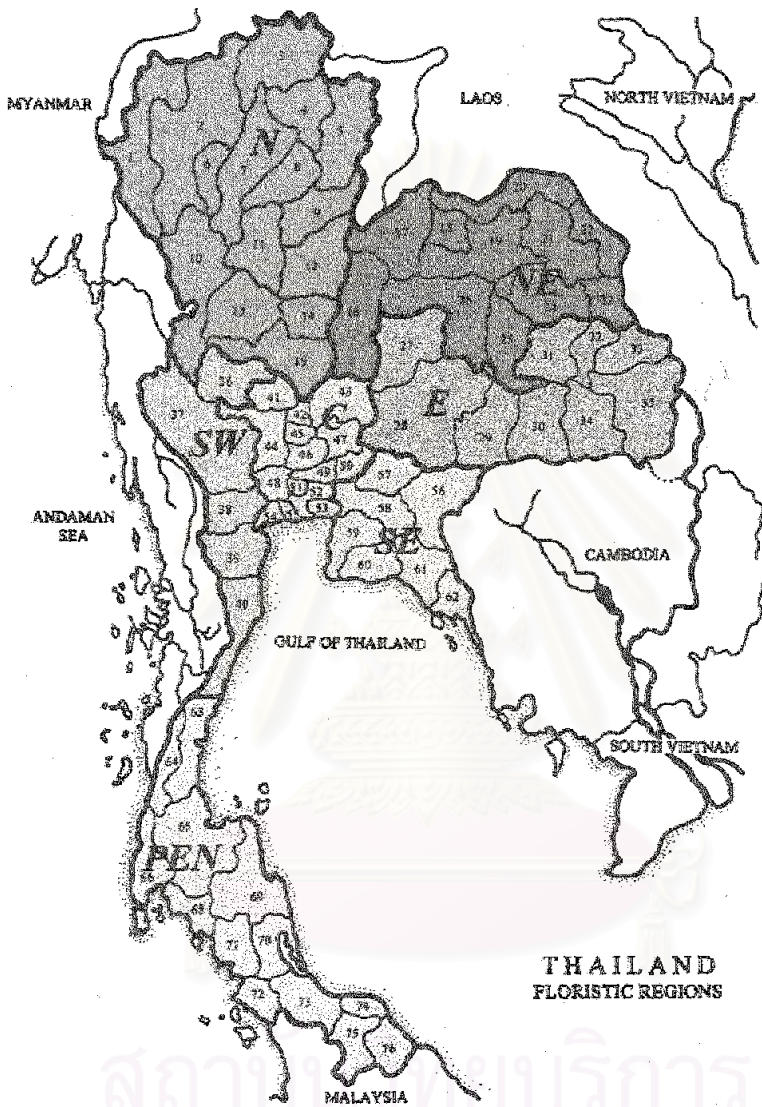
2512-2542

เฉลี่ย

ภาพที่ 7 แสดงค่าเฉลี่ยสูงสุดและค่าเฉลี่ยต่ำสุดของอุณหภูมิที่อำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี

ระหว่างปี พ.ศ. 2512-2542

ภาพที่ 8 แผนที่แสดงการแบ่งเขตพรรณพฤกษชาติ และจังหวัดในประเทศไทย
(ที่มา Santisuk & Larsen 2000)

N: เหนือ

1. แม่ฮ่องสอน
2. เชียงใหม่
3. เชียงราย
4. พะเยา
5. น่าน
6. ลำพูน
7. ลำปาง
8. แพร่

9. อุดรดิตต์

10. ตาก
11. สุโขทัย
12. พิษณุโลก
13. กำแพงเพชร
14. พิจิตร
15. นครสวรรค์

NE: ตะวันออกเฉียงเหนือ

16. เพชรบูรณ์
17. เลย
18. หนองบัวลำภู
19. อุดรธานี
20. หนองคาย
21. สกลนคร
22. นครพนม
23. มุกดาหาร
24. กาฬสินธุ์
25. มหาสารคาม
26. ขอนแก่น

E: ตะวันออก

27. ชัยภูมิ

28. นครราชสีมา

29. บุรีรัมย์
30. สุรินทร์
31. ร้อยเอ็ด
32. ยโสธร
33. อำนาจเจริญ
34. ศรีสะเกษ
35. อุบลราชธานี

SW: ตะวันตกเฉียงใต้

36. อุทัยธานี
37. กาญจนบุรี
38. ราชบุรี
39. เพชรบุรี
40. ประจวบคีรีขันธ์

C: ภาคกลาง

41. ชัยนาท
42. สิงห์บุรี
43. ลพบุรี
44. สุพรรณบุรี
45. อ่างทอง
46. พระนครศรีอยุธยา
47. สระบุรี
48. นครปฐม
49. ปทุมธานี
50. นครนายก
51. นนทบุรี
52. กรุงเทพมหานคร
53. สมุทรปราการ
54. สมุทรสงคราม
55. สมุทรสาคร

SE: ตะวันออกเฉียงใต้

56. สระแก้ว
57. ปราจีนบุรี
58. ฉะเชิงเทรา
59. ชลบุรี
60. ระยอง
61. จันทบุรี
62. ตราด

PEN: ภาคใต้

63. ชุมพร
64. ระนอง
65. สุราษฎร์ธานี
66. พังงา
- 67.ภูเก็ต
68. กระบี่
69. นครศรีธรรมราช
70. พัทลุง
71. ตรัง
72. สตูล
73. สงขลา
74. ปัตตานี
75. ยะลา
76. นราธิวาส

บทที่ 4

วัสดุ อุปกรณ์ และวิธีดำเนินการ

วัสดุอุปกรณ์

1. เอกสารแสดงข้อมูลพื้นที่ศึกษา
 - 1.1 แผนที่แสดงขอบเขตช่องเขาขาด อำเภอไทรโยค จังหวัดกาญจนบุรี
 - 1.2 รายงานการสำรวจดินจังหวัดกาญจนบุรี
 - 1.3 ข้อมูลทางอุตุนิยมวิทยาสถาณั้ตรวจอากาศอำเภอเมืองและอำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี
2. อุปกรณ์ในการเก็บตัวอย่างพรรณไม้
 - 2.1 กรรไกรตัดกิ่ง และกรรไกรชัก
 - 2.2 ป้ายผูกตัวอย่างพรรณไม้
 - 2.3 ขวดและแอลกอฮอล์ 70%
3. อุปกรณ์การบันทึกข้อมูลภาคสนาม
 - 3.1 กล้องถ่ายรูป
 - 3.2 ฟิล์มสีและฟิล์มสไลด์
 - 3.3 สมุดบันทึกข้อมูล
 - 3.4 เครื่องวัดระดับความสูง
 - 3.5 กล้องส่องทางไกล
4. อุปกรณ์ในการทำตัวอย่างพรรณไม้แห้ง และตัวอย่างดอง
 - 4.1 แผงอัดพรรณไม้และเชือกมัด
 - 4.2 กระดาษหนังสือพิมพ์
 - 4.3 กระดาษลูกฟูก
 - 4.4 น้ำยาอบพรรณไม้เพื่อกันแมลงและเชื้อรา(95% ethyl alcohol และ mercuric chloride)
 - 4.5 กระดาษแข็งสีขาว
 - 4.6 กระดาษปก
 - 4.7 เข็มและด้าย
5. เอกสาร และตำราที่ใช้ตรวจหาชื่อวิทยาศาสตร์ของตัวอย่างพรรณไม้
 - 5.1 Flora of Thailand.
 - 5.2 Flora ของประเทศเพื่อนบ้านต่างๆ
 - 5.3 Revision ของพรรณไม้ต่างๆ

6. ตัวอย่างพรรณไม้ที่ทราบชื่อแล้วจากหอพรรณไม้ กรมป่าไม้ พิพิธภัณฑ์พืชสิรินธร กรมวิชาการเกษตร และพิพิธภัณฑ์พืชศาสตร์จารย์กสิน สุวตะพันธ์

วิธีดำเนินการ

1. ตรวจสอบเอกสาร และข้อมูลเบื้องต้น

1.1 ตรวจสอบและศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาพรรณไม้ในบริเวณหรือจังหวัดที่ใกล้เคียงในภาคตะวันตก

1.2 ศึกษาสภาพพื้นที่ ตำแหน่งที่ตั้ง อาณาเขต สภาพภูมิประเทศ สภาพภูมิอากาศ ปริมาณน้ำฝน รวมทั้งการคมนาคม

1.3 ศึกษาลักษณะพืชพรรณ และกำหนดขอบเขตพื้นที่ที่ต้องการจะศึกษา

2. การปฏิบัติงานภาคสนาม

2.1 สำรวจ และเก็บรวบรวมตัวอย่างพรรณไม้ดอกประเภทที่มีเนื้อไม้ชนิดต่างๆที่เจริญอยู่ในพื้นที่ศึกษาประมาณ 120 ชนิด เริ่มตั้งแต่เดือนมีนาคม 2541 ถึงเดือนตุลาคม 2543

2.2 บันทึกภาพพรรณไม้แต่ละชนิดที่พบ พร้อมทั้งบันทึกลักษณะนิสัย ถิ่นอาศัย ลักษณะนิเวศวิทยา และลักษณะทางสัณฐานวิทยาบางอย่างที่สามารถบันทึกได้ในระหว่างเก็บตัวอย่าง เช่น ระยะเวลาการออกดอก ออกผล รูปร่างลักษณะขนาด สี ของดอก ใบ และผล เป็นต้น

3. การศึกษาพรรณไม้ในห้องปฏิบัติการ

3.1 นำตัวอย่างที่เก็บมาได้มาทำเป็นตัวอย่างแห้งหรือตัวอย่างดองตามความเหมาะสม

3.2 ตรวจสอบลักษณะทางสัณฐานวิทยา ของพรรณไม้ที่เก็บมาอย่างละเอียด

3.3 ทำการตรวจหาชื่อวิทยาศาสตร์ที่ถูกต้องของพืชแต่ละชนิด โดยใช้รูปพรรณจำแนกวงศ์ รูปพรรณจำแนกชนิดจากเอกสารทางพฤกษอนุกรมวิธานที่เกี่ยวข้องกับพรรณไม้ในภูมิภาคใกล้เคียง

3.4 เปรียบเทียบตัวอย่างพรรณไม้ที่ตรวจหาชื่อวิทยาศาสตร์ได้แล้วกับตัวอย่างพรรณไม้ในพิพิธภัณฑ์พืช และหอพรรณไม้แห่งต่างๆ เพื่อการอ้างอิง

4. สรุป และเขียนรายงานวิทยานิพนธ์

4.1 เขียนคำบรรยายทั่วไปของพรรณไม้แต่ละชนิดโดยละเอียด ตามแนวทางหนังสือพรรณพฤกษชาติแห่งประเทศไทย (Flora of Thailand)

4.2 จัดทำรูปพรรณจำแนกสกุล และรูปพรรณจำแนกชนิด

4.3 ศึกษาข้อมูลพรรณไม้แต่ละชนิดเกี่ยวกับ ชื่อพื้นเมืองการใช้ประโยชน์โดยสังเขป

4.4 สรุปรวบรวมข้อมูลทั้งหมด จัดทำวิทยานิพนธ์ฉบับสมบูรณ์

บทที่ 5

ผลการศึกษา

จากการสำรวจระหว่างเดือนมีนาคม พ.ศ. 2541 ถึงเดือนตุลาคม พ.ศ. 2543 เก็บตัวอย่างพรรณไม้ประเภทที่มีเนื้อไม้ ในบริเวณช่องเขาขาด อำเภอไทรโยค จังหวัดกาญจนบุรี พบพรรณไม้ที่มีเนื้อไม้ทั้งสิ้น 121 ชนิด จัดอยู่ใน 73 สกุล 38 วงศ์ (ตารางที่ 1)

ตารางที่ 1 แสดงรายชื่อพรรณไม้ที่มีเนื้อไม้บริเวณช่องเขาขาด อำเภอไทรโยค จังหวัดกาญจนบุรี

วงศ์	ชื่อวิทยาศาสตร์	ชื่อพื้นเมือง	ลักษณะนิสัย	ปริมาณที่พบ
1. Anacardiaceae	<i>Spondias pinnata</i> (L.f.)	มะกอก	ไม้ต้น	++
	<i>Kurz Polyalthia suberosa</i> (Roxb.) Thwaites	กลิ้งกล่อม	ไม้ต้น	+
3. Apocynaceae	<i>Carissa spinarum</i> L.	หนามพรม	ไม้พุ่ม	++
	<i>Ichnocarpus frutescens</i> (L.) R.Br.	หุนน้ำ	ไม้เลื้อย	++
	<i>Rauvolfia cambodiana</i> Pierre ex Pit	ชะย่อมหลวง	ไม้พุ่ม	++
	<i>Rauvolfia serpentina</i> (L.) Benth ex Kurz	ระย่อม	ไม้พุ่ม	++
5. Asteraceae	<i>Pluchea indica</i> (L.) Less.	ขลุ่	ไม้พุ่ม	++
6. Bignoniaceae	<i>Fernandoa adenophylla</i> (Wall. ex G.Don.) Steenis	แคบีด	ไม้พุ่ม	++++
	<i>Markhamia stipulata</i> (Wall.) Seem. ex K.Schum. var. <i>kerrii</i> Sprague	แคหางค่าง	ไม้ต้น	+++
	<i>Markhamia stipulata</i> (Wall.) Seem. ex K.Schum. var. <i>stipulata</i>	แคขน	ไม้ต้น	+++
	<i>Millingtonia hortensis</i> L.f.	ปีบ	ไม้ต้น	+++
วงศ์	ชื่อวิทยาศาสตร์	ชื่อพื้นเมือง		
			ไม้ต้น	++

			ลักษณะนิสัย	ปริมาณที่พบ
7.Bixaceae	<i>Oroxylum indicum</i> (L.) Kurz	เพกา	ไม้ต้น	++
8.Bombacaceae	<i>Bixa orellana</i> L.	คำเงาะ	ไม้ต้น	+
	<i>Bombax anceps</i> Pierre.	จิวป่า	ไม้ต้น	++++
	<i>Bombax ceiba</i> L.	จิวแดง	ไม้ต้น	++++
9.Caesalpinaceae	<i>Ceiba pentandra</i> (L.) Gaertn.	นุ่น	ไม้ต้น	++
	<i>Bauhinia bracteata</i> Graham ex Wallich	เสี้ยวดอกขาว	ไม้เถาเลื้อย	+
	<i>Bauhinia harmsiana</i> Hoss.	ชงโคซี่ไก่อ	ไม้เถาเลื้อย	++
	<i>Bauhinia malabarica</i> Roxb.	เสี้ยวใหญ่	ไม้ต้น	+
	<i>Bauhinia integrifolia</i> Roxb.	ชงโค	ไม้เลื้อย	+
	<i>Bauhinia purpurea</i> DC. ex Walp.	เสี้ยวป่า	ไม้ต้น	++
	<i>Bauhinia saccocalyx</i> Pierre	กระไดลิง	ไม้เลื้อย	+++
	<i>Bauhinia scandens</i> L. var. <i>horsfieldii</i> (Watt ex Prain) K. Larsen & S.S. Larsen.	ชงโคนา	ไม้เถาเลื้อย	++++
	<i>Bauhinia racemosa</i> Lamk.	เสี้ยวดอกขาว	ไม้พุ่ม	++++
	<i>Bauhinia variegata</i> L.	กาหลงเขา	ไม้ต้น	++++
	<i>Bauhinia viridescens</i> Desv. var. <i>hirsuta</i> K. Larsen & S.S. Larsen.	ส้มเสี้ยวน้อย	ไม้พุ่มรอเลื้อย	++
	<i>Bauhinia viridescens</i> Desv. var. <i>viridescens</i>	อรพิม	ไม้พุ่มรอเลื้อย	+++
	<i>Bauhinia winittii</i> Craib	กำจาย	ไม้พุ่มรอเลื้อย	+++
วงศ์	<i>Caesalpinia digyna</i> Rottler.	ชำเลียด	ไม้พุ่มรอเลื้อย	+++
	<i>Caesalpinia mimosoides</i> Heyne ex Wallich	หางนกยูงไทย	ไม้เถาเลื้อย	++++
	<i>Caesalpinia pulcherrima</i> (L.) Sw.	หุมเห็ดเทศ	ไม้พุ่ม	+
	<i>Cassia alata</i> L.	กฤษ	ไม้พุ่ม	++
	<i>Cassia fistula</i> L.	ข้อพื้นเมือง	ไม้พุ่ม	++
			ไม้พุ่ม	++++
			ไม้ต้น	+++

	ชื่อวิทยาศาสตร์		ลักษณะนิสัย	ปริมาณที่พบ
10.Capparidaceae	<i>Cassia garrettiana</i>	แสมสารซีเหล็ก	ไม้ต้น	++
	Craib <i>Cassia siamea</i>	บ้าน	ไม้ต้น	+++
11.Celastraceae	Lam. <i>Phyllocarpus septentrionalis</i> Donn. Sm.	ประจักษ์	ไม้ต้น	+
	<i>Sindora siamensis</i> Teysm. ex Miq.	มะค่าเต้	ไม้ต้น	++
12.Clusiaceae	<i>Tamarindus indica</i> L.	มะขามไทย		
	<i>Capparis grandis</i> L.f.	ค้อนกลอง	ไม้ต้น	++
13.Combretaceae	<i>Siphonodon celastrineus</i> Griffith.	มะดูก	ไม้ต้น	+
	<i>Calophyllum inophyllum</i> L.	กระทิง	ไม้ต้น	+
14.Convolvulaceae	<i>Combretum quadrangulare</i> Kurz	สะแกนา	ไม้ต้น	+
	<i>Quisqualis indica</i> L.	เล็บมือนาง	ไม้ต้น	++++
15.Dilleniaceae	<i>Terminalia alata</i> Heyne. ex Roth.	รกฟ้า	ไม้เลื้อย	+
	<i>Terminalia calamansanai</i> (Blanco.) Rolfe	สกุณี	ไม้ต้น	+++
16.Euphorbiaceae	<i>Ipomoea crassicaulis</i> (Benth.) B.L. Rob.	ผักบุ้งรั้ว	ไม้ต้น	+
	<i>Dillenia suffruticosa</i> (Griff.) Martelle	सानขวา	ไม้พุ่มเลื้อย	++
วงศ์	<i>Aporosa planchoniana</i> Baill. ex Muell. Arg.	พริกไทยคง	ไม้ต้น	+
	<i>Bridelia stipularis</i> (L.) Blume	มะกาเครือ	ไม้พุ่ม	++
	<i>Bridelia ovata</i> Decne var. <i>curtisii</i> (Hook.f.) Airy Shaw	มะกา	ไม้พุ่ม	+++
	<i>Bridelia ovata</i> Decne var. <i>ovata</i>	ดีหมี	ไม้พุ่ม	++++
	<i>Cleidion speciflorum</i> (Burm.f.) Merr.	ชื่อพื้นเมือง	ไม้พุ่ม	+

	ชื่อวิทยาศาสตร์		ลักษณะนิสัย	ปริมาณที่พบ
17.Fabaceae	<i>Croton oblongifolius</i> Roxb.	เปล้าใหญ่	ไม้ต้น	+++
	<i>Jatropha gossypifolia</i> Linn.	สบู่แดง	ไม้พุ่ม	++++
	<i>Phyllanthus emblica</i> L.	มะขามป้อม	ไม้ต้น	+++
	<i>Sauropus quadrangularis</i> (Will.) Muell var. <i>puberulus</i> Kurz.	มะขมเถื่อน	ไม้พุ่ม	+++
		ทองกวาว	ไม้ต้น	++
	<i>Butea monosperma</i> (Lam.) Taub.	ทองโหลง		
		ทองกลางป่า	ไม้ต้น	++
	<i>Erythrina fusca</i> Lour.		ไม้ต้น	++
	<i>Erythrina subumbrans</i> (Hassk.) Merr.	ประดู่ป่า	ไม้ต้น	++
	<i>Indigofera trita</i> L.f.		ไม้พุ่ม	++
18.Flacourtiaceae	<i>Pterocarpus macrocarpus</i> Kurz	แคบ้าน	ไม้ต้น	++++
	<i>Sesbania grandiflora</i> (L.) Pers.	ขนาง	ไม้ต้น	++
19.Lamiaceae	<i>Homalium tomentosum</i> (Vent.) Benth.	สัก	ไม้ต้น	+++
20.Leeaceae	<i>Tectona grandis</i> L.f.	กระดังงาแดง	ไม้ต้น	+++
21.Loganiaceae		พญารากหล่อ		
		กะดังใบ	ไม้ต้น	++++
22.Loranthaceae	<i>Leea guineensis</i> G.Don.	ราชวดีป่า	ไม้พุ่ม	+++
		กาฝากมะม่วง	ไม้พุ่ม	+
23.Lythraceae	<i>Leea macrophylla</i> Roxb. ex Hornem.	ตะแบกนา	ไม้พุ่ม	+++
	<i>Leea rubra</i> Blume ex Spreng.	เสลาใบใหญ่	ไม้พุ่ม	+
	<i>Buddleja asiatica</i> Lour.		ไม้พุ่มปรลิต	+++
	<i>Dendrophthoe pentandra</i> (L.) Miq.	ชื่อพื้นเมือง	ไม้ต้น	++
	<i>Lagerstroemia floribunda</i> Jack sec. Griff.		ไม้ต้น	++
วงศ์	<i>Lagerstroemia loudonii</i> Teysm. & Binn			

	Binn.		ลักษณะนิสัย	ปริมาณที่พบ
	ชื่อวิทยาศาสตร์			
24.Malvaceae 25.Meliaceae 26.Mimosaceae	<i>Lagerstroemia reginae</i> Roxb.	อินทนิลน้ำ	ไม้ต้น	+
	<i>Lagerstroemia speciosa</i> (L.) Pers.	เจี๋ยวเนื่อ	ไม้ต้น	++
	<i>Lagerstroemia subangulata</i> (Craib) Furtado et Montien.	เสลา	ไม้ต้น	++
	<i>Lagerstroemia tomentosa</i> C.Presl.	เทียนกิ่ง	ไม้ต้น	+++
	<i>Lawsonia inermis</i> L.	ครอบจักรวาล	ไม้พุ่ม	+++
	<i>Abutilon indicum</i> (L.) Sweet	สะเดา	ไม้พุ่ม	++++
	<i>Azadirachta indica</i> A. Juss.	สีเสียดเหนื่อ	ไม้พุ่ม	++++
	<i>Acacia catechu</i> (L.f.) Brandis.	กำลังช้างสาร	ไม้ต้น	++
	<i>Acacia craibii</i> I.C.Nielsen	แกลบแดงหาง	ไม้ต้น	+
	<i>Acacia leucophloea</i> Willd.	ไหลแดง	ไม้พุ่ม	++
	<i>Acacia megaladena</i> Desv. var. <i>indo-</i>	พฤกษ์	ไม้พุ่ม	++
	<i>chinensis</i> I.C. Nielsen	คาง	ไม้พุ่ม	+
	<i>Acacia pennata</i> (L.) Willd. subsp. <i>kerrii</i>	ชะเอมป่า	ไม้ต้น	++++
	I.C.Nielsen	ถ่อน	ไม้ต้น	++
	<i>Albizia lebbeck</i> (L.) Benth.	กระถินบ้าน	ไม้พุ่ม	+
	<i>Albizia lebbekoides</i> (DC.) Benth.	กระถินเทศ	ไม้ต้น	+
	<i>Albizia myriophylla</i> Benth.	แดง	ไม้พุ่ม	++
	<i>Albizia procera</i> (Roxb.) Benth.		ไม้พุ่ม	++
	<i>Leucaena leucocephala</i> (Lam.) de Wit	ช่อพีนเมือง	ไม้ต้น	++
	<i>Pithecellobium dulce</i> (Roxb.) Benth.		ไม้ต้น	+++
	<i>Xylocarpus xylocarpa</i> (Roxb.) Taub. var. <i>kerrii</i>		ไม้ต้น	+++

วงศ์

	(Craib&Hutch.)			
	ชื่อวิทยาศาสตร์		ลักษณะนิสัย	ปริมาณที่พบ
27.Moraceae	Nielsen <i>Artocarpus lakoocha</i> Wall. ex Roxb.	มะหาด	ไม้ต้น	+
	<i>Broussonetia</i> <i>papyrifera</i> Vent. <i>Ficus</i> <i>benjamina</i> L.	ปอสา ไทรช้อยใบ แหลม	ไม้ต้น ไม้ต้น ไม้ต้น	++++ ++++
	<i>Ficus hispida</i> L.f. <i>Ficus racemosa</i> L.	มะเคื่อปล้อง มะเคื่ออุทุมพร โพธิ์	ไม้ต้น ไม้ต้น	++++ +++
28.Olacaceae	<i>Ficus religiosa</i> L.	ข่อย		
29.Oleaceae	<i>Streblus asper</i> Lour.	น้ำใจใคร่	ไม้ต้น	+
30.Rhamnaceae	<i>Olax scandens</i> Roxb.	มะลิวัลย์เถา	ไม้ต้น	++
	<i>Jasminum siamense</i> Craib <i>Zizyphus jujuba</i> Mill.	มะตันหลวง พุทราเล็บเหยี่ยว	ไม้ต้น ไม้พุ่มรอเลื้อย	++ +
31.Rubiaceae	<i>Zizyphus mauritiana</i> Lam. <i>Zizyphus</i> <i>oenoplia</i> (L.) Mill.	กระทุ่มเนิน ขอบ้าน กงคาเคียด	ไม้พุ่ม ไม้ต้น ไม้พุ่ม	++ ++++ ++
32.Sapindaceae	<i>Mitragyna rotundifolia</i> (Roxb.) Kuntze <i>Morinda citrifolia</i> L.	ตะคร้อหนาม สีฟันคนทา	ไม้ต้น ไม้ต้น	++ ++
33.Simaroubac eae	<i>Arfeuillea arborescens</i> Pierre. <i>Sisyrolepis</i> <i>muricata</i> (Pierre)	จี่อัน ข้าวจีเล็ก	ไม้ต้น ไม้ต้น	++ ++
34.Sterculiaceae	Leenh. <i>Harrisonia perforata</i> (Blanco) Merr. <i>Helicteres angustifolia</i> L. <i>Helicteres elongata</i>	ปอบิด ปอขาว รางจืด	ไม้ต้น ไม้พุ่มรอเลื้อย	++ +
35.Thunbergia ceae	Wall. ex Mast. <i>Helicteres isora</i> L. <i>Sterculia pexa</i> Pierre. <i>Thunbergia laurifolia</i> Lindl.	ช่อพื้นเมือง	ไม้ต้น ไม้ต้น ไม้ต้น	++ ++ ++
วงศ์				

	ชื่อวิทยาศาสตร์		ไม้ต้น ไม้เลื้อย	++++ +++
			ลักษณะนิสัย	ปริมาณที่พบ
36.Tiliaceae	<i>Grewia abutilifolia</i> W.Vent. ex Juss.	ปอขยาบ	ไม้พุ่ม	+++
	<i>Grewia eriocarpa</i> Juss.	ปอลาย	ไม้พุ่ม	++++
	<i>Grewia laevigata</i> Vahl	ขยาบขี้ไก่	ไม้พุ่ม	+++
	<i>Microcos tomentosa</i> Smith. <i>Muntingia</i>	ขี้เถ้าตะขบฝรั่ง	ไม้พุ่ม	++
37.Verbenaceae	<i>calabura</i> L.	ผกากรอง	ไม้ต้น	++++
	<i>Lantana camara</i> Linn.	ผ้าเสียน	ไม้พุ่ม	++++
		ตีนนก	ไม้พุ่ม	++++
38.Vitidaceae	<i>Vitex canescens</i> Kurz	ส้มกุ้ง	ไม้ต้น	+
	<i>Vitex limonifolia</i> Wall.		ไม้ต้น	++
	<i>Ampelocissus martinii</i> Planch.		ไม้เถาเลื้อย	+++

หมายเหตุ: + หมายถึงมีปริมาณน้อยมาก ++ หมายถึงมีปริมาณปานกลาง
+++ หมายถึงมีปริมาณมาก ++++ หมายถึงมีปริมาณมากที่สุด

พรรณไม้แต่ละชนิดได้จัดทำคำบรรยายลักษณะวงศ์ รูปวิธานจำแนกสกุล คำบรรยายลักษณะ
สกุล รูปวิธานจำแนกชนิดและคำบรรยายลักษณะชนิด ข้อมูลเกี่ยวกับพื้นที่พบในประเทศไทย การ
กระจายพันธุ์ นิเวศวิทยา ชื่อพื้นเมือง ชื่อสามัญ และประโยชน์โดยเรียงลำดับตามตัวอักษร ทั้งในระดับ
วงศ์ สกุล และชนิด ดังต่อไปนี้

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ANACARDIACEAE

ไม้ต้น ไม้พุ่ม หรือไม้เลื้อย ส่วนมากจะมีกลิ่นตามส่วนต่างๆของต้น ใบมีทั้งชนิดใบเดี่ยว และ ใบประกอบ และมักคิดเป็นกลุ่มเรียงแบบสลับบริเวณปลายกิ่ง ดอกออกเป็นช่อแบบช่อรวม หรือช่อ กระจุก กลีบเลี้ยงและกลีบดอกมักมีอย่างละ 4-5 กลีบ ส่วนใหญ่เป็นดอกสมบูรณ์เพศ บางชนิดมีดอก เพศผู้ปนกับดอกสมบูรณ์เพศ กลีบเลี้ยงมักเชื่อมติดกันบริเวณโคนกลีบ กลีบดอกแยกเป็นอิสระ เกสร เพศผู้มีจำนวน 4-10 อัน บางชนิดมีเพียงอันเดียว ก้านเกสรเพศผู้จะติดอยู่กับฐานรองดอก อับเรณูมี 2 แฉก รังไข่มี 1-5 ช่อง รังไข่อยู่เหนือวงกลีบดอก ในแต่ละช่องมีอวุลหนึ่งอัน หลอดเกสรเพศเมีย จำนวน 1-5 อันอาจติดหรือแยกเป็นอิสระก็ได้ ผลชนิดมีเนื้อเมล็ดเดี่ยวแข็ง และมักมียาง บางชนิดผล อาจมีปีก

Spondias

L., Gen. Sp. Pl. ed. 5:174. 1754; Hook.f. in Fl. Br. India 2. 42. 1876; Airy Shaw & Forman, Kew Bull. 21: 2. 1967; Ding Hou in Fl. Mal. 8: 479. 1978.-*Solenocarpus* Wight & Arn., Prod. 1: 171. 1834.-*Pteronema* Pierre in Bull. Soc. L. Paris 2: 1322. 1897.-*Tetramyxis* Gagnep., Not. Syst. 2: 166. 1944.

ไม้ต้นขนาดกลางถึงขนาดใหญ่ ลำต้นสูงเปลาตรง ใบประกอบแบบขนนก มีทั้งชนิดชั้นเดียว และสองชั้น ใบย่อยรูปขอบขนาน หรือรูปไข่แกมรูปหอก ดอกออกเป็นช่อตามปลายกิ่ง และบริเวณ ชอกใบ กลีบเลี้ยงและกลีบดอกมีอย่างละ 5 กลีบ เกสรเพศผู้จำนวน 10 อัน รังไข่มี 1-5 ช่อง เกสรเพศ เมียเป็นหลอด ผลกลมรี สีเขียวหรือสีเหลืองอ่อน เมล็ดขนาดใหญ่ แข็ง และมีเส้นบริเวณผิว

Spondias pinnata (L. f.) Kurz, Pegu. Rep. Pegu. App. A.44 & B. 42. 1875; Craib in Fl. Siam. En. 1: 356. 1926; Tardieu in Fl. C.L.V. 2: 133. Pl. 8.f. 1-7. 1962; Back. & Bakh.f., Fl. Java 2: 151. 1965; Airy Shaw & Forman, Kew Bull. 21: 8.f.2 (1&2). 1967; Ding Hou in Fl. Mal. 8: 483. 1978; Meijer in Fl. Ceylon 4: 23. 1983.-*Mangifera pinnata* L. f., Suppl. Pl. 156. 1781.-*Spondias mangifera* Willd., Sp. Pl. : 751. 1799.-Hook.f. in Fl. Br. India 2: 42. 1876; Kurz, Fl. Burma 1: 322. 1877; Lecomte in Fl. Gen.I.-C. 2: 28. 1908; Craib, Kew Bull. 33: 1911.-*S. acuminata* Roxb., Fl. Ind. ed. 2: 453. 1832; Hook.f. in Fl. Br. India 2: 42. 1876; Craib in Fl. Siam. En. 1: 355. 1926.

ไม้ต้นผลัดใบขนาดกลางถึงขนาดใหญ่ สูง 15-25 เมตร ลำต้นเปลาตรง เรือนยอดกลมโปร่ง ใบอ่อนสีน้ำตาลอมแดง ตามกิ่งก้านผิวเรียบ เปลือกเรียบสีเทา ใบประกอบแบบขนนกชั้นเดียว มีใบย่อย เป็นคู่ๆติดแบบตรงกันข้าม หรือเยื้องเล็กน้อยจำนวน 4-6 คู่ ใบย่อยรูปขอบขนาน หรือทรงมน โคนใบ

เบี้ยว ปลายใบคอดเป็นติ่งยาวๆ ขอบใบเรียบ ขนาดใบยาว 7-12 เซนติเมตร ยาว 3-5 เซนติเมตร เนื้อใบหนา เส้นใบตรงและขนานกันมีจำนวน 10-24 คู่ ดอกออกเป็นช่อบริเวณซอกใบ หรือเหนือรอยแผลใบ ตามปลายกิ่ง ดอกสีขาวเป็นดอกสมบูรณ์เพศ กลีบเลี้ยงและกลีบดอกมีอย่างละ 5 กลีบขนาดเล็ก เกสรเพศผู้จำนวน 10 อัน เกสรเพศเมียเป็นหลอด รังไข่มี 5 ช่อง ผลรูปไข่ ขนาดยาว 3.5-5 เซนติเมตร กว้าง 2-4 เซนติเมตร เมล็ดใหญ่แข็งแรงมาก ฝักลักษณะเป็นเส้นขรุขระ (ภาพที่ 12,14)

ประเทศไทย: กาญจนบุรี ราชบุรี เชียงราย แม่ฮ่องสอน เชียงใหม่ นครสวรรค์ เลย นครราชสีมา สุราษฎร์ธานี นครศรีธรรมราช ตรัง สตูล

การกระจายพันธุ์: อินเดีย จีน พม่า กัมพูชา เวียดนาม หมูเกาะในทะเลอันดามัน ฟิลิปปินส์

นิเวศวิทยา: ขึ้นในป่าเบญจพรรณ ที่มีความสูงจากระดับน้ำทะเล 50 เมตร ออกดอกระหว่างเดือนธันวาคมถึงเดือนมีนาคม เวลาออกดอกจะทิ้งใบทั้งหมด

ชื่อพื้นเมือง: มะกอก มะกอกป่า กราไฟ้ ฝ้าย กอกกุก กูกก กอกเขา กอกหมอง ไซแซ ชื่อสามัญ: Hog plum

ประโยชน์: เนื้อไม้ใช้ในการก่อสร้าง เปลือกใช้แก้ท้องเสีย ใบอ่อนรับประทาน เป็นผัก ผลสดรับประทานได้

ตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา: BCU: V. Sudthsathien 21, U. Damsri 27, T. Jonganurak 111, S. Homchurn 15 BKF: C. Boonob 207, J.F. Maxwell 95-126

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ANNONACEAE

ไม้ต้น ไม้พุ่มตั้งตรง ไม้พุ่มรอเลื้อยหรือไม้เลื้อย ใบเดี่ยว เรียงแบบสลับ จำนวนชั้นของดอก เท่ากับสามหรือทวีคูณของสาม กลีบเลี้ยงมีชั้นเดียว กลีบดอกลักษณะเหมือนกันมี 2 ชั้น บริเวณชั้นใน อาจลดรูป เกสรเพศผู้จำนวนมาก ขนาดกว้างและสั้นเรียงวนเป็นเกลียว เกสรเพศเมียมี 2-3 คาร์เพลขึ้น ไป แต่ละคาร์เพลจะแยกจากกัน ผลเป็นผลกลุ่ม ผลย่อยอาจเป็นผลสดหรือผลแห้ง ส่วนใหญ่มีก้านติดกันเป็นกระจุก เมล็ดมีเนื้อเมล็ดเดี่ยวแข็ง

Polyalthia

Blume, Fl. Java Anno.: 68. 1829; Huber, Fl. of Ceylon 5: 31. 1985.

ไม้ต้นหรือไม้พุ่ม กิ่งอ่อนมักมีขนปกคลุม ก้านใบมีลักษณะเป็นร่องด้านบน ใบเดี่ยว แผ่นใบ บาง ผิวใบเรียบ เส้นใบบริเวณด้านล่างของแผ่นใบขนุนเห็นชัดเจน ดอกออกเป็นช่อหรือดอกคู่หรือดอก เดี่ยวบริเวณซอกใบหรือตรงข้ามใบ ไม่มีก้านดอกย่อยถ้ามีจะสั้นมาก มีใบประดับ กลีบเลี้ยงและกลีบ ดอกเรียงจรดกันในดอกตูม กลีบดอกจำนวน 6 กลีบมี 2 ชั้น กลีบชั้นในจะมีขนาดใหญ่กว่ากลีบชั้น นอก เกสรเพศผู้รูปปลีจำนวนมาก รังไข่มีหลายช่องแต่ละช่องมี 1-2 ออวูล มีขนปกคลุม ผลชนิดแห้ง แก่แล้วแตกตามยาวหรือผลสด ส่วนมากทรงกลม มีก้านผล

Polyalthia suberosa (Roxb.) Thw., Enum. Pl. Zeyl.: 398. 1864; Hook.f., Fl. Br. Ind. 1: 65. 1872; Huber in Fl. of Ceylon 5: 41. 1985.-*Uvaria suberosa* Roxb., Pl. Corom. 1: 31. 1815.-*Guatteria suberosa* (Roxb.) Dunal, Monogr. Anon.: 128. 1817.

ไม้ต้นสูง 1-4 เมตร เปลือกต้นหนาลักษณะเป็นริ้วๆ เมื่อยังอ่อนมีขนสีเหลืองปนสีน้ำตาลปกคลุมหนาแน่น เมื่ออายุมากขึ้นจะเริ่มบางลง ก้านใบยาว 1-4 มิลลิเมตร ใบยาว 2-11 เซนติเมตร กว้าง 1-4 เซนติเมตร รูปไข่แคบหัวกลับหรือรูปขอบขนาน ฐานใบเบี้ยวมนทั้งสองด้านไม่เท่ากันหรือฐานใบ ตัด ปลายใบมนกลม บางครั้งเรียวสอบแหลม ด้านบนของแผ่นใบผิวเรียบยกเว้นบริเวณเส้นใบจะมีขน สั้นๆปกคลุม ด้านล่างของแผ่นใบมีขนสั้นนุ่มปกคลุมหนาแน่น เส้นใบจำนวน 9-12 คู่ ดอกเดี่ยว สี เหลืองอมเขียว ออกตามซอกใบหรือซอกกิ่ง ก้านดอกยาว 1.5-2.5 เซนติเมตร บริเวณกลางมีใบประดับ รูปสามเหลี่ยมแคบๆขนาด 1-2 มิลลิเมตร มีขนสั้นนุ่มปกคลุม กลีบเลี้ยงรูปสามเหลี่ยมขนาด 1-2

มิลลิเมตร มีขนปกคลุม กลีบดอกสีเหลืองอ่อน ชั้นนอกรูปรีปลายแหลมขนาด 3-6 มิลลิเมตร กลีบดอกชั้นในรูปขอบขนานปลายมนโค้งเล็กน้อย ยาวกว่ากลีบดอกชั้นนอก เกสรเพศผู้ขนาด 1 มิลลิเมตร เกสรเพศเมียรูปสามเหลี่ยม รังไข่มี 2 ออวูล ผลกลุ่มจำนวน 10-18 ผล ขนาด 4-5 มิลลิเมตร เมื่อสุกสีแดง เมื่อแก่สีม่วง ก้านผลยาว 6-10 มิลลิเมตร เมล็ดจำนวน 1-2 เมล็ด (ภาพที่ 13,16)

ประเทศไทย: กาญจนบุรี ราชบุรี นครสวรรค์ อุตรดิตถ์ เลย อุทัยธานี

การกระจายพันธุ์: อินเดีย จีน ลาว กัมพูชา เวียดนาม พม่า

นิเวศวิทยา: ขึ้นในบริเวณริมน้ำ ที่มีความสูงจากระดับน้ำทะเลไม่มากนัก

ชื่อพื้นเมือง: กลิ้งกล่อม กระทุ้มกลอง กระทุ้มกลอง ท้องกลอง กำจาย ไคร่น้ำ
ช่องกลอง น้านอง น้าน้อย ผักจ้ำ มะจ้ำ มงจาม พุงจาบ

ตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา: BCU: V. Sudthsathien 31, B. NaSongkhla 550 BKF: C. Phengkhlai 3201

APOCYNACEAE

ไม้ต้นขนาดเล็ก ไม้พุ่มตั้งตรงหรือไม้เลื้อย ที่เป็นไม้ล้มลุกมีน้อย ทุกส่วนของพืชมีน้ำยางข้นขาวคล้ายน้ำมัน ใบเดี่ยว เรียงเป็นคู่ตรงกันข้าม หรือเรียงรอบข้อ ส่วนใหญ่ไม่มีหูใบ ดอกช่อแบบช่อกระจุก แต่ละดอกสมบูรณ์เพศ กลีบเลี้ยงมี 5 กลีบสั้นเชื่อมติดกันเป็นหลอด มักมีต่อมด้านใน กลีบดอกมี 5 กลีบ มีลักษณะเหมือนกันทุกกลีบ ส่วนโคนเชื่อมกันเป็นหลอดยาว ปลายกลีบแยกออกเป็นแฉก 5 แฉก ดอกตูมกลีบดอกจะซ้อนทับเหลื่อมกัน เกสรเพศผู้มี 5 อัน ติดอยู่บนกลีบดอก อับเรณูเป็นเส้นแยกกันหรืออยู่ติดกันแต่ไม่เชื่อมกัน เกสรเพศเมียมีรังไข่แบบติดอยู่เหนือวงกลีบดอก หรือติดอยู่กำกึ่งกับวงกลีบดอก ประกอบด้วย 2 คาร์เพลแยกกัน หรือเชื่อมติดกันมี 1 หรือ 2 ช่อง ในแต่ละช่องมีตั้งแต่ 2 ออวูลขึ้นไป ผลเกิดเป็นคู่ เป็นผลมีเนื้อไม่แตกตามยาว หรือเป็นผลแห้งแตกตามยาว

รูปวิธานจำแนกสกุล

1. ใบเดี่ยวออกเป็นวงรอบข้อ.....**3.Rauvolfia**
1. ใบเดี่ยวออกตรงข้าม
 2. ไม้พุ่มตามลำต้นมีหนามแหลมยาวแข็งปกคลุมทั่วไป.....**1.Carissa**
 2. ไม้เลื้อยตามลำต้นผิวเรียบ.....**2.Ichnocarpus**

1. Carissa

L., Mant. Pl. 1: 7. 1767; Benth & Hook. f., Gen. Pl. 2: 695. 1876; Middleton, Fl. of Thailand 7.1: 10. 1999.

ไม้พุ่มหรือไม้ต้นขนาดเล็ก ส่วนน้อยที่เป็นไม้เลื้อย ตามลำต้นมีหนามแหลมยาว ใบออกแบบตรงข้าม อาจมีต่อมหรือไม่มีก็ได้ ช่อดอกออกบริเวณปลายกิ่ง หรือออกเป็นช่อกระจับบริเวณซอกใบ กลีบดอกเป็นแฉกเรียงซ้อนทับกันไปทางขวา ดอกรูปคล้ายดอกเข็ม สมบูรณ์เพศ เกสรเพศผู้ติดในหลอดกลีบดอก ก้านชูเกสรเพศผู้สั้น อับเรณูรูปไข่หรือรูปขอบขนาน ผิวเรียบ ไม่มีจานฐานดอก รังไข่เชื่อมติดกันมี 2 ช่อง แต่ละช่องมี 2 ออวูล ก้านชูเกสรเพศเมียรูปเส้นด้าย ผลสดมีเนื้อ 4 เมล็ด เมล็ดรูปรีแบน

Carissa spinarum L., Mant. Pl. 2: 559. 1771; Li et al., Fl. China 16: 146. 1995; Middleton, Fl of Thailand 7.1: 11. 1999.-*C. cochinchinensis* Pitard, Fl. Gen. I.-C. 3: 1112. 1933; Kerr, Fl. Siam en. 2: 427. 1939.-*C. laotica* var. *ferruginea* Kerr, Kew Bull. 1937: 87. 1937; in Fl. Siam En. 2: 428.1939.

ไม้พุ่มหรือไม้ต้นขนาดเล็กสูงไม่เกิน 5 เมตร ตามกิ่งก้านผิวเรียบหรือกิ่งอ่อนมีขนปกคลุมเล็กน้อย ก้านใบยาว 1.5-4.5 เซนติเมตร แผ่นใบหนาคล้ายแผ่นหนัง ใบรูปไข่หรือรูปไข่หัวกลับแกมรี ขนาดใบยาว 1.5-5.5 เซนติเมตร กว้าง 1-5 เซนติเมตร ปลายใบปลายแยกเล็กน้อย หรือสอบแหลม หรือเป็นติ่งแหลมอ่อน หรือเป็นติ่งหนาม ฐานใบมนหรือรูปลิ้น เส้นใบย่อยจำนวน 2-5 คู่ ผิวใบเรียบทั้งสองด้าน ช่อดอกยาว 1.5-4 เซนติเมตร ออกบริเวณปลายกิ่งหรือซอกใบผิวเรียบหรือมีขนปกคลุมเล็กน้อย กลีบเลี้ยงรูปไข่ขนาดยาว 1.5-3 มิลลิเมตร ปลายเรียวแหลม มีขนครุยปกคลุมเล็กน้อย กลีบดอกสีขาว เป็นหลอดยาว 6-20 มิลลิเมตร ปลายแยกเป็นแฉกขนาด 1.5-15 มิลลิเมตร รูปไข่หรือรูปขอบขนาน ปลายเรียวแหลม ภายนอกผิวเรียบ ภายในแฉกมีขนครุยปกคลุมเล็กน้อย ส่วนที่เป็นหลอดมีขนปกคลุม ภายใน เกสรเพศผู้ติดอยู่ภายในหลอดกลีบดอกบริเวณ 3-16 มิลลิเมตรจากโคนกลีบ เกสรเพศเมีย ก้านชูยาว 0.2-0.5 มิลลิเมตร อับเรณูขนาด 1-2.5 มิลลิเมตร รังไข่ขนาด 0.5-1.5 มิลลิเมตร ผิวเรียบหรือมีปุ่มขนเล็กๆ ก้านชูเกสรเพศเมียและเกสรเพศเมียยาวรวมกัน 3-11 มิลลิเมตร ผลคล้ายรูปไข่หรือเกือบกลม ขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง 3-60 มิลลิเมตร ผิวเรียบ (ภาพที่ 15)

ประเทศไทย: กาญจนบุรี ราชบุรี เพชรบุรี ประจวบคีรีขันธ์ ชัยนาท อุทัย สระบุรี กรุงเทพฯ ปราจีนบุรี ชลบุรี เชียงใหม่ ลำปาง ขอนแก่น ชัยภูมิ นครราชสีมา สุรินทร์ นครศรีธรรมราช สงขลา

การกระจายพันธุ์: จีน อินเดีย ศรีลังกา พม่า

นิเวศวิทยา: ขึ้นได้ดีในพื้นที่ราบเปิดโล่ง

ชื่อพื้นเมือง: **หนามพรม พรม จี้แฮด**

ตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา: **BCU: V. Sudthsathien 41 BKF: C. Phengklai 11464**

2. *Ichnocarpus*

R.Br., Asclep. 50. 1810; Benth & Hook. f., Gen. Pl. 2: 717. 1876 pro part; Middleton, Blumea 39: 73. 1994; in Fl. of Thailand 7.1: 113. 1999.-*Micrechites* Miq., Fl. Ind. Bat. 2: 457. 1857.-*Otopetalum* Miq., Fl. Ind. Bat. 2: 400. 1857.-*Lamechites* Markgr., Nova Guinea 14: 290. 1926.

ไม้เถาหรือไม้เลื้อยลำต้นทอดนอนไปกับพื้นดิน ใบออกแบบตรงข้าม ช่อดอกออกบริเวณปลายกิ่ง หรือตามซอกใบหรือกิ่ง กลีบเลี้ยงอาจมีหรือไม่มีต่อม กลีบดอกตูมซ้อนทับกันไปทางขวา เมื่อดอกบานจะเป็นทรงดอกเข็ม เกสรเพศผู้ติดอยู่ในหลอดของกลีบดอก ในส่วนกลางหรือค่อนข้างมาทางด้านล่าง ก้านเกสรเพศผู้สั้น อับเรณูรูปรี หรือรูปสามเหลี่ยมแคบๆ ส่วนปลายแหลมหรือเป็นดิ่งหนาม ส่วนโคนเป็นรูปเงี่ยงลูกศรสั้นๆ จานฐานดอกประกอบด้วยห้าแฉกแคบๆ หักรูปฟัน รั้งไข่ประกอบด้วยสองคาร์เพลแยกกัน แต่มีส่วนที่เป็นก้านเกสรเพศเมียเชื่อมติดกัน มีขนสั้นนุ่มปกคลุม ออวูลจำนวนมาก เกสรเพศเมียทรงกลมหรือรูปถ้วย ส่วนปลายเรียวยาวแหลมรูปกรวย ผลชนิดแตกตามยาวแนวเดียวออกเป็นคู่ ผลรูปแถบแคบๆ มีหรือไม่มีขนสั้นนุ่มปกคลุม เมล็ดรูปหอกหรือรูปแถบแคบๆ ไม่มีจะงอย ผิวเรียบ ส่วนปลายมีกระจุกขน

Ichnocarpus frutescens (L.) W.T. Aiton, Hort. Kew ed. 2, 2: 69. 1811; Kurz, Fl. Burm. 2: 185. 1877; Hook. f., Fl. Br. Ind. 3: 669. 1882; Ridl., Fl. Mal. Pen. 2: 364. 1923; Pitard, Fl. Gen. I.-C. 3: 1255. 1933; Kerr, Fl. Siam En. 2: 466. 1939; Baker & Bakh. f., Fl. Java 2: 239. 1965; Li et al., Fl. China 16: 186. 1995; Middleton in Fl. of Thailand 7.1: 113. 1999.-*Apocynum frutescens* L., Sp. Pl. 1: 312. 1753.-*Gardenia volubilis* Lour., Fl. Cochinch.: 148. 1790.-*Ichnocarpus volubilis* (Lour.) Merr., Philip. J. Sci. 21: 506. 1922; Kerr, Fl. Siam En. 2: 248. 1939.-*I. ovatifolius* A.DC. in DC., Prod. 8: 435. 1844; Hook. f., Fl. Brt. Ind. 3: 670. 1882; Ridl., Fl. Mal. Pen. 2: 364. 1923; Pitard, Fl. Gen. I.-C. 3: 1254. 1933.-*Ichnocarpus bantamensis* (Blume) Miquel, Fl. Ind. Bat. 2: 449. 1857.-*Echites bantamensis* Blume, Bijdr.: 1040. 1826.-*Quirivelia bantamensis* (Blume) William, Bull. Herb. Bois. ser. 2, 5: 949. 1905.-*Ichnocarpus microcalyx* Pitard, Fl. Gen. I.-C. 3: 1254. 1933; Kerr, Fl. Siam En. 2: 467. 1939.

ไม้เลื้อย เมื่อยังอ่อนตามกิ่งก้านมีขนสั้นนุ่มปกคลุม เมื่อแก่จะผิวเรียบ ก้านใบยาว 0.5-2 มิลลิเมตร ใบแผ่นหนาค้ำยันแผ่นหนัง รูปรีขนาดยาว 1.7-15 เซนติเมตร กว้าง 1.5-6 เซนติเมตร ปลาย

เรียวยาวแหลม ฐานใบรูปลิ้ม หายากที่กลม เส้นใบย่อยจำนวน 8-20 คู่ ด้านล่างของแผ่นใบผิวเรียบ หรืออาจมีขนสั้นนุ่มปกคลุมเล็กน้อย **ช่อดอก**ยาว 7-16 เซนติเมตร ออกตามซอกหรือปลายกิ่ง มีขนสั้นนุ่มปกคลุม **กลีบเลี้ยง**ขนาดเล็ก **กลีบดอก**สีขาวอมเหลือง ส่วนหลอดดอกยาว 2-4 มิลลิเมตร ส่วนกลีบดอกจะยาวกว่าส่วนที่เป็นหลอด ส่วนนอกกลีบดอกผิวเรียบ ส่วนในหลอดกลีบดอกและบริเวณปากหลอดมีขนสั้นนุ่มปกคลุม **เกสรเพศผู้**ติดในหลอดกลีบดอกบริเวณ 1-2 มิลลิเมตรจากโคนหลอด ก้านชูเกสรเพศผู้ยาว 0.1-0.2 มิลลิเมตร ฐานดอกมีห้าแฉกปลายแยกเป็นหยักซี่ฟัน รังไข่มีขนสั้นนุ่มปกคลุม **เกสรเพศเมีย**และก้านชูเกสรเพศเมียยาวรวม 1.1-2 มิลลิเมตร **ผล**มีขนอุยหรือผิวเรียบ ขนาดผลยาว 10-25 เซนติเมตร กว้าง 2.5-7 เซนติเมตร **เมล็ด**ขนาดยาว 19-25 มิลลิเมตร กว้าง 2-5 มิลลิเมตร ส่วนปลายมีกระจุกขน (ภาพที่ 17)

ประเทศไทย:	กระจายทั่วทุกภาคของประเทศไทย
การกระจายพันธุ์:	จีน อินเดีย ศรีลังกา ฟิลิปปินส์ ออสเตรเลียตอนเหนือ
นิเวศวิทยา:	ขึ้นในป่าดิบชื้น ที่ความสูงจากระดับน้ำทะเล 100 เมตร
ชื่อพื้นเมือง:	หุนน้ำ เกรือเงิน ชัยสง เกรือซุด เกรือซุดแดง เถาอดแดง เถาวัลย์

แดง หัวขวาน เต่าไห้

ตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา: BCU: V. Sudthsathien 42 BKF: G. Murata et al T-51768, R. Pooma 549

3.Rauvolfia

L., Sp.Pl. 208. 1753; Benth & Hook .f., Gen. Pl. 2: 697. 1876; k. Schum. in Engl.& Prantl, Nat. Pflanzenfam. 4(2): 153. 1895; Middleton in Fl. Of Thailand 7.1: 50. 1999.-*Ophioxylon* L., Sp. Pl. 1043. 1753.-*Dissolena* Lour., Fl. Cochinch. 137. 1790.

ไม้ต้นหรือไม้พุ่มขนาดเล็ก ใบเรียงเป็นวงรอบข้อจำนวน 3-5 ใบ หายากที่ออกตรงกันข้าม ปกติจะมีต่อมบริเวณซอกใบ ช่อดอกออกตามปลายกิ่ง ถ้าออกเป็นช่อกระจุกจะออกบริเวณซอกใบ หรือออกเป็นวงของช่อกระจุก กลีบดอกเป็นแฉกเรียงซ้อนทับกันไปทางซ้าย เมื่อดอกบานลักษณะดอกจะคล้ายดอกเข็ม กลีบดอกรูปไข่หรือรูปรี ปลายกลีบเบี้ยวหรือกลม เกสรเพศผู้แยกเป็นอิสระติดอยู่ในหลอดกลีบดอก ก้านชูเกสรเพศผู้สั้นและแคบ อับเรณูรูปไข่หรือรูปหอก ฐานของอับเรณูรูปหัวใจ ส่วนปลายแหลมหรือเบี้ยว ฐานดอกรูปวงแหวน รังไข่เกิดจากสองคาร์เพลเชื่อมกันเป็นสองช่อง หรือคาร์เพลแยกกันเป็นสองรังไข่ แต่จะมีก้านเกสรเพศเมียติดกันในแต่ละคาร์เพลมีสองอวูล ก้านชู

เกสรเพศเมียลักษณะคล้ายเส้นด้าย ผลชนิดมีเมล็ดเดี่ยวแข็ง ซึ่งจะมีสองส่วนติดกันในส่วนฐาน เมล็ดรูปร่างแบนๆ

รูปวิธานจำแนกชนิด

1. ไม้พุ่มขนาดสูงไม่เกิน 2 เมตร แผ่นใบหนาค่อนข้างแผ่นหนัง.....**1.R. cambodiana**
 1. ไม้พุ่มขนาดเล็กสูง 1 เมตร แผ่นใบบาง.....**2.R. serpentiana**

1.Rauvolfia cambodiana Pierre ex Pit, Fl. Gen.I.-C. 3: 1117. 1933; Kerr, Fl. Siam. En. 2: 428. 1939; Middleton in Fl. of Thailand 7.1: 51. 1999.

ไม้พุ่มสูงไม่เกิน 2 เมตร ตามกิ่งก้านผิวเรียบ ก้านใบยาว 1-4 เซนติเมตร แผ่นใบบางคล้ายกระดาษจนถึงเกือบหนาเหมือนแผ่นหนัง ใบรูปรีแคบๆหรือรูปหอกหัวกลับขนาดยาว 12-30 เซนติเมตร กว้าง 4-10 เซนติเมตร ปลายใบแหลม ฐานใบรูปกลม มีเส้นใบย่อย 12-25 คู่ ลักษณะโค้งคล้ายคันศร ผิวเรียบ ช่อดอกแบบดอกเดี่ยว ออกตามง่ามหรือซอกใบยาว 4-10 เซนติเมตร ก้านช่อดอกยาว 1.5-5 เซนติเมตร ผิวเรียบ ก้านดอกย่อยยาว 2.5-7 มิลลิเมตร กลีบเลี้ยงรูปไข่หรือรูปหอกขนาดยาว 1.5-2.5 มิลลิเมตร กว้าง 1-1.5 มิลลิเมตร ปลายกลีบแหลมผิวเรียบ หลอดกลีบดอกสีแดงหรือสีม่วง ส่วนที่ปลายแยกเป็นแฉกสีขาวขนาดยาว 9-15 มิลลิเมตร ส่วนแฉกยาว 2-4 มิลลิเมตร ภายนอกผิวเรียบ ส่วนปากหลอดและภายในมีขนปกคลุม เกสรเพศผู้ติดอยู่ที่ฐานกลีบดอก ก้านเกสรเพศผู้ยาว 0.4-0.6 มิลลิเมตร อับเรณูยาว 1-2 มิลลิเมตร กว้าง 0.4-0.7 มิลลิเมตร รังไข่ขนาด 1.5-2.5 มิลลิเมตร เกสรเพศเมียขนาด 6-8 มิลลิเมตร ผลออกเป็นคู่แยกเป็นอิสระจากกัน ทรงกลมขนาดยาว 7-11 มิลลิเมตร กว้าง 4.5-6 มิลลิเมตร เมล็ดยาว 6-7 มิลลิเมตร กว้าง 2.5-4 มิลลิเมตร (ภาพที่ 24)

ประเทศไทย: กาญจนบุรี เชียงราย ลำปาง เพชรบูรณ์ ชัยภูมิ นครราชสีมา ชลบุรี
 จันทบุรี ตรัง
 การกระจายพันธุ์: เวียดนาม กัมพูชา
 นิเวศวิทยา: ขึ้นได้ดีในป่าดิบ ที่มีความสูงจากระดับน้ำทะเลไม่เกิน 200 เมตร
 ชื่อพื้นเมือง: ระย้อม นางแย้ม ขะย้อมหลวง ขะย้อมดินหมา
 ประโยชน์: รากใช้ทำเส้นใย
 ตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา: BCU: V. Sudthsathien 43, B. NaSongkhla 220 BKF: P.

2. *Rauvolfia serpentina* (L.) Benth. ex Kurz, Fl. Burm. 2: 171. 1877; Hook. f., Fl. Br. Ind. 3: 632. 1882; Kerr, Fl. Siam. En. 2: 430. 1939; Backer & Bakh. f., Fl. Java 2: 231. 1965; Markgr., Blumea 30: 161. 1984; Li et al., Fl. China 16: 158. 1995; Middleton in Fl. of Thailand 7.1: 53. 1999.- *Ophioxylon serpentinum* L., Sp. Pl.: 1043. 1753.

ไม้พุ่มขนาดเล็ก ตามกิ่งก้านผิวเรียบ ก้านใบยาว 1-2 เซนติเมตร ใบบางคล้ายกระดาษ รูปรีหรือรูปไข่ห้วกลับขนาดยาว 4-25 เซนติเมตร กว้าง 2-10 เซนติเมตร ปลายใบส่วนมากแหลม ฐานใบรูปลิ้ม เส้นใบย่อยจำนวน 7-16 คู่ ลักษณะโคงคล้ายคันศร ผิวเรียบ ช่อดอกเดี่ยวออกตามปลายกิ่งขนาด 4-12 เซนติเมตร ก้านช่อดอกยาว 3-8 เซนติเมตร ผิวเรียบ ก้านดอกย่อยยาว 2-7 เซนติเมตร กลีบเลี้ยงรูปไข่หรือรูปหอก ขนาดยาว 2-5 มิลลิเมตร กว้าง 0.5-1.5 มิลลิเมตร ปลายแหลม ผิวเรียบ กลีบดอกสีแดง หลอดกลีบดอกยาว 10-20 มิลลิเมตร ปลายแยกเป็นแฉก ภายนอกผิวเรียบ ส่วนบริเวณปากหลอดและภายในหลอดมีขนสั้นนุ่มปกคลุม เกสรเพศผู้ติดบริเวณ 7.5-12 มิลลิเมตรจากฐานดอก ก้านเกสรเพศผู้ยาว 1 มิลลิเมตร รังไข่ขนาด 0.8-1.6 มิลลิเมตร เกสรเพศเมียและก้านเกสรเพศเมียยาว 7-10 มิลลิเมตร ผลออกเป็นคู่รูปทรงกลมขนาดยาว 5-9 มิลลิเมตร กว้าง 4-5 มิลลิเมตร เมล็ดขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง 3-4 มิลลิเมตร (ภาพที่ 30)

ประเทศไทย: กาญจนบุรี เชียงใหม่ น่าน ลำปาง แพร่ ตาก พิษณุโลก เพชรบูรณ์ เลย หนองคาย ประจวบคีรีขันธ์ สระบุรี กรุงเทพฯ ชลบุรี จันทบุรี สุราษฎร์ธานี

การกระจายพันธุ์: ศรีลังกา อินเดีย เนปาล ภูฏาน พม่า จีน เวียดนาม กัมพูชา ลาว มาเลเซีย อินโดนีเซีย

นิเวศวิทยา: ขึ้นทั่วไปในป่าผลัดใบ หรือป่าดิบชื้นที่มีความสูงจากระดับน้ำทะเลไม่เกิน 300 เมตร

ชื่อพื้นเมือง: เข็มแดง ระย้อม กะย้อม กอเหม่ คลาน ตุมคลาน มะโองที่ สะมอู

ประโยชน์: รากเป็นสมุนไพรใช้ลดความดันเลือด ระงับปวดและขับพยาธิ

ตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา: BCU: V. Sudthsathien 44, Sumonluk-Junya 6 BKF: Th.S. et al 30, H. Koyama et al T-32974

ASTERACEAE

ไม้พุ่ม ไม้พุ่มขนาดเล็ก หรือไม้ล้มลุก หายากที่เป็นไม้ยืนต้น ตามลำต้นมีหลอดน้ำยางใสหรือน้ำยางขาว ส่วนใหญ่เป็นใบเดี่ยว ใบประกอบพบน้อย ขอบใบเรียบ หยัก หรือปลายแยกเล็ก ไม่มีหูใบ เรียงแบบสลับหรือเรียงเป็นคู่ตรงข้าม เส้นใบจัดเรียงแบบขนานหรือแบบนิ้วมือ อาจมีหรือไม่มีก้านใบ ส่วนล่างของก้านใบมักแผ่ออกโอบรอบข้อ ดอกช่อแบบช่อกระจุกแน่น ดอกย่อยเรียงชิดแน่นเป็นก้อน แผ่แบนหรือแผ่ยาว มีใบประดับรองรับช่อดอกแต่ละช่อ โดยเรียงเป็น 1-2 ชั้น ที่ไม่มีใบประดับพบน้อย ภายในช่อดอกหนึ่งมีทั้งดอกสมบูรณ์เพศและดอกเพศเมีย หรือดอกสมบูรณ์เพศเพียงอย่างเดียว ดอกย่อยที่อยู่รอบนอกบานก่อนดอกย่อยที่อยู่ด้านใน กลีบเลี้ยงเป็นเส้นแข็ง ติดทนจนเป็นผล พบน้อยที่ไม่มีกลีบเลี้ยง กลีบดอกมีจำนวน 5 กลีบ ที่มีจำนวน 4 กลีบพบน้อย มีขนาดเท่าหรือไม่เท่ากัน บริเวณโคนกลีบเชื่อมติดกันเป็นหลอด ปลายกลีบของดอกย่อยบริเวณกลางช่อจะแยกออกเป็น 5 ส่วน ส่วนกลีบดอกย่อยที่อยู่บริเวณขอบมักเชื่อมติดกันเป็นแผ่นเดี่ยวลักษณะคล้ายลิ้น หรือแยกเป็นสองซีกไม่เท่ากัน โดยซีกบนจะเล็กกว่าซีกล่าง ดอกย่อยที่อยู่บริเวณนี้มักเป็นดอกเพศเมีย เกสรเพศผู้จำนวน 5 อัน ติดอยู่บนฐานรองดอกขนาดใหญ่ เกสรเพศเมียติดอยู่ต่ำกว่าวงกลีบมี 2 คาร์เพล 1 ช่อ 1 ออวูล ก้านชูยอดเกสรเพศเมียมีอันเดียว ส่วนยอดแยกออกเป็นคู่ 2 แฉก ผลชนิดแห้งไม่แตกตามยาวมีเมล็ดเดี่ยว รูปร่างกลม เหลี่ยมแบนหรือโค้ง บางชนิดมีปีก เมล็ดไม่มีเอนโดสเปิร์ม

Pluchea

Cass., Bull. Sci. Soc. Philom. Paris : 31. 1817.

ไม้พุ่มหายากที่เป็นไม้ล้มลุก ตามลำต้นมีขนสั้นนุ่มปกคลุม ใบเดี่ยวออกแบบสลับ ดอกช่อทรงกลมขนาดเล็ก ออกบริเวณปลายกิ่งแบบช่อช่อกระจุกแน่นเชิงประกอบหรือดอกเดี่ยว ดอกสมบูรณ์เพศหรือดอกแยกเพศแต่อยู่ร่วมต้น ดอกสีขาวหรือสีเหลือง ดอกย่อยที่อยู่บริเวณขอบของจานฐานดอกจะเป็นดอกเพศเมียรูปร่างคล้ายเส้นด้ายเรียงเป็นชั้นๆ ส่วนดอกที่อยู่บริเวณตรงกลางของจานฐานดอกร่วมจะเป็นดอกสมบูรณ์เพศซึ่งมีจำนวนน้อย มีรูปร่างคล้ายหลอดปลายปลายแยกเป็นแฉก 5 แฉก วงประดับย่อยรูปไข่หรือรูประฆัง ใบประดับรูปไข่ อับเรณูรูปหัวลูกศร ก้านชูเกสรเพศเมียรูปเส้นด้ายหรือปลายแยกเป็นสองส่วน ผลชนิดแห้งเมล็ดค่อนข้างขนาดเล็ก จำนวน 5-10 เมล็ด มีลักษณะเป็นมุม 4-5 มุม

Pluchea indica Less, L.aea 4: 150. 1831.

ไม้พุ่มสูง 1-3 เมตร กิ่งก้านค่อนข้างผิวเรียบ ใบเดี่ยวออกแบบสลับ รูปไข่หัวกลับ หรือรูปใบหอกหัวกลับ ขอบใบหยักมน ปลายใบแหลมหรือทู่เล็กน้อย โคนใบสอบเรียว ขนาดยาว 4-5

เซนติเมตร กว้าง 1-2.5 เซนติเมตร ใบมีกลิ่นฉุนเมื่อนำมาขยี้ เส้นใบย่อยจำนวน 4-5 คู่ ช่อดอกแบบช่อ กระจุกแน่นเชิงประกอบออกบริเวณปลายกิ่งหรือซอกใบ ประกอบด้วยดอกย่อยรูปกลมขนาด 0.3-0.5 เซนติเมตร หลากยัอันมารวมกัน มีขนสั้นนุ่มปกคลุม ดอกที่อยู่บริเวณกลางของจานฐานดอกจำนวน 3-5 ดอกเป็นดอกสมบูรณ์เพศ กลีบเลี้ยงปลายแยกเป็นแฉก 5 แฉก กลีบดอกลักษณะปลายแยกเป็นแฉก 5 แฉกปลายแหลมสีม่วงอ่อน ส่วนดอกที่อยู่ริมจานฐานดอกเป็นดอกเพศเมีย มีจำนวนมาก วงกลีบดอกเพศเมียมี 4 กลีบลักษณะเป็นแบบซี่ฟันปลายแหลม เกสรเพศผู้จำนวน 5 อัน ผลชนิดแห้งเมล็ดค่อนข้างแข็งผิวเรียบสีขาว (ภาพที่ 22)

ประเทศไทย: กาญจนบุรี

การกระจายพันธุ์: จีน อินเดีย ลาว กัมพูชา เวียดนาม พม่า มาเลเซีย

นิเวศวิทยา: ขึ้นในบริเวณที่ราบลุ่มชื้นและทั่วไป

ชื่อพื้นเมือง: ขลุ่ หนาดวัว

ชื่อสามัญ: Indian march fleabane.

ประโยชน์: ใบรับประทานได้ หรือเป็นสมุนไพรแก้ไข้ แก้โรคบิด แผลเรื้อรัง

เปลือกใช้ฆวนสูบแก้โรคโพรงจุมกอักเสบ

ตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา: BCU: V.Sudthsathien 61, Sumalee 1, Chantaranonthai 93, S.Homchurm 39 BKF: M.Tagawa et al T-124, K.Iwatsuki et al 27802

BIGNONIACEAE

ไม้ต้น ไม้พุ่ม ไม้ล้มลุก และไม้เลื้อย ใบประกอบแบบขนนกชนิดชั้นเดียวจนถึงสามชั้น ใบย่อยเรียงตรงกันข้ามเป็นคู่ๆ บางชนิดอาจมีใบย่อยขนาดเล็กกว่าขนาดปกติติดอยู่หนึ่งคู่ ไม่มีหูใบ ด้านล่างของใบมักมีต่อมน้ำมันใกล้บริเวณฐานใบ ปลายใบ หรือบริเวณเส้นกลางใบ ช่อดอกแบบช่อรวม หรือช่อกระจุก ออกตามปลายกิ่ง ดอกชนิดสมบูรณ์เพศ มีขนาดใหญ่ กลีบเลี้ยงเชื่อมติดกันเป็นรูปถ้วย ส่วนกลีบดอกเชื่อมติดกันเป็นรูปประฆัง หรือเป็นหลอด ส่วนปลายกลีบแยกเป็น 5 แฉก เกสรเพศผู้จำนวน 5 อัน ส่วนมากยาวไม่เท่ากัน คือมีคู่หนึ่งยาว และอีกคู่หนึ่งสั้น เกสรเพศผู้ที่เป็นหมันมักแทรกอยู่ด้วยหนึ่งอัน ซึ่งมีขนาดสั้นกว่าเกสรเพศผู้อื่นที่สมบูรณ์มาก แต่พันธุ์ไม้บางชนิดอาจมีเกสรเพศผู้สมบูรณ์ทั้ง 5 อัน ก้านเกสรเพศผู้ยาวเรียว อับเรณูมีสองช่อง แต่ละช่องติดอยู่บนปลายก้านเกสรเพศผู้แบบรูปอักษรวิคว่ำ รังไข่มีสองช่อง ในแต่ละช่องมีออวุลจำนวนมาก ปลายเกสรเพศเมียแยกเป็นสองแฉก ผลเป็นฝักทรงกลมหรือแบน เมื่อฝักแก่จะแตกตามยาวออกเป็นสองซีก มีเมล็ดภายในจำนวนมาก เมล็ดมักจะแบนบาง หรือมีปีกบางๆ ล้อมรอบ

รูปวิธานแยกสกุล

1. ใบประกอบแบบขนนกชั้นเดียว
 2. กีบเลี้ยงลักษณะเป็นกาบคล้ายหูใบ.....**2.Markhamia**
 2. กีบเลี้ยงมีลักษณะคล้ายรูปประฆังหรือเป็นหลอด.....**1.Fernandoa**
1. ใบประกอบแบบขนนกตั้งแต่ 2-4 ชั้น
 2. เกสรเพศผู้จำนวน 5 อัน กีบดอกลักษณะผิวหยาบขนาด 7-11 เซนติเมตร....**Oroxylum**
 2. เกสรเพศผู้จำนวน 4 อัน ดอกขนาดเล็ก กีบดอกบาง.....**3.Millingtonia**

1.Fernandoa

Welw. ex Seem., J. Bot. 3: 330. 1865; Steenis, Blumea 23: 133. 1976; in Fl. Mal. 1.8: 157. 1977; Santisuk & Vidal in Fl. C.L.V. 22: 38. 1985.-*Haplophragma* P. Dop, Bull. Soc. Bot. Fr. 72: 889. 1925; Santisuk, Thai For. Bull. Bot. 8: 32. 1974.-*Spathodeopsis* P. Dop. Compt. Rend. Hebd. Seances Acad. Sci. 189: 1096. 1929; in Fl. Gen. I.-C. 4: 593. 1930.-*Hexaneurocarpon* P. Dop. Co Compt. Rend. Hebd. Seances Acad. Sci. 189: 1097. 1929; in Fl. Gen. I.-C. 4: 606. 1930.

ไม้ต้น ใบประกอบแบบขนนก ใบย่อยจำนวน 2-4 คู่ ด้านล่างของแผ่นใบมีต่อมหรือต่อมขน บริเวณเส้นใบ ช่อดอกแบบช่อกระจุกแยกแขนงออกบริเวณปลายกิ่ง หรือช่อกระจุก มีขนสั้นนุ่มปกคลุมหนาแน่น กีบเลี้ยงเป็นหลอดหรือรูปประฆังลักษณะไม่สมมาตร 2-5 แฉก บางครั้งลักษณะเป็นกาบ กีบดอกรูปกรวยหรือรูปประฆัง ปลายแยกเป็นแฉก 5 แฉก ลักษณะเป็นคลื่นจนถึงหยักมน เกสรเพศผู้จำนวน 4 อันติดเป็นคู่ ผลชนิดแห้งแตกตามยาว รูปทรงกระบอก ลักษณะบิดม้วนหรือโค้งคล้ายคันศร แตกตามยาวตามแนวยาว มีสันตามแนวยาวของฝัก และมีผนังกันเป็นช่องๆตามแนวขวาง เมล็ดแบนรูปสี่เหลี่ยมมุมฉาก และมีเยื่อบางๆติดอยู่ด้านข้าง

Fernandoa adenophylla (Wall. ex G.Don.) Steenis, *Blumea* 23: 135. 1976; in *Fl. Mal.* 1.8: 159. 1977; Santisuk & Vidal in *Fl. C.L.V.* 22: 39. 1985.-*Bignonia adenophylla* Wall. ex G.Don., *Gen. Syst.* 4: 221. 1838.-*Spathodea adenophylla* (Wall. ex G.Don.) Benth. in Benth. & Hook., *Gen. Pl.* 2: 1047. 1875; Kurz., *Fl. Bur.* 2: 236. 1877; Clarke in *Fl. Br. Ind.* 4: 381. 1884; Ridl., *Fl. Mal. Pen.* 2: 551. 1923.-*Haplophragma adenophyllum* (Wall. ex G.Don.) P.Dop., *Bull. Soc. Bot. Fr.* 72: 890. 1925; in *Fl. Gen. I.-C.* 4: 591. 1930; Santisuk, *Thai For. Bull. Bot.* 8: 32. 1974.

ไม้ต้นผลัดใบ สูง 7-20 เมตร บริเวณส่วนที่อ่อน ช่อดอก และกลีบเลี้ยงมีขนยาวนุ่มรูปดาวปกคลุมหนาแน่น ก้านใบยาว 20-50 เซนติเมตร ใบย่อยจำนวน 2-4 คู่ ไม่มีแขนงช่อใบ ใบย่อยติดเป็นคู่อยู่บริเวณ โคนก้านจะมีขนาดเล็กลักษณะคล้ายหูใบ ส่วนใบย่อยที่อยู่ส่วนปลายก้านจะมีขนาดใหญ่ที่สุด ใบย่อยรูปไข่หัวกลับ หรือรูปขอบขนานแกมรี ปลายใบมนหรือเรียวแหลมส่วนใบย่อยที่อยู่ถัดลงมามักเป็นรูปรีหรือรูปรีแกมไข่ขนาดยาว 10-23.5 เซนติเมตร กว้าง 8-15 เซนติเมตร ด้านล่างของแผ่นใบมีขนรูปดาวปกคลุม ช่อดอกลักษณะอ้วนสั้นตั้งตรงแบบช่อกระจุกแยกแขนงโปร่ง ขนาดยาว 16-22 เซนติเมตร กลีบเลี้ยงรูปประฆังปลายแยกเป็นแฉกไม่สมมาตร 5 แฉก ขนาดยาว 2.5-4.5 เซนติเมตร กว้าง 1-3.5 เซนติเมตร มีขนสั้นนุ่มปกคลุมหนาแน่น กลีบหนาและติดคงทน กลีบดอกสีเหลืองแกมน้ำตาล หรือสีเหลืองสด หรือสีเหลืองแกมเขียว ภายนอกมีขนสั้นนุ่มปกคลุมหนาแน่น ภายในผิวเรียบ ลักษณะกลีบรูปประฆังขนาดยาว 3-5 เซนติเมตร ปากกว้าง 4-5 เซนติเมตร เกสรเพศผู้เกือบติดอยู่ด้านนอกของกลีบดอก เกสรเพศเมียรังไข่มีขนรูปดาวปกคลุมหนาแน่น ผลเป็นฝักแห้งแก่แล้วแตกตามยาว ขนาดยาว 35-70 เซนติเมตร กว้าง 1.5-2.5 เซนติเมตร บิดม้วน มีสันตามแนวยาวจำนวน 4-5 สัน เมล็ดแบนขนาด 1.5-3 เซนติเมตร (ภาพที่ 18,21)

ประเทศไทย: กาญจนบุรี เพชรบุรี ประจวบคีรีขันธ์ เชียงใหม่ ลำปาง ตาก เพชรบูรณ์ เลย นครราชสีมา ชลบุรี จันทบุรี ตราด ชุมพร พังงา สุราษฎร์ธานี ตรัง

การกระจายพันธุ์: อินเดีย บังกลาเทศ พม่า หมู่เกาะในทะเลอันดามัน อินโดจีน

นิเวศวิทยา: ขึ้นในป่าผลัดใบ ทุ่งหญ้า หรือในป่าเบญจก้านที่มีความสูงไม่มากนัก ดอกออกช่วงเดือนกันยายนถึงเดือนพฤศจิกายน

ชื่อพื้นเมือง: แคนหางค่าง โสงป่า แคนน แคลว แคนบิด แคนพอง

ตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา: BCU: V. Sudthsathien 71, Bot. 2537/14 BKF: T. Santisuk S.N.

2. Markhamia

Seem. (J. Bot. 1: 226. 1863, nom. nud.) ex Baill., Hist. Pl. 10: 47. 1888; Sprague, Kew Bull. 309. 1919; Santisuk & Vidal in Fl. C.L.V. 22: 49. 1985; in Fl. of Thailand 5.1: 48. 1987.

ไม้ต้น มีหูใบเทียมรูปจาน ใบประกอบแบบขนนกชั้นเดียว ใบย่อยบริเวณปลายจะมีขนาดใหญ่ที่สุด ขอบใบหยักหรือเรียบ มีต่อมรูปถ้วยบริเวณโคนใบ ช่อดอกแบบพสม ลักษณะเป็นช่อที่มีแกนยาวได้ไม่จำกัด หรือเป็นช่อพสมคล้ายช่อกระจัง มีขนปกคลุมไม่มากนัก กลิบลี้นเป็นกาบ กลีบดอก 5 กลีบโคนเชื่อมติดกันปลายแยกเป็น 5 แฉก และกลีบส่วนบนแยกเป็นสองซีกไม่เท่ากัน และอยู่ต่างระดับกัน รูปทรงคล้ายระฆัง เกสรเพศผู้จำนวน 4 อัน กลุ่มหนึ่งมีก้านเกสรยาว อีกกลุ่มหนึ่งมีก้านเกสรสั้น ผลตรง ยาว แบน มีการแตกตามยาวตามแนวกลางของแต่ละช่อง เมล็ดรูปสี่เหลี่ยมมุมฉาก มีปีกบางๆ ติดอยู่ที่ทั้งสองด้านของเมล็ด

Markhamia stipulata (Wall.) Seem. ex K. Schum., in Pflanzenfam. 4. 36: 242. 1894; Sprague, Kew Bull. 309. 1919; P. Dop in Fl. Gen. I.-C. 4: 603. F. 66, 3-5. 1930; Santisuk, Thai For. Bull. Bot. 8: 13. 1974; Santisuk & Vidal in Fl. C.L.V. 22: 49. Pl. 7. 1985; in Fl. of Thailand 5.1: 50. 1987.-*Spathodea stipulata* Wall., Pl. As. Rar. 3: 20. T. 238. 1832; Kurz, Fl. Burma. 2: 234. 1877.-*Bignonia stipulata* (Wall.) Roxb., Fl. Ind. Ed. 2. 3: 108. 1832.-*Spathodes velutina* Kurz, J. Asiat. Soc. Bengal 42: 90. 1873; Fl. Burma. 2: 235. 1877.-*Dolichandrone stipulata* (Wall.) Clarke in Fl. Br. Ind. 4: 379. 1884, incl. var. *velutina* C. B. Clarke.-*Markhamia indica* Pham Hoang Ho, Fl. S. Vietnam ed. 2, 2: 283. F. 3385. 1972.

รูปวิธานจำแนกพันธุ์

1. กลีบเลี้ยง ปกคลุมด้วยขนหนาคล้ายขนสัตว์ตลอดเวลา กลีบดอกสีเหลือง หรือสีน้ำตาลปนเหลือง ผลมีขนปกคลุมหนามาก.....**var. stipulata**
1. กลีบเลี้ยงมีขนบางๆปกคลุมเมื่อยังอ่อนต่อมาขนจะหลุดร่วงหมด กลีบดอกสีแดงอมเหลือง หรือสีน้ำตาลอมแดงผลมีขนบางๆปกคลุม.....**var. kerrii**

var. stipulata

ไม้ต้นผลัดใบ สูง 5-15 เมตร มีขนปกคลุม ใบประกอบแบบออกตรงข้ามกันเป็นคู่ๆ จำนวน 4-8 คู่ ใบยาว 20-50 เซนติเมตร ใบรูปหอก หรือรูปหอกพสมรูปไข่ ใบย่อยยาว 10-25 เซนติเมตร กว้าง 5-10 เซนติเมตร ปลายใบแหลม ฐานใบมนหรือกลม บริเวณโคนใบมีขนปกคลุม ก้านใบยาว 1-5

มิลลิเมตร หรืออาจไม่มีก้านใบ **ช่อดอก**แบบกระจจะยาว 15-35 เซนติเมตร มีขนหนาสีเทาแกมเหลืองปกคลุม **กลีบเลี้ยง**ยาว 3-6 เซนติเมตร มีขนหนาปกคลุม **กลีบดอก**สีเหลือง รูปทรงคล้ายหลอด บริเวณโคนเป็นกรวย กลีบดอกปลายแยกเป็น 5 แฉก แต่ละแฉกยาว 4.5 เซนติเมตร กว้าง 3.5 เซนติเมตร และพบต่อมด้านนอกของกลีบ **ผล**มีขนหนาปกคลุม ผลยาว 45-70 เซนติเมตร กว้าง 3-4 เซนติเมตร **เมล็ด**ขนาดยาว 3-4 เซนติเมตร กว้าง 1-1.5 เซนติเมตร (ภาพที่ 19)

ประเทศไทย: กาญจนบุรี เชียงราย เชียงใหม่ ตาก พิชณุโลก นครสวรรค์ เลย ขอนแก่น นครราชสีมา นครนายก สระบุรี นครศรีธรรมราช

การกระจายพันธุ์: พม่า เกาะในทะเลอันดามัน ลาว

นิเวศวิทยา: มักขึ้นในป่าผลัดใบ ป่าไฟ หรือตามแนวตะเข็บของแนวป่าดิบชื้น ที่มีความสูงจากระดับน้ำทะเลไม่เกิน 300 เมตร

ชื่อพื้นเมือง: *แคหัวหมู แคขน แคหมู แคปุมหมู แคอว แคหางค่าง แคยอดคำ*

ตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา: BCU: V. Sudthsathien 72, Boonnag 577, P. Trisarasi 516

BKF: DP. Soejarto et al 5870

var. *kerrii* Sprague, Kew Bull. 1919: 310. 1919; Santisuk & Vidal in C.L.V. 22: 52. 1985; in Fl. of Thailand 5.1: 51. 1987.-*Spathodea cauda-felina* Hance, J. Bot. 10: 257. 1872.-*Dolichandrone cauda-felina* (Hance) Benth. & Hook. ex Hemsl., J. L. Soc. Bot. 26: 235. 1890.-*Markhamia cauda-felina* (Hance) Sprague, Kew Bull. 1919: 310. 1919.-*M. stipulata* (Wall.) Seem. ex K.Schum.; Craib, Kew Bull. 1911: 433. 1911, in obs.; *var. cauda-felina* (Hance) Santisuk, Thai For. Bull. Bot. 8: 15. 1974.

ไม้ต้น สูง 15-20 เมตร ตามลำต้นมีขนสีเหลืองอมเทาปกคลุม ก้านใบยาว 7-15 เซนติเมตร ใบประกอบย่อยออกตรงข้ามกัน ขนาดของใบย่อยยาว 12-25 เซนติเมตร กว้าง 6-13 เซนติเมตร ปลายแหลม ฐานใบสอบ ไม่มีก้านใบ **ช่อดอก**แบบกระจจะยาว 15-25 เซนติเมตร มีขนปกคลุม **กลีบเลี้ยง**ยาว 3-5 เซนติเมตร บริเวณที่ยังอ่อนจะมีขนปกคลุม **กลีบดอก**สีแดงอมเหลือง หรือสีแดงอมสีน้ำตาล **ผล**ยาว 35-55 เซนติเมตร กว้าง 2-4 เซนติเมตร มีขนยาวปกคลุมหนาแน่น (ภาพที่ 20,23)

ประเทศไทย: กาญจนบุรี เชียงใหม่ เชียงราย ลำปาง

การกระจายพันธุ์: จีน ลาว เวียดนาม ฮองกง ฟิลิปปินส์

นิเวศวิทยา: ขึ้นตามแนวชายป่าดิบชื้น ป่าผลัดใบที่ระดับความสูงจากน้ำทะเล 1000-1600 เมตร
 ชื่อพื้นเมือง: แคนหางค่าง แคนเขา
 ตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา: BCU: V. Sudthsathien 73, W. Chatranon 15, Pleonchit 447 BKF: R. Pooma 964, C. Niyomdham 4405

3. Millingtonia

L. f., Suppl. 45: 291. 1781.

ไม้ต้นขนาดใหญ่ ใบประกอบแบบขนนก 2-3 ชั้น ขอบใบย่อยมักหยักมน ช่อดอกแยกแขนงแผ่กว้าง และมีดอกจำนวนมาก กลีบเลี้ยงรูปถ้วยหรือรูประฆัง กลีบดอกเป็นหลอดแคบๆยาวเรียว ส่วนปลายจะพองออกเป็นรูประฆัง เกสรเพศผู้จำนวน 5 อัน อับเรณูมีหนึ่งช่องและมีระยางรูปตะขอดอกอยู่ด้วย ผลแบบฝัก ที่มีลักษณะแบนยาวและตรง เมล็ดมีปีกบางใสล้อมรอบเป็นรูปครึ่งวงกลม ตัวเมล็ดบางและแบน

Millingtonia hortensis L. f., Suppl. 291: 1781; Kurz in Fl. Burm. 2: 238. 1877; Clarke, Fl. Br. Ind. 4: 377. 1844; Craib, Kew Bull. 433. 1911; P. Dop in Fl. Gen. I.-C. 4: 572. F.61, 4-5. 1930; Santisuk, Thai For. Bull. Bot. 8: 5. 1974; Steenis, Fl. Mal. I. 8: 133. 1977; Santisuk et Vidal, Fl. C.L.V. 22: 12. 1985.

ไม้ต้นผลัดใบ ขนาดกลางถึงขนาดใหญ่ สูงถึง 25 เมตร เรือนยอดพุ่มกลมยาว เปลือกต้นสีเทาเข้มหรือสีน้ำตาลอ่อน แตกตามยาวเป็นร่องลึกไม่เป็นระเบียบ มีลักษณะอ่อนนุ่ม ใบประกอบแบบขนนก 2-3 ชั้น ใบย่อยรูปไข่ หรือรูปไข่แกมรูปหอก กว้าง 2-3 เซนติเมตร ยาว 4-8 เซนติเมตร ปลายใบแหลม ขอบใบหยักมนหรือปลายแยกเป็นคลื่นเล็กน้อย ใบอ่อนมักมีขนปกคลุมในส่วนล่างของใบ ดอกออกเป็นช่อรวมที่ปลายกิ่ง มีขนาดกว้าง 15 เซนติเมตร ยาว 25 เซนติเมตร ดอกสีขาว กลิ่นหอม กลีบเลี้ยงขนาดเล็ก 2-3 มิลลิเมตร กลีบดอกสีขาวลักษณะเป็นหลอดยาว 4-7 เซนติเมตร เกสรเพศผู้ยื่นออกมาจากทางปากหลอดกลีบดอกเล็กน้อย ผลแบบฝัก ลักษณะแบนและตรง หัวท้ายแหลม มีขนาดกว้าง 1.5-2.5 เซนติเมตร ยาว 25-30 เซนติเมตร เมล็ดจำนวนมาก ลักษณะแบนบางและมีปีก ขนาดกว้าง 1.2-1.4 เซนติเมตร ยาว 2-2.5 เซนติเมตร (ภาพที่ 25)

ประเทศไทย:	กาญจนบุรี เชียงใหม่แพร่ นครสวรรค์ เลย มหาสารคาม นครราชสีมา ฉะเชิงเทรา
การกระจายพันธุ์:	อินเดีย พม่า ลาว กัมพูชา เวียดนาม มาเลเซีย
นิเวศวิทยา:	ขึ้นในที่โล่งของป่าผลัดใบ
ชื่อพื้นเมือง:	ปีบ กาชะลอง กาดชะลอง เต็กตองโพ
ชื่อสามัญ:	Cork tree
ประโยชน์:	นิยมปลูกเป็นไม้ประดับ เปลือกทำจากไม้คอร์กขนาดเล็กได้
ตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา:	BCU: V. Sudthsathien 74, Boonnag 539, P. Trisarasri 516

BKF: Bjornland & Schumacher 161

4.Oroxylum

Vent., Dec. Gen. Nov.: 8. 1808; Santisuk in Fl. of Thailand 5.1: 37. 1987.

ไม้ต้นผลัดใบ ใบประกอบแบบขนนก 2-4 ชั้นขนาดใหญ่มาก มีรอยต่อของแกนทุกแกนและแนวรอยต่อของก้านใบย่อยกับแกน ใบย่อยจำนวนมาก ขอบใบเรียบ ช่อดอกแบบกระจจะออกบริเวณยอด ดอกขนาดใหญ่บานตอนกลางคืน มีกลิ่นเหม็น กลีบเลี้ยงรูปประฆัง โคนตัดตรง ลักษณะหนาค้ำยหนัง ติดทนจนเป็นผล ดอกรูปกรวยปลายมี 5 แฉก ยาวไม่เท่ากัน เกสรเพศผู้จำนวน 5 อัน ก้านชูอับเรณูยาวไม่เท่ากันติดอยู่ภายในหลอดกลีบดอก ผลรูปแถบแบน มีขนาดใหญ่คล้ายดาบ แตกตามยาวตามแนวตะเข็บ เมล็ดขนาดใหญ่คล้ายจานมีปีกบางใส

Oroxylum indicum (L.) Kurz, Fl. Burm. 2: 237. 1877; C.V.Clarke in Fl. Br. Ind. 4: 378. 1884; Ridl., Fl. Mal. Pen. 2: 548. 1923; P. Dop in Fl. Gen.I.-C. 4: 570. 1930; T. Santisuk in Thai For. Bull.(Bot.) 8: 5. 1974; Steenis in Fl. Mal. 1.8: 128. 1977; Santisuk & Vidal in Fl. C.L.V. 22: 9.1985; T. Santisuk in Fl. of Thailand 5.1: 36. 1987.-*Bignonia indica* L., Sp. Pl.: 625. 1753.-*Bignonia pentandra* Lour., Fl. Cochinch.: 379. 1790.

ไม้ต้นขนาดเล็ก สูง 7-12 เมตร ใบยาว 60-120 เซนติเมตร ใบย่อยรูปไข่หรือรูปรี ขนาดยาว 6-12 เซนติเมตร กว้าง 3-6 เซนติเมตร ปลายใบเป็นติ่งแหลมยาว โคนตัดหรือเบี้ยว ขอบเรียบ แผ่นใบบาง ผิวใบเกลี้ยงทั้งสองด้าน เส้นใบย่อยจำนวน 5-6 คู่ แขนงช่อใบยาว 0.5-3 เซนติเมตร ช่อดอกยาว 35-40 เซนติเมตร มีใบประดับรูปสามเหลี่ยมขนาด 1.5 เซนติเมตร ปลายแหลม โอบล้อมก้านดอก ก้านดอกยาว 5 เซนติเมตร กลีบเลี้ยงโคนเชื่อมเป็นรูปถ้วยขนาดยาว 3.5-4 เซนติเมตร กว้าง 2-2.5 เซนติเมตร เนื้อหนา ส่วนปลายแยกเป็นกลีบ ปากถ้วยด้านหนึ่งมีสันแข็ง กลีบดอกสีแดงอมม่วงเชื่อมติดกันเป็นกรวยยาว 9 เซนติเมตร กลีบรูปขอบขนาน ปลายแผ่บานออกลักษณะเป็นคลื่นย่นๆ ด้านในมีต่อม ด้าน

นอกผิวเรียบ เกสรเพศผู้ก้านชูอับเรณูมีขนยาวปกคลุมที่โคนก้าน เกสรเพศเมียรังไข่รูปทรงกระบอก ติดอยู่บนจานฐานดอกทรงกลม มีอวุลจำนวนมาก ผลเป็นฝักแบนยาว รูปขอบขนานขนาดยาว 60-120 เซนติเมตร กว้าง 7-10 เซนติเมตร ปลายแหลม เมล็ดเส้นผ่าศูนย์กลาง 4 เซนติเมตร มีปีก (ภาพที่ 27)

ประเทศไทย: กาญจนบุรี แม่ฮ่องสอน เชียงใหม่ แพร่ ตาก สุโขทัย สระบุรี กรุงเทพฯ ชลบุรี ชุมพร ตรัง ปัตตานี

การกระจายพันธุ์: อินเดีย พม่า ลาว กัมพูชา เวียดนาม มาเลเซีย

นิเวศวิทยา: พบขึ้นทั่วไปในป่าเบญจพรรณแล้ง ออกดอกตลอดปี

ชื่อพื้นเมือง: เพกา ลิ่นฟ้า

ประโยชน์: นำฝักและยอดอ่อนมารับประทานได้

ตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา: BCU: V. Sudthsathien 75, P. Trisarasri 366 BKF: Phloenchit 1035, G. Murata et al T-51055

BIXACEAE

ไม้ต้นขนาดเล็กหรือไม้พุ่ม มีน้ำเลี้ยงสีแดงอยู่ตามกิ่งก้าน ใบเดี่ยวออกเรียงเวียนรอบกิ่ง ขอบใบเรียบ เส้นใบแบบนิ้วมือ หูใบหลุดร่วงง่าย ส่วนอ่อนจะมีขนเป็นกระจุกปกคลุม ดอกสมบูรณ์เพศ ออกเป็นช่อแบบแยกแขนงบริเวณปลายกิ่ง สมมาตรดอกเส้นผ่าศูนย์กลาง กลีบเลี้ยงจำนวน 5 กลีบส่วนน้อยที่มี 4 กลีบ แยกเป็นอิสระ ซ้อนทับเหลื่อมกันและจะหลุดร่วงเมื่อดอกบานเต็มที่ กลีบดอกจำนวน 5 กลีบแยกเป็นอิสระ ซ้อนทับเหลื่อมกัน เกสรเพศผู้จำนวนมาก ขึ้นแบบหนีศูนย์กลาง ติดอยู่ได้รังไข่ก้านชูเกสรเพศผู้แยกเป็นอิสระ อับเรณูรูปเกือกม้ามี 2 ช่อง แยกตามยาวออกเป็น 2 ส่วน รังไข่ติดอยู่เหนือวงกลีบมี 2 คาร์เพล 1 ช่อง เกสรเพศเมียลักษณะเป็น 2 แฉก ผลแห้งแตกตามยาวออกเป็น 2 ส่วน ลักษณะแบน และมีหนามอ่อนปกคลุม เมล็ดจำนวนมาก

Bixa

L., Sp. Pl.: 512. 1753; **Backer in Fl. Males.** 1.4: 239. 1954.

ไม้ต้นขนาดเล็กหรือไม้พุ่มตั้งตรง ใบเรียงเวียนรอบกิ่ง ใบเดี่ยวมีก้านใบ ขอบใบเรียบเส้นใบแบบนิ้วมือ หูใบขนาดเล็กหลุดร่วงง่าย ดอกช่อแบบแยกแขนงหรือช่อช่อกระจุกแน่นเชิงประอบออก

บริเวณปลายกิ่ง สมมาตรดอกแบบเส้นผ่าศูนย์กลาง ดอกค่อนข้างใหญ่ กลีบเลี้ยงจำนวน 4-5 กลีบแยกเป็นอิสระ ในดอกตูมกลีบเลี้ยงเรียงซ้อนทับกัน กลีบดอกจำนวน 4-7 กลีบ แยกเป็นอิสระ เกสรเพศผู้จำนวนมากเรียงติดในวงของจานฐานดอก ก้านเกสรเพศผู้แยกเป็นอิสระ อับเรณูรูปเกือกม้า รั้งไข่ติดอยู่เหนือวงกลีบดอกมีจำนวน 1 ช่อง ก้านชูเกสรเพศเมีย 1 อัน เกสรเพศเมียห้อยเป็นซี่ฟัน 2 ซี่ ออวูลจำนวนมาก ผลแห้งแตกตามยาวเป็น 2 ซีก มีขนนุ่มยาวลักษณะคล้ายหนาม เมล็ดจำนวนมากรูปไข่หัวกลีบ

Bixa orellana L., Sp. Pl.: 512. 1753; Burm. f., Fl. Ind.: 120. 1768; Hook. f., Fl. Br. Ind. 1: 190. 1872; Ridl., Fl. Mal. Pen. 1: 252. 1922; Back. Bekn. Fl. Java, em. Ed. 4: 82. 1942; Backer in Fl. Males. 1.4: 239. 1954.-*Pigmentaria* Rumph., Herb. Amb. 2: 79. 1741.-*Rocu* Sonnarat, Voy. Novv. Guin.: 29. 1776.

ไม้พุ่มหรือไม้ต้นขนาดเล็ก สูง 2-8 เมตร เปลือกสีน้ำตาลดำหยาบ กิ่งอ่อนมีขนสีสนิมปกคลุมหนาแน่น ใบรูปขอบขนานปลายแหลมขนาด 6-10 มิลลิเมตร ใบรูปไข่แกมรูปหัวใจ ฐานใบตัด ปลายใบแหลม ขนาดยาว 7.5-24 เซนติเมตร กว้าง 4-16 เซนติเมตร เส้นใบจำนวน 5 เส้น ช่อดอกแบบแยกแขนงหรือช่อช่อกระจุกแน่นเชิงประกอบ ในแต่ละช่อมีดอกจำนวน 8-40 ดอก ใบประดับขนาด 5-10 มิลลิเมตร หลุดร่วงง่าย ก้านดอกยาว 8-10 มิลลิเมตร กลีบเลี้ยงรูปไข่หัวกลีบสีม่วงแกมสีแดงสนิมขนาด 10-12 มิลลิเมตร กลีบดอกสีแดงอ่อนจำนวน 5-7 กลีบ ขนาดไม่เท่ากัน รูปไข่หัวกลีบแกมป้าน ขนาดยาว 2-3 เซนติเมตร กว้าง 1-2 เซนติเมตร เกสรเพศผู้ก้านชูสีเหลือง ส่วนปลายสีแดง อับเรณูสีม่วง เกสรเพศเมียรั้งไข่เกือบกลมถูกปกคลุมด้วยขนสีแดงหนาแน่น ก้านชูเกสรเพศเมียยาว 12-15 มิลลิเมตร ผลชนิดแห้งแตกตามยาวออกเป็น 2 ซีก รูปฐานตัด หรือรูปไข่ ปลายแหลม ขนาดยาว 2-5 เซนติเมตร กว้าง 2-4 เซนติเมตร ผลจะถูกห่อหุ้มด้วยขนยาวปลายแหลมไม่แข็งสีแดง ต่อมาจะเป็นสีเขียว เมื่อแก่จะเป็นสีน้ำตาล เมล็ดจำนวนมากขนาด 4-5 มิลลิเมตร (ภาพที่ 26)

ประเทศไทย: กาญจนบุรี เลข แม่ฮ่องสอน สุรินทร์

การกระจายพันธุ์: เป็นพืชพื้นเมืองของทวีปอเมริกาเขตร้อน และได้แพร่กระจายจนมาถึงแถบเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

นิเวศวิทยา: มักขึ้นในพื้นที่ป่าเบญจพรรณแล้ง ที่มีความสูงจากระดับน้ำทะเลไม่เกิน 300 เมตร ออกดอกช่วงเดือนมิถุนายนถึงเดือนสิงหาคม

ชื่อพื้นเมือง: คำเงาะ คำไทย คำเงาะ คำแฝด คำแสด คำยง ชาตี จำปู้ สัมปู้ ชาต ซิตีหมัก มะกายหุ้ม หมากมอง

ชื่อสามัญ: Anatto tree

ตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา: BCU: V. Sudthsathien 81, P. Trisarasri 451, P. Kochanantha 18, Sinchai 666 BKF: Dee 178, Anderson 5231

BOMBACACEAE

ไม้ต้นหรือไม้พุ่ม ลำต้นและกิ่งมีหนามแหลม หรืออาจไม่มี ไม้มีน้ำยางสีขาว ใบเรียงตัวแบบเวียนรอบ หรือแบบสลับ ใบเดี่ยวหรือใบประกอบแบบนิ้วมือ มีใบย่อยจำนวน 3-9 ใบ มักมีขนปกคลุม มีหูใบที่หลุดร่วงง่าย ดอกออกบริเวณซอกใบ ตามลำต้น หรือตามกิ่ง ดอกสมบูรณ์เพศชนิดดอกเดี่ยว ดอกกลุ่ม หรือเป็นช่อกระจุก มีหรือไม่มีใบประดับ กลีบเลี้ยงเป็นรูปกรวยบริเวณปลายแยกเป็นห้าแฉก เมื่อดอกตูมปลายกลีบจะจรดกัน กลีบดอกมีจำนวน 5-7 กลีบ แยกเป็นอิสระหรือเชื่อมติดกันที่โคน กลีบ เกสรเพศผู้ติดที่บริเวณ โคนของกลีบดอก มีจำนวนตั้งแต่ 3 อันขึ้นไป มีบางอันเป็นหมัน ก้านเกสรเพศผู้เป็นอิสระ หรือรวมกันเป็นหลอด อับเรณูตรงหรือโค้ง แยกตามยาวตามยาวหรือมีรูเปิด รังไข่มี 2-10 ช่อง มีจำนวนออวูลตั้งแต่ 2 ขึ้นไป ปลายเกสรเพศเมียเป็นปุ่ม หรือเป็นแฉก ผลแบบผลสด หรือผลแห้งชนิดแตกตามยาวหรือไม่แตกตามยาว เปลือกผลผิวเรียบหรือมีขนปกคลุมหรือมีหนามแหลม เมล็ดจำนวนตั้งแต่หนึ่งขึ้นไป มีขนาดเล็กหรือขนาดใหญ่

รูปวิธานจำแนกสกุล

1. เกสรเพศผู้จำนวน 5-6 อัน2.Ceiba
1. เกสรเพศผู้จำนวนมาก(ตั้งแต่ 50 อันขึ้นไป).....1.Bombax

1.Bombax

L., Sp. Pl. 1: 511. 1753 & Gen. Pl. ed.5. 277. 1754; Masters in Hook.f., Fl. Br. Ind. 1: 349. 1874; Triman, Handb. Fl. Ceylon 1: 159. 1893; Gagnep., Fl. Gen. I.-C. 1: 447. 1910; Ridl., Fl. Mal. Pen. 1: 260. 1922; Dassanayake in Fl. of Ceylon 1: 64. 1980; C.Phengklai in Thai For. Bull.(Bot.) 25: 96. 1997.-*Salmalia* Schott & Endl., Melet. Bot.: 35. 1832.-*Gossampinus sensu* Bakh., Bull. Jard. Bot. Buitenzorg, ser.3, 6:187. 1924

ไม้ต้นผลัดใบมีหนาม หรือไม่มีหนาม ลำต้นมักมีพอน ใบประกอบรูปนิ้วมือมีก้านใบ มีใบประกอบย่อยจำนวน 5-9 ใบ ขอบใบเรียบ มีขนหรือไม่มีขน ช่อดอกแบบกระจุก หรือเป็นดอกเดี่ยว ออกตามปลายกิ่ง ดอกจะผลิออกก่อนออกใบ ใบประดับย่อยเป็นใบประกอบจำนวน 3 ใบ ร่วงเร็ว กลีบ

เลี้ยงรูปถ้วย หรือรูประฆัง หลุดร่วงง่าย ส่วนปลายอาจปลายแยกเป็นแฉกมากหรือน้อย กลีบดอก
จำนวน 5 กลีบติดอยู่บริเวณฐานของดอก เกสรเพศผู้จำนวนมาก เรียงตัวเป็น 1-2 วง อับเรณูรูปเกือบห้า
แตกตามยาวตามยาว รังไข่ไม่มีก้านชูมี 5 ช่อง โดยในแต่ละช่องมีอวูลจำนวนมาก ผลแบบแห้งแตก
ตามยาว เปลือกแข็ง เมื่อแก่ภายในจะมีเยื่อหุ้มเมล็ดที่มีลักษณะนุ่มๆ แตกตามยาวออกมา เมล็ดขนาด
เล็กจำนวนมาก รูปร่างคล้ายลูกแพรกลมๆ

รูปวิธานจำแนกชนิด

1. เกสรเพศผู้เชื่อมกันเป็น 10 กลุ่ม กลีบดอกสีแดง.....**1.B.ceiba**
1. เกสรเพศผู้เชื่อมกันเป็น 5 กลุ่ม กลีบดอกสีขาว.....**2.B.anceps**

1.Bombax ceiba L., Sp. Pl. 511. 1753; Smitinand, Thai Pl. Names: 50. 1980; Dassanayake in Fl. of
Ceylon 1: 64. 1980; C.Phengkhai in Thai For. Bull.(Bot.) 25: 96. 1997.-*Bombax malabaricum* DC.,
Prod. 1: 479. 1824; Mast. in Fl. Br. Ind. 1: 349. 1874; Brandis, Ind. Trees: 77. 1906; Gagnep. In Fl.
Gen.I.-C 1: 448. 1910; Craib in Fl. Siam. En. 1: 164. 1925.

ไม้ต้นสูงไม่เกิน 40 เมตร ลำต้นมีแฉกพอน กิ่งก้านแผ่ขยายเป็นวงกว้าง เปลือกสีเทา เมื่ออายุ
ยังน้อยจะมีหนามตามลำต้น ใบประกอบชนิดมีใบย่อยตั้งแต่จำนวน 5-7 ใบ ก้านใบยาว 20-30
เซนติเมตร แขนงช่อใบยาว 2-4 เซนติเมตร มีขนบางๆ แผ่นใบทรงขอบขนาน บางครั้งก็ทรงแคบรูปไข่
หรือรูปไข่หัวกลับ บริเวณโคนใบเป็นครีบก้นๆ ปลายใบแหลมหรือเป็นติ่งแหลม ขนาดใบยาว 20-25
เซนติเมตร กว้าง 7-10 เซนติเมตร ดอกเป็นดอกเดี่ยวบางครั้งออกเป็นคู่ ดอกออกที่ปลายกิ่งที่ไม่มีใบ
ก้านดอกยาว 1-2 เซนติเมตร กลีบเลี้ยงหนารูปถ้วย ปลายแยกเป็นแฉก 2-5 แฉก ขนาดยาว 2-6
เซนติเมตร กว้าง 1-4 เซนติเมตร สีเหลืองอมเขียว กลีบดอกสีแดงสดรูปไข่หัวกลับหรือรูปขอบขนาน
ขนาดยาว 4-12 เซนติเมตร กว้าง 1-5 เซนติเมตร เกสรเพศผู้จำนวนมาก 70-120 อัน ยาว 3-8
เซนติเมตร ก้านชูเกสรเพศผู้สีแดง อับเรณูสีดำ เกสรเพศเมียรังไข่รูปกรวย ก้านชูเกสรเพศเมียยาวกว่า
ก้านชูเกสรเพศผู้ บริเวณปลายสีแดง ลักษณะเป็นแฉกจำนวน 5 แฉก ผลเป็นแบบผลแห้งแตกตามยาว
ได้ รูปขอบขนาน บริเวณส่วนหัวท้ายจะเป็นรูปกลม ขนาดผลยาว 10-18 เซนติเมตร กว้าง 2-4
เซนติเมตร ผลสีดำเข้มหรือสีน้ำตาลแก่ เมล็ดรูปผลแพรขนาดยาว 0.5 เซนติเมตร เปลือกผิวเมล็ดเรียบ
สีน้ำตาลแก่ (ภาพที่ 32)

ประเทศไทย: ขึ้นในทุกภาคของประเทศไทย

การกระจายพันธุ์: ในเขตร้อนของทวีปอเมริกา, บริเวณเขตร้อนของเทือกเขาหิมาลัย
ตะวันออกเฉียงใต้

นิเวศวิทยา: มักขึ้นบริเวณชายป่าหรือหุบเขา ขึ้นได้ในบริเวณที่มีความสูงจากระดับน้ำทะเล 10-500 เมตร ดอกออกช่วงเดือน มกราคมถึงเดือนมีนาคม

ชื่อพื้นเมือง: **จิวดอกแดง** จิว จิวปง จิวปงแดง

ชื่อสามัญ: Kapok tree, Cotton tree, Red Cotton tree, Shaving Brush, Silk Cotton tree

ประโยชน์: เส้นใยจากเมล็ดบรรจุในหมอน ผลอ่อนและดอกรับประทานได้ เนื้อไม้ผลิตเครื่องมือเครื่องใช้

ตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา: BCU: V. Sudthsathien 91, P. Trisarasri 85 BKF: C. Phengklai S.N.

2. *Bombax anceps* Pierre, Fl. For. Cochinch.: t. 175. 1889; Gagnep. In Fl. Gen. I.-C. 1: 450. 1910; Brandis, Ind. Trees: 78. 1906; C. Phengklai in Thai For. Bull. Bot. 25: 98. 1997. -*B. valetonii* Hochr, Bull. L'Inst. Bot. Buit. 19. 1: 15. 1904. -*B. kerrii* Craib, Kew Bull. 424. 1915; Craib in Fl. Siam. Enu. 1: 164. 1925. -*Gossampinus anceps* (Pierre) Bakh., Bull. Jard. Bot. Buitenz. S. 3. 6: 190. 1924. -*G. valetonii* (Hochr.) Bakh., l.c.: 191. 1924.

ไม้ต้นผลัดใบขนาดกลาง ถึงขนาดใหญ่สูง 20-25 เมตร ลำต้นเปลาตรง เปลือกต้นสีเทา มีหนามแข็งกระจายอยู่ทั่วไปตามลำต้น ใบชนิดใบประกอบแบบนิ้วมือ ใบย่อยมีจำนวน 4-7 ใบ ใบรูปมนแกมรูปขอบขนาน ออกแบบเวียนรอบกิ่งบริเวณปลายกิ่ง ช่วงเวลาดอกออกจะทิ้งใบทั้งหมด ดอกเป็นดอกเดี่ยว ออกบริเวณปลายกิ่ง กลีบเลี้ยงเชื่อมติดกันเป็นหลอด กลีบดอกสีขาวจำนวน 5 กลีบ เชื่อมติดกันที่โคนกลีบ เมื่อดอกบานกลีบดอกจะงอพับไปทางด้านหลังของดอก เกสรเพศผู้จำนวนมากเชื่อมติดกันเป็นหลอด ขนาดสั้นมาก เกสรเพศเมียรังไข่มี 5 ช่องในแต่ละช่องมีอวุลจำนวนมาก ผลกลมยาว ผิวแข็ง ปรากฏรอยเชื่อมกัน 5 เส้นตามแนวยาวของผล เมื่อผลแก่จะแตกตามยาวตามรอยนี้ เมล็ดขนาดเล็ก กลม สีดำ มีเยื่อหุ้มเมล็ดเป็นปุยสีขาว (ภาพที่ 28)

ประเทศไทย: กาญจนบุรี เชียงใหม่ น่าน แพร่ อุตรดิตถ์ ตาก กำแพงเพชร ประจวบคีรีขันธ์ สระบุรี จันทบุรี

การกระจายพันธุ์: กัมพูชา คาบสมุทรมลายู

นิเวศวิทยา: ขึ้นบริเวณเชิงเขาในป่าเบญจพรรณทั่วไปในบริเวณเทือกเขาหินปูนที่มีความสูงจากระดับน้ำทะเล 100-300 เมตร ดอกออกช่วงเดือนพฤศจิกายนถึงเดือนกุมภาพันธ์

ชื่อพื้นเมือง: **จืดดอกขาว** จืดป่า จืดผา นุ่นป่า ไกร จืดป่าดอกขาว
 ประโยชน์: เนื้อไม้ใช้ทำลัง ทำเชือกกระดาศ และทำเครื่องมือเครื่องใช้ต่างๆ ได้
 ตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา: **BCU: V. Sudthsathien 92 BKF: TS.&CP. 8864, Geesink et al 4701**

Ceiba

Mill., Gard. Dict. Abridg. ed.4: 1754; in Adans. Fam. Pl. 2: 399. 1763; C. Phengkklai in Thai For. Bull. 25: 93. 1997.

ไม้ต้นขนาดสูงตั้งแต่ 15-20 เมตร ผลัดใบ มีหนามหรือไม่มี ลำต้นอาจมีพอนหรือไม่มีก็ได้ ใบประกอบแบบนิ้วมือ จำนวนใบย่อยตั้งแต่ 5-9 ใบ แผ่นใบมักหยักบริเวณใกล้ปลายใบดอกเป็นกระจุก ถ้าติดอยู่ตามซอกใบ หรืออาจออกเป็นดอกเดี่ยวๆ หรือออกดอกเป็นกลุ่มๆ สมมาตรดอกเป็นแบบเส้นผ่าศูนย์กลาง กลีบเลี้ยงรูปถ้วยติดแน่น กลีบดอกจำนวน 5 กลีบ ติดอยู่บริเวณฐานของดอก เกสรเพศผู้จำนวน 5 อัน ส่วนปลายคล้ายรูปกรวย ก้านชูเกสรเพศผู้อาจยาวหรือสั้นก็ได้ อับเรณูแตกตามยาวตามยาว รังไข่เหนือวงกลีบ หรือถึงใต้วงกลีบ รังไข่ไม่มีก้านชู มี 5 ช่อง ในแต่ละช่องมีอวุลจำนวนมาก ก้านชูเกสรเพศเมียคล้ายเส้นด้าย เกสรเพศเมียเป็นกระจุกมี 5 แฉก ผลแห้งแข็ง แตกตามยาวกลางผล ภายในผลอัดแน่นด้วยเส้นใยคล้ายไหมที่หุ้มเมล็ดจำนวนมาก เมล็ดรูปไข่หัวกลับ ผิวเรียบ

Ceiba pentandra (L.) Gaertn. 2: 244, t. 133. 1791; Craib in Fl. Siam. Enu. 1: 164. 1925; Alston in Trimen, Handb. Fl. Ceylon 6: 30. 1931; Dassanayake in Fl. of Ceylon 1: 70. 1991; C. Phengkklai in Thai For. Bull. 25: 93. 1997.-*Bombax pentandrum* L., Sp. Pl. 1: 511. 1753.-*Eriodendron anfractuosum* DC., Prod. 1: 479. 1824; Mast. in Fl. Br. Ind. 1: 350. 1875; Brandis, Ind. Trees: 76. 1906; Gagnep. In Fl. Gen. I.-C. 1: 446. 1911.

ไม้ต้นขนาดกลางถึงขนาดใหญ่ สูง 20 เมตร ลำต้นเปลาตรง เส้นผ่าศูนย์กลางอาจถึง 50 เซนติเมตร เปลือกต้นสีเขียว ไม่มีหนาม ไม่มีพอน ใบเป็นใบประกอบแบบนิ้วมือ ใบย่อยจำนวน 5-9 ใบ มักออกตามปลายกิ่ง ก้านใบยาว 5-25 เซนติเมตร แขนงช่อใบยาว 5 มิลลิเมตร ใบรูปไข่แกมขอบขนานแคบๆ และแคบมากบริเวณ โคนใบ ปลายใบแหลม ขนาดใบยาว 15-20 เซนติเมตร กว้าง 4-5 เซนติเมตร ขอบใบเรียบ มีส่วนน้อยที่เป็นหยักบริเวณปลายใบ ดอกออกตามปลายกิ่งแบบช่อกระจุก ก้านดอกยาว 2-4 เซนติเมตร กลีบเลี้ยงสีเขียวทรงรูปถ้วย มี 4-5 แฉก ขนาดยาว 1-1.5 เซนติเมตร กว้าง 0.5-1.2 เซนติเมตร กลีบดอกสีเหลืองอมขาว รูปไข่ ปลายกลีบกลมมน ขนาดดอกยาว 2.5-4 เซนติเมตร

กว้าง 1-2 เซนติเมตร มักมีขนอ่อนปกคลุมทั่วไปยกเว้นบริเวณโคน **เกสรเพศผู้** ก้านชูยาว 2.5 เซนติเมตร รังไข่เดี่ยว **เกสรเพศเมีย** ก้านชูสั้นกว่าก้านชูเกสรเพศผู้ เกสรเพศเมียอัดเป็นกระจุก ผลชนิดแห้งแล้วแตกตามยาว เมื่อยังอ่อนจะมีสีเขียว แล้วจะค่อยๆ กลายเป็นสีน้ำตาลเมื่อแก่ ผลรูปทรงกระบอก จะแคบลงบริเวณหัวและท้ายผล ผลขนาดยาว 25-30 เซนติเมตร เส้นผ่าศูนย์กลาง 4-6 เซนติเมตร เมล็ดจำนวนมาก เมล็ดมีเส้นผ่าศูนย์กลาง 5-7 มิลลิเมตร เปลือกหุ้มเมล็ดสีน้ำตาลดำ ภายในผลมีเยื่อหุ้มเมล็ดสีขาวแกมเทาหุ้มอยู่ (ภาพที่ 31)

ประเทศไทย: กาญจนบุรี ราชบุรี สระบุรี เชียงใหม่ เชียงราย

การกระจายพันธุ์: อินเดีย นิคมปลูกในแถบเขตร้อนของอเมริกาใต้ แอฟริกา และเอเชีย

นิเวศวิทยา: ขึ้นได้ดีในบริเวณที่ชื้น ที่มีความสูงจากระดับน้ำทะเล 10-350 เมตร

ดอกออกช่วงเดือนมกราคมถึงเดือนมีนาคม

ชื่อพื้นเมือง: หนู่น้ำ จ้าว จ้าวน้อย จ้าวสร้อย จิวสาย

ชื่อสามัญ: White silk cotton tree

ประโยชน์: เส้นใยจากเมล็ดบรรจุในหมอน ผลอ่อนและดอกรับประทานได้ เนื้อ

ไม้ผลิตเครื่องมือเครื่องใช้

ตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา: BCU: V. Sudthsathien 93, P. Trisarasi 59 BKF: T.S. 178

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

CAESALPINIACEAE

ไม้ต้นและไม้พุ่ม ใบประกอบแบบขนนกชั้นเดียวหรือสองชั้น ดอกมีขนาดใหญ่ส่วนมากจะออกเป็นช่อกระจุก ส่วนดอกที่มีขนาดเล็กมักออกช่อแบบแยกแขนง กลีบดอกมี 5 กลีบ บางครั้งอาจลดรูปลงจนอาจจะเหลือน้อยกว่า 5 กลีบ บางชนิดอาจมีเพียงกลีบเดียวเท่านั้น กลีบดอกอันบนจะเรียงอยู่วงในสุด เกสรเพศผู้จำนวนไม่เกิน 10 อัน ก้านเกสรเพศผู้แยกกันเป็นอิสระ หรือเชื่อมติดกันเป็นหลอด ผลเป็นชนิดฝักมีก้านติด ฝักแก่มีทั้งชนิดที่แตกตามยาวและไม่แตกตามยาว

รูปวิธานจำแนกสกุล

1. ใบเดี่ยวปลายใบปลายแยกกลีบ บางครั้งอาจคล้ายสองใบย่อย.....**1.Bauhinia**
1. ใบประกอบ
 2. ใบประกอบแบบขนนกสองชั้น.....**2.Caesalpinia**
 2. ใบประกอบแบบขนนกชั้นเดียว
 3. กลีบเลี้ยงในดอกตูมเรียงจรดกัน.....**5.Sindora**
 3. กลีบเลี้ยงในดอกตูมเรียงตัวแบบซ้อนทับเหลื่อม
 4. อับเรณูมีรูเปิดบริเวณปลายอับ.....**3.Cassia**
 4. อับเรณูเปิดตามแนวยาวของอับ
 5. เกสรเพศผู้ที่สมบูรณ์จำนวนน้อยกว่า 3 อัน...**6.Tamarindus**
 5. เกสรเพศผู้ที่สมบูรณ์จำนวนตั้งแต่ 7 อันขึ้นไป..**4.Phyllocarpus**

1.Bauhinia

L., Sp. Pl.: 374. 1753; Taubert in Pflanzenfam. 3.(3): 147. 1892; Hutchinson, Gen. Fl. Pl. 1: 242. 1964; K.& S.S. Larsen, Nat. Hist. Bull. Siam Soc. 25: 1. 1973; in Grana 14: 114. 1975; in Fl. of Thailand 4.1: 1. 1984.

ไม้ต้น ไม้พุ่ม และไม้เลื้อยเถาที่มีมือเกาะ ใบเดี่ยว ขอบใบเรียบ อาจปลายแยกตื้นๆหรือปลายแยกลึกมากจนกลายเป็นสองใบย่อย หูใบหลุดร่วงง่าย ดอกสมบูรณ์เพศ มีส่วนน้อยที่ดอกแยกเพศ ชั้นต่างๆของดอกจำนวน 5 ลักษณะรูปถ้วยคล้ายกาบ จะแยกเป็นอิสระเมื่อถึงระยะออกดอก เกสรเพศผู้

จำนวน 10, 5, 3, 2 และ 1 ส่วนใหญ่อับเรณูเปิดออกตามแนวยาว บางครั้งอาจเปิดตรงกลาง รังไข่ส่วนใหญ่มีก้านชู ผลเป็นฝักแบนแตกตามยาวได้ มีส่วนน้อยที่ไม่แตกตามยาว

รูปวิธานจำแนกชนิด

1. ไม้ต้นหรือไม้พุ่ม
 2. เกสรเพศผู้ที่สมบูรณ์จำนวน 3 หรือ 5 อัน
 3. เกสรเพศผู้ที่สมบูรณ์จำนวน 3 อัน.....**5.B. purpurea**
 3. เกสรเพศผู้ที่สมบูรณ์จำนวน 5 อัน.....**9.B. variegata**
 2. เกสรเพศผู้จำนวน 10 อัน
 3. ช่อดอกแบบกระจจะออกแบบโปร่ง จำนวนดอกน้อย
 4. ส่วนปลายของดอกตูมโค้ง อับเรณูมีขนปกคลุม.....**6.B. racemosa**
 4. ส่วนปลายของดอกตูมตรง อับเรณูผิวเรียบ.....**11.B. viridescens**
 3. ช่อดอกออกแน่น หรือออกเป็นช่อเชิงประกออบ จำนวนดอกมาก
 4. ดอกตูมลักษณะคล้ายกระบองก้านดอกย่อยยาว10-20มิลลิเมตร.....**4.B. malabarica**
 4. ดอกตูมลักษณะคล้ายกระสวยก้านดอกย่อยยาว2-5มิลลิเมตร.....**7.B. saccocalyx**
1. ไม้เลื้อยที่มีเนื้อไม้ มีส่วนของมือจับ(tendrils)
 2. ปลายใบปลายแยกถี่มากจนมีลักษณะคล้ายเป็นใบย่อยสองใบ.....**10.B. winittii**
 2. ปลายใบปลายแยกเป็นสองส่วนแต่ไม่ถี่มาก หรือ ใบมีขอบเรียบ
 3. ใบมีขอบใบเรียบ ไม่มีการปลายแยก.....**8.B. scandens var. horsfieldii**
 3. ใบมีลักษณะปลายแยกถี่
 4. เกสรเพศผู้ที่สมบูรณ์จำนวน 2 อัน.....**1.B. bracteata**
 4. เกสรเพศผู้ที่สมบูรณ์จำนวน 3 อัน
 5. ช่อดอกขนาดใหญ่ ประกอบด้วยช่อดอกย่อยแบบกระจจะขนาดไม่เกิน 20 มิลลิเมตร ดอกย่อยสีขาวจำนวนมาก...**2.B. harmsiana**
 5. ช่อดอกเดี่ยวแบบช่อกระจจะแน่นเชิงประกออบ กีบดอกสีส้มแดง.....**3.B. integrifolia**

1. *Bauhinia bracteata* (Grah. ex Benth.) Bak. in Hook. f., Fl. Br. Ind. 2: 282. 1878; Gagnep. in Fl. Gen. I.-c. 2: 149. 1913; Craib in Fl. Siam En. 1: 517. 1928; incl. *var. marcanii* Craib, Kew Bull.: 12. 1924; K. & S.S. Larsen, Nat. Hist. Bull. Siam. Soc. 25: 9. 1973; in Fl. C.L.V. 18: 176. 1980; in Fl. of Thailand 4.1: 31. 1994. - *Phanera bracteata* Grah. ex Benth in Miq., Pl. Jungh.: 264. 1852. - *B. harmandiana* Pierre ex Gagnep. in Lec., Not. Syst. 2: 172. 1912. - *B. helferi* Craib., Kew Bull.: 92. 1924.

ไม้เถาเลื้อยขนาดใหญ่ ส่วนที่อ่อนจะมีขนสีเทาปกคลุม เมื่อแก่จะผิวเรียบ ใบรูปไข่หรือทรงกลมขนาดยาว 3-15 เซนติเมตร กว้าง 5-14 เซนติเมตร เส้นใบจำนวน 9-11 เส้น ใบแยกปลายแยกเป็นสองแฉก ปลายแฉกรูปสามเหลี่ยมด้านเท่า มน ฐานใบรูปหัวใจ ด้านบนของแผ่นใบผิวเรียบ ด้านล่างของแผ่นใบมีขนปกคลุมบริเวณเส้นใบ หูใบรูปเคียวมีตั้งยื่นออกส่วนปลายยาว 10 มิลลิเมตร หลุดร่วงง่าย ก้านช่อดอกยาว 2-7 เซนติเมตร มีขนปกคลุมเป็นหย่อม ช่อดอกแบบกระจะหรือช่อแยกแขนงออกบริเวณปลายกิ่งหรือด้านข้าง มีดอกย่อยจำนวนมาก ก้านดอกยาว 4-7 เซนติเมตร ใบประดับรูปหอกหรือรูปไข่ ใบประดับย่อยลักษณะแคบติดอยู่ตรงกลางของก้านดอก ดอกตูมสีน้ำตาลอมเทารูปขอบขนานปลายแหลม มีขนปกคลุม ฐานรองดอกยาว 3-4 มิลลิเมตร กลีบเลี้ยงแยกเป็น 5 แฉกแต่ละแฉกยาว 8-9 มิลลิเมตร กลีบดอกสีเหลืองอมเขียวลักษณะเป็นกาบ บริเวณขอบเป็นจักมนละเอียด ขนาดกลีบดอกยาว 5-13 มิลลิเมตร ก้านกลีบดอกยาว 15 มิลลิเมตร เกสรเพศผู้จำนวน 2-3 อัน มีก้านชูยาว 35 มิลลิเมตร อับเรณูยาว 3 มิลลิเมตร เกสรเพศผู้ที่ลดรูปจำนวน 7-8 อันมีขนาดไม่เท่ากันแต่ไม่เกิน 10 มิลลิเมตร เกสรเพศผู้ที่ลดรูปอันที่ยาวที่สุดจะติดอยู่ระหว่างสองอัน ฐานดอกขนาด 2-4 มิลลิเมตร ลักษณะเป็นหลอด รังไข่สีน้ำตาลมีขนคลุม เกสรเพศเมียอัดแน่นเป็นกระจุก ผลเป็นฝักแตกตามยาวตามยาวได้ ลักษณะแบนแข็ง ผิวเรียบสีน้ำตาลดำขนาดยาว 17-19 เซนติเมตร กว้าง 5-7 เซนติเมตร บริเวณโคนจะสอบเข้า เมล็ดจำนวน 2-8 เมล็ดแบนกลม เส้นผ่าศูนย์กลาง 15 มิลลิเมตร (ภาพที่ 29)

ประเทศไทย: พบทุกภาคของประเทศไทย

การกระจายพันธุ์: พม่า กัมพูชา ลาว เวียดนาม

นิเวศวิทยา: มักขึ้นตามชายป่า ที่มีความสูงจากระดับน้ำทะเลไม่เกิน 500 เมตร

ชื่อพื้นเมือง: เลี้ยวดอกขาว ส้มเลี้ยว เลี้ยวเดี่ยว ชงโค แสนพัน เลี้ยวเครือ แสลงพัน

ปอเจียน ปอบุ้ง

ตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา: BCU: V.Sudthsathien 101, Sinchai 628, O.Thaitong 2,

B.NaSongkhla 202 BKF: C. Niyomdham 5110

2. ***Bauhinia harmsiana*** Hoss., Fedd. Rep. Sp. Nov. 4: 290. 1907; Gagnep in Fl. Gen. I.-C. 2: 150. 1913; Craib in Fl. Siam En. 1: 521. 1928; K. & S.S. Larsen, Nat. Hist. Bull. Siam Soc. 25: 11. 1973; in Fl. C.L.V. 18: 180. 1980; in Fl. of Thailand 4.1: 32. 1984.-*B. media* Craib, Kew Bull.:389. 1927.

ไม้เถาขนาดใหญ่ตามกิ่งอ่อนมีขนปกคลุม เมื่อแก่มีผิวเรียบ ใบแยกเป็นสองแฉก แต่ละแฉกรูปไข่หรือกลม ขนาดกว้าง 5-8 เซนติเมตร ยาว 6-10 เซนติเมตร ปลายใบมน ฐานใบรูปหัวใจ หูใบหลุดร่วงง่าย ก้านช่อดอกยาว 2-5 เซนติเมตร ช่อดอกขนาดใหญ่และยาวแบบช่อกระจะ ประกอบด้วยดอกย่อยขนาดเล็กจำนวนมาก ก้านดอกย่อยยาว 2-3 มิลลิเมตร ใบประดับมีขนแข็งปกคลุมขนาดยาว 2 มิลลิเมตร ดอกตูมรูปทรงคล้ายกระสวย ปลายแหลมขนาด 2-3 มิลลิเมตร มีขนอ่อนสีเทาปกคลุม กลีบเลี้ยงแยกออกเป็น 2-3 ส่วน กลีบดอกสีเหลืองยาว 2-3 มิลลิเมตร บริเวณขอบกลีบดอกลักษณะเป็นจักมนละเอียด เกสรเพศผู้จำนวน 3 อันยาวเป็นสองเท่าของกลีบดอก อับเรณูแคบ 1 มิลลิเมตร เกสรเพศผู้ที่ฝ่อจำนวน 7 อันขนาดเล็กมาก เกสรเพศเมียรังไข่มีขนปกคลุมบริเวณโคนและบริเวณรอยแยกของรังไข่ ผลเป็นฝักขนาดกว้าง 3 เซนติเมตร ยาว 10-11 เซนติเมตร แผ่นแบนกลมแต่ปลายจะแหลมสั้นๆ เมล็ดจำนวน 6-7 เมล็ด (ภาพที่ 33)

ประเทศไทย: กาญจนบุรี เชียงใหม่ เชียงราย ลำปาง ลำปาง แฉก นครสวรรค์ ตาก ขอนแก่น เลย นครราชสีมา สระบุรี ราชบุรี ประจวบคีรีขันธ์

การกระจายพันธุ์: กัมพูชา

นิเวศวิทยา: มักขึ้นบริเวณแนวสันเขาหินปูน ที่มีความสูงจากระดับน้ำทะเลไม่เกิน 300 เมตร

ชื่อพื้นเมือง: เลี้ยวเครือ ชงโคขี้ไก่

ตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา: BCU: V.Sudthsathien 102, Piya et al 57 BKF: Phengkhlai 4065

3. ***Bauhinia integrifolia*** Roxb. [Hort. Beng.: 90. 1814 nom nud.]; Fl. Ind. ed. 2.2: 331. 1832; Bak. in Hook. f., Fl. Br. Ind. 2: 279. 1878; Craib in Fl. Siam En. 1: 522. 1928; K. & S.S. Larsen, Nat. Hist. Bull. Siam Soc. 25: 11. 1973; in Fl. of Thailand 4.1: 38. 1984.-*B. flammifera* Ridl., J. Asiat. Soc. Str. Br. 82 : 182. 1920; Fl. Mal. Pen. 1: 613. 1922; Craib in Fl. Siam En. 1: 521. 1928.-*Phanera integrifolia* (Roxb.) Benth. in Miq., Pl. Jungh.: 263. 1852.

ไม้เถาเลื้อยมีเนื้อไม้ขนาดใหญ่ กิ่งอ่อนมีขนสีแดงปกคลุม ต่อมาจะผิวเรียบ ใบรูปไข่หรือเกือบกลมขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง 10-15 เซนติเมตร มีเส้นใบย่อยจำนวน 11-13 เส้น ลักษณะใบปลายแยกเล็กน้อยในที่สุดถึงหนึ่งในสามของใบ ระหว่างส่วนที่ปลายแยกมีติ่งรูปสามเหลี่ยมติดอยู่ ส่วนปลายแยกทรงกลมหรือแหลม ฐานใบรูปหัวใจ หูใบรูปเคียวแกมรูปไข่ขนาด 5 มิลลิเมตร หลุดร่วงง่าย ก้านช่อดอกยาว 5-12 เซนติเมตร ช่อดอกชนิดช่อกระจุกแน่นเชิงประอบดอกย่อยจำนวนมาก มีขนสีน้ำตาลปกคลุม ก้านดอกย่อยยาว 1.5-4 เซนติเมตร ใบประดับรูปสี่เหลี่ยมขนาด 5 มิลลิเมตร ใบประดับย่อยขนาดเล็กติดส่วนบนของก้านดอกย่อย ดอกตูมรูปกรวยหรือเกือบกลมมีขนสีน้ำตาลปกคลุมบริเวณปลายมีติ่งฐานรองดอกเป็นหลอดมีแถบริ้ว กลีบเลี้ยงแยกออกเป็น 3-5 ส่วน กลีบดอกรูปไข่หัวกลับสีเหลืองต่อมาจะกลายเป็นสีส้มขนาดยาว 2 เซนติเมตร ก้านกลีบยาว 5-7 มิลลิเมตร เกสรเพศผู้จำนวน 3 อันไม่เป็นหมัน ก้านชูเกสรเพศผู้มีขนาดยาวกว่ากลีบดอก อับเรณูรูปรีขนาด 2-3 มิลลิเมตร เกสรเพศเมียแบบก้นปิด รังไข่มีขนยาวห่อหุ้มสีน้ำตาลปกคลุมหนาแน่น ผลเป็นฝักชนิดแตกตามยาว รูปขอบขนานแบน ผิวเรียบ ขนาดยาว 15-25 เซนติเมตร กว้าง 3-5 เซนติเมตร เมล็ดเกือบกลมแบน ขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง 2 มิลลิเมตร จำนวน 5-8 เมล็ด (ภาพที่ 38)

ประเทศไทย: พบทั่วไปในภาคใต้ไม่เกินบริเวณคอคอดกระ

การกระจายพันธุ์: มาเลเซีย อินโดนีเซีย

นิเวศวิทยา: ขึ้นในป่าดิบแล้งบริเวณสันเขา ที่มีความสูงไม่มากนัก ดอกออกช่วงเดือนตุลาคมถึงเดือนมกราคม

ชื่อพื้นเมือง: เถาไฟ โยทะกา เล็บควายใหญ่ ชงโคยาน ชิงโคยาน ปอลิง

ตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา: BCU: V.Sudthsathien 100 BKF: C.Boonnab 7, Geesink et al 7261.

หมายเหตุ: เนื่องจากพรรณไม้ชนิดนี้มีรายงานว่าพบในประเทศไทยเฉพาะภาคใต้ไม่เคยพบเหนือคอคอดกระ จึงสันนิษฐานได้ว่าเนื่องจากพรรณไม้ชนิดนี้มีดอกที่สวยงามอาจมีการนำเข้ามาปลูกเป็นไม้ประดับในบริเวณที่ศึกษาแล้วแพร่กระจายออกมาจากพื้นที่ปลูกเดิมจนคล้ายกับพรรณไม้ที่ขึ้นตามธรรมชาติ

4. *Bauhinia malabarica* Roxb., Fl. Ind. 2.2: 321. 1832; Bak. in Hook. f., Fl. Br. Ind. 2: 277. 1878; Gagnep., in Fl. Gen. I.-C. 2: 146. 1913; Craib in Fl. Siam En. 1: 524. 1928; K. & S.S. Larsen, Nat. Hist. Bull. Siam Soc. 25: 12. 1973; in Fl. C.L.V. 18: 162. 1980; in Fl. of Thailand 4.1: 19. 1984.-*B. tomentosa* auct. non L.: Blanco, Fl. Filip. 1: 330. 1837.-*B. acida* Rein. ex Korth., Verh. Nat. Gosch. Bot.: 86. 1841.-*B. castrata* Hassk., Flora 25(Beibl.): 96. 1842.-*Casparea castrata* (Hassk.)Hassk.,

Pl. Java Rar.: 412. 1848.-*Piliostigma acidum* (Reinw. ex Korth.) Benth. in Miq., Pl. Jungh.: 261. 1892.-*P. malabaricum* (Roxb.) Benth., Reinwardtia 3: 531. 1956.-*B. platyphylla* Zip. ex Miq., Fl. Ind. Bat. 1: 73. 1855.

ไม้ต้นผลัดใบสูง 15 เมตร กิ่งก้านผิวเรียบหรือมีขนปกคลุม ใบรูปไข่หรือเกือบกลมขนาดยาว 7-10 เซนติเมตร กว้าง 3-5 เซนติเมตร เส้นใบย่อยจำนวน 9-11 เส้น แผ่นใบปลายแยกเล็ก ส่วนปลายของแต่ละแฉกกลม ฐานใบตัดหรือรูปหัวใจ ผิวใบทั้งสองด้านเรียบ หูใบรูปแถบปลายแหลมขนาด 2-3 มิลลิเมตรหลุดร่วงง่าย ก้านใบขนาดยาว 2-4 เซนติเมตร ผิวเรียบหรือมีขนปกคลุม **ช่อดอก**แบบกระจจะยาว 5-7 เซนติเมตร ก้านช่อดอกมีขนปกคลุม ใบประดับขนาดเล็กรูปสามเหลี่ยม ดอกตูมรูปดอกจิกขนาด 6-10 มิลลิเมตร(ดอกตูมเพศเมียจะมีขนาดใหญ่กว่าดอกตูมเพศผู้) ฐานฐานดอกรูปลูกข่าง **กลีบเลี้ยง**ลักษณะเป็นหลอด บริเวณแยกออกเป็น 3-5 ส่วน **กลีบดอก**สีขาวรูปขอบขนานขนาด 9-12 มิลลิเมตร ก้านกลีบสั้น **ดอกเพศผู้มีเกสรเพศผู้**จำนวน 10 อันขนาดสั้นกว่ากลีบดอก เกสรเพศผู้ชั้นนอกจะยาวกว่าเกสรเพศผู้ชั้นใน อับเรณูรูปขอบขนาน **ดอกเพศเมียมีเกสรเพศผู้**ที่เป็นหมันขนาดเล็กจำนวน 10 อัน รังไข่มีขนปกคลุมหนาแน่น ผลเป็นฝักแตกตามยาวตามยาวได้รูปแถบขนาดยาว 20-25 เซนติเมตร กว้าง 1-1.5 เซนติเมตร มีจะงอยยาว ผิวเรียบ **เมล็ด**รูปขอบขนานจำนวน 10-30 เมล็ด (ภาพที่ 34)

ประเทศไทย: กาญจนบุรี สระบุรี จันทบุรี ชลบุรี ปราจีนบุรี เชียงใหม่ เชียงราย พิษณุโลก สุโขทัย ดาก เลย เพชรบูรณ์ ชัยภูมิ นครราชสีมา

การกระจายพันธุ์: อินเดีย พม่า ลาว เวียดนาม กัมพูชา ฟิลิปปินส์ อินโดนีเซีย

นิเวศวิทยา: ขึ้นในป่าผลัดใบที่มีความสูงจากระดับน้ำทะเลไม่เกิน 300 เมตร ออกดอกช่วงเดือนตุลาคมถึงธันวาคม

ชื่อพื้นเมือง: คังโศ แดงโศ เลี้ยวส้ม เลี้ยวใหญ่ ป้าม

ตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา: BCU: V.Sudthsathien 103, B.O.T. 64 BKF: K.Larsen et al 32172

5. *Bauhinia purpurea* L., Sp. Pl.: 375. 1753; Bak. In Hook. f., Fl. Br. Ind. 2: 284. 1878; Ridl., Fl. Mal. Pen. 1: 634. 1922; Craib in Fl. Siam En. 1: 526. 1928; Gagnep in Fl. Gen. I.-C. 2: 127. 1913; K. & S.S. Larsen, Nat. Hist. Bull. Siam Soc. 25: 15. 1973; in Fl. of Thailand 4.1: 7. 1984.-*B. coromandeliana* DC., Prod. 2: 515. 1825.-*B. triandra* Roxb., Fl. Ind. ed. 2. 2: 320. 1832.-*Phanera purpurea* (L.) Benth in Miq., Pl. Jungh.: 262. 1852.

ไม้ต้นหรือไม้พุ่มสูงได้ถึง 10 เมตร ใบเดี่ยว ปลายใบหยักปลายแยกเล็กเป็นแฉก บางครั้งอาจลึกถึงโคนใบ โคนใบรูปหัวใจ มีหูใบขนาดเล็ก 1-2 มิลลิเมตร ก้านใบยาว 2-3 เซนติเมตร ดอกจำนวน 6-10 ดอก ออกเป็นช่อแบบกระจุก ก้านดอกย่อยยาว 1-1.5 เซนติเมตร มีใบประดับรูปไข่ปลายแหลมขนาด 1-2 มิลลิเมตร ดอกตูมรูปกระบอก สีเขียวแกมเทา ขนาดยาว 3-5 เซนติเมตร ฐานรองดอกขนาด 7-12 มิลลิเมตร กลีบเลี้ยงมีลักษณะคล้ายกาบ กลีบดอกสีชมพูอ่อนไปจนถึงสีชมพูอมสีม่วงแก่ ลักษณะเป็นรูปหอก หรือรูปหอกคว่ำแคบๆ ขนาด 3-5 เซนติเมตร ก้านกลีบดอกยาว 5-10 มิลลิเมตร เกสรเพศผู้จำนวน 3-4 อัน มีก้านชูติดกับฐานดอกขนาดยาว 3-4 เซนติเมตร อับเรณูขนาด 5-7 มิลลิเมตร รังไข่ขนาด 1 เซนติเมตร ก้านชูเกสรเพศเมียสั้น เกสรเพศเมียลักษณะแบนและเบี้ยว ผลเป็นฝักแตกตามยาวตามยาวตามยาวขนาด 20-25 เซนติเมตร กว้าง 2-3 เซนติเมตร ผิวเรียบ เมล็ด 10 เมล็ด ลักษณะกลมแบน ขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง 15 มิลลิเมตร (ภาพที่ 35)

ประเทศไทย: พบกระจายทุกภาคของประเทศ

การกระจายพันธุ์: เขตร้อนของแอฟริกาและเอเชีย

นิเวศวิทยา: ขึ้นในทั่วไปป่า ออกดอกตลอดปี

ชื่อพื้นเมือง: เลี้ยวดอกแดง ชงโค เลี้ยว เลี้ยวหวาน

ตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา: BCU: V.Sudthsathien 104, Bot.2521/27, Pleonchit 402

BKF: C.Phengklai 3185, R.Pooma 548

6. *Bauhinia racemosa* Lamk., Enc. 1: 390. 1785; Bak. in Hook. f., Fl. Br. Ind. 2: 276. 1878; Craib in Fl. Siam En. 1: 527. 1928; K. & S.S. Larsen, Nat. Hist. Bull. Siam Soc. 25: 16. 1973; in Fl. C.L.V. 18: 160. 1980; in Fl. of Thailand 4.1: 14. 1984.-*B. parviflora* Vahl, Symb. Bot. 3: 55. 1794.-*Piliostigma racemosa* (Lamk.) Benth. in Miq., Pl. Jungh.: 262. 1852.

ไม้พุ่มลำต้นตั้งตรงสูงไม่เกิน 10-15 เมตร กิ่งก้านมีขนสีน้ำตาลปกคลุม ใบรูปร่างเกือบกลมขนาด 9-15 เซนติเมตร เส้นใบจำนวน 7-9 เส้น ปลายใบปลายแยกเล็ก ปลายใบที่ปลายแยกมน ฐานใบตัดหรือรูปหัวใจ หูใบขนาดเล็กรูปสามเหลี่ยมหลุดร่วงง่าย ใบประดับรูปไข่ขนาด 5 มิลลิเมตร ดอกตูมรูปกระสวยขนาด 2 เซนติเมตร มีขนปกคลุม ฐานรองดอกรูปประฆังขนาด 5 มิลลิเมตร กลีบเลี้ยงเป็นกาบ กลีบดอกสีขาวแกมเหลือง รูปแถบแกมรูปหอกขนาด 3-4 เซนติเมตร มีก้านกลีบสั้น เกสรเพศผู้จำนวน 10 อัน ขนาดยาวไม่เท่ากัน ก้านชูเกสรเพศผู้ยาว 7-15 มิลลิเมตร อับเรณูรูปขอบขนานขนาด 2-2.5 มิลลิเมตร เกสรเพศเมียก้านชูยาว 10 มิลลิเมตร มีขนปกคลุมบริเวณฐาน รังไข่มีขนสั้นหนานุ่มปกคลุม ผลเป็นฝักแห้งแตกตามยาว ขนาดยาว 7-11 เซนติเมตร กว้าง 1-1.5 เซนติเมตร เมล็ดจำนวน 10-20 เมล็ด รูปขอบขนาน แบน เส้นผ่าศูนย์กลาง 0.8-1 เซนติเมตร (ภาพที่ 37)

ประเทศไทย: กาญจนบุรี ปราจีนบุรี ลำปาง นครสวรรค์ ตาก ชัยภูมิ สระบุรี
การกระจายพันธุ์: อินเดีย พม่า จีนตอนใต้
นิเวศวิทยา: ขึ้นในพื้นที่เปิดโล่งที่มีความสูงจากระดับน้ำทะเลไม่มากนัก ออกดอกช่วงเดือนตุลาคมถึงเดือนธันวาคม
ชื่อพื้นเมือง: *ชงโคนา ชงโคใบเล็ก ชงโคจีโก้* เลี้ยว เลี้ยวใหญ่
ตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา: BCU: V.Sudthsathien 107, P.Intharakosit 10 BKF: Th.Santisuk et al 490, J.F.Maxwell 89-506

7. *Bauhinia saccocalyx* Pierre, Fl. For. Cochinch. 400. 1899; Gagnep in Fl. Gen. I.-C. 2: 146. 1913; Craib in Fl. Siam. En. 1: 527. 1928; K.& S.S. Larsen, Nat. Hist. Bull. Siam Soc. 25: 16. 1973; in Fl. C.L.V. 18: 165. 1980; in Fl. of Thailand 4.1: 20. 1984.

ไม้พุ่มหรือไม้ต้นขนาดเล็กสูง 10 เมตร ปกติจะผลัดใบ ตามกิ่งก้านผิวเรียบ ใบรูปไข่ขนาดยาว 6-10 เซนติเมตร กว้าง 5-9 เซนติเมตร เส้นใบจำนวน 9-11 เส้น แผ่นใบคล้ายกระดาษ ปลายแยกเป็นแฉกลึก ปลายของส่วนที่ปลายแยกจะเรียวแหลม ฐานใบรูปหัวใจหรือตัดเกือบตรง ด้านล่างของแผ่นใบมีขนอ่อนปกคลุมอาจพบต่อม หูใบหลุดร่วงง่าย ก้านใบยาว 2-3 เซนติเมตร ดอกช่อแบบกระจุกอัดแน่นเป็นกระจุกยาว 7-10 เซนติเมตร ก้านดอกยาว 3-4 มิลลิเมตร ใบประดับขนาดเล็กติดอยู่บริเวณโคนล่างของก้านดอก ดอกตูมรูปรีมีขนอ่อนปกคลุมขนาด 9-10 มิลลิเมตร กลีบเลี้ยงลักษณะเป็นกาบ กลีบดอกสีขาวยาวเรียวรูปไข่หัวกลับขนาด 7-10 มิลลิเมตร ดอกเพศผู้มีเกสรเพศผู้จำนวน 10 อัน แบ่งเป็นสองวงๆละ 5 อัน วงนอกจะยาวกว่าวงใน อับเรณูรูปขอบขนานขนาด 1-2 มิลลิเมตร ดอกเพศเมียมีเกสรที่เป็นหมันจำนวน 10 อัน เกสรเพศเมียเรียงไปขนาด 1 เซนติเมตร มีขนปกคลุม ผลเป็นฝักแตกตามยาวตามยาวได้ผิวเรียบ ลักษณะเป็นแผ่นแบน ส่วนปลายรูปจะงอยขนาดยาว 8-15 เซนติเมตร กว้าง 2-4 เซนติเมตร เมล็ดจำนวน 3-5 เมล็ดแบนกลมขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง 12-16 มิลลิเมตร (ภาพที่ 36)

ประเทศไทย: กาญจนบุรี ราชบุรี ลพบุรี สระบุรี อุทัยธานี ขอนแก่น เลย เพชรบูรณ์ สกลนคร อุดรธานี ชัยภูมิ นครราชสีมา อุบลราชธานี นครสวรรค์ น่าน แพร่
การกระจายพันธุ์: ลาว
นิเวศวิทยา: ขึ้นในป่าที่มีความสูงจากระดับน้ำทะเลไม่เกิน 400 เมตร
ชื่อพื้นเมือง: *เลี้ยวป่า* เลี้ยวเครือ ชงโค
ตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา: BCU: V.Sudthsathien 105, Pongsak 1, O.Thaihong et al 202, R.Tong-ngam 1, B.NaSongkhla 524 BKF: Winit 1216, Vanpruk 1005.

8. *Bauhinia scandens* L., Sp. Pl.: 344. 1753.

var. *horsfieldii* (Miq.) K. & S.S. Larsen, Nat. Hist. Bull. Siam Soc. 25: 17. 1973; in Fl. C.L.V. 18: 168. 1980; in Fl. of Thailand 4.1: 25. 1984. -*Lasiobema horsfieldii* Miq., Fl. Ind. Bat. 1: 71. 1855. -*B. anguina* Roxb. var. *horsfieldii* (Miq.) Watt ex Prain, J. Asiat. Soc. Beng. 66(2): 194. 1897; Gagnep in Fl. Gen. I.-C. 2: 138. 1913. -*B. horsfieldii* (Miq.) Macbride, Contrib. Gray Herb. 2, 59: 23. 1919; Craib in Fl. Siam En. 1: 522. 1928. -*Lasiobema scandens* (L.) de Wit var. *horsfieldii* (Miq.) de Wit, Reinwardtia 3: 427. 1956.

ไม้เลื้อยขนาดใหญ่ เมื่ออ่อนจะมีขนปกคลุมเมื่อแก่ผิวเรียบ กิ่งก้านเมื่อแก่จะมีลักษณะแบนคล้ายบันไดลิง ใบเดี่ยวรูปไข่ ขนาดยาว 5-12 เซนติเมตร กว้าง 6-10 เซนติเมตร มีเส้นใบจำนวน 6-8 เส้น ขอบใบเรียบ ปลายใบแหลมหรือบางครั้งอาจแยกเป็นสองส่วนปลายแหลมโดยเฉพาะใบที่อยู่บริเวณโคนกิ่ง ฐานใบตัดหรือรูปหัวใจ ด้านบนของแผ่นใบผิวเรียบเป็นมัน ด้านล่างของแผ่นใบมีขนปกคลุมเล็กน้อย หูใบรูปคล้ายขนาดเล็กหลุดร่วงง่าย ก้านใบยาว 1.5-5 เซนติเมตร ช่อดอกแบบกระจจะยาว มีดอกขนาดเล็กจำนวนมาก กลิ่นหอมแรง ก้านดอกยาว 2-4 มิลลิเมตร ใบประดับมีลักษณะคล้ายขนแข็งขนาด 2 มิลลิเมตร ใบประดับย่อยขนาดเล็ก ดอกตูมกลม เส้นผ่าศูนย์กลาง 1-2 มิลลิเมตร มีขนยาวปกคลุม กลีบเลี้ยงรูปถ้วยปลายแยกเป็นแฉกจำนวน 5 แฉก กลีบดอกสีเหลืองอมขาวรูปไข่หัวกลับขนาด 2-3 มิลลิเมตร เกสรเพศผู้จำนวน 3 อัน มีก้านชูยาว 4-5 มิลลิเมตร อับเรณูรูปรี เกสรเพศผู้ที่เป็นหมันขนาดเล็กจำนวน 2 อัน เกสรเพศเมียรังไข่ผิวเรียบ ฐานดอกมีขนปกคลุมหนาแน่น ฝักรูปรีบางๆ ลักษณะเป็นข้อปล้องขนาดยาว 3-4 เซนติเมตร กว้าง 1.5-2 เซนติเมตร เมล็ดจำนวน 1-2 เมล็ดรูปขอบขนาน เส้นผ่าศูนย์กลาง 6 มิลลิเมตร (ภาพที่ 39)

ประเทศไทย: กาญจนบุรี ประจวบคีรีขันธ์ อยุธยา สระบุรี จันทบุรี ชลบุรี เลย ชัยภูมิ นครราชสีมา ปราจีนบุรี

การกระจายพันธุ์: ลาว กัมพูชา เวียดนาม อินโดนีเซีย
นิเวศวิทยา: พบริมน้ำ ออกดอกช่วงเดือนตุลาคมถึงธันวาคม
ชื่อพื้นเมือง: กระจไคลิง กระจไควอก มะลิมคำ โขคน้อย

ตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา: BCU: V.Sudthsathien 106, Herb trip 729 BKF: T. Shimizu et al 21779

9. *Bauhinia variegata* L., Sp. Pl.: 375. 1753; Bak. In Hook. f., Fl. Br. Ind. 2: 284. 1878; Gagnep in Fl. Gen. I.-C. 2: 145. 1913; Craib in Fl. Siam. En. 1: 531. 1928; de Wit, Reinwardtia 3: 411. 1956; K.& S.S. Larsen, Nat. Hist. Bull. Siam Soc. 25: 48. 1789; in Fl. of Thailand 4.1: 11. 1984.-*Phanera variegata* (L.) Benth in Miq., Pl. Jungh.: 262. 1852.

ไม้พุ่ม หรือไม้ต้นผลัดใบ ขนาดไม่เกิน 15 เมตร ยอดอ่อนมักมีขนปกคลุม เมื่อแก่ผิวเรียบ ใบรูปไข่ถึงเกือบกลม ขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง 5-17 เซนติเมตร ปลายใบหยักปลายแยกเล็ก บางครั้งอาจลึกถึงฐานใบ ฐานใบรูปหัวใจ มีหูใบขนาดเล็ก 1-2 มิลลิเมตร หลุดร่วงง่าย ก้านใบยาว 3-4 เซนติเมตร **ช่อดอก**แบบกระจ่างสั้น ออกบริเวณกิ่งที่แก่แล้ว ก้านดอกย่อยขนาด 5 มิลลิเมตร มีใบประดับขนาดเล็กรูปสามเหลี่ยม ดอกตูมรูปกระสวย ยาว 3-4 เซนติเมตร ดอกมีกลิ่นหอม **กลีบเลี้ยง**ลักษณะเป็นกาบมีขน กลีบดอกสีขาวและมีสีม่วงแต้มบริเวณโคนกลีบ และกลางกลีบดอก กลีบดอกอันที่ใหญ่ที่สุดขนาด 2.5 เซนติเมตร **เกสรเพศผู้**จำนวน 5-6 อัน ก้านชูเกสรเพศผู้ยาว 2-4 เซนติเมตร อับเรณูยาว 7 มิลลิเมตร **เกสรเพศเมีย**ขนาดเล็กติดเป็นกระจุก รังไข่ขนาด 2 เซนติเมตร ส่วนใหญ่มีขนปกคลุมบริเวณรอยเชื่อม ก้านเกสรเพศเมียยาว 1 เซนติเมตร **ผล**เป็นฝักยาว 20-30 เซนติเมตร กว้าง 2-3 เซนติเมตร บริเวณฝักมีรอยร้าวเรียงๆ เมล็ดแบนจำนวน 10-25 เมล็ดขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง 10-15 มิลลิเมตร (ภาพที่ 42)

ประเทศไทย: กาญจนบุรี เชียงใหม่ แม่ฮ่องสอน

การกระจายพันธุ์: อินเดีย พม่า ประเทศจีนตอนใต้ ลาว เวียดนามเหนือ

นิเวศวิทยา: พบบริเวณริมถนน ที่มีความสูงจากระดับน้ำทะเล 200 เมตร

ชื่อพื้นเมือง: *เสี้ยวดอกขาว* เปียงพะโก โปะพะ

ชื่อสามัญ: Mountain Ebony, St. Thomas tree, Orchid tree

ตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา: BCU: V.Sudthsathien 108, B.NaSongkhla 25 BKF:

C.Yonebayashi 93031, P.Palee 178

10. *Bauhinia winitii* Craib, Kew Bull. 95. 1924; in Fl. Siam En. 1: 531. 1928; K.& S.S. Larsen, Nat. Hist. Bull. Siam Soc. 25: 18. 1973; in Fl. of Thailand 4.1: 21. 1984.-*Lysiphyllum winitii* (Craib) de Wit, Reinwardtia 3: 434. 1956.

ไม้เลื้อยขึ้นต้น ตามกิ่งอ่อนมีขนปกคลุม เมื่อแก่ผิวเรียบเกลี้ยง ใบเดี่ยว ลักษณะรูปไข่มียาว โคนใบกลม ขนาดกว้าง 2-3 เซนติเมตร ยาว 3-5 เซนติเมตร สองส่วนติดกัน หูใบขนาดเล็ก ก้านใบยาว 1 เซนติเมตร **ช่อดอก**แบบกระจ่างที่มีลักษณะอ้วนสั้น และมีขนปกคลุมหนาแน่นตามแกน ช่อดอกยาว 10-15 เซนติเมตร ก้านดอกย่อยอ้วนสั้นยาว 4-8 มิลลิเมตร ใบประดับยาว 5-8 เซนติเมตร มีใบประดับ

ย่อยที่มีลักษณะคล้ายกันขนาด 6 เซนติเมตร ติดอยู่บริเวณฐาน ดอกตูมรูปกระสวยยาว 3 เซนติเมตร มีขนสั้นนุ่มปกคลุมหนาแน่น กลีบเลี้ยงแยกออกเป็น 5 กลีบ กลีบดอกสีขาวรูปหอกปลายแหลม ขนาดยาว 7-9 เซนติเมตร กว้าง 3-5 เซนติเมตร เกสรเพศผู้จำนวน 10 อัน ก้านชูสีขาวยาว 7 เซนติเมตร รังไข่มีก้านชูยาว 4 เซนติเมตร เกสรเพศเมียลักษณะคล้ายโล่ ก้านชูเกสรเพศเมียยาวเท่ากับรังไข่ ผลเป็นฝักแตกตามยาวตามยาวได้ แต่จะค่อยๆแตกตามยาวช้าๆ ผิวเรียบ ขนาดยาว 30 เซนติเมตร กว้าง 8 เซนติเมตร เมล็ดจำนวนไม่เกิน 10 เมล็ด อัดแน่นอยู่ในฝัก ขนาดเส้นผ่าศูนย์กลางของเมล็ด 10-15 มิลลิเมตร (ภาพที่ 44,46)

ประเทศไทย: กาญจนบุรี นครสวรรค์ สระบุรี

การกระจายพันธุ์: เป็นพืชถิ่นเดียวของประเทศไทย

นิเวศวิทยา: มักขึ้นทั่วไปในพื้นที่โล่งแจ้งโดยเฉพาะริมถนน ออกดอกช่วงเดือนตุลาคมถึงธันวาคม

ชื่อพื้นเมือง: คีวนาง อรพิม

ประโยชน์: เป็นไม้ประดับ

ตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา: BCU: V.Sudthsathien 109, C.Hambananda 16, S.Suddee 316, P.Yimcharoen 2 BKF: T.Santisuk et al 17951

11. *Bauhinia viridescens* Desv., Ann. Sci. Nat. 9: 429. 1826; Gagnep. in Fl. Gen. I.-C. 2: 147. 1913; K. & S.S. Larsen, Nat. Hist. Bull. Siam Soc. 25: 18. 1973; in Fl. C.L.V. 18: 161. 1980; in Thai For. Bull. (Bot.) 13: 43. 1980; in Fl. of Thailand 4.1: 16. 1984.-*B. timorana* Decaisne, Nouv. Ann. Mus. Paris 3: 466. 1834.-*B. polycarpa* Wall. Ex Benth in Miq., Pl. Jungh.:261. 1852; Bak. in Hook.f., Fl. Br. Ind. 2: 276. 1878; Craib in Fl. Siam En. 1: 525. 1928; K. Larsen, Bot. Tidsskr. 66: 39. 1971.

รูปวิธานจำแนกพันธุ์

1. ส่วนที่อ่อน ไม่มีขนปกคลุม.....**var. *viridescens***
1. ส่วนที่อ่อนมีขนหยาบปกคลุม.....**var. *hirsuta***

1.var. *viridescens* Desv.

ไม้พุ่มสูง 3-4 เมตร ลำต้นผิวเรียบ ส่วนที่อ่อนไม่มีขนปกคลุม กิ่งก้านเรียวยาวใบรูปไข่หรือทรงกลมขนาด 7-14 เซนติเมตร มีเส้นใบจำนวน 7-10 เส้น ใบ ลักษณะปลายแยกตรงกลาง ปลายแฉกทั้งสองข้างที่ปลายแยกรูปสามเหลี่ยม ปลายแหลมหรือป้าน ฐานใบรูปหัวใจหรือรูปประฆัง ผิวใบเรียบ มีขนอ่อนที่เส้นใบบริเวณด้านล่างของแผ่นใบ หูใบรูปสามเหลี่ยมขนาด 2-3 มิลลิเมตร มีขนแข็งปกคลุม ก้านช่อดอกยาว 2-6 เซนติเมตร ช่อดอกแบบกระจจะออกบริเวณปลายกิ่งและข้างกิ่ง ดอกจำนวนมากออกแบบหลวมๆ ช่อดอกยาว 5-16 เซนติเมตร ก้านดอกยาว 2-3 มิลลิเมตร ใบประดับเป็นแผ่นแบนแคบขนาด 2- 5 มิลลิเมตร ใบประดับย่อยขนาดเล็ก ดอกตูมผิวเรียบ รูปทรงรีเรียวยาวขนาด 6-11 มิลลิเมตร กลีบเลี้ยงเป็นแผ่นแบนคล้ายกาบ กลีบดอกสีเขียวอมขาว รูปหอกหรือไข่ห้วกลับขนาด 7-13 มิลลิเมตร ดอกเพศผู้มีเกสรเพศผู้จำนวน 10 อัน ขนาดสั้นกว่ากลีบดอก อับเรณูรูปขอบขนานผิวเรียบขนาด 1-2 มิลลิเมตร ดอกเพศเมียมีเกสรที่ลดรูปขนาดไม่เท่ากันจำนวน 10 อัน เกสรเพศเมียรูปทรงคล้ายโล่มีขนปกคลุม รังไข่มีก้านชูขนาด 6-8 มิลลิเมตร ก้านชูเกสรเพศเมียสั้นมาก ผลเป็นฝักรูปแถบขนาดยาว 5-7 เซนติเมตร กว้าง 0.5-1 เซนติเมตร ผิวเรียบ แตกตามยาวได้ เมล็ดจำนวน 6-10 เมล็ด ลักษณะแบนเส้นผ่าศูนย์กลาง 3 มิลลิเมตร (ภาพที่ 40)

ประเทศไทย: พบทุกภาคของประเทศยกเว้นในภาคใต้

การกระจายพันธุ์: พม่า จีน ลาว เวียดนาม กัมพูชา อินโดนีเซีย

นิเวศวิทยา: พบบริเวณพื้นที่ที่เอือกเขาหินปูน ที่มีความสูงกว่าระดับน้ำทะเลไม่เกิน 500 เมตร

ชื่อพื้นเมือง: ส้มเลี้ยวใบบาง ส้มเลี้ยวน้อย เลี้ยวพ้อม

ตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา: BCU: V.Sudthsathien 110, B.NaSongkhla 527, Sinchai 603 BKF: J.F.Maxwell 97-816

2.var. hirsuta K.& S.S. Larsen, Thai For. Bull.(Bot.) 13: 43. 1980.

ไม้พุ่มสูง 3-4 เมตร ลำต้นผิวเรียบแต่ในส่วนที่อ่อนเช่นกิ่ง บริเวณใต้ใบ และส่วนทั้งหมดของช่อดอกจะมีขนหยาบๆปกคลุม กิ่งก้านเรียวยาวใบรูปไข่หรือทรงกลมขนาด 7-14 เซนติเมตร มีเส้นใบจำนวน 7-10 เส้น ลักษณะใบปลายแยกตรงกลาง ปลายแฉกทั้งสองข้างที่ปลายแยกรูปสามเหลี่ยม ปลายแหลมหรือป้าน ฐานใบรูปหัวใจหรือรูปประฆัง ผิวใบเรียบ มีขนอ่อนที่เส้นใบบริเวณด้านล่างของแผ่นใบ หูใบรูปสามเหลี่ยมขนาด 2-3 มิลลิเมตร มีขนแข็งปกคลุม ก้านช่อดอกยาว 2-6 เซนติเมตร ช่อดอกแบบกระจจะออกบริเวณปลายกิ่งและข้างกิ่ง ดอกจำนวนมากออกแบบหลวมๆ ช่อดอกยาว 5-16 เซนติเมตร ก้านดอกยาว 2-3 มิลลิเมตร ใบประดับเป็นแผ่นแบนแคบขนาด 2- 5 มิลลิเมตร ใบประดับย่อยขนาดเล็ก ดอกตูมผิวเรียบ รูปทรงรีเรียวยาวขนาด 6-11 มิลลิเมตร กลีบเลี้ยงเป็นแผ่นแบนคล้าย

กาบ กลีบดอกสีเขียวอมขาว รูปหอกหรือไข่ห้วกลับขนาด 7-13 มิลลิเมตร ดอกเพศผู้มีเกสรเพศผู้จำนวน 10 อัน ขนาดสั้นกว่ากลีบดอก อับเรณูรูปขอบขนานผิวเรียบขนาด 1-2 มิลลิเมตร ดอกเพศเมียมีเกสรที่ลดรูปขนาดไม่เท่ากันจำนวน 10 อัน เกสรเพศเมียรูปทรงคล้ายโล่มีขนปกคลุม รังไข่มีก้านชูขนาด 6-8 มิลลิเมตร ก้านชูเกสรเพศเมียสั้นมาก ผลเป็นฝักรูปทรงคล้ายเข็มขัดขนาดยาว 5-7 เซนติเมตร กว้าง 0.5-1 เซนติเมตร ผิวเรียบ แตกตามยาวได้ เมล็ดจำนวน 6-10 เมล็ด ลักษณะแบนเส้นผ่าศูนย์กลาง 3 มิลลิเมตร (ภาพที่ 41)

ประเทศไทย: กาญจนบุรี

การกระจายพันธุ์: เป็นพืชถิ่นเดียวของไทย

นิเวศวิทยา: ขึ้นในบริเวณเทือกเขาหินปูน

ชื่อพื้นเมือง: กาทหลงเขา

ตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา: BCU: V.Sudthsathien 111 BKF: Th. Wongprasert S.N.

2. *Caesalpinia*

L., Sp. Pl.: 380. 1753; Taubert in Pflanzfam 3(3): 173. 1892; Hutchinson, Gen. Fl. Pl. 1: 260. 1964; Hattink, Reinwardtia 9: 9. 1974; Vidal & Hul Thol, Bull. Mus. Natn. Hist. Nat. Paris 395: 71. 1976; Larsen in Fl. of Thailand 4.1: 61. 1984.-*Mezoneuron* Desf., Mem. Mus. Hist. Nat. Paris 4: 245. 1818.

ไม้เลื้อย ไม้พุ่ม หรือไม้ต้นขนาดเล็ก ส่วนใหญ่มีหนามปกคลุมตามลำต้น มีหรือไม่มีหูใบ ถ้ามีจะติดคงทนหรือหลุดร่วงง่าย ใบแบบขนนกสองชั้น ออกแบบสลับ บริเวณก้านใบมักมีหนาม ใบย่อยมักออกแบบตรงข้าม ไม่มีก้านใบ ถ้ามีก็สั้นมาก ดอกออกแบบช่อชนิดแยกแขนง หรือช่อกระจุก ออกบริเวณซอกใบหรือปลายกิ่ง ดอกสมบูรณ์เพศ ฐานรองดอกสั้น กลีบเลี้ยงจำนวน 5 กลีบ มีขนาดไม่เท่ากัน กลีบดอกจำนวน 5 กลีบขนาดไม่เท่ากัน กลีบบนมีขนาดใหญ่ที่สุด เกสรเพศผู้จำนวน 10 อันแยกเป็นอิสระ มีขนาดเท่ากันหรือมีสองขนาดดอกสลับกัน รังไข่ผิวเรียบหรือมีขนปกคลุม มีออวุลตั้งแต่ 1-10 ออวุล เกสรเพศเมียลักษณะปลายแยกเป็นสองแฉก ผลเป็นฝักแตกตามยาวตามยาวหรือไม่แตกตามยาว ลักษณะหนาหรือบาง มีปีกหรือไม่มีปีก อาจมีหนาม เมล็ดกลมหรือแบนรูปรีหรือรูปไต

รูปวิธานแยกชนิด

1. ลำต้นไม่มีหนามปกคลุม.....3.C. *pulcherrima*
1. ลำต้นมีหนามปกคลุม
 2. ช่อดอกเกิดที่ซอกใบ.....1. C. *digyna*
 2. ช่อดอกเกิดที่ปลายกิ่ง.....2.C. *mimosoides*

1. *Caesalpinia digyna* Rottler, Ges. Naturf. Freunde Berlin Schrift. 4: 200. 1803; Bak. in Hook. f., Fl. Br. Ind. 2: 256. 1878; Gagnep. in Fl. Gen. I.-C. 2: 182. 1913; Craib. In Fl. Siam En. 1: 501. 1928; Back. & Bakh. f., Fl. Java 1: 546. 1964; Vidal in Fl. C.L.V. 18: 41. 1980; in Fl. of Thailand 4.1: 75. 1984.

ไม้พุ่มกิ่งไม้เลื้อยหรือไม้พุ่มรอเลื้อย มีหนามโค้งปกคลุมทั่วไปตามลำต้นและกิ่ง ใบรูปแถบหรือรูปรีแคบขนาด 2 มิลลิเมตร หลุดร่วงง่าย แกนกลางใบประกอบยาว 15-20 เซนติเมตร แขนงช่อบาง 8-12 คู่ ใบย่อยจำนวน 8-12 คู่ ออกแบบตรงข้าม เกือบไม่มีแขนงช่อบาง ใบย่อยรูปขอบขนาน ขนาดยาว 8-12 มิลลิเมตร กว้าง 3-4 มิลลิเมตร ปลายใบกลม แหลมหรือเป็นติ่งหนาม ฐานใบไม่เท่ากัน ดอกช่อแบบกระจุกออกบริเวณซอกใบหรือช่อดอกเกิดจากซอกใบที่ช่วงปลายกิ่งทำให้ทั้งปลายกิ่งดูเหมือนเป็นช่อดอกแยกแขนง ใบประดับรูปรีแคบขนาด 5 มิลลิเมตร หลุดร่วงง่าย กลีบเลี้ยงรูปคู่ กลีบดอกสีเหลือง ก้านชูเกสรเพศผู้มีขนปกคลุมหนาแน่น เกสรเพศเมีย รังไข่ผิวเรียบอาจมีขนปกคลุมบริเวณรอยเชื่อม มีออวุลจำนวน 2-4 ออวุล ผลเป็นฝักไม้แตกตามยาวรูปรีแกมขอบขนาน ขนาดยาว 35-50 มิลลิเมตร กว้าง 15-20 มิลลิเมตร ติดอยู่บนฐานรองดอกที่ติดคงทน มีลักษณะนูนขึ้นบริเวณรอยเชื่อม เมล็ด 2-4 เมล็ด รูปทรงกลมขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง 10-12 มิลลิเมตร สีน้ำตาลเข้ม (ภาพที่ 45)

ประเทศไทย: กาญจนบุรี ราชบุรี เพชรบุรี ประจวบคีรีขันธ์ เชียงใหม่ แม่ฮ่องสอนแพร่ เลย ขอนแก่น นครราชสีมา กรุงเทพฯ ปราจีนบุรี ชลบุรี จันทบุรี สุราษฎร์ธานี นครศรีธรรมราชปัตตานี

การกระจายพันธุ์: ศรีลังกา อินเดีย เนปาล พม่า ลาว กัมพูชา เวียดนาม จีนตอนใต้ มาเลเซีย

นิเวศวิทยา: พบบริเวณชายป่าและพื้นที่เปิดโล่ง ที่ความสูงจากระดับน้ำทะเลไม่เกิน 300 เมตร ดอกออกช่วงเดือนกรกฎาคมถึงเดือนตุลาคม

ชื่อพื้นเมือง: จิงจาย ง่าย ฮาย ฮายปุ่น กำจาย หนามจาย ป่าเบน จี้คาก มะหนามจาย หนามหัน หนามแดง จีแรด ตาลูแม่

ตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา: BCU: V.Sudthsathien 120 BKF: C.Phengkhlai 3036, K.Larsen et al 34178.

2. *Caesalpinia mimosoides* Lamk., Enc. 1: 462. 1758; Bak. In Hook. f., Fl. Br. Ind. 2: 256. 1878; Gagnep in Fl. Gen. I.-C. 2: 178. 1913; Craib in Fl. Siam En. 1: 503. 1928; Vidal in Fl. C.L.V. 18: 29. 1980; Larsen in Fl. of Thailand 4.1: 67. 1984.

ไม้เลื้อยมีเนื้อไม้ มีหนามแหลม หน่อใบรูปรีขนาด 7-15 มิลลิเมตร หลุดร่วงง่าย ใบและดอกมีกลิ่นแรงคล้ายกลิ่นแมงกระแทก ใบประกอบแบบขนนก ออกเป็นคู่ตรงข้ามกัน ใบย่อยรูปขอบขนาน ก้านใบสีเขียว 25-40 เซนติเมตร ใบย่อยมีจำนวน 10-30 คู่ **ช่อดอก**แบบแยกแขนง ออกบริเวณปลายกิ่ง **กลีบเลี้ยง**ขนาดเล็กสีเขียว **กลีบดอก**สีเหลืองสด ดอกทรงรูปไข่หัวกลับ ก้านดอกยาว 2-3 เซนติเมตร มีใบประดับลักษณะเป็นแผ่นแบนๆ กอนข้างแคบ และปลายเรียวแหลม **เกสรเพศผู้** ก้านชูอับเรณูมีขนปกคลุมหนาแน่น **เกสรเพศเมีย** รังไข่มีขนยาว ผลเป็นฝักขนาดเท่าหัวแม่มือ บริเวณโคนแคบ เมล็ดจำนวน 2 เมล็ด รูปรีขนาดยาว 10 มิลลิเมตร กว้าง 7 มิลลิเมตร (ภาพที่ 53)

ประเทศไทย: กาญจนบุรี เชียงราย แพร่ ลำปาง น่าน พิชณุโลก เลย นครพนม นครราชสีมา ชุมพร

การกระจายพันธุ์: อินเดีย พม่า ลาว เวียดนาม จีน

นิเวศวิทยา: พบริมทางเดินและริมถนนบริเวณพื้นที่ราบ ดอกออกช่วงเดือนตุลาคมถึงเดือนกุมภาพันธ์

ชื่อพื้นเมือง: **ข้าวเลือด** ผักกาดย่า ทะเนาของ ผักปุย่า หนามปุย่า ผักชะยา ผักคายา

ประโยชน์: ยอดอ่อนใช้รับประทานเป็นผัก

ตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา: BCU: V.Sudthsathien 116, M.Aupanitchakit 25, Herb trip 11 BKF: G.Murata et al 50440, H.B.G. Garrett 274.

3.Caesalpinia pulcherrima (L.) Swartz, Obs. Bot.:166. 1791; Gagnep, in Fl. Gen.I.-C. 2: 183. 1913; Craib in Fl. Siam En. 1: 504. 1928; Back. & Bakh. f., Fl. Java 1: 544. 1964; Hattink, Reinwardtia 9: 50. 1974; Vidal in Fl. C.L.V. 18: 24. 1980; Larsen in Fl. of Thailand 4.1: 65. 1984.- *Poinciana pulcherrima* L., Sp. Pl.: 380. 1753.

ไม้พุ่มหรือไม้ต้นขนาดเล็ก ไม่มีหนาม ผิวเรียบเกลี้ยง หน่อใบยาว 2 มิลลิเมตร หลุดร่วงง่าย ใบประกอบแบบขนนก 2 ชั้น แกนกลางใบยาว 10-40 เซนติเมตร แขนงช่อใบจำนวน 3-10 คู่ แต่ละแขนงช่อใบมีใบย่อยจำนวน 6-12 คู่ ออกแบบตรงข้ามกัน ใบย่อยทรงกลมถึงขอบขนาน ปลายใบมน ฐานใบเบี้ยว ขนาดยาว 10-20 มิลลิเมตร กว้าง 6-10 มิลลิเมตร **ช่อดอก**แบบกระจุกออกตามซอกกิ่ง หรือบริเวณปลายยอด ใบประดับรูปแถบหลุดร่วงง่าย ยาว 3-7 มิลลิเมตร ก้านดอกยาว 3-7 เซนติเมตร **กลีบเลี้ยง**ขนาดเล็กสีเขียว **กลีบดอก**สีแดง หรือสีเหลือง ยาวได้ไม่เกิน 25 มิลลิเมตร มีกลีบกลางเล็กกว่ากลีบดอก

เกสรเพศผู้ยื่นออกมา เกสรเพศเมียก้านชูสีแดงยาว 5-6 เซนติเมตร บริเวณโคนมีขนปกคลุม รังไข่มีออวูล 10-20 ออวูล ผลเป็นฝักสั้นๆ แบน ยาว 7-12 มิลลิเมตร กว้าง 2-3 มิลลิเมตร เมล็ดจำนวน 8-10 เมล็ด ขนาดยาว 9-10 มิลลิเมตร กว้าง 7-8 มิลลิเมตร (ภาพที่ 43)

ประเทศไทย:	พบทั่วไปในทุกภาคของประเทศ
การกระจายพันธุ์:	มีถิ่นกำเนิดในแถบอเมริกาใต้ นิยมปลูกทั่วไปในเขตร้อนชื้น
นิเวศวิทยา:	พบได้ทั่วไปในพื้นที่ศึกษา ออกดอกตลอดปี
ชื่อพื้นเมือง:	หางนกยูงไทย นกยูงไทย จำพอ ชมพอ ซำพอ ขวางขอย หนวดแมว
ชื่อสามัญ:	Peacock flower
ประโยชน์:	เป็นไม้ประดับหรือปลูกเป็นสมุนไพร
ตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา:	BCU: V.Sudthsathien 117, S.Krudsrod 39, Ruchari 6, C.Promsakha 51 BKF: Khantchai 148, R.Pooma 221

3.Cassia

L., Sp. Pl.: 376. 1753; Taubert in Pflanzenfam. 3(3): 154. 1892; de Wit, Webbia 11: 197. 1955; Hutchinson, Gen Fl. Pl. 1: 246. 1964; Larsen in Fl. of Thailand 4.1: 102. 1984.

ไม้ต้น ไม้พุ่ม และไม้ล้มลุก ใบประกอบแบบขนนกปลายคู่จำนวนตั้งแต่ 2-4 ชั้น ส่วนใหญ่มีต่อมบริเวณแผ่นใบ ดอกช่อแบบกระจุก หรือช่อดอกแบบแยกแขนง ดอกสมบูรณ์เพศ สีเหลือง แดง หรือชมพู ฐานรองดอกสั้นมาก กลีบเลี้ยงเมื่อตูมกลีบซ้อนเหลื่อมกัน กลีบดอกจำนวน 5 กลีบ เกสรเพศผู้จำนวน 5-10 อัน อับเรณูเปิดบริเวณช่องเปิดเล็กๆ มีออวูลจำนวนมาก ผลรูปทรงแตกตามยาวต่างกันไปแล้วแต่ชนิด มีทั้งผลแตกตามยาว และผลไม่แตกตามยาว เมล็ดมีเนื้อ

รูปวิธานแยกชนิด

1. เกสรเพศผู้ที่ขนาดยาวไม่เท่ากันมีจำนวน 3 อันขนาดยาวเป็นสองเท่าของอันที่เหลือ ฝักรูปทรงกระบอก.....2.C. fistula
1. เกสรเพศผู้มีขนาดยาวเท่ากันทุกอัน
 2. ก้านดอกย่อยมีขนาดสั้นกว่ากลีบเลี้ยง ฝักแบนและมีปีก.....1.C. alata
 2. ก้านดอกย่อยมีขนาดยาวกว่ากลีบเลี้ยง ฝักไม่มีปีก
 3. ปลายใบย่อยมนกลม บริเวณรอยเชื่อมของฝักมีลักษณะนูนขึ้นเป็นสัน.4.C. siamea
 3. ปลายใบย่อยเรียวแหลม บริเวณรอยเชื่อมของฝักไม่นูน.....3.C. garrettiana

1. **Cassia alata** L., Sp. Pl.: 378. 1753; Bak. In Hook. f., Fl. Br. Ind. 2: 264. 1878; Gagnep in Fl. Gen. I.-C. 2: 165. 1913; Ridl., Fl. Mal. Pen. 1: 619. 1922; Craib in Fl. Siam En. 1: 508. 1928; de Wit, Webbia 11: 231. 1955; K. & S.S. Larsen in Fl. C.L.V. 18: 86. 1980; in Fl. of Thailand 4.1: 108. 1984. - *Senna alata* (L.) Roxb., Fl. Ind. ed. 2: 349. 1832. - *Herpetica alata* (L.) Raf., Sylv. Tell.: 123. 1838. - *Cassia bracteata* L. f., Suppl.: 232. 1781.

ไม้พุ่มขนาด 2-5 เมตร มีขนปกคลุมตามลำต้น กิ่งก้านแผ่ออกด้านข้าง ใบประกอบแบบขนนก 2 ชั้นมีใบย่อย 8-20 คู่ ก้านใบยาว 30-60 เซนติเมตร หูใบเป็นดิ่งรูปสามเหลี่ยมไม่หลุดร่วงง่ายขนาด 6-8 มิลลิเมตร ใบทรงกลมหรือขอบขนาน ส่วนโคนและปลายใบกลม ขนาดยาว 5-15 เซนติเมตร กว้าง 3-8 เซนติเมตร ผิวใบเรียบ ช่อดอกแบบกระจุกออกบริเวณซอกใบยาว 20-50 เซนติเมตร กว้าง 3-5 เซนติเมตร ใบประดับหลุดร่วงง่ายขนาดยาว 3-5 เซนติเมตร กว้าง 1-3 เซนติเมตร ก้านดอกยาว 2-5 เซนติเมตร กลีบเลี้ยงรูปขอบขนานยาว 10-20 มิลลิเมตร กว้าง 6-7 มิลลิเมตร กลีบดอกสีเหลืองสด ทรงกลม ขนาดยาว 2 เซนติเมตร กว้าง 1-2 เซนติเมตร เกสรเพศผู้จำนวน 9-10 อัน มี 2 อันที่มีขนาดใหญ่มาก และมีก้านชูขนาดใหญ่ 4 มิลลิเมตร มีอับเรณูขนาด 10-14 มิลลิเมตรซึ่งมีช่องเปิดบริเวณปลาย มี 4 อันที่มีก้านชูอับเรณูขนาดยาว 2 มิลลิเมตร และมีอับเรณูขนาด 4-5 มิลลิเมตร ซึ่งมีช่องเปิดบริเวณปลาย เช่นเดียวกัน ส่วนอีก 3-4 อันลดรูป เกสรเพศเมียขนาดเล็ก รังไข่และก้านชูเกสรเพศเมียผิวเรียบ ผลเป็นฝักแบนหนา มีปีก ขนาดยาว 10-15 เซนติเมตร กว้าง 2-3 เซนติเมตร ปีกขนาด 5 มิลลิเมตร เมล็ดแบน จำนวน 50 เมล็ด ทรงสี่เหลี่ยมขนาดยาว 7-10 มิลลิเมตร กว้าง 5-10 มิลลิเมตร (ภาพที่ 48)

ประเทศไทย:	พบขึ้นทั่วไปในทุกภาคของประเทศไทย
การกระจายพันธุ์:	เป็นพืชพื้นเมืองของอเมริกาใต้
นิเวศวิทยา:	พบขึ้นทั่วไปในพื้นที่รกร้าง และตามชายป่า
ชื่อพื้นเมือง:	ชุมเห็ดเทศ ขี้คาก หมากกะลิงเทศ ลับมีนหลวง
ชื่อสามัญ:	Ring worm bush, Candelabra bush, Seven Golden candle-stick.
ประโยชน์:	ทั้งต้นเป็นสมุนไพรรักษาโรคได้หลายชนิด
ตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา:	BCU: V.Sudthsathien 112, S.Sombongse 7, U.Damsri 47

BKF: Shimizu et al 27098, Hamiton et al 166

2. *Cassia fistula* L., Sp. Pl.: 377. 1753; Bak. in Hook. f., Fl. Br. Ind. 2: 261. 1878; Gagnep., Fl. Gen. I-C. 2: 159. 1913; Craib., Fl. Siam En. 1: 509. 1928; K. & S.S. Larsen, Fl. C.L.V. 18: 79. 1980; in Fl. of Thailand 4.1: 103. 1984.

ไม้ต้นขนาดกลางสูง 10-15 เมตร เปลือกเกลี้ยงสีเทาอมน้ำตาล ใบประกอบแบบขนนกชั้นเดียว ใบย่อยจำนวน 3-8 คู่ ก้านใบยาว 7-10 เซนติเมตร ก้านแกนหลักยาว 15-25 เซนติเมตร ใบย่อยรูปมนแกมรูปไข่ หรือรูปขอบขนานแกมรูปไข่ ขนาดยาว 7-15 เซนติเมตร กว้าง 4-8 เซนติเมตร ปลายใบแหลม ฐานใบมน แขนงช่อใบยาว 5-10 มิลลิเมตร หูใบขนาดเล็กหลุดร่วงง่าย ดอกช่อแบบกระจุกห้อยลง ออกบริเวณซอกใบ ช่อดอกยาว 20-45 เซนติเมตร ก้านดอกย่อยยาว 15-35 มิลลิเมตร ใบประดับยาว 8-10 มิลลิเมตรหลุดร่วงง่าย กลีบเลี้ยงรูปมนแกมไข่ขนาดยาว 7-10 มิลลิเมตร กลีบดอกสีเหลืองสดรูปไข่หรือรูปไข่หัวกลับขนาดยาว 30-35 มิลลิเมตร กว้าง 10-15 มิลลิเมตร บริเวณฐานกลีบดอกสอบเรียวยาวเป็นก้านกลีบสั้นๆ เกสรเพศผู้ขนาดไม่เท่ากันจำนวน 10 อัน เกสรเพศเมีย รังไข่มีขนปกคลุม ผลเป็นฝักรูปทรงกระบอก ห้อยลงพื้นดินขนาดยาว 20-60 เซนติเมตร เส้นผ่าศูนย์กลาง 1.5-2.5 เซนติเมตร ผิวเรียบเกลี้ยง ฝักอ่อนสีเขียวฝักแก่สีดำ มีผนังกันเป็นช่องๆตามแนวขวาง เมล็ดรูปมนแบน สีน้ำตาล ขนาดกว้าง 5-8 มิลลิเมตร (ภาพที่ 47)

ประเทศไทย:	พบขึ้นทั่วไปในทุกภาคของประเทศไทย
การกระจายพันธุ์:	อินเดีย พม่า กัมพูชา ลาว เวียดนาม
นิเวศวิทยา:	พบขึ้นทั่วไป
ชื่อพื้นเมือง:	กูด ราชพฤกษ์ ชัยพฤกษ์ ลมแตง
ชื่อสามัญ:	Golden Shower, Indian Laburnum, Pudding-pine Tree, Purging

Cassia

ประโยชน์: เนื้อไม้ใช้ทำเครื่องมือเครื่องใช้ สร้างบ้าน เปลือกใช้ฟอกหนัง ฝักเป็นยาระบาย ใบบดทาตามร่างกายบรรเทาผดผื่น

ตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา: BCU: V.Sudthsathien 113, Thapana et al 2, Sinchai 653

BKF: J.F.Maxwell 97-382, Nop Anagnand 1

3. *Cassia garrettiana* Craib, Kew Bull.:151. 1912; Gagnep in Fl. Gen. I-C. 2: 169. 1913; Craib in Fl. Siam En. 2: 510. 1928; K.& S.S. Larsen in Fl. C.L.V. 18: 91. 1980; in Fl. of Thailand 4.1: 112. 1984.

ไม้ต้นสูง 10 เมตร เมื่ออ่อนจะมีขนปกคลุมตามลำต้นแต่เมื่อแก่ผิวจะเรียบ ใบประกอบแบบขนนกจำนวน 3 ชั้น มีใบย่อยจำนวน 6-9 คู่ ก้านใบยาว 4-5 เซนติเมตร แขนงช่อใบยาว 10-20 เซนติเมตร หูใบหลุดร่วงง่าย ใบย่อยรูปหอกหรือรูปไข่ ปลายใบแหลม ฐานใบกลม ขนาดยาว 5-9 เซนติเมตร กว้าง 2-5 เซนติเมตร ผิวใบค่อนข้างเรียบ ก้านใบย่อยขนาดยาว 4-6 มิลลิเมตร ช่อดอกแบบกระจ่างเชิงประกอบออกบริเวณปลายกิ่งยาว 9-20 เซนติเมตร มีดอกย่อยจำนวนมาก มีขนกำมะหยี่สีเหลืองปกคลุมหนาแน่น ก้านดอกยาว 3 เซนติเมตรมีขนปกคลุม ใบประดับรูปไข่ปลายแหลมหลุดร่วงง่ายยาว 4 มิลลิเมตร กลีบเลี้ยงจำนวน 5 กลีบขนาดไม่เท่ากัน รูปรีภายนอกมีขนปกคลุม มี 2 กลีบขนาดเล็ก 5 มิลลิเมตร อีก 3 กลีบมีขนาดใหญ่เป็นสองเท่าของกลีบเล็ก กลีบดอกสีเหลืองรูปไข่หัวกลีบขนาด 15-18 มิลลิเมตร ก้านกลีบยาว 4 มิลลิเมตร เกสรเพศผู้จำนวน 10 อันมี สองอันที่ก้านชูยาวและมีขนาดใหญ่ 7 มิลลิเมตร อับเรณูขนาด 7-9 มิลลิเมตร มีช่องเปิดบริเวณปลายอับ มี 5 อันที่ขนาดเล็กกว่า และที่เหลืออีกสามอันลดรูปเหลือ 2 มิลลิเมตร เกสรเพศเมีย รังไข่ผิวเรียบมีขนบริเวณขอบ ผักแบนผิวเรียบขนาดยาว 15-22 เซนติเมตร กว้าง 2-4 เซนติเมตร ส่วนใหญ่จะบิดเป็นเกลียว เมล็ดจำนวน 20 เมล็ด ขนาดยาว 9 มิลลิเมตร กว้าง 5 มิลลิเมตร สีน้ำตาล (ภาพที่ 50)

ประเทศไทย: เป็นพืชพื้นเมืองของภาคเหนือ มักกระจายลงมาจนถึงภาคกลาง
การกระจายพันธุ์: กัมพูชา ลาว เวียดนาม
นิเวศวิทยา: พบบริเวณพื้นที่โล่งริมน้ำ
ชื่อพื้นเมือง: *แสมาสาร* จีเหล็กคั่นซัง จีเหล็กป่า จีเหล็กแพะ จีเหล็กโคก กะบัด การะบัด จีเหล็กสาร ไงซาน
ประโยชน์: เนื้อไม้ใช้ในการก่อสร้างและต่อเรือ ใบใช้เป็นสีย้อมผ้า ดอกและใบอ่อนรับประทานได้

ตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา: BCU: V.Sudthsathien 114, O.Thaithong et al 249, P.Trisarasi 361, B.NaSongkhla et al 260 BKF: C.Niyomdham et al 4404, Amnat 100.

4. *Cassia siamea* Lamk., Enc. 1: 648. 1785; Bak. In Hook. f., Fl. Br. Ind. 2: 264. 1878; Gagnep in Fl. Gen. I-C. 2: 167. 1913; Ridl., Fl. Mal. Pen. 1: 617. 1922; Craib in Fl. Siam En. 1: 513. 1928; de Wit, Webbia 11: 263. 1955; K.& S.S. Larsen in Fl. C.L.V. 18: 87. 1980; in Fl. of Thailand 4.1: 110. 1984.-*C. florida* Vahl, Symb. Bot. 3: 57. 1794.-*C. sumatrana* Roxb. ex Hornem., Suppl. Hort. Bot. Hafn.: 135. 1819; DC., Prod. 2: 506. 1825.-*C. gigantea* Bertero ex DC., Prod. 2: 492. 1825.-*Chamaefistula gigantea* (DC.) G.Don, Gen. Syst. 2: 452. 1832.

ไม้ต้นขนาดกลางถึงขนาดใหญ่สูง 6-12 เมตร เปลือกต้นสีขาวปนสีน้ำตาลอ่อน แตกตามยาวตามยาวของลำต้นเป็นร่องตื้นๆ หนุ่ใบขนาดเล็กหลุดร่วงง่าย ใบประกอบแบบขนนก ออกแบบสลับ ใบย่อยออกตรงข้ามมี 10-15 คู่ ขนาดของใบย่อยกว้าง 2-3.5 เซนติเมตร ยาว 4-5 เซนติเมตร รูปไข่ ปลายใบและฐานใบมน ดอกตูมกลมหรือรูปไข่สีเขียวอมเหลือง ช่อดอกแบบแยกแขนง ก้านช่อดอกยาว 5-7 เซนติเมตร ออกบริเวณปลายกิ่งและซอกใบ กลีบเลี้ยงสีเขียวปนเหลืองมี 5 กลีบ กลีบดอกมีจำนวน 5 กลีบแยกกัน 2 กลีบที่อยู่ด้านนอกมีขนาดเล็ก 5 มิลลิเมตร ส่วน 3 กลีบที่อยู่ด้านในขนาด 9 มิลลิเมตร ก้านกลีบดอกยาว 2-3 เซนติเมตรมีขนคล้ายกำมะหยี่ปกคลุม เกสรเพศผู้มีจำนวน 10 อัน ขนาดไม่เท่ากันคือมี 1 อันที่ก้านชูยาว 10 มิลลิเมตร อีก 1 อันมีก้านชูยาว 6-7 มิลลิเมตร ซึ่งเกสรเพศผู้ 2 อันนี้มีอับเรณูซึ่งเปิดในส่วนปลาย และอีก 4-5 อันมีก้านชูยาว 2-4 มิลลิเมตร ซึ่งมีอับเรณูขนาด 5-6 มิลลิเมตรเปิดตามยาว และที่เหลืออีก 3 อันลดรูป เกสรเพศเมียจำนวน 1 อัน รังไข่มีขนปกคลุม ผลเป็นฝักแบนๆ สีนน้ำตาลเข้ม กว้าง 1-1.5 เซนติเมตร ยาว 18-22 เซนติเมตร ฝักแก่บิดงอเล็กน้อย เมล็ดสีน้ำตาลอยู่ภายในจำนวน 20-30 เมล็ด รูปไข่สีน้ำตาลอ่อนขนาดยาว 10-15 มิลลิเมตร กว้าง 5-6 มิลลิเมตร (ภาพที่ 51)

ประเทศไทย:	พบได้ในทุกภาคของประเทศไทย
การกระจายพันธุ์:	เป็นพันธุ์ไม้ท้องถิ่นในบริเวณเอเชียตะวันออกเฉียงใต้
นิเวศวิทยา:	มักขึ้นได้ตามพื้นที่ป่าทั่วไป ที่มีความสูงจากระดับน้ำทะเลไม่มากนัก ดอกออกตลอดปี
ชื่อพื้นเมือง:	ขี้เหล็กบ้าน ขี้เหล็กหลวง ขี้เหล็ก ขี้เหล็กใหญ่ ผักจี๊ด
ชื่อสามัญ:	Cassod tree, Thai copper pod
ประโยชน์:	ยอดและดอกอ่อนใช้เป็นผัก ใบและเนื้อไม้ใช้เป็นสีย้อม
ตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา:	BCU: V.Sudthsathien 115, K.Sridith 183, C.Siwasilp 9

BKF: Vanpruk 135, C.Phengklai et al 13751

4. *Phyllocarpus*

Riedel ex Endl., Gen. Pl. Suppl. 2: 97. 1842; Hutchinson, Gen. Fl. Pl. 1: 238. 1964; Larsen et al in Fl. of Thailand 4.1: 129. 1984.

ไม้ต้น ใบประกอบแบบขนนกสองชั้นปลายคู่ หนุ่ใบขนาดเล็ก ช่อดอกแบบกระจุกรูปทรงคล้ายไต้ตะเกียง ส่วนใหญ่เรียงตัวเป็นกระจุก ใบประดับหลุดร่วงง่าย กลีบเลี้ยงจำนวน 4 กลีบ กลีบดอกจำนวน 5 กลีบ แต่มีเพียงสามกลีบเท่านั้นที่ขึ้นเต็มที่ ส่วนอีกสองกลีบขึ้นไม่สมบูรณ์ เกสรเพศผู้มีจำนวน

10 อัน ก้านเกสรเพศผู้เชื่อมติดกัน อับเรณูติดตรงกลาง รังไข่มีก้านชู ออวุลจำนวนน้อย ผลเป็นฝัก ลักษณะแบน รูปทรงคล้ายเห็ดหัวกลับ มีปีกบางๆตามรอยแตกตามยาว มีเมล็ดจำนวน 1 เมล็ด

Phyllocarpus septentrionalis Donn. Smith, Bot. Gaz. 5.5: 433. 1913; Larsen et al in Fl. of Thailand 4.1: 129. 1984.

ไม้ต้นสูง 20 เมตร ตามลำต้นมีขนบางๆปกคลุม หูใบหลุดร่วงง่ายรูปคล้ายปลายแหลมผิวเรียบ ขนาดยาว 10-15 มิลลิเมตร บริเวณขอบมีขนครุย ก้านใบยาว 15-20 มิลลิเมตร แกนกลางมีขนปกคลุม ใบย่อยจำนวน 6-10 ใบ ใบลักษณะเบ็ญรูปหอกหรือรูปไข่ ผิวเกลี้ยงทั้งสองด้าน ขนาดใบย่อยยาว 6-8 เซนติเมตร กว้าง 2-4 เซนติเมตร ดอกช่อแบบกระจุกซึ่งออกเป็นกระจุก ในแต่ละกระจุกมี 3-5 ดอก ใบประดับรูปสามเหลี่ยมปลายแหลม หลุดร่วงง่าย ยาว 1 มิลลิเมตร ก้านดอกยาว 1 เซนติเมตร กลีบเลี้ยง จำนวน 4 กลีบ สีแดง เรียงตัวแบบซ้อนเหลื่อมกัน รูปทรงคล้ายเรือ ขนาดยาว 6-8 มิลลิเมตร กลีบดอก จำนวน 5 กลีบ มีจำนวน 3 กลีบที่ขึ้นสมบูรณ์ สีชมพูแกมสีเหลืองสด รูปทรงคล้ายเรือขนาดยาว 6-10 มิลลิเมตร กว้าง 4-5 มิลลิเมตร ปลายมนกลม ส่วนอีกสองกลีบขึ้นไม่สมบูรณ์ขนาดยาว 1-2 มิลลิเมตร เกสรเพศผู้ติดบริเวณโคน ก้านชูเกสรเพศผู้สีแดงผิวเรียบ ยาว 15-20 มิลลิเมตร อับเรณูยาว 1 มิลลิเมตร มีช่องเปิดตามแนวยาว รังไข่สีเขียว ลักษณะแบนผิวเกลี้ยงขนาด 5 มิลลิเมตร มีดิ่งสีแดงขนาด 1 มิลลิเมตรติดอยู่ เกสรเพศเมียอยู่รวมกันเป็นกระจุก ก้านชูสีแดงผิวเรียบขนาด 15 มิลลิเมตร ออวุล จำนวนน้อย ผลเป็นฝักรูปเห็ดหัวกลับแกมขอบขนานแคบ ยาว 15-18 เซนติเมตร (ภาพที่ 55)

ประเทศไทย: พบทั่วไปในทุกภาค

การกระจายพันธุ์: เป็นไม้ถิ่นเดียวของประเทศกัวเตมาลา แต่ได้มีการนำมาปลูกเป็นไม้ประดับกันอย่างแพร่หลายในเขตร้อน

นิเวศวิทยา: ขึ้นในพื้นที่ที่มีความสูงไม่มากนัก ดอกออกช่วงเดือนมกราคมถึงเดือนกุมภาพันธ์

ชื่อพื้นเมือง: ประดู่แดง วาสูเทพ

ตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา: BCU: V.Sudthsathien 119 BKF: Th. Wongprasert S.N.

5.Sindora

Miq., Fl. Ind. Bat. Suppl.: 287. 1860; Hutchinson, Gen. Fl. Pl. 1: 250. 1964; K.& S.S. Larsen, Fl. of Thailand 4.1: 98. 1984.

ไม้ต้น ใบประกอบแบบขนนกปลายคี่ ใบย่อยคู่ที่อยู่ปลายสุดจะมีขนาดใหญ่ที่สุด ดอกออกบริเวณซอกใบหรือปลายกิ่ง ฐานรองดอกสั้นมาก กลีบเลี้ยงจำนวน 4 กลีบ เรียงจรดกันหรือซ้อนทับเหลื่อมกันเล็กน้อย มีหนึ่งกลีบที่ลักษณะคล้ายเรืออยู่ด้านหลัง ส่วนอีก 3 กลีบรูปหอกเรียวยาว กลีบดอกจำนวน 1 กลีบ เกสรเพศผู้จำนวน 10 อัน เชื่อมติดสองกลุ่ม อันที่อยู่ด้านบนจะติดแบบอิสระ แต่จะลดรูปกลายเป็นหมัน ส่วนอีก 9 อันเชื่อมติดที่ฐาน ซึ่งมี 2 อันจะมีอับเรณูขนาดใหญ่ติดอยู่บนก้านเกสรเพศผู้ที่ยาว และส่วนอีก 7 อันจะมีก้านชูอับเรณูสั้นลงกึ่งหนึ่ง และมีขนาดอับเรณูเล็กกว่า แต่อับเรณูในส่วนนี้จะทำหน้าที่ในการสืบพันธุ์ รังไข่แบน ออวูลจำนวนน้อย ก้านชูเกสรเพศเมียยาว เกสรเพศเมียขนาดเล็ก ผลเป็นฝักแห้งแตกตามยาว แบน แข็งมาก ลักษณะเกือบกลม ส่วนใหญ่มีหนามขนาดเล็กแข็ง เมล็ดจำนวนน้อย ขนาดใหญ่สีดำ

Sindora siamensis Teysm. ex Miq., Ann. Mus. Lugd. Bat. 3: 86. 1867; Kurz, Fl. Bur. 1: 413. 1877; Gagnep. in Fl. Gen. I.-C. 2: 215. 1913; Craib in Fl. Siam En. 1: 538. 1928; Ridl., Fl. Mal. Pen. 1: 638. 1922; K.& S.S. Larsen in Fl. of Thailand 4.1 : 99. 1984.-*S. cochinchinensis* Baillon, Adansonia 10: 104. 1871; Gagnep in Fl. Gen. I.-C. 2: 268. 1913; Craib in Fl. Siam En. 1: 538. 1928; K.& S.S. Larsen in Fl. C.L.V. 18: 124. 1980.-*S. wallichii* var. *siamensis* (Teijsm.) Bak. in Hook. f., Fl. Br. Ind. 2: 213. 1878.

ไม้ต้นผลัดใบขนาดเล็ก สูงไม่เกิน 15 เมตร กิ่งอ่อนมีขนปกคลุม เมื่อแก่ผิวเรียบ ใบประกอบแบบขนนกจำนวน 3-4 คู่ ก้านใบยาว 2-4 เซนติเมตร ใบย่อยลักษณะบางคล้ายกระดาษ รูปรีหรือรูปรีแกมขอบขนาน ขนาดยาว 6-15 เซนติเมตร กว้าง 3-8 เซนติเมตร ฐานใบสอบ(ในใบที่มีขนาดใหญ่)หรือกลม(ในใบที่มีขนาดเล็ก) ปลายใบกลมหรือปลายแยกคี่ เส้นใบแบบร่างแห ด้านบนของแผ่นใบมีขนหยาบปกคลุม ส่วนด้านล่างของแผ่นใบมีขนสั้นนุ่มปกคลุมหนาแน่น ช่อดอกขนาดยาว 10-25 เซนติเมตร ลักษณะตรงหรือซิกแซกไปมา มีขนสั้นน้ำตาลปกคลุมหนาแน่น ใบประดับรูปไข่ติดทนขนาด 3-6 เซนติเมตร ก้านดอกยาว 2-4 เซนติเมตร มีขนสั้นนุ่มปกคลุม กลีบเลี้ยงขนาด 7 มิลลิเมตรมีหนามปกคลุมบริเวณปลายกลีบ กลีบดอกสีเหลืองแดงขนาด 7 มิลลิเมตร เกสรเพศผู้จำนวน 2 อัน ขนาดใหญ่ ก้านชูเกสรเพศผู้ยาว 1.5-2 เซนติเมตร อับเรณูขนาด 3 มิลลิเมตร เกสรเพศเมียขนาดเล็ก รังไข่มีขนหยาบปกคลุมหนาแน่น ออวูลจำนวนน้อย ผลเป็นฝัก รูปคล้ายไข่ขนาด 4.5-11 เซนติเมตร มี

หนามแหลมสั้นปกคลุมจำนวนมาก ขนาดยาวไม่เท่ากัน บริเวณปลายมีจะงอยขนาดยาว 5-7 มิลลิเมตร เมล็ดจำนวน 1-3 เมล็ด ขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง 1.5-2 มิลลิเมตร (ภาพที่ 49,52)

ประเทศไทย: พบในทุกภาคของประเทศ ยกเว้นภาคใต้

การกระจายพันธุ์: พม่า กัมพูชา ลาว เวียดนาม มาเลเซีย

นิเวศวิทยา: พบขึ้นทั่วไปในพื้นที่ที่ทำการศึกษามีความสูงจากระดับน้ำทะเล ไม่มากนัก ออกดอกช่วงเดือนมีนาคมถึงพฤษภาคม

ชื่อพื้นเมือง: มะค่าแต้แต้ มะค่าหนาม มะค่าหยม

ประโยชน์: เนื้อไม้ใช้ในการก่อสร้าง

ตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา: BCU: V.Sudthsathien 14, P.Trisarasi 178, S.Hamchyryn 99 BKF: C.Niyomdham 5112, S.Phengnaren 582.

6. Tamarindus

L., Sp. Pl. 1: 34. 1753; Hutchinson, Gen. Pl. 1: 246. 1964.

ไม้ต้น ใบประกอบแบบขนนกชั้นเดียว ใบย่อยมีขนาดเล็ก หูใบหลุดร่วงง่าย ดอกออกเป็นช่อแบบกระจุก กลีบเลี้ยงจำนวน 4 กลีบ ขนาดเท่ากันทุกกลีบ กลีบดอกจำนวน 3 กลีบขนาดไม่เท่ากัน เกสรเพศผู้จำนวน 3 อัน รังไข่รูปแถบมี 1 ช่อง ออวลจำนวนมาก หลอดเกสรเพศเมียสั้น ผลเป็นฝัก เมื่อแก่ไม่แตกตามยาว เมล็ดสีน้ำตาลเข้มถึงดำจำนวนน้อยหรือมาก

Tamarindus indica L., Sp. Pl. 1: 34. 1753; Bak. in Hook. f., Fl. Br. Ind. 2: 273. 1878; Ridl., Fl. Mal. Pen. 1: 636. 1922; Craib in Fl. Siam En. 1: 533. 1928; K. & S.S. Larsen, Fl. C.L.V. 18: 145. 1980; in Fl. of Thailand 4.1: 124. 1984.

ไม้ต้นผลัดใบสูง 15-20 เมตร กิ่งอ่อนมีขนสั้นนุ่มปกคลุมเมื่อแก่ผิวจะเรียบ ใบประกอบแบบขนนกชั้นเดียว ใบย่อยจำนวน 10-18 คู่ ก้านใบยาว 5-12 เซนติเมตร หูใบขนาดเล็กหลุดร่วงง่าย ใบย่อยรูปแถบแกมขอบขนาน ขนาดยาว 8-30 มิลลิเมตร กว้าง 3-9 มิลลิเมตร ปลายใบเป็นติ่งแหลม ฐานใบทรงกลมไม่เท่ากัน ผิวใบเรียบทั้งสองด้าน ดอกช่อแบบกระจุกออกบริเวณปลายกิ่งหรือตามลำต้นขนาดยาว 2-6 เซนติเมตร ใบประดับรูปขอบขนานแกมรูปไข่หลุดร่วงง่ายยาว 5 มิลลิเมตร ก้านดอกย่อยยาว

10 มิลลิเมตร ใบประดับย่อยมีลักษณะคล้ายใบประดับ ฐานรองดอกขนาด 4-5 มิลลิเมตร กลีบเลี้ยง จำนวน 4 กลีบ ขนาดยาว 10-12 มิลลิเมตร กว้าง 5-6 มิลลิเมตร ซ่อนเหลี่ยม ผิวเรียบ สีเหลือง กลีบดอก จำนวน 3 กลีบขนาดไม่เท่ากัน สีเหลืองแดง กลีบบนลักษณะคล้ายรูปหัวใจยาว 10-12 มิลลิเมตร กว้าง 2-3 มิลลิเมตร ส่วนอีกสองกลีบรูปไข่แกมขอบขนานแคบๆ ขนาดยาว 12-13 มิลลิเมตร กว้าง 5-6 มิลลิเมตร เกสรเพศผู้จำนวน 3 อัน เชื่อมติดกัน ก้านเกสรสั้น อับเรณูรูปขอบขนาน รังไข่รูปแถบยาว 6-8 มิลลิเมตร เกสรเพศเมียมีลักษณะเป็นหลอดยาว 6-9 มิลลิเมตร มีขนปกคลุม ลักษณะปลายตัด ผลเป็นฝักไม่แตกตามยาวขนาดยาว 5-15 เซนติเมตร กว้าง 1-2.5 เซนติเมตร รูปขอบขนาน โค้ง หนา สีน้ำตาลอ่อน ผนังภายในมีลักษณะอ่อนนุ่ม เมล็ดรูปทรงเกือบกลมแบน สีน้ำตาลเข้มถึงดำ มีเส้นผ่าศูนย์กลาง 1 เซนติเมตร (ภาพที่ 54)

ประเทศไทย: นิยมปลูกทั่วไปในทุกภาคของประเทศไทย

การกระจายพันธุ์: แอฟริกา อินเดีย

นิเวศวิทยา: ขึ้นในพื้นที่ราบที่มีความสูงไม่มากนัก ออกดอกช่วงเดือนสิงหาคม ถึงเดือนตุลาคม

ชื่อพื้นเมือง: มะขาม

ชื่อสามัญ: Tamarind

ประโยชน์: เนื้อไม้ใช้ทำกลอง ใบอ่อนและผลรับประทานได้ เมล็ดใช้เป็นยาเบื่อพยาธิ

ตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา: BCU: V.Sudthsathien 120, P.Trisarasri 437

BKF: K. Larsen S.N.

CAPPARIDACEAE

ไม้ต้น ไม้พุ่ม ไม้ล้มลุก และไม้เลื้อย ไม่มียาง ใบเดี่ยวหรือใบประกอบรูปนิ้วมือ ใบออกเรียงแบบสลับ หูใบมีขนาดเล็ก อาจมีต่อมหรือมีหนาม ช่อดอกแบบช่อกระจุก ดอกสมบูรณ์เพศ หรือดอกเพศเดียวแบบแยกอยู่คนละต้น กลีบเลี้ยงมีจำนวน 4-8 กลีบ ปกติจะมี 4 กลีบซึ่งไม่ติดหรือติดกันที่ฐาน กลีบดอกมีจำนวนตั้งแต่ 4 กลีบถึงจำนวนมาก (ในบางชนิดไม่มีกลีบดอก) เกสรเพศผู้มีจำนวนตั้งแต่ 4 อันถึงจำนวนมากไม่ติดกัน อับเรณูมี 2-4 ช่อง และแตกตามยาวตามยาว ปลายเกสรเพศเมียมี 2 แฉกหรือเป็นก้อน รังไข่อยู่เหนือวงกลีบดอก รังไข่มี 1 ช่องหรือมากกว่า มี 2-4 แฉกติดกัน ออวูลมีจำนวนน้อยถึงมาก และติดที่ผนังของรังไข่ ผลชนิดมีเนื้อ หรือเป็นผลแข็งทั้งชนิดแตกตามยาวหรือไม่แตกตามยาว เมล็ดรูปไต

Capparis

L., Sp. Pl. 1: 503. 1753; Jacobs, Blumea 12: 405. 1965; K. Chayamarit in Fl. of Thailand 5.3: 242. 1991.

ไม้ต้น ไม้พุ่มหรือไม้เลื้อย กิ่งก้านเรียบหรือมีขนปกคลุม บางครั้งพบใบที่เป็นเกล็ดหุ้มบริเวณฐานของยอดอ่อน ใบเดี่ยวเรียงแบบสลับ ขอบใบเรียบ หูใบเปลี่ยนรูปเป็นหนามตรงหรือโค้ง ดอกออกเป็นช่อแบบกระจุก ชีร์ม หรือกระจุกเรียงเป็นแถวบริเวณซอกใบ หรือออกเป็นดอกเดี่ยวบริเวณซอกใบที่บริเวณยอด กลีบเลี้ยงจำนวน 4 กลีบ แยกกันเป็นอิสระ เรียงเป็นสองชั้น กลีบค่อนอกรูปเรือ ส่วนกลีบคู้ในลักษณะแผ่แบน กลีบดอกจำนวน 4 กลีบเรียงซ้อนทับกันในดอกตูม กลีบดอกคู้บนเชื่อมติดกัน ส่วนกลีบคู้ล่างแยกเป็นอิสระ เกสรเพศผู้จำนวนมาก ก้านชูอับเรณูแยกเป็นอิสระ ก้านชูเกสรเพศเมียมีความยาวเท่ากับก้านชูอับเรณู รังไข่มี 1 ช่อง ออวูลจำนวนมาก ผลชนิดมีเนื้อหลายเมล็ดทรงกลมหรือรี เมล็ดจำนวนมากรูปไตมีเยื่อหุ้ม

Capparis grandis L. f., Suppl.: 263. 1781; Hook. f. & Thoms. In Fl. Br. Ind. 1: 176. 1872; Kurz, Fl. Burma 1: 64. 1877; Gagnep. in Fl. Gen. I.-C. 1: 192. 1908; K. Chayamarit in Fl. of Thailand 5.3: 252. 1991.-*C. auricans* Craib, Kew Bull.: 169. 1922; in Fl. Siam En. 1: 79. 1925; Gagnep in Fl. Gen. I.-C. 1: 168. 1939.-*C. mekongensis* Gagnep. var. *crispata* Craib, Kew Bull.: 170. 1922.

ไม้ต้นสูง 5-9 เมตร กิ่งอ่อนมีขนสั้นนุ่มปกคลุม มีหนามขนาดเล็กปกคลุม หรืออาจไม่เห็น ใบรูปไข่หรือรูปรี ขนาดยาว 5-11 เซนติเมตร กว้าง 2-7 เซนติเมตร แผ่นใบบางคล้ายกระดาษ มีขนสั้นนุ่มปกคลุมหนาแน่นบริเวณด้านล่างของแผ่นใบ ฐานใบสอบหรือเป็นติ่ง ปลายใบแหลมหรือป้าน เส้นใบย่อยจำนวน 8-10 คู่ ก้านใบยาว 7-10 มิลลิเมตร ดอกออกเป็นช่อแบบชีร์มบริเวณปลายกิ่ง ก้านช่อดอกยาว 1.5-2 เซนติเมตร กลีบเลี้ยงจำนวน 5-6 กลีบ ขนาด 3-5 มิลลิเมตร รูปรี มีขนปกคลุมภายนอก กลีบดอกสีขาวรูปไข่หัวกลับ ขนาดยาว 7-9 มิลลิเมตร กว้าง 3-4 มิลลิเมตร ฐานกลีบแคบ ปลายกลีบมนกลม เกสรเพศผู้จำนวนมาก เกสรเพศเมียก้านชูยาว 10-25 มิลลิเมตร ผิวเรียบ รังไข่ทรงกลมขนาด 1.5-2 มิลลิเมตร ผิวเรียบ ผลทรงกลมขนาดยาว 2-5 เซนติเมตร หนา 3-7 มิลลิเมตร บริเวณผิวมีริ้ว เมล็ดจำนวนตั้งแต่ 1-15 เมล็ด ขนาด 9-12 มิลลิเมตร (ภาพที่ 56)

ประเทศไทย: กาญจนบุรี ประจวบคีรีขันธ์ อุทัยธานี เชียงใหม่ ลำปาง ลำเจ็ท น่าน สุโขทัย ชลบุรี

การกระจายพันธุ์: อินเดีย ศรีลังกา พม่าและเวียดนาม

นิเวศวิทยา: ขึ้นทั่วไปบริเวณเทือกเขาหินปูน ที่มีความสูงจากระดับน้ำทะเล 10-260 เมตร ดอกออกช่วงเดือน มกราคมถึงเดือน เมษายน
 ชื่อพื้นเมือง: **ค้อนกลอง**
 ตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา: **BCU: V.Sudthsathien 111 BKF: Smitinand 12187.**

CELASTRACEAE

ไม้ต้น ไม้พุ่ม และไม้เลื้อย ใบเดี่ยว เรียงเป็นคู่ตรงข้ามหรือเรียงสลับ เนื้อใบหนาเหนียว ไม่มีหูใบหรือมีขนาดเล็ก ดอกออกเป็นช่อแบบกระจุก แต่ละดอกขนาดเล็ก สีเขียวอมเหลือง ดอกสมบูรณ์เพศหรือแยกเพศ มีฐานรองดอกพองออก กลีบเลี้ยงจำนวน 3-5 กลีบ ติดที่ขอบของฐานรองดอก แต่ละกลีบแยกหรือเชื่อมติดกันที่โคนกลีบ กลีบดอกจำนวน 3-5 กลีบ สกลที่ไม่ม่มีกลีบดอกพบน้อย เกสรเพศผู้ติดบนฐานรองดอกสลับกับกลีบดอก และจำนวนเท่ากับกลีบดอก อับเรณูมี 2 ช่อง แยกตามยาวตามยาว รังไข่ติดอยู่เหนือวงกลีบ มี 2-5 ช่องแต่ละช่องมี 1 ออวูล ยอดเกสรเพศเมีย 2-5 แฉก ผลชนิดแห้งแก่แล้วแตกตามยาวกลาง บางชนิดมีหนามที่ผิว หรือผลแบบมีปีกหรือผลชนิดมีเนื้อหลายเมล็ดหรือมีเนื้อเมล็ดเดี่ยวแข็ง

Siphonodon

Griff. Calc. J. Nat. Hist. 4: 246. 1844; Ding Hou, Blumea 12: 36. 1963; in Fl. Mal. 1.6: 394. 1972.-
Capusia Lecomte, Bull. Mus. Hist. Nat. Paris 32: 95. 1926.

ไม้ต้น หูใบขนาดเล็ก ใบออกแบบสลับหรือออกเป็นเกลียว ช่อดอกแบบกระจุกออกบริเวณซอกใบหรือกึ่ง บางครั้งอาจเป็นดอกเดี่ยว ก้านช่อดอกมีหรือไม่มี วงกลีบดอกจำนวน 5 กลีบ กลีบเลี้ยงเรียงซ้อนทับเหลื่อมกัน กลีบดอกเรียงจรดกัน เกสรเพศผู้จำนวน 5 อัน บางครั้งเป็นหมัน เกสรเพศเมียติดอยู่กับจานฐานดอก รังไข่มีหลายช่องในแต่ละช่องมี 1 ออวูล ผลชนิดมีเนื้อ เมล็ดเดี่ยวแบนแข็ง

Siphonodon celastrineus Griff. Calc. J. Nat. Hist. 4: 247. 1844; Hook.f. Trans. L. Soc. 22: 133. 1844; Miq. In Fl. Ind. Bat. 2: 592. 1859; Laws in Hook.f. in Fl. Br. Ind. 1: 629. 1875; Kurz, For. Fl. Burm. 1: 254. 1877; Pierre, Fl. For. Coch. 19: 312. 1894; Pitard, Fl. Gen. I.-C.: 824. 1948; Ding Hou, Fl. Mal. 1.6: 394. 1972.-*S. pyriformis* Merr. Philip. J. Sc. 3: 240. 1908.-*Xanthophyllum subglobosum* Elm. Leaf. Philip. Bot. 5: 1676. 1913.-*S. pyriformis* var. *parvifolius* Merr., Philip. J. Sc. 27: 33. 1925.

ไม้ต้นสูง 25-35 เมตร ใบเดี่ยวเนื้อหนาคล้ายแผ่นหนัง เรียงแบบสลับ ใบรูปไข่แกมขอบขนาน หรือรูปรีแกมขอบขนานแกมรูปหอก ขนาดยาว 5-20 เซนติเมตร กว้าง 4-10 เซนติเมตร ฐานใบมนหรือกลม ปลายใบแหลมหรือเรียวแหลม ขอบใบหยักมน เส้นใบจำนวน 6-10 เส้น ก้านใบยาว 0.5-2 เซนติเมตร ช่อดอกแบบกระจุกหรือแบบซี่ร่ม ออกตามซอกกิ่ง มีจำนวนตั้งแต่หนึ่งดอกขึ้นไป ก้านช่อดอกยาว 0.5-1.5 เซนติเมตร ก้านดอกย่อยยาว 5-10 มิลลิเมตร ดอกสีขาวครีม บางครั้งอาจมีแต้มสีแดง บริเวณกลีบเลี้ยงและกลีบดอก กลีบเลี้ยงรูปไข่หรือรูปเกือบกลมขนาด 1-2 มิลลิเมตร กลีบดอกรูปไข่ เบี้ยวขนาดยาว 2-4 เซนติเมตร กว้าง 1-2.5 เซนติเมตร เกสรเพศผู้จำนวน 5 อันแต่ละอันขนาด 1 มิลลิเมตร ก้านชูเกสรเพศผู้แบนติดกันบริเวณฐาน เกสรเพศเมียเกือบกลม ผลสีเขียวปนเหลืองรูปทรงกลมหรือเกือบกลมขนาดยาว 3-7 เซนติเมตร กว้าง 2-6 เซนติเมตร เมล็ดอันเดี่ยวแข็ง (ภาพที่ 57,58)

ประเทศไทย: กาญจนบุรี

การกระจายพันธุ์: อินเดีย พม่า มาเลเซีย

นิเวศวิทยา: พบในป่าดิบชื้นทั่วไป หรือบริเวณเทือกเขาหินปูน

ชื่อพื้นเมือง: มะตอก ขยปลวก บิ๊กโก้

ตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา: BCU: V. Sudthsathien 121, Thapana et al 58, S.

Chadchawan 2 BKF: Damrongsak 5

CLUSIACEAE

ไม้ต้นหรือไม้พุ่ม มียางสีเหลืองหรือสีขาวในทุกลำต้น ใบเดี่ยวเรียงเป็นคู่ตรงข้ามกัน เนื้อใบหนาเหนียวคล้ายแผ่นหนัง ไม่มีหูใบ ดอกสมบูรณ์เพศหรือแยกเพศ ถ้าแยกเพศแต่ละเพศจะอยู่คนละต้น มีทั้งดอกเดี่ยวและดอกช่อแบบกระจุกหรือคล้ายช่อกระจุกแยกแขนง กลีบดอกติดกันเป็นวงจำนวน 4-5 กลีบ กลีบเลี้ยงและกลีบดอกมีลักษณะต่างกันอย่างชัดเจน กลีบดอกแต่ละกลีบมีลักษณะเหมือนกัน เรียงยกกันคล้ายก้าน หรือซ้อนทับเหลื่อมกัน เกสรเพศผู้จำนวนมาก ส่วนใหญ่เรียงเป็น 2 วงในแต่ละวงมี 5 กลุ่ม แต่ละอันในกลุ่มมีก้านที่เชื่อมติดกันในส่วนโคน ส่วนปลายแยกกัน วงนอกเรียงตรงข้ามกับกลีบเลี้ยงและมักเป็นหมันหรือลดรูป ส่วนวงในจะสมบูรณ์ มีบางชนิดที่ก้านเกสรเพศผู้วางในแยกเป็นอิสระ เกสรเพศเมียติดอยู่เหนือวงกลีบดอกประกอบด้วย 3-5 คาร์เพิลเชื่อมติดกัน มีตั้งแต่หนึ่งช่องขึ้นไป และในแต่ละช่องมีตั้งแต่หนึ่งถึงหลายอวูล ก้านเกสรเพศเมียอาจเชื่อมติดกัน หรือแยกกัน ผลชนิดมีเมล็ดเดี่ยวแข็ง หรือผลมีเนื้อหลายเมล็ด หรือแห้งแก่แล้วแตกตามยาวตามตะเข็บ เมล็ดอาจมีหรือไม่มีเยื่อหุ้มเมล็ด

Calophyllum

L., Sp. Pl.: 513. 1753; Norman in Fl. of Taiwan 2: 620. 1976.

ไม้ต้น ที่เป็นไม้พุ่มส่วนน้อย ผิวเรียบหรือมีสิ่งปกคลุมสีแดงสนิมปกคลุม ใบเดี่ยวออกแบบตรงข้าม ขอบใบเรียบ เส้นใบย่อยจำนวนมาก ไม่มีกึ่งก้านเป็นร่างแห ช่อดอกแบบกระจุกออกตามซอกใบหรือปลายกิ่ง ดอกสมบูรณ์เพศ หรือมีดอกเพศเดียวและดอกสมบูรณ์เพศร่วมต้น กลีบเลี้ยงจำนวน 4 กลีบซ้อนทับเหลื่อมกัน กลีบดอกจำนวน 4-8 กลีบ มี 1-2 วง หรืออาจไม่มีกลีบดอก ถ้ามีกลีบสีขาวเรียงซ้อนทับเหลื่อมกัน เรียงแบบตรงข้ามสลับตั้งฉาก หลุดร่วงง่าย เกสรเพศผู้จำนวนมากหลุดร่วงง่าย ก้านชูเกสรเพศผู้ยาวแยกเป็นอิสระหรือติดอยู่ที่ส่วนฐาน อับเรณูติดด้านหลังและแตกตามยาวตามยาว อาจมีเกสรเพศผู้ที่เป็นม้วน รังไข่มี 1 ช่อง 1 ออวูล ก้านเกสรเพศเมียยาว เกสรเพศเมียแบบกั้นปิด ผลชนิดเมล็ดเดี่ยวแข็ง สีเขียว เมล็ดขนาดใหญ่รูปไข่หรือทรงกลม ไม่มีเยื่อหุ้มเมล็ด

Calophyllum inophyllum L., Sp. Pl.: 513. 1753; Norman in Fl. of Taiwan 2: 621. 1976.

ไม้ต้นขนาดกลางถึงขนาดใหญ่สูงไม่เกิน 20 เมตร เปลือกสีเทาเรียบ ลักษณะเป็น 4 มุมเมื่อยังอ่อน เมื่อขึ้นเต็มที่จะมีลักษณะคล้ายทรงกระบอกผิวเรียบ ใบผิวเรียบก้านใบยาว 10-20 มิลลิเมตร ขนาดใบยาว 8-18 เซนติเมตร กว้าง 4-10 เซนติเมตร ใบรูปรีแกมขอบขนานหรือรูปไข่หัวกลับ ปลายใบกลมหรือปลายแยกคี่ๆ ฐานใบรูปลิ้ม แผ่นใบหนาคล้ายแผ่นหนัง เส้นใบย่อยเห็นได้ทั้งสองด้านของใบ ช่อดอกแบบกระจุกออกบริเวณซอกใบในส่วนปลายกิ่ง มีจำนวนดอก 3-12 ดอกต่อช่อ ช่อดอกยาว 5-10 เซนติเมตร ผิวเรียบ ดอกสมบูรณ์เพศ ขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง 20-25 มิลลิเมตร ดอกตูมกลม ก้านดอกยาว 15-40 มิลลิเมตร กลีบเลี้ยงจำนวน 4 กลีบ ขนาด 2.5-9 มิลลิเมตร ทรงกลมโค้งงอ กลีบดอกจำนวน 4 กลีบ ลักษณะโค้งงอ ขนาดยาว 9-12 มิลลิเมตร กว้าง 7-8 มิลลิเมตร รูปไข่หัวกลับ เกสรเพศผู้จำนวน 4 อัน แยกเป็นอิสระหรืออาจติดกันบริเวณโคน อับเรณูขนาด 1.5 มิลลิเมตร เกสรเพศเมีย รังไข่สี่มุมทรงกลม ก้านชูเกสรเพศเมียยาวกว่าก้านชูเกสรเพศผู้ ผลแข็งเมล็ดเดี่ยว เส้นผ่าศูนย์กลาง 2.5-4 มิลลิเมตร ทรงกลมสีเขียวผิวเรียบ เมล็ดทรงกลม (ภาพที่ 60)

ประเทศไทย:	กาญจนบุรี ประจวบคีรีขันธ์ น่าน กระบี่
การกระจายพันธุ์:	อินเดีย ใต้หวัน ออสเตรเลีย
นิเวศวิทยา:	ขึ้นในพื้นที่เปิด หรือบริเวณที่อกเขาหินปูน
ชื่อพื้นเมือง:	กระทิง กากะทิง ทิง เนาวกาน สารภีทะเล สารภีแนน
ชื่อสามัญ:	Alexandrian laurel

ตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา: BCU: V. Sudthsathien 131, P. Trisarasi 65, C. Promsakhla 46, Thapana et al 74 BKF: Venpruk 772, T. Shimizu et al 23297

COMBRETACEAE

ไม้ต้น ไม้พุ่ม และไม้เลื้อย ใบเดี่ยวเรียงแบบสลับ หรือเรียงตัวแบบเกือบตรงกันข้าม ไม่มีหูใบ ดอกออกเป็นช่อชนิดช่อกระจุก ช่อเชิงลด หรือแบบช่อรวม ดอกเป็นชนิดสมบูรณ์เพศ หรือแยกเพศ กลีบเลี้ยงเชื่อมติดกันบริเวณส่วนล่างเป็นรูปถ้วย หรือรูปหลอด ส่วนปลายแยกออกเป็นแฉกจำนวน 4-5 แฉก กลีบดอกมีขนาดเล็กติดแบบสลับกับกลีบเลี้ยง บางชนิดไม่มีกลีบดอก เกสรเพศผู้จำนวนตั้งแต่ 4-10 อัน ส่วนมากจะเป็นจำนวนสองเท่าของกลีบดอก และส่วนมากมีสองแถว รังไข่หนึ่งช่องติดอยู่ใต้วงกลีบดอก ผลมีทั้งชนิดผลแห้ง และผลสด รูปทรงกลม แบน เป็นเหลี่ยม หรืออาจมีครีบ 2-5 ครีบ ผลส่วนใหญ่เมื่อแก่จะไม่แตกตามยาว ภายในผลจะมีเมล็ดเพียงเมล็ดเดียว

รูปวิธานจำแนกสกุล

1. ไม้เลื้อยที่มีเนื้อไม้.....2.Quisqualis
1. ไม้ต้นผลัดใบ
 2. ไม่มีกลีบดอก ผลมีเนื้อเมล็ดเดียวมีปีก 2 หรือ 5 ปีก.....3.Terminalia
 2. มีกลีบดอก ผลแห้งมี 4 ปีก.....1.Combretum

1.Combretum

Loefling, Iter Hisp.: 308. 1758; Exell., Fl. Mal. 1.4: 535. 1954; Lecomte, Fl. C.L.V. 10: 32. 1969.

ไม้ต้นผลัดใบ ไม้พุ่ม หรือไม้เลื้อยมีเนื้อไม้ มีต่อมขนหรือมีเกล็ด ปกคลุมส่วนอ่อน ใบออกแบบตรงข้าม มีขนปกคลุมหรือผิวเรียบ ส่วนของก้านใบจะยังคงอยู่เมื่อใบร่วงแล้วและจะกลายเป็นหนาม ช่อดอกแบบช่อเชิงลด ช่อกระจุก หรือช่อรวม มีใบประดับติดอยู่ใต้วงกลีบดอก วงของกลีบดอกเท่ากับ

4 หรือ 5 กลีบ ไม่มีก้านดอกย่อย กลีบเลี้ยงรูปถ้วยหรือรูปกรวย หลุดร่วงง่าย กลีบดอกจำนวน 4-5 กลีบ หลุดร่วงง่ายหรือบางชนิดไม่มีกลีบดอก เกสรเพศผู้จำนวนเท่ากับสองเท่าของแฉกกลีบเลี้ยง รังไข่มี 2-4 ออวูล หลอดเกสรเพศเมียเป็นอิสระ ผลชนิดมีเนื้อเมล็ดเดี่ยว เปลือกแข็ง โดยมีแฉกจำนวน 5 แฉก หรืออาจเป็นผลที่ไม่แตกตามยาวมีเมล็ดเดี่ยวและมีครีบ 4-5 ครีบ

Combretum quadrangulare Kurz, J. As. Soc. Bengal 43: 188. 1874; in Fl. Bur. 1: 465. 1877; Clarke in Hook. f., Fl. Br. Ind. 2: 456. 1878; Brandis., India Trees: 313. 1906; Gagnep., Fl. Gen. I.-C. 2: 746. 1920; Craib in Fl. Siam En. 1: 619. 1931; Lecompt., Fl. C.L.V. 10: 58. 1969.-*C. attenuatum* Wall.,(Cat. no. 3989. 1831 nom. nud.).-*C. quadrangulare* Kurz. var. *lanceolatum* Gagnep., Gen. I.-C. 2: 746. 1920.

ไม้ต้นผลัดใบสูง 8-10 เมตร ส่วนลำต้นบริเวณโคนมักมีหนามเล็กๆซึ่งเกิดจากก้านใบที่หลุดร่วงไปแล้ว เปลือกต้นเรียบ ใบเดี่ยว รูปไข่หรือรูปไข่ห้วกลับแกมขอบขนาน ขนาดยาว 8-20 เซนติเมตร กว้าง 3-8 เซนติเมตร ปลายใบและฐานใบแหลมสอบ เส้นใบย่อยจำนวน 6-15 คู่ ก้านใบยาว 4-6 มิลลิเมตร ดอกออกเป็นช่อเชิงลดออกบริเวณปลายยอดและซอกใบ ขนาดยาว 3-6 เซนติเมตร มีใบประดับขนาดเล็ก กลีบเลี้ยงเชื่อมติดกันรูปถ้วยขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง 2-3 มิลลิเมตร ปลายแยกเป็น 4 แฉก กลีบดอกสีขาวหรือสีเหลืองรูปไข่ปลายแหลมขนาดยาว 0.8-1.2 มิลลิเมตร เกสรเพศผู้ยาว 3-5 มิลลิเมตร เกสรเพศเมียรังไข่รูปรี ผลชนิดแห้งไม่แตกตามยาวมี 4 ปีก ยาว 2-2.5 เซนติเมตร ผิวเรียบ (ภาพที่ 62,63)

ประเทศไทย: กาญจนบุรี ราชบุรี สระบุรี

การกระจายพันธุ์: อินเดีย พม่า ลาว กัมพูชา เวียดนาม

นิเวศวิทยา: ขึ้นในป่าโปร่ง บริเวณที่ออกเขาหินปูนที่มีความสูงจากระดับน้ำทะเลไม่มากนัก ดอกออกช่วงเดือนมีนาคมถึงเดือนเมษายน

ชื่อพื้นเมือง: สะแกนา สะแก แผง แก ขอนแฉ้ จองแฉ้ ช้างแก

ประโยชน์: เมล็ดเป็นยาถ่ายพยาธิไส้เดือน

ตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา: BCU: V. Sudthsathien 141, P. Trisarasri 232 BKF: H.

Koyama et al T-30262, N. Fukuoka T-36154

2. *Quisqualis*

L., Sp. Pl. ed. 2, 1 : 556. 1726; Sloom. Bijdr. Combr. 45. 1919; Bull. Jard. Bot. Botz 3, 6: 59. 1924; Exell, J. Bot. 69: 117. 1931; Van steenis in Fl. Mals. ser 1, 4: 544. 1954. -*Quis qualis* rumph, Herb. Amb. 5: 71. 1747. -*Kleinia* Crantz, Inst. 488. 1766, non Jack 1763. -*Sphalanthus* Jack in Mal. Misc. 2, 7: 55. 1822.

ไม้เลื้อยมีเนื้อไม้ ใบออกแบบตรงกันข้าม ขอบใบเรียบ มีขนหรือไม่มี ก้านใบบางส่วนยังคงติดอยู่กับกิ่งเมื่อใบร่วง ดอกสมบูรณ์เพศ สมมาตรแบบเส้นผ่าศูนย์กลาง หรือบางครั้งอาจสมมาตรด้านข้าง ดอกช่อแบบเชิงลด ส่วนใหญ่ออกตามปลายกิ่ง และตามซอกใบ ฐานรองดอกมีขนปกคลุมลักษณะเป็นหลอดยาว บริเวณโคนจะเป็นที่ติดของรังไข่ ส่วนบริเวณปลายจะเป็นส่วนของกลีบเลี้ยงรูปสามเหลี่ยม กลีบดอก 5 กลีบขนาดใหญ่ เกสรเพศผู้จำนวน 10 อัน เรียงสองแถว ติดอยู่ภายในใกล้กับหลอดของฐานรองดอก อับเรณูติดตรงกลาง ก้านชูเกสรเพศเมียยาวโผล่เหนือปากของฐานรองดอก ออวุลมีจำนวน 2-4 มีก้านหรือเป็นปุ่มเล็กๆ ผลแห้ง รูปขอบขนานลักษณะแคบบริเวณปลาย และเป็นร่องลึกตามยาว 5 ร่อง เมล็ดจำนวน 1 เมล็ดมีร่องตามแนวยาวของเมล็ด

Quisqualis indica L., Sp. Pl. ed. 2, 1: 556. 1762; Hassk. Fl. 27: 607. 1844; Clarke in Hook. f. Fl. Br. Ind. 2: 459. 1878; Back. School. Fl. Jav. 494. 1911; Gagnep Fl. Gen. I.-C. 2: 776. 1920; Ridl. Fl. Mal. Pen. 1: 1173. 1935; Craib, Fl. Siam En. 1: 623. 1931; Exell, J. Bot. 69: 124. 1931; Meeuse in Back. Fl. Java. (em. ed.) 4, fam. 101: 5. 1944. Van Steenis in Fl. of Mal. ser 1, 4: 547. 1954. -*Quis qualis* Rumph. Herb. Amb. 5: 71. 1747. -*Kleinia quadricolor* Crantz, Inst. 2: 104. 1768. -*Q. glabra* Brum.f.op.cit. 104, t. 28, f. 2. -*Q. spinosa* Blanco, Fl. Filip. ed.2, 254. 1845. -*Q. densiflora* (non Wall. ex Miq.) F.- Vill. Noris. App. 81. 1880.

ไม้เลื้อยขึ้นต้น กิ่งอ่อนมักมีขนปกคลุม ใบออกแบบตรงกันข้าม แต่บางครั้งอาจพบออกแบบสลับหรือออกแบบเป็นวงได้ ใบบางคล้ายกระดาษ รูปไข่ หรือรูปไข่ขอบขนาน ปลายใบแหลม ฐานใบมนหรือรูปหัวใจ ด้านบนของแผ่นใบเป็นเงาเล็กน้อย ขนาดของใบยาว 6-20 เซนติเมตร กว้าง 3-10 เซนติเมตร ปรากฏเส้นใบ 5-6 คู่ ก้านใบยาว 1-2 เซนติเมตร ช่อดอกแบบเชิงลด ยาว 2-11 เซนติเมตร บางครั้งเป็นช่อดอกแบบแยกแขนง ใบประดับรูปหอก ปลายแหลม หรือมน ขนาดยาว 6-10 มิลลิเมตร กว้าง 2-3 มิลลิเมตร ดอกมีกลิ่นหอม ฐานรองดอกเป็นหลอดยาว และแผ่ออกบริเวณปลายมีขนบางๆ ปกคลุม กลีบเลี้ยงลักษณะคล้ายรูปสามเหลี่ยมขนาด 1-2 มิลลิเมตร ปลายแหลม กลีบดอกสีขาว เมื่อแก่จะเปลี่ยนเป็นสีชมพูจนถึงสีแดงแก่ ขนาดดอกยาว 10-20 มิลลิเมตร กว้าง 3-6 มิลลิเมตร เกสรเพศผู้

ก้านชูยาว 7-8 มิลลิเมตร เกสรเพศเมียก้านชูติดอยู่กับผนังส่วนบนของฐานรองดอกที่ลักษณะคล้ายหลอด ออวุลจำนวน 3-4 อัน ผลรูปไข่ทรงรี สีน้ำตาลแกมดำ และมีส่วนที่ลักษณะคล้ายปีกแข็ง จำนวน 5 ปีก (ภาพที่ 61)

ประเทศไทย:	กาญจนบุรี ราชบุรี สระบุรี เชียงใหม่ ลำปาง แม่ฮ่องสอน ยะลา
การกระจายพันธุ์:	กระจายพันธุ์ในเขตร้อนชื้นในทวีปยุโรป ออสเตรเลีย เอเชีย และแอฟริกา
นิเวศวิทยา:	ขึ้นบริเวณพื้นที่ป่าดิบแล้งและพื้นที่ริมถนน ออกดอกตลอดปี
ชื่อพื้นเมือง:	เล็บมือนาง จะมั่ง จำมั่ง มะจิมั่ง ไข่หม่อง
ชื่อสามัญ:	Rangoon creeper, Burma creeper, Chinese honeysuckle.
ประโยชน์:	ใบใช้พอกแผลแก้แผลอักเสบ รากเป็นยาระบายและใช้เป็นไม้ประดับ

ตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา: BCU: V. Sudthsathien 142, M. Nantasarn 5, C. Juichoon 9, P. Klinratana 103 BKF: J.F. Maxwell 97-395, K. Singhadam 35

3. Terminalia

L., Syst. Nat. ed. 12.2: 674. 1767; Lecomte, Fl. C.L.V. 10: 62. 1969.-*Adamaram* Adans., Fam. 2: 445. 1763.-*Myrobalanus* Gaertn., Fruct. 2: 90. 1791.-*Pentaptera* Roxb., Fl. Ind. ed. 2: 437. 1832.

ไม้ต้นผลัดใบ ส่วนน้อยที่เป็นไม้พุ่ม มักมีรากแฉกพอน เปลือกมักแตกตามยาวเป็นแผ่นตื้นๆ มีขนปกคลุมทั่วไป ใบเดี่ยวเรียงตัวเป็นกระจุกบริเวณปลายกิ่ง ขอบใบส่วนใหญ่เรียบใบอ่อนมีขนปกคลุม ใบแก่ผิวเรียบ มักมีต่อมสองต่อมอยู่บริเวณฐานใบหรือบนก้านใบ ช่อดอกแบบช่อเชิงลด ดอกสีขาว สีเหลือง หรือสีเขียวมเหลือง ชั้นกลีบของดอกเท่ากับ 5 กลีบ มีส่วนน้อยที่เป็น 4 กลีบ ดอกชนิดแยกเพศอยู่คนละต้นหรืออยู่ต้นเดียวกัน กลีบเลี้ยงรูปถ้วย ไม่มีกลีบดอก เกสรเพศผู้มีจำนวนเป็นสองเท่าของแฉกกลีบ ก้านเกสรเพศผู้ติดตรงกลางอับเรณู รังไข่มีหลอดเกสรเพศเมียจำนวน 1 อัน ฐานรองดอกมีขนปกคลุมหนาแน่น ออวุลจำนวน 2-3 ออวุล ผลชนิดมีเนื้อเมล็ดแข็งเมล็ดเดี่ยว หรือชนิดแห้งแก่ไม่แตกตามยาวเปลือกแข็ง ลักษณะผลจะมีครีบจำนวนตั้งแต่ 3-5 ครีบ

รูปวิธานจำแนกชนิด

- ช่อดอกชนิดแยกแขนง ผลเปลือกแข็งเมล็ดเดี่ยว มี 5 ปีก.....1.T. **alata**
- ช่อดอกชนิดเชิงลด ผลเปลือกแข็งเมล็ดเดี่ยว มี 2 ปีก.....2.T. **calamansanai**

1. Terminalia alata Heyne ex Roth., Nov. Sp. Pl.: 379. 1821; Kurz, For. Fl. Bur. 1: 458. 1877; Craib, Fl. Siam En. 1: 600. 1931; Lec, in Fl. C.L.V. 10: 82. 1969; W. Nanakorn in Thai For. Bull. Bot. 15: 97. 1994.-*Pentaptera tomentosa* Roxb., Fl. Ind. 2: 438. 1832.-*T. tomentosa* W.& A., Prod. 1: 314. 1834; Clarke in Fl. Br. Ind. 2: 447. 1879; Gagnep, in Fl. Gen. I.-C. 2: 754. 1920.

ไม้ต้นผลัดใบขนาดกลางถึงใหญ่ สูง 20-30 เมตร เปลือกแตกตามยาวเป็นร่องลึกตามแนวยาว หรือตามแนวขวาง ใบรูปไข่ หรือรูปไข่แกมรูปแถบขนาดยาว 11-36 เซนติเมตร กว้าง 6-13 เซนติเมตร ปลายใบแหลม ฐานใบมน ขอบใบมักปลายแยกเป็นรูปคลื่นเล็กน้อยจนถึงเรียบ ใบอ่อนปกคลุมด้วยขนสั้นนุ่มสีน้ำตาลทั้งสองด้าน เมื่อแก่จะผิวเรียบ ก้านใบยาว 1-2 เซนติเมตร ดอกขนาดเล็กสีค่อนข้างขาว ออกเป็นช่อชนิดแยกแขนง เส้นผ่าศูนย์กลางดอก 3-5 มิลลิเมตร วงกลีบภายในมีขนปกคลุม ชั้นวงกลีบเท่ากับ 5 ผลแห้งไม่แตกตามยาว มีครีบจำนวน 5 ครีบ แต่ละครีบแยกออกเป็นรูปดาว มีมุมที่เท่ากัน ขนาดผลยาว 4-8 เซนติเมตร กว้าง 4-6 เซนติเมตร ผิวเรียบ ผลแก่มีสีน้ำตาล (ภาพที่ 65)

ประเทศไทย: กาญจนบุรี อุทัยธานี เชียงใหม่ เชียงราย ลำปาง ตาก แพร่ พิษณุโลก เพชรบูรณ์ เลย สกลนคร ขอนแก่น นครราชสีมา สุรินทร์ อุบลราชธานี ปราจีนบุรี ลพบุรี สระบุรี กรุงเทพฯ

การกระจายพันธุ์: อินเดีย พม่า ภูมิภาคอินโดจีน

นิเวศวิทยา: ขึ้นบริเวณแนวชายป่าที่มีความสูงจากระดับน้ำทะเล 100-300 เมตร ดอกออกช่วงเดือนพฤษภาคมถึงเดือนมิถุนายน

ชื่อพื้นเมือง: รกฟ้า กอง คลี่ จะลิก เชือก เชือก ชวก ฮกฟ้า

ประโยชน์: เนื้อไม้มีคุณค่าทางเศรษฐกิจ ใช้ในการก่อสร้าง

ตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา: BCU: V. Sudthsathien 143, Boonnag 519, 647 BKF: Weerachai 62, F. Konta et al 4101.

2. Terminalia calamansanai (Blanco) Rolfe, J. L. Soc. Bot. 21: 310. 1884; Exell in Fl. Males. 1,4: 556. 1954; Lec in Fl. C.L.V. 10: 75. 1969; Nanakorn in Thai For. Bull. 15: 83. 1985.-*Gimbernatea calamansanai* Blanco. Fl. Filip. ed.2: 226. 1845.-*T. pyrifolia* Kurz, Rep., pegu App. A: 59. 1875; Clarke in Fl. Br. Ind. 2: 448. 1878.-*T. pailio* Hance, J. Bot. 15: 333. 1877.-*T. oryzetorum* Craib, Kew Bull.69. 1928; in Fl. Siam En. 1: 60. 1931.

ไม้ต้นขนาดกลางถึงขนาดใหญ่สูง 20-25 เมตร ปรากฏแจกพอนขนาดเล็ก เปลือกต้นสีน้ำตาล ลอมเทา เมื่อถึงก้านอ่อนจะมีขนปกคลุมบางๆ ใบหนาคล้ายแผ่นหนัง รูปหอกหรือรูปไข่แกมขอบ ขนานแคบๆ ยาว 8-14 เซนติเมตร กว้าง 3-8 เซนติเมตร ผิวเรียบเป็นมัน ปลายใบเรียวแหลม ฐานใบรูป ลิ้ม เส้นใบจำนวน 6-8 คู่ ก้านใบยาว 2-4 เซนติเมตร มีต่อมอยู่เป็นคู่บริเวณสูงกว่ากึ่งกลางของก้านใบ **ช่อดอก**แบบเชิงลดออกตามซอกใบ ยาว 8-16 เซนติเมตร บริเวณแกนกลางมีขนปกคลุม ดอกขนาด 1-2 มิลลิเมตร มีกลิ่นเหม็นและมีขนปกคลุม ใบประดับรูปรางคล้ายเส้นด้ายขนาด 0.8-1 มิลลิเมตร **กลีบเลี้ยง**รูปสามเหลี่ยม ด้านในผิวเรียบ **เกสรเพศผู้**จำนวน 10 อัน **เกสรเพศเมีย**รังไข่รูปสามเหลี่ยมขนาด 1 มิลลิเมตร ก้านชูเกสรเพศเมียยาว 3.5-4 มิลลิเมตร **ผล**ชนิดเปลือกแข็งเมล็ดเดี่ยว ขนาดยาวตั้งแต่ 4-8 เซนติเมตร กว้าง 1.5-4 เซนติเมตร ไม่มีร่องหรือสัน **เมล็ด**เดี่ยวมี 2 ปีกสีน้ำตาลลอมเหลืองยาว 2-4 เซนติเมตร กว้าง 1.5-3 เซนติเมตร มีขนสั้นนุ่มปกคลุมหนาแน่น (ภาพที่ 67)

ประเทศไทย: กาญจนบุรี ลำปาง พิจิตร นครสวรรค์ สุรินทร์ ชลบุรี จันทบุรี ตราด อุทัยธานี ตรัง ชุมพร ระนอง กระบี่ สุราษฎร์ธานี สตูล สระบุรี นครนายก นครปฐม

การกระจายพันธุ์: พม่า ฟิลิปปินส์ หมู่เกาะนิวกินี ภูมิภาคอินโดจีน และคาบสมุทรมาเลย์

นิเวศวิทยา: มักขึ้นในป่าผลัดใบ ริมถนนและทุ่งหญ้า ที่มีระดับความสูงจากน้ำทะเลไม่เกิน 200 เมตร ดอกออกช่วงเดือนสิงหาคมถึงเดือนธันวาคม

ชื่อพื้นเมือง: **สกุณี** จีมอด ตาโหลน ตีนนก ประคำจี้ควาย แหนแดง แหน

ประโยชน์: เนื้อไม้มีความทนทานสูงเหมาะสำหรับทำเฟอร์นิเจอร์ และวัสดุก่อสร้าง เปลือกเป็นยาบำรุงหัวใจและขับปัสสาวะ

ตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา: BCU: V. Sudthsathien 144, P. Trisarasri 1 BKF: Weerachai 71, R. Pooma 975.

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

CONVOLVULACEAE

ไม้พุ่ม ไม้เลื้อย หรือไม้เลื้อยที่มีเนื้อไม้ ทุกส่วนมียางขาว ใบเป็นใบเดี่ยวเรียงแบบสลับ ส่วนใหญ่ไม่มีหูใบ ขอบใบเรียบหรือปลายแยกเล็ก ดอกเดี่ยว หรือดอกช่อแบบกระจุกช้อน แต่ละดอกสมบูรณ์เพศ มักมีฐานรองดอกและใบประดับ กลีบเลี้ยงมี 5 กลีบ ส่วนใหญ่แยกกัน พบน้อยที่เชื่อมติดกัน กลีบดอกจำนวน 5 กลีบ เชื่อมติดกันเป็นรูปแตร หรือรูปกรวย ปลายกลีบหักเป็น 5 แฉก เนื้อกลีบบาง ดอกตูมกลีบดอกจะห้อยยื่น เกสรเพศผู้จำนวน 5 อัน ติดอยู่บนโคนกลีบดอก เกสรเพศเมียติดอยู่เหนือวงกลีบดอก ประกอบด้วย 2 คาร์เพล 2 ช่อง ในแต่ละช่องมี 2 ออวูล ก้านเกสรเพศเมียมีอันเดียว หรือแยกเป็น 2 แฉก ยอดเกสรมีอันเดียว ลักษณะเรียบ เป็นแฉก หรือก้านกลม ผลชนิดแห้งแตกตามยาว เมล็ดอาจมีขน

Ipomoea

L., Sp. Pl. 1: 159. 1753; Gen. Pl. 5: 76. 1754; Kurz, For. Fl. Br. Burm. 2: 217. 1877; Clark in Fl. Br. Ind. 4: 196. 1885; Gagnep. & Courch. In Fl. Gen. I.-C.: 229. 1915; Ridley, Fl. Mal. Pen. 2: 459. 1923; Van Ooststr. In Blumea 3: 481. 1940; Kerr, Fl. Siam. En. 3: 10. 1951; Back. & Bakh.f., Fl. Java 2: 490. 1965.-*Quamoclit* Moench, Meth.: 453. 1794.-*Batatus* Choisy, Men. Soc. Phys. Geneve 6: 434. 1833.

ไม้พุ่มหรือไม้ล้มลุก ลำต้นส่วนใหญ่เลื้อยพัน และแผ่คลุมดิน มีส่วนน้อยที่ลำต้นตั้งตรง มักมียางขาวตามส่วนต่างๆของต้น ผิวเกลี้ยงหรือมีขนปกคลุม บางชนิดมีลักษณะเป็นปุ่มปม หรือบางชนิดมีรากเก็บอาหาร ใบเดี่ยวเรียงแบบสลับ ลักษณะของใบหลากหลาย มีก้านใบ ดอกช่อแบบช่อกระจุก หรือดอกช่อแบบแยกแขนง เกิดบริเวณปลายกิ่งหรือซอกใบ มีดอกย่อยตั้งแต่ 1 ดอกถึงจำนวนมาก ดอกสมบูรณ์เพศ สมมาตรแบบเส้นผ่าศูนย์กลาง มีใบประดับ กลีบเลี้ยงมี 5 กลีบ มีลักษณะหลากหลาย กลีบดอกเชื่อมติดกันรูปกรวยปลายแยกเป็น 5 แฉก มีสีแดง ม่วง ชมพู ขาว และเหลือง เกสรเพศผู้จำนวน 5 อัน เรณูรูปทรงกลมที่ผิวมีหนามเล็กๆปกคลุม รังไข่มี 2-4 ช่อง จำนวนออวูลตั้งแต่ 4-6 ออวูล ผลชนิดแห้งแก่แล้วแตกตามยาว รูปไข่หรือทรงกลม

Ipomoea crassicaulis (Benth.) Robins., Amer. Acad. Arts 51: 530. 1916; Van Ooststr in Blumea 3: 569. 1940; Kerz., Fl. Siam. En. 3: 11. 1951; Van Ooststr in Fl. Males. 4: 485. 1954; Back. & Bakh.f., Fl. Java 2: 493. 1965.-*Batatas crassicaulis* Benth. Voy. Sulph.: 134. 1844.-*I. fistulosa* Mart. ex Choisy in DC. Prod. 9: 349. 1845.-*I. carnea* Gagnep. & Courch., Fl. Gen. I.-C. 4: 271. 1915.

ไม้พุ่มสูง 1-4 เมตร ลำต้นตั้งตรงหรือทอดเลื้อยไปตามพื้นดิน ลำต้นสีเทาอ่อน มียางขาว ส่วนที่อ่อนมีขนสั้นนุ่มปกคลุมเล็กน้อย เมื่อแก่ผิวจะเกลี้ยง ใบรูปหัวใจหรือรูปไข่แกมขอบขนาน ขอบใบเรียบหรือปลายแยกเป็นคลื่นเล็กน้อย ปลายใบแหลมหรือเรียวแหลม ฐานใบรูปหัวใจหรือตัดตรง ใบอ่อนมีขนสั้นนุ่มปกคลุมทั้งสองด้าน ใบแก่มีขนปกคลุมเฉพาะด้านล่างบริเวณเส้นใบ เส้นใบจำนวน 7-9 คู่ ขนาดใบยาว 6-25 เซนติเมตร กว้าง 4-17 เซนติเมตร ก้านใบยาว 2.5-12 เซนติเมตร ดอกช่อแบบช่อกระจุกรวม เกิดที่ซอกใบและบริเวณปลายยอด มีดอกย่อยจำนวนมาก ก้านช่อดอกอวบหนา ยาว 5-15 เซนติเมตร ก้านดอกย่อยยาว 1-3 เซนติเมตร ใบประดับขนาดเล็กรูปไข่ หลุดร่วงง่าย กลีบเลี้ยงรูปกลมแกมรูปไข่ ปลายมน ยาว 0.5-0.6 เซนติเมตร กลีบดอกสีชมพูอ่อนเกือบขาว รูปกรวย ส่วนในจะมีสีเข้มกว่าส่วนนอก ส่วนปลายปลายแยกเป็น 5 แฉก ลักษณะเป็นคลื่นเล็กน้อย เส้นผ่าศูนย์กลางดอก 7-12 เซนติเมตร เกสรเพศผู้ติดกับกลีบดอกบริเวณเหนือฐานขึ้นมา 0.5-0.6 เซนติเมตร อับเรณูรูปแถบยาว 0.7-0.8 เซนติเมตร ก้านชูอับเรณูมีความยาวแตกต่างกันมาก เกสรเพศเมียรังไข่มีขนสั้นนุ่มปกคลุมบางๆ ยอดเกสรเพศเมียรูปทรงกลม 2 อัน ผลแห้งแก่แล้วแตกตามยาว รูปไข่ สีน้ำตาลอ่อน ยาว 1.5-2 เซนติเมตร มีขนปกคลุมเล็กน้อย เมล็ดจำนวน 4 เมล็ด สีดำยาว 6-8 มิลลิเมตร มีขนยาวนุ่มและเป็นมันปกคลุมหนาแน่นทั่วเมล็ด (ภาพที่ 64)

ประเทศไทย: กาญจนบุรี อ่างทอง กรุงเทพฯ ชลบุรี เพชรบูรณ์ อุบลราชธานี

การกระจายพันธุ์: เป็นพืชพื้นเมืองของทวีปอเมริกาเขตร้อน ต่อมาพบกระจายทั่วไปใน
ธรรมชาติ

นิเวศวิทยา: ขึ้นบริเวณทุ่งหญ้าเลี้ยงสัตว์ ออกดอกตลอดปี

ชื่อพื้นเมือง: ผักบั้งฝรั่ง ผักบั้งรั้ว ผักบั้งล้อม

ชื่อสามัญ: Bush morning-glory

ตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา: BCU: V. Sudthsathien 151

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

DILLENIACEAE

ไม้ต้นขนาดใหญ่ ไม้พุ่มหรือไม้เลื้อย ผลัดใบ ใบเรียงเวียนแบบสลับ เส้นใบด้านข้างชัดเจน อาจมีหรือไม่มีหูใบ ดอกสมบูรณ์เพศ เป็นดอกเดี่ยวหรือดอกช่อแบบช่อกระจุก กลีบเลี้ยงมี 5 กลีบ เรียง เกยกัน ติดทนจนเป็นผล กลีบดอกสีขาวหรือสีเหลืองมี 5 กลีบ เรียงเกยกัน หลุดร่วงง่าย ขอบกลีบมักมี รอยย่น แต่ละกลีบมีลักษณะเหมือนกัน เกสรเพศผู้จำนวนมากติดทนจนเป็นผล เกสรเพศเมียประกอบด้วยหลายคาร์เพล แยกกันหรือเชื่อมติดกันเล็กน้อย ที่เชื่อมสมบูรณ์พบน้อย แต่ละคาร์เพลมีตั้งแต่หนึ่ง ถึงหลายอวูล ก้านเกสรแยกกัน แต่ละอันมียอดเกสรอันเดียว ผลชนิดมีเนื้อเมล็ดมาก หรือชนิดแห้งแก่ แล้วแตกตามยาว มีเมล็ดเดี่ยวหรือหลายเมล็ด เมล็ดมีเปลือกเป็นแผ่นแข็งแตกตามยาวเป็นสะเก็ด มีเชื้อ หุ้มเมล็ด

Dillenia

L., Sp. Pl.: 535. 1753; Hoogl. In Fl. Mal. 1.4: 154. 1951; in Blumea 7: 1. 1952; in Fl. of Thailand 2.2: 95. 1972.-*Wormia* Rottb., Nye Saml. Kongel. Danske Vidensk. Selsk. Skr. 2: 531. 1783.-*Colbertia* Salisb., Parad. London, 2(1): 73. 1807.

ไม้ต้นหรือไม้พุ่ม ผลัดใบหรือไม่ผลัดใบ กิ่งก้านของต้นไม้ผลัดใบจะขึ้นออกทางด้านข้าง และจะอยู่บริเวณใต้ก้านช่อดอก ใบเดี่ยวขอบใบเกือบเรียบ ก้านใบบางชนิดมีลักษณะเป็นกาบหุ้มลำ ต้น ดอกขนาดกลางถึงขนาดใหญ่ขนาดตั้งแต่ 2.5-20 เซนติเมตร ในต้นไม้ผลัดใบจะออกเป็นดอก เดี่ยวหรือคู่หรือช่อกระจุก บริเวณปลายกิ่ง ในต้นไม้ผลัดใบจะออกดอกตั้งแต่หนึ่งดอกถึงหลายดอกใน แต่ละช่อ ฐานรองดอกลักษณะเป็นกรวย กลีบเลี้ยงจำนวน 5 กลีบติดทนจนกลายเป็นผล และมีขนาด ใหญ่ กลีบดอกจำนวน 5 กลีบ และยาวเป็นสองเท่าของกลีบเลี้ยง ลักษณะเป็นกาบแผ่นกลีบดอกบาง เกสรเพศผู้จำนวนมากบางชนิดเป็นหมัน เรียงตัวหลายลักษณะ รั้งไข 4-20 คาร์เพล ในแต่ละคาร์เพลมี 4 ออวูล ผลมีทั้งชนิดแตกตามยาวได้และไม่แตกตามยาว ผลที่ไม่แตกตามยาวจะมีส่วนของกลีบเลี้ยง ขนาดใหญ่หุ้มอยู่ ส่วนผลที่แตกตามยาวได้กลีบเลี้ยงจะแผ่แบนออก เมล็ดมีหรือไม่มีเชื้อหุ้มเมล็ด

Dillenia suffruticosa (Griff.) Martelli in Becc., Malesia 3: 163. 1886; Hoogl. in Fl. Mal. 1.4: 162. 1951; in Fl. of Thailand 2.2: 101. 1972.-*Wormia suffruticosa* Griff., Not. Pl. As. 4: 706. 1854; Ridl., Fl. Mal. Pen. 1: 8. 1922.-*Wormia burbridgei* Hook. f. in Curtis' s bot. Mag. 106: 6531. 1880.

ไม้ต้น ขนาดเล็กสูง 8-10 เมตร ใบเดี่ยวรูปไข่หัวกลับ ขนาดยาว 20-40 เซนติเมตร กว้าง 12-20 เซนติเมตร เส้นใบจำนวน 30-45 เส้น ปลายใบมนกลม ฐานใบเรียวสอบและมีลักษณะเป็น กาบหุ้มลำต้นในส่วนของก้านใบคล้ายปีก ก้านใบยาว 1.5-4 เซนติเมตร ดอกจำนวน 1-3 ดอก ในแต่ละช่อ ก้านช่อดอกยาว 14-16 เซนติเมตร ก้านดอกยาว 2.5-5 เซนติเมตร กลีบเลี้ยงรูปไข่ ขนาด 25-35 มิลลิเมตร กลีบดอกสีเหลืองขนาดยาว 60-80 เซนติเมตร กว้าง 40-55 เซนติเมตร เกสรเพศผู้จำนวนมากเรียงเป็นสองวง วงนอกจำนวนมากกว่าและยาวกว่าวงใน ลักษณะโค้งงอในส่วนปลาย รังไข่ 5-8 คาร์เพล ในแต่ละช่อมี 7-10 ออวูล เกสรเพศเมียก้านยาว 20 มิลลิเมตร ผลทรงกลม สีแดง แตกตามยาวเมื่อแก่ขนาด 20-25 มิลลิเมตร เมล็ดมีเชื้อหุ้ม (ภาพที่ 68)

ประเทศไทย: กาญจนบุรี ประจวบคีรีขันธ์ ชัยภูมิ

การกระจายพันธุ์: พม่า อินโดนีเซีย ลาว เวียดนาม กัมพูชา มาเลเซีย

นิเวศวิทยา: ขึ้นในพื้นที่ป่าเบญจพรรณหรือพื้นที่เปิดโล่งชื้นและที่มีความสูงจากระดับน้ำทะเลไม่มากนัก

ชื่อพื้นเมือง: ส้านขวา

ประโยชน์: ใช้เป็นไม้ประดับ

ตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา: BCU: V.Sudthsathien 161, S.Suddee 38, T.Jonganurak 504 BKF: T.Santisuk 497, E.J.H. Corner 32984.

EUPHORBIACEAE

ไม้ต้น ไม้พุ่ม และ ไม้ล้มลุก ทุกส่วนมักจะมีน้ำยางใส หรือขุ่นขาวคล้ายน้ำมัน ใบชนิดใบเดี่ยว หรือใบประกอบ ออกเรียงแบบเรียงสลับหรือตรงกันข้าม ขอบใบเรียบ ดอกออกเป็นช่อแบบเชิงลด ช่อ กระจะ หรือช่อรวม ดอกแยกเพศ กลีบเลี้ยงมีตั้งแต่สามกลีบ กลีบดอกส่วนมากไม่มี เกสรเพศผู้แยก เป็นอิสระหรือเชื่อมติดกัน มีจำนวนน้อยจนถึงจำนวนมาก ชั้นของเกสรเพศเมียที่เป็นหมันจะมีในดอก เพศผู้ด้วย รังไข่ติดอยู่เหนือวงกลีบดอก มีสามช่อ ในแต่ละช่อมีออวูลจำนวนหนึ่งหรือสองอัน เกสรเพศเมียเป็นหลอดและแยกออกเป็น 2-3 แฉก ผลชนิดผลแห้ง ผลมีเนื้อ หรือผลอวบน้ำ รูปทรงกลม หรือรี มีสามแฉก

รูปวิธานจำแนกสกุล

1. มีขนรูปดาวปกคลุมทั่วไปตามลำต้น4.Croton
1. ไม่มีขนรูปดาวปกคลุมตามลำต้น
 2. ฐานใบเบี้ยว.....6.Phyllanthus
 2. ฐานใบขนาดเท่ากัน
 3. ดอกเพศผู้มีกลีบดอก
 4. ดอกช่อแบบกระจุกออกบริเวณซอกใบ.....2.Bridelia
 4. ดอกช่อแบบกระจุกหรือช่อแบบกระจุกแยกแขนง.....5.Jatropha
 3. ดอกเพศผู้ไม่มีกลีบดอก
 4. ดอกเพศผู้ออกเป็นช่อกระจุกบริเวณซอกใบ.....8. Sauropus
 4. ดอกเพศผู้ออกเป็นช่อกระจุกแยกแขนงบริเวณปลายกิ่ง
 5. ดอกตูมเพศผู้กลีบเลี้ยงเรียงแบบซ้อนทับเหลื่อมกัน1.Aporosa
 5. ดอกตูมเพศผู้กลีบเลี้ยงเรียงแบบจรดกัน.....3.Cleidion

1.Aporosa

Blume, Bijdr.: 512. 1825; Benth. in Gen Pl. 3: 282. 1965; Hook. f., in Fl. Br. Ind. 5: 345. 1887.

ไม้ต้นหรือไม้พุ่มขนาดใหญ่ ดอกขนาดเล็ก แยกเพศอยู่ต่างต้น ดอกเพศผู้เป็นช่อเชิงลด เกสรเพศผู้จำนวน 1-5 อัน ดอกเพศเมียมีก้านดอกสั้นหรือไม่มีก้านดอก กลีบเลี้ยงจำนวน 4 กลีบติดทนจนเป็นผล รังไข่จำนวน 2 ช่องแต่ละช่องมี 2 ออวูล ยอดเกสรเพศเมียแยกเป็น 2 แฉก ผลชนิดแห้งแตกตามยาวรูปรี กลมหรือรูปไข่ จะแตกตามยาวออกเป็น 2-4 ส่วน ขนาดไม่เท่ากัน เมล็ดรูปขอบขนาน ผิวเรียบ

Aporosa planchoniana Baill. ex Muell. Arg. In DC., Prod. 15.2: 475. 1866; Hook. f., Fl. Br. Ind. 5: 350. 1887; Gagnep. in Fl. Gen. I.-C. 5: 560. 1927; Airy Shaw in Kew Bull. 26.2: 217. 1972.-*A. lanceolata* Hance var. *murtoni* F.N. Williams in Bull. Herb. Boiss. 2.5: 30. 1905.

ไม้พุ่ม สูง 1-3 เมตร ลำต้นและกิ่งกลม มีขนละเอียดปกคลุมทั่วไป ใบรูปไข่แกมรูปรีหรือรูปใบหอก ขนาดยาว 3.5-10 เซนติเมตร กว้าง 1.5-3 เซนติเมตร ปลายใบแหลมหรือเรียวแหลม ผิวใบเรียบ ก้านใบยาว 3-5 มิลลิเมตร ช่อดอกแบบช่อเชิงลด ออกคู่กับใบบริเวณปลายกิ่งขนาดยาว 3-7 เซนติเมตร มีขนปกคลุม ดอกเพศผู้มีเกสรเพศผู้จำนวน 5 อัน ดอกเพศเมียไม่มีกลีบดอก กลีบเลี้ยงรูปกรวยหรือรูป

ระฆัง ปลายแยกออกเป็น 4 แฉก แหวม มีขนปกคลุม เกสรเพศเมียมีก้านสั้น ยอดเกสรเพศเมียจำนวน 4-6 แฉก จานฐานดอกสีเหลืองอ่อน รังไข่จำนวน 2 ช่องๆละ 1 ออวูล ผลชนิดแห้งแก่แล้วแตกตามยาว รูปรี่ จะแตกตามยาวออกเป็น 4 ส่วน เมล็ดรูปขอบขนาน ผิวเรียบ จำนวน 2 เมล็ด (ภาพที่ 69)

ประเทศไทย: กาญจนบุรี ราชบุรี เพชรบุรี ประจวบคีรีขันธ์ เชียงราย นครราชสีมา ชุมพร สุราษฎร์ธานี พังงา กระบี่ ตรัง สตูล

การกระจายพันธุ์: จีนตอนใต้ พม่า ภูมิภาคอินโดจีน

นิเวศวิทยา: มักพบขึ้นอยู่ตามแนวซอกเขา ดอกออกช่วงเดือนพฤษภาคมถึงเดือนกรกฎาคม

ชื่อพื้นเมือง: *พริกไทยคง* หมากแทน พวงปลากริม อีгим

ตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา: BCU: V. Sudthsathien 189 BKF: C. Niyomdham & W. Ueachirakan 1783

2. *Bridelia*

Willd., Sp. Pl. 4: 978. 1850; Benth. et Hook. f., Gen. Pl. 3: 267. 1880; Hooker in Fl. Br. Ind. 5: 267. 1888; Airy Shaw in Kew Bull. 26: 272. 1972.

ไม้ต้นหรือไม้พุ่ม ใบออกแบบเรียงสลับ ขอบใบเรียบ ดอกขนาดเล็กมาก ออกคล้ายช่อเชิงลดตามซอกใบ อาจเป็นดอกแยกเพศอยู่ร่วมต้น หรือดอกแยกเพศอยู่ต่างต้น มีใบประดับที่ไม่มีก้าน หรือก้านดอกสั้นมาก กลีบเลี้ยงจำนวน 4-6 กลีบ ปลายแยกเป็นแฉก กลีบเรียงชิดกัน กลีบดอกขนาดเล็กมาก จานฐานดอกเพศผู้ลักษณะคล้ายนม หรือติดอยู่กับหลอดกลีบเลี้ยง ส่วนจานฐานดอกเพศเมียมีส่วนที่เป็นรูปกรวยบริเวณกลางซึ่งอยู่ติดกับรังไข่ เกสรเพศผู้จำนวน 5 อัน ก้านเชื่อมติดกันบริเวณโคนแยกกันบริเวณปลาย รังไข่มี 2-3 ช่อง ในแต่ละช่องมี 2 ออวูล ก้านชูเกสรเพศเมียเป็นง่าม 2 ง่าม ผลเมล็ดเดี่ยวแข็งขนาดเล็ก

รูปวิธานจำแนกชนิด

1. ดอกขนาดเล็กขนาดเส้นผ่าศูนย์กลางไม่เกิน 6 มิลลิเมตร **1.B. ovata**

1. ดอกขนาดใหญ่ขนาดเส้นผ่าศูนย์กลางตั้งแต่ 10 มิลลิเมตรขึ้นไป **2.B. stipularis**

1. *Bridelia ovata* Decne in Nouv. Ann. Mus. Paris 3: 484. 1835; Hooker in Fl. Br. Ind. 5: 274. 1890; Airy Shaw, Kew Bull. 26.2: 229. 1972.-*B. kurzii* William in Bull. Herb. Boiss. 2.5: 31. 1905.

รูปวิธานแยกพันธุ์

1. ใบรูปรีหรือรูปไข่หัวกลับ และมีเส้นใบจำนวน 8-15 เส้น.....**var. ovata**
1. ใบรูปรีแคบๆหรือรูปขอบขนานและมีเส้นใบ 6-10 เส้น.....**var. curtisii**

var. *ovata* Decne.

ไม้พุ่ม ตามกิ่งก้านผิวเรียบ ใบเดี่ยวเรียงแบบสลับ ขนาดใบยาว 3-5 เซนติเมตร กว้าง 2-2.5 เซนติเมตร รูปขอบขนานหรือรูปรีแกมขอบขนาน ปลายใบลักษณะเป็นติ่งหรือมน ฐานใบป้าน เส้นใบจำนวน 10-20 เส้น ดอกขนาดเล็กออกตามซอกใบเป็นกระจุกหนาแน่น ดอกเพศผู้มีก้านดอกสั้น ดอกเพศเมียไม่มีก้านดอก จานฐานดอกรูปถ้วย ผลชนิดเมล็ดเดี่ยวแข็ง ทรงกลม กลีบเลี้ยงติดทน (ภาพที่ 71,72)

ประเทศไทย: กาญจนบุรี ราชบุรี ประจวบคีรีขันธ์ จันทบุรี ตราด อุรุษยา ปราจีนบุรี นครสวรรค์ ตาก อุตรธานี อุบลราชธานี

การกระจายพันธุ์: พม่า กัมพูชา ลาว เวียดนาม มาเลเซีย ตอนเหนือของออสเตรเลีย

นิเวศวิทยา: มักขึ้นในป่าผลัดใบ และบริเวณที่อกเขาหินปูน ที่มีความสูงจากระดับน้ำทะเลไม่เกิน 300 เมตร

ชื่อพื้นเมือง: มะกา กอง ก้องแกบ ขี้เหล้ามาดกา ซ้ำซา มัดกา มาดกา ส่าเหล้า สีวลา

ตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา: BCU: V. Sudthsathien 174, K. Boonyakait 4, Thapana et al 50 BKF: H. Koyama et al 39861, T. Shimizu et al 28410

var. *curtisii* (Hook.f.) Airy Shaw, Kew Bull. 26.2: 229. 1972.-*Bridelia curtisii* Hook. f., Fl. Br. Ind.: 273. 1887.-*B. pedicellata* Ridley in J. Roy As. Soc. 59: 167. 1911.

ไม้พุ่ม ขนาดไม่เกิน 3 เมตร ตามกิ่งก้านผิวเรียบ ใบเดี่ยวเรียงแบบสลับ ขนาดใบยาว 2-4 เซนติเมตร กว้าง 1-2 เซนติเมตร ใบรูปรีแคบๆหรือเกือบเป็นรูปขอบขนาน เส้นใบจำนวน 6-10 เส้นเท่านั้น ดอกขนาดเล็กออกตามซอกใบเป็นกระจุกหนาแน่น ดอกเพศผู้มีก้านดอกสั้น ดอกเพศเมียไม่มีก้านดอก จานฐานดอกรูปถ้วย ผลชนิดเมล็ดเดี่ยวแข็ง ทรงกลมกลีบเลี้ยงติดทน (ภาพที่ 73)

ประเทศไทย: กาญจนบุรี ราชบุรี อุทัยฯ อ่างทอง กรุงเทพฯ ชัยนาท
 ประจวบคีรีขันธ์ เชียงราย เชียงใหม่ แม่ฮ่องสอน ตาก สุราษฎร์ธานี พังงา สงขลา
การกระจายพันธุ์: พม่า ลาว กัมพูชา เวียดนาม มาเลเซีย
นิเวศวิทยา: พบบริเวณริมน้ำ ที่มีความสูงจากระดับน้ำทะเลไม่เกิน 500 เมตร
ตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา: BCU: V. Sudthsathien 173

2. *Bridelia stipularis* (L.) Bl., Bijdr.: 597. 1825; Hook. f., Fl. Br. Ind. 5: 270. 1887; Craib., Fl. Siam En.: 457. 1911; Ridl., Fl. Mal. Pen. 3: 183. 1924; Gagnep in Fl. Gen. I.-C. 5: 492. 1926; Backer & Bakh., Fl. Java 1: 475. 1963; Airy Shaw, Kew Bull. 26.2: 230. 1972.-*Clutia stipularis* L., Mant.: 127. 1767.

ไม้พุ่มหรือเลื้อยขนาดใหญ่ กิ่งก้านเหยียดตรง มีขนสั้นนุ่มสีเหลืองอมน้ำตาลปกคลุมทั่วไป ใบเดี่ยวขนาดยาว 5-20 เซนติเมตร กว้าง 1.5-1.5 เซนติเมตร ใบรูปไข่ ขอบใบเรียบ ปลายใบเรียวแหลมฐานใบสอบ ใบแก่อาจมีหรือไม่มีขนปกคลุม เส้นใบย่อยจำนวน 9-15 คู่ ก้านใบยาว 1-1.2 เซนติเมตร ลักษณะอวบน้ำมีขนสั้นนุ่มปกคลุม ใบประดับรูปใบหอกแกมไข่ขนาดยาว 2-3 เซนติเมตร กว้าง 1.5-1.8 เซนติเมตร ช่อดอกแบบช่อเชิงลดขนาดยาวมากออกบริเวณซอกใบ กลีบเลี้ยงรูปหอกปลายแหลมขนาด 3-5 มิลลิเมตร ดอกเพศผู้ฐานดอกลักษณะคล้ายนม ดอกเพศเมียฐานดอกรูปคนโท ก้านเกสรเพศเมียยาว ผลขนาด 0.7-2 เซนติเมตร ผิวเรียบสีแดงคล้ำหรือดำ (ภาพที่ 70)

ประเทศไทย: กระจายทั่วทุกภาคของประเทศไทย
การกระจายพันธุ์: อินเดีย ศรีลังกา เนปาล จีน เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ฟิลิปปินส์ อินโดนีเซีย
นิเวศวิทยา: พบบริเวณซอกเขาที่ชุ่มชื้น ที่มีความสูงจากระดับน้ำทะเลไม่เกิน 500 เมตร
ชื่อพื้นเมือง: มะกาเครือ
ประโยชน์: เปลือกมีพิษ ผลรับประทานได้ และใช้เป็นยาแก้ไข้ แก้ไอ แก้หืด ใบแก้โรคผิวหนัง
ตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา: BCU: V. Sudthsathien 172, P. Leethavorn 7, Boonnag 578, Kasem 826 BKF: C. Phengkhilai 3965

3.Cleidion

Blume., Bijdr. Fl. Ned. Ind.: 612. 1826.

ไม้ต้น ใบออกแบบสลับ เส้นใบแบบขนนก ดอกขนาดเล็ก แบบแยกเพศตั้งอยู่ต่างต้น และอยู่ร่วมต้น ดอกเพศผู้อยู่บนช่อแบบกระจุกขนาดยาวที่ออกตามซอกกิ่ง กลีบเลี้ยงผิวเรียบ แยกออกเป็น 3-4 ส่วน เกสรเพศผู้จำนวน 20 อัน ลักษณะกลมติดอยู่บนฐานรองดอก ก้านชูเกสรเพศผู้เป็นอิสระ อับเรณูติดอยู่ด้านหลัง เกสรเพศเมียเป็นหมัน ดอกเพศเมียจำนวน 1-2 ดอก ติดอยู่บนก้านบริเวณซอกใบ กลีบเลี้ยงจำนวน 3-5 กลีบ เรียงซ้อนทับกัน รังไข่มี 2-3 ช่องในแต่ละช่องมี 1 ออวูล ก้านชูเกสรเพศเมียติดกันในส่วนโคนแล้วแยกออกเป็น 2-3 ส่วน ผลชนิดแห้งแตกตามยาว เมล็ดรูปรางเกือบกลม

Cleidion speciflorum (Burm.f.) Merr., Interpr. Rumph. Herb. Amboin.: 322. 1917; Shaw H.K.A., Kew Bull. 26.2: 234. 1972.-*Acalypha speciflora* Burm.f., Fl. Ind.: 203. 1768.-*Cleidion javanicum* Bl., Bildr.: 613. 1866.-*Lasiostylis salicifolia* Prel., Bot. Bemerk.: 149. 1849.-*Rattlera urandra* Dalz. In Hook. Journ. Bot. & Kew Gar. Misc. 3: 229. 1851.-*Tetraglossa indica* Bedd. In Madr. Joutn. Sci. ser.2.22: 70. 1861.-*Macaranga tamiana* K. Schum in Notizbl. Bot. Gart. Berlin 1: 52. 1895.

ไม้ต้นขนาดกลางสูง 10-20 เมตร ใบเดี่ยวเรียงตัวแบบสลับ รูปรี รูปขอบขนาน หรือรูปรีแกมรูปหอก ขนาดยาว 10-22 เซนติเมตร กว้าง 3.5-8 เซนติเมตร ขอบใบหยัก ดอกแยกเพศอยู่ต่างต้น ดอกเพศผู้ออกเป็นช่อยาวตามซอกใบยาว 8-21 เซนติเมตร กลีบเลี้ยงจำนวน 3 กลีบ เกสรเพศผู้จำนวนมาก ดอกเพศเมียออกเดี่ยวๆตามซอกใบ กลีบเลี้ยงจำนวน 5 กลีบ เกสรเพศเมียแยกเป็น 2-3 แฉก ผลค่อนข้างกลม เส้นผ่าศูนย์กลาง 2-4 เซนติเมตร ลักษณะเป็นสองแฉก เมล็ดรูปกลมสีขาว จำนวน 2-3 เมล็ด (ภาพที่ 74)

ประเทศไทย: กาญจนบุรี เชียงใหม่ ลำปาง แม่ฮ่องสอน ลำปาง ประจวบคีรีขันธ์ สุราษฎร์ธานี ระนอง

การกระจายพันธุ์: อินเดีย จีนตอนใต้ กัมพูชา ลาว เวียดนาม พม่า มาเลเซีย หมู่เกาะโซโลมอน

นิเวศวิทยา: พบขึ้นอยู่ทั่วไปในป่าดิบหรือบริเวณริมน้ำ ที่มีความสูงจากระดับน้ำทะเล 400-800 เมตร

ชื่อพื้นเมือง: ดีหมี่ ถินหมี่ กาดาวกระจาย กาไล กำไล คัดไล มะดีหมี่ จ้ำมะไฟ เขยกะฐู

ตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา: BCU: V. Sudthsathien 175 BKF: J.F. Maxwell 96631

4.Croton

L., Gen. ed. 1: 288. 1737; Benth. in Gen. Pl. 3: 293. 1965; Hooker in Fl. Br. Ind. 5: 385. 1888; Airy Shaw in Kew Bull. 26: 241. 1972.

ไม้ต้น หรือไม้พุ่มมีส่วนน้อยที่เป็นไม้ล้มลุก ใบเรียงแบบสลับ หายากที่เรียงแบบตรงข้ามหรือเรียงรอบกิ่ง มีต่อม 2 ต่อมนที่โคนใบ ดอกเดี่ยวหรือดอกช่อ ออกที่บริเวณปลายกิ่ง มีใบประดับขนาดเล็ก ส่วนใหญ่เป็นดอกแยกเพศอยู่ร่วมต้น ส่วนน้อยที่เป็นดอกแยกเพศอยู่ต่างต้น ดอกเพศผู้ กลีบเลี้ยงจำนวนตั้งแต่ 4-6 กลีบ ช้อนทับกัน กลีบดอกรูปขอบขนานจำนวนเท่ากับกลีบเลี้ยง เกสรเพศผู้จำนวนมากติดอยู่บนฐานรองดอก ก้านชูเกสรเพศผู้เป็นอิสระ อับเรณูเชื่อมติดกัน เกสรเพศเมียเป็นหมัน ดอกเพศเมียกลีบเลี้ยงรูปไข่ กลีบดอกขนาดเล็กหรือไม่มี รังไข่จำนวน 2-4 ช่องในแต่ละช่องมี 1 ออวูล ก้านชูเกสรเพศเมียยาว มีส่วนปลายแยกเล็ก 2-4 แฉก ผลชนิดแห้งแตกตามยาว เมล็ดผิวเรียบ

Croton oblongifolius Roxb., Fl. Ind. 3: 685. 1832; Muell. Arg.: 573. 1866; Shaw H.K.A., Kew Bull. 26.2: 249. 1972.

ไม้ต้นผลัดใบสูง 4-10 เมตร ส่วนยอดอ่อน ใบอ่อน ช่อดอก และผลอ่อนมีเกล็ดสีเทาขนาดเล็กปกคลุม ใบเดี่ยวเรียงแบบสลับ รูปขอบขนานถึงรูปใบหอก ขนาดยาว 9-30 เซนติเมตร กว้าง 5-10 เซนติเมตร โคนใบมีต่อมเล็กๆจำนวน 1 คู่ ดอกออกเป็นช่อ แบบแยกเพศชนิดอยู่ต้นเดียวกัน หรืออยู่แยกต้น ดอกเพศผู้กลีบเลี้ยงจำนวน 5 กลีบ ยาว 2 มิลลิเมตร กลีบดอกจำนวน 5 กลีบ ขนาดเท่ากับกลีบเลี้ยงและเรียงสลับกับกลีบเลี้ยง มีขนแน่น เกสรเพศผู้จำนวน 12 อัน ผิวเรียบ ดอกเพศเมีย กลีบเลี้ยงและกลีบดอกขนาดเล็ก ผลชนิดแห้งแตกตามยาว รูปทรงกลมมี 3 แฉก ขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง 1 เซนติเมตร แตกตามยาวออกเป็น 3 ซีก (ภาพที่ 75,76)

ประเทศไทย: กาญจนบุรี สระบุรี ราชบุรี เชียงใหม่ กำแพงเพชร แม่ฮ่องสอน

การกระจายพันธุ์: อินเดีย พม่า

นิเวศวิทยา: พบขึ้นทั่วไปในป่าผลัดใบ หรือป่าไผ่ที่มีความสูงไม่มากนัก ดอกออกช่วงเดือนกุมภาพันธ์ถึงเดือนเมษายน

ชื่อพื้นเมือง: เปล้าหลวง เปล้าใหญ่

ตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา: BCU: V.Sudthsathien 176

5.Jathopha

Hooker in Fl. Br. Ind. 5: 382. 1888; Kurz, For. Fl. Bur. 2: 402. 1923; Airy Shaw in Kew Bull. 26: 283. 1972.

ไม้พุ่มหรือไม้ต้น ส่วนมากมีหนามอ่อนๆ ใบเรียงตัวแบบสลับ ขอบใบเรียบหรือปลายแยกเป็นแฉกแบบนิ้วมือ หูใบเป็นขน ดอกออกบริเวณปลายกิ่งแบบช่อกระจุก ดอกชนิดแยกเพศแต่อยู่บนต้นเดียวกัน บริเวณกลางของช่อดอกมักเป็นดอกเพศเมีย ดอกเพศผู้มีกลีบเลี้ยง 5 กลีบเรียงซ้อนทับกัน กลีบดอกจำนวน 5 กลีบบิดเวียนหรือเชื่อมติดกัน เกสรเพศผู้จำนวนมาก ก้านชูเกสรเพศผู้เชื่อมติดกัน อับเรณูตั้งตรง เกสรเพศเมียเป็นหมัน ส่วนดอกเพศเมียวงกลีบดอกเหมือนดอกเพศผู้ รังไข่ 2-4 ช่องในแต่ละช่องมี 1 ออวูล ก้านชูเกสรเพศเมียเชื่อมติดกันบริเวณโคน ผลชนิดแห้งแตกตามยาว รูปไข่หรือทรงขอบขนาน

Jathopha gossypifolia L., Sp. Pl.: 1006. 1753; Muell. Arg.: 1086. 1866; Pax in Engler. 4: 147. 1910; Shaw, Kew Bull. 26.2: 283. 1972.

ไม้พุ่มสูงไม่เกิน 3 เมตร ใบปลายแยกเป็นแฉกจำนวน 3-5 แฉก ใบสีม่วงอมแดงมีขนสั้นนุ่มปกคลุม ขนาดใบยาว 4-8 เซนติเมตร กว้าง 3-6 เซนติเมตร ขอบใบแบบฟันเลื่อยถี่ ก้านใบยาว 5-10 เซนติเมตร ดอกแยกเพศแต่อยู่บนต้นเดียวกัน ดอกเพศผู้ กลีบเลี้ยงรูปไข่ ปลายแหลม กลีบดอกสีม่วงหรือสีแดง เกสรเพศผู้จำนวน 10-12 อัน ชนิดเชื่อมติดกลุ่มเดียว เกสรเพศเมียก้านชูเชื่อมติดกันบริเวณโคน รังไข่ 2-4 ช่องในแต่ละช่องมี 1 ออวูล ผลชนิดแห้งแตกตามยาว รูปไข่มี 3 แฉก เมล็ดขนาดเล็กผิวเรียบแบน ขนาดยาว 7-10 มิลลิเมตร กว้าง 3-4 มิลลิเมตร (ภาพที่ 80)

ประเทศไทย: กาญจนบุรี ราชบุรี สระบุรี ปัตตานี

การกระจายพันธุ์: เป็นพืชพื้นเมืองของบราซิล กระจายทั่วไปในคาบสมุทรมาเลย์

นิเวศวิทยา: มักขึ้นได้ดีในที่รกร้าง ริมถนน หรือป่าโปร่งที่มีความสูงจากระดับ

น้ำทะเลไม่มากนัก ออกดอกตลอดปี

ชื่อพื้นเมือง: **สบู่แดง** สบู่เลือด ละหุ่งแดง สลอคแดง สีสลอค หงษ์เทศ

ตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา: BCU: V. Sudthsathien 178, C. Hamiton et al 392,

Ploenchit 435 BKF: T. Shimizu et al 28720

6. Phyllanthus

L. (Gen. ed. I. 283: 1737); Benth. et Hook. f. Gen. Pl. iii. 272: 1880.

ไม้ต้นขนาดเล็ก ไม้พุ่ม หรือ ไม้ล้มลุก ใบเดี่ยว เนื้อใบบาง เรียงแบบสลับ ขอบใบเรียบ ใบมีขนาดเล็กจนถึงขนาดใหญ่ ดอกออกเป็นช่อกระจุก ออกตามซอกใบ มีขนาดเล็ก ดอกแยกเพศอยู่ในต้นเดียวกัน กลีบเลี้ยงจำนวน 4-6 กลีบซ้อนเหลื่อมกัน เกสรเพศผู้จำนวน 3-6 อัน ก้านเกสรเพศผู้เป็นอิสระหรือเชื่อมติดกันเป็นหลอดในดอกเพศเมีย รังไข่มี 3-4 ช่อง แต่ละช่องมีออวุลจำนวน 2 ออวุล หลอดเกสรเพศเมียแยกเป็นอิสระหรือเชื่อมติดกัน ในส่วนปลายมักแยกเป็นสองแฉก ผลกลม ผิวเกลี้ยง หรือเป็นแฉก เมล็ดมีสามมุม ที่มีหน้าตัดเป็นสามเหลี่ยม

Phyllanthus emblica L., Sp. Pl. 982: 1753; Muell. Arg. 352: 1866; Hook. f. Fl. Br. Ind. ii. 289: 1887; Beille, Lecomte. 580: 1927; Airy Shaw, Kew Bull. 2: 319. 1972.

ไม้ต้นผลัดใบ ขนาดกลาง สูง 8-13 เมตร เปลือกต้นสีเขียวอมเทา ใบเดี่ยวออกแบบเรียงตรงกันข้าม รูปขอบขนาน กว้าง 0.25-0.5 เซนติเมตร ยาว 0.8-1.3 เซนติเมตร ก้านใบสั้น ปลายมน ดอกเป็นช่อแบบช่อกระจุก ออกบริเวณซอกใบ ดอกสีขาวขนาดเล็ก ดอกแยกเพศแต่อยู่บนต้นเดียวกัน กลีบเลี้ยงจำนวน 6 กลีบ ส่วนกลีบดอกไม่มี ดอกเพศผู้มีเกสรเพศผู้จำนวน 3 อัน ฐานรองดอกมีต่อมจำนวน 6 ต่อม ดอกเพศเมียมีฐานรองดอกรูปถ้วย บริเวณขอบถ้วยหยัก รังไข่มีสามช่อง เกสรเพศเมียบริเวณปลายหลอดแยกออกเป็นสองแฉกมีขนาดไม่เท่ากัน ผลทรงกลมมีเนื้อหนา เส้นผ่าศูนย์กลาง 1.2-2 เซนติเมตร ผลอ่อนสีเขียว ผลแก่สีเขียวอมเหลือง เนื้อผลมีรสฝาดเปรี้ยว เปลือกหุ้มเมล็ดแข็ง มีสันตามยาว 6 สัน เมล็ดจำนวน 6 เมล็ด (ภาพที่ 78)

ประเทศไทย:	กระจายพันธุ์ทั่วประเทศ
การกระจายพันธุ์:	พม่า ลาว กัมพูชา
นิเวศวิทยา:	มักพบบริเวณป่าเบญจพรรณแล้ง หรือบริเวณริมถนน ดอกออกช่วงเดือนมกราคมถึงกุมภาพันธ์
ชื่อพื้นเมือง:	มะขามป้อม กันโตด กำทวด มิ่งคู่ สันยาซ่า
ประโยชน์:	ผลรับประทานได้ รากใช้เป็นยาลดไข้ เปลือกเป็นยาฝาดสมาน
ตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา:	BCU: V. Sudthsathien 179, S. Homchum 152, P. Trisarasi 63 BKF: Damrongsak 3529, T. Nimanong et al 715

7.Sauropus

Hooker in Fl. Br. Ind. 5: 332. 1888; Kurz, For. Fl. Bur. 1: 349. 1923; Airy Shaw in Kew Bull. 26.2: 334. 1972.

ไม้พุ่ม ใบเดี่ยวเรียงตัวแบบสลับ เนื้อใบบาง ขอบใบเรียบ หูใบขนาดเล็ก ดอกเดี่ยวหรือออกเป็นช่อบริเวณซอกใบ ดอกย่อยขนาดเล็ก ดอกแยกเพศอยู่ร่วมต้น ดอกเพศผู้กลีบเลี้ยงเชื่อมติดกันบริเวณโคน บริเวณปลายแยกเป็น 6 แฉก เกสรเพศผู้จำนวน 3 อัน ดอกเพศเมียกลีบเลี้ยงเชื่อมติดบริเวณโคน บริเวณปลายแยกออกเป็น 6 แฉก ติดทนจนถึงระยะเป็นผล รังไข่ทรงกลมหรือรูปไข่ มี 3 ช่องแต่ละช่องมี 2 ออวูล ก้านเกสรเพศเมียมีสามอัน หรือไม่มีก้าน ผลทรงกลมผนังชั้นนอกแข็งหรือมีเนื้อ

Sauropus quadrangularis (Willd.) Muell. Arg. in DC., Prodr. 15: 2. 1866; Airy Shaw in Kew Bull. 26.2: 337. 1972.-*Phyllanthus quadrangularis* Willd., Sp. Pl. 4: 585. 1805.-*P. rhamnoides* Roxb., Fl. Ind. 3: 663. 1832.

var. puberulus Kurz., For. Fl. Br. Bur. 2: 350. 1877.-*Sauropus pubescens* Hook. f., Gen. Pl. 3: 335. 1887; Airy Shaw, Kew Bull. 26.2: 336. 1972.

ไม้พุ่มสูง 1 เมตร ใบรูปรีแกมรูปขอบขนาน หรือรูปรีแกมรูปไข่หัวกลับ ขนาดยาว 2-2.5 เซนติเมตร กว้าง 1-2 เซนติเมตร ปลายใบมนหรือติ่งแหลม โคนใบมน ขอบใบเรียบ ผิวใบมีขนสั้นปกคลุมทั้งสองด้านประปราย เส้นใบจำนวน 4-6 เส้น แขนงช่อใบสั้น ดอกเดี่ยวชนิดแยกเพศอยู่ร่วมต้น ออกบริเวณซอกใบ ลักษณะห้อยลง ใบประดับรูปแถบหรือใบหอกขนาดยาว 1.5 เซนติเมตร กว้าง 0.5 เซนติเมตร ดอกเพศผู้ กลีบเลี้ยงเชื่อมรูปกรวยขนาดยาว 0.5-1 มิลลิเมตร ผิวกลีบมีขนปกคลุมทั้งสองด้าน ไม่มีกลีบดอก เกสรเพศผู้จำนวน 3 อัน ก้านเชื่อมติดกันบริเวณโคน ปลายแยก อับเรณูแตกตามยาวตามยาว ดอกเพศเมีย กลีบเลี้ยงเชื่อมติดกันบริเวณโคน ปลายแยก 6 แฉก รูปไข่หัวกลับปลายตัดขนาด 2 มิลลิเมตร ผิวด้านในเรียบ ผิวด้านนอกมีขนยาว ไม่มีกลีบดอก รังไข่เหนือวงกลีบรูปลูกข้าง มี 3 คาร์เพล 3 ช่องแต่ละช่องมี 2 ออวูล เกสรเพศเมียมีก้านจำนวน 3 อันขนาดสั้นมาก ปลายแยก 2 แฉก ผลทรงกลมขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง 4-4.5 มิลลิเมตร มีส่วนของกลีบเลี้ยงติดอยู่ (ภาพที่ 77)

ประเทศไทย: กาญจนบุรี ราชบุรี ประจวบคีรีขันธ์ ชุมพร นครราชสีมา อุบลราชธานี อุตรธานี ขอนแก่น หนองคาย ปราจีนบุรี ชลบุรี จันทบุรี สุราษฎร์ธานี

การกระจายพันธุ์: พม่า อินเดีย จีน กัมพูชา เวียดนาม ลาว มาเลเซีย อินโดนีเซีย
 ภูมิภาค: ขึ้นในป่าผลัดใบและป่าดิบแล้ง ที่มีความสูงจากระดับน้ำทะเลไม่เกิน 300 เมตร
 ตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา: BCU: V. Sudthsathien 180 BKF: J.F. Maxwell 88:418

FABACEAE

ไม้ต้น ไม้พุ่ม และไม้ล้มลุก ตามลำต้นและใบมักมีขน ใบส่วนใหญ่เป็นใบประกอบแบบขนนก ส่วนน้อยที่เป็นใบเดี่ยว หรือใบประกอบแบบนิ้วมือ บางชนิดใบเปลี่ยนไปเป็นมือเกาะ มีหูใบ โคนก้านใบพองเล็กน้อย ดอกมีทั้งดอกเดี่ยว และดอกช่อ ออกบริเวณซอกใบ มีใบประดับรองรับ ดอกสมบูรณ์เพศ กลีบเลี้ยงมี 5 กลีบเชื่อมติดกันเป็นรูประฆัง กลีบดอกมี 5 กลีบ ขนาดไม่เท่ากัน กลีบนอกสุดอยู่บนสุด และมีขนาดใหญ่ที่สุด (standard) ส่วนอีก 2 กลีบด้านข้างขนาดเล็กกว่า รูปร่างคล้ายปีกนก(wings) โคนกลีบเรียวยาวเป็นก้านสั้นๆ ส่วนอีกสองกลีบที่อยู่ล่างสุด อยู่ในสุด และขนาดเล็กที่สุด มีก้านและเชื่อมติดกันรูปร่างคล้ายท้องเรือ(keel)ห่อเกสรเพศผู้ไว้ เกสรเพศผู้มี 10 อันแยกเป็นสองกลุ่ม กลุ่มแรกมีเกสรเพศผู้จำนวน 9 อันมีโคนก้านเกสรเชื่อมกัน อีกกลุ่มหนึ่งมีอันเดียว หรือทั้งหมดติดในกลุ่มเดียวกัน โคนก้านเกสรเพศผู้หุ้มเกสรเพศเมียไว้ ดอกที่มีเกสรเพศผู้แยกเป็นอิสระพบน้อย เกสรเพศเมียมีรังไข่รูปร่างยาว ผลอาจมีหรือไม่มีก้าน บางชนิดผลขึ้นอยู่ใต้ดิน เมล็ดขนาดใหญ่

รูปวิธานจำแนกสกุล

1. ใบประกอบแบบขนนกปลายคู่.....5.Sesbania
1. ใบประกอบแบบขนนกปลายคี่
 2. ทุกส่วนมีขนรูปตัว T ปกคลุมตามส่วนต่างๆ.....3.Indigofera
 2. ไม่มีขนรูปตัว T ปกคลุมตามส่วนต่างๆ
 3. ใบย่อยติดตรงกันข้าม ฝักแตกตามยาวตามยาว
 4. กลีบดอกมีขนาดแตกต่างกันอย่างเห็นได้ชัดเจน....2.Erythrina
 4. กลีบดอกมีขนาดเกือบเท่ากันทุกกลีบ.....1.Butea
 3. ใบย่อยติดสลับเยื้องกัน ฝักไม่แตกตามยาว.....4.Pterocarpus

1. *Butea*

Roxb. ex Willd., Sp. Pl. 3: 917. 1802, nom cons.; Blatter, J. Indian Bot. Soc. 8: 133. 1929; Lackey in Polhill & Kaven, Adv. Leg. Syst. 312. 1981; Dassanayake in Fl. of Ceylon 7: 265. 1991.-*Plaso* Adans., Fam. Pl. 2: 325. 1763.

ไม้ต้นหรือไม้เถาเลื้อยขนาดใหญ่ เมื่ออายุยังน้อย กิ่งก้านมักมีขนปกคลุม ใบมีสามใบย่อย มีหูใบ ใบย่อยรูปไข่หัวกลับหรือทรงกลม ช่อดอกแบบกระจุก กระจะ หรือแบบช่อแยกแขนง ออกตามซอกใบหรือตามปลายกิ่ง ดอกจำนวนมาก ดอกขนาดใหญ่สีสด ใบประดับรูปหอกหลุดร่วงง่าย กลีบเลี้ยงแบนรูปประฆังมี 5 แฉก เชื่อมติดกัน แฉกที่อยู่ด้านบนปลายแยกตื้นๆ กลีบดอกอยู่ด้านในสีแดง บางครั้งมีแถบสีส้ม หรือแถบสีเทา กลีบกลางโค้งลงรูปไข่หรือรูปหอก กลีบคู่ล่างรูปเคียว อยู่ชิดกับกลีบคู่ล่างรูปพระจันทร์เสี้ยว ก้านชูเกสรเพศผู้เชื่อมติดสองกลุ่ม รังไข่ไม่มีก้านชู ก้านชูเกสรเพศเมีย ลักษณะเป็นข้องอนขนาดยาว เกสรเพศเมียเป็นกระจุก ผลแตกตามยาวบางส่วน หรือไม่แตกตามยาวมีขนสั้นหนานุ่ม ผลรูปขอบขนาน ปลายเบี้ยว มีเมล็ดเดี่ยว เมล็ดทรงไข่หัวกลับและแบน

Butea monosperma (Lam.) Taub. in Pflanzenfam. 3(3): 365. 1894; Alston in Trimen, Handb. Fl. Ceylon 6: 80. 1931; Backer & Bakh.f., Fl. Java 1: 628. 1963; Verdcourt, Man. New Guinea Leg. 461. 1979; Dassanayake in Fl. of Ceylon 7: 266. 1991.-*Erythrina monosperma* Lam., Enc. 1: 391. 1783.-*Butea frondosa* Koen. ex Roxb., Asiat. Res. 3: 469. 1792.

ไม้ต้น กิ่งก้านเป็นรูปทรงกระบอก หูใบรูปหอกหลุดร่วงง่าย หูใบย่อยลักษณะเป็นขนแข็ง ขนาดยาว 2 มิลลิเมตร ใบเบี้ยว ปลายใบแหลม ฐานใบรูปลิ้ม ในแต่ละใบมีเส้นใบ 6-8 คู่ ซึ่งขนออกทางด้านหลัง ช่อดอกแบบกระจุก กระจะ หรือช่อแบบแยกแขนง ในแต่ละช่อมี 2-4 ดอก ดอกขนาดยาว 4-5 เซนติเมตร ก้านดอกยาว 2-3 เซนติเมตร กลีบเลี้ยงลักษณะคล้ายหลอดยาว 1 เซนติเมตรรูปคนโท มีขนอ่อนนุ่มปกคลุม กลีบดอกมีขนอ่อนนุ่มปกคลุม สีส้มสด กลีบกลางรูปไข่ยาว 5 เซนติเมตร ส่วนฐานของกลีบดอกเป็นรูปติ่ง กลีบดอกคู่ล่างรูปเคียว เกสรเพศผู้ก้านชูเชื่อมติดสองกลุ่ม เกสรเพศเมียก้านชูติดอยู่บริเวณกลีบดอกคู่ล่าง รังไข่มีขน ผลรูปทรงกลมเบี้ยวๆ มีก้าน ผลยาว 13-16 เซนติเมตร กว้าง 4-6 เซนติเมตร ผลสีน้ำตาลอ่อน เมล็ดแบนๆกลม ขนาดยาว 3 เซนติเมตร กว้าง 2.5 เซนติเมตร (ภาพที่ 81)

ประเทศไทย: พบในทุกภาคของประเทศไทย

การกระจายพันธุ์: อินเดีย ศรีลังกาและแถบอินโดจีน

นิเวศวิทยา:	พบในที่โล่งและแห้งแล้ง	ดอกออกช่วงเดือนเมษายนถึงเดือนสิงหาคม
ชื่อพื้นเมือง:	ทองกวาว	ทองธรรมชาติ ทองพรมชาติ กวาว ก้าว จอมทอง จานทองคัน
ชื่อสามัญ:	Flame of the Forest, Bastard Teak, Bengel Kino tree Kino tree.	
ประโยชน์:	ดอกนำมาย้อมผ้าได้ให้สีเหลือง	
ตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา:	BCU: V.Sudthsathien 181, C.Promsakha 108, Bunchoo 727 BKF: T.Santisuk 751, J.F.Maxwell 88-188	

2.Erythrina

L. Gen. ed. 1: 216. 1787; Benth. et Hook. f., Gen Pl. 1: 531. 1862.

ไม้ต้นผลัดใบ ตามลำต้นและกิ่งก้านมีหนามแหลม ใบประกอบแบบนิ้วมือจำนวน 3 ใบ ใบที่อยู่ตรงกลางจะมีขนาดใหญ่ที่สุด ดอกช่อแบบกระจ�ะ กลีบเลี้ยงเบี้ยวหรือรูปประฆัง ปลายแยกออกเป็น 2 ส่วน กลีบดอกขนาดไม่เท่ากัน กลีบกลางจะมีขนาดยาวที่สุด เกสรเพศผู้แยกเป็นอิสระ หรือเชื่อมติดกันถึงหนึ่งของก้านเกสรเพศผู้ รังไข่ติดอยู่เหนือวงกลีบดอก มีก้านชูรังไข่ มีอวุลจำนวนมาก หลอดเกสรเพศเมียโค้ง ฝักรูปแถบ เมล็ดคูน แข็ง สีน้ำตาลหรือสีดำ

รูปวิธานจำแนกชนิด

1. แผ่นใบรูปไข่..... **1.E. fusca**
 1. แผ่นใบรูปคล้ายสี่เหลี่ยมข้าวหลามตัดที่มีด้านกว้างของใบยาวกว่าด้านยาว.....**2.E. subumbrans**

1.Erythrina fusca Lour., Fl. Cochinch.: 427. 1790; Alston in Trimen, Handb. Fl. Ceylon 6: 79. 1931.-*E. glauca* Willd., Ges. Naturf. Freunde Berlin, Neve Schriften 3: 428. 1801.-*E. ovalifolia* Roxb., Hort. Beng 53. 1814; Roxb., Fl. Ind. 3: 254. 1832; Baker in Hook. f., Fl. Br. Ind. 2: 189. 1876; Triman, Handb. Fl. Ceylon 2: 64. 1894; Ridl., Fl. Mal. Pen. 1: 579. 1922.

ไม้ต้นสูง 15-20 เมตร กิ่งก้านมีหนาม ก้านใบยาว 15-19 เซนติเมตร ผิวเรียบ ใบย่อยจำนวน 3 ใบ รูปรีหรือรูปไข่ขนาดยาว 15-17 เซนติเมตร กว้าง 7-10 เซนติเมตร ด้านบนของแผ่นใบผิวเรียบ ด้านล่างของแผ่นใบมีขนสั้นๆปกคลุม ปลายใบมนกลมเช่นเดียวกับฐานใบ เส้นใบย่อยจำนวน 7-9 เส้น ไม้

พบหูใบ **ช่อดอก**แบบกระจจะตั้งตรงออกตรงข้ามกับใบหรือออกบริเวณปลายกิ่ง มีขนสีสนิมปกคลุม เมื่ออ่อน ต่อมาจะผิวเรียบ ใบประดับและใบประดับย่อยรูปไข่ ดอกจำนวน 8-10 ดอกในแต่ละช่อ ก้านดอกย่อยยาว 5-20 มิลลิเมตร **กลีบเลี้ยง**รูปประฆังที่ไม่สมมาตรขนาด 14-17 มิลลิเมตร มีขนสีสนิมปกคลุม **กลีบดอก**สีส้มหรือสีแดงเข้ม กลีบกลางทรงกลมหรือสี่เหลี่ยมข้าวหลามตัดขนาด 4-6 เซนติเมตร ผิวเรียบ กลีบคู่ข้างรูปไข่เบี้ยวหัวกลับขนาดยาว 25-27 มิลลิเมตร กว้าง 15-19 มิลลิเมตร กลีบคู่ล่างรูปไข่แกมรูปเคียวขนาดยาว 30 มิลลิเมตร กว้าง 15 มิลลิเมตร **เกสรเพศผู้**มี 10 อันแยกเป็นสองกลุ่ม **เกสรเพศเมีย** รังไข่มีก้าน ผลรูปแถบ แข็ง ลักษณะคอดเล็กน้อย ขนาดยาว 30 เซนติเมตร กว้าง 1.5-1.7 เซนติเมตร บางครั้งอาจพบจะงอยยาว 2 เซนติเมตร เมื่ออ่อนจะมีขนสีสนิมปกคลุม เมื่อแก่จะผิวเรียบ เมล็ดจำนวน 5-10 เมล็ด รูปขอบขนานแกมรี สีดำหรือสีน้ำตาลดำ (ภาพที่ 80)

ประเทศไทย: ขึ้นกระจายทั่วทุกภาคของประเทศไทย

การกระจายพันธุ์: อินเดีย อเมริกากลาง พื้นที่เขตร้อนของแอฟริกาใต้ มาเลเซีย อินโดนีเซีย ฟิลิปปินส์

นิเวศวิทยา: พบริมแม่น้ำ ดอกออกช่วงเดือนมกราคมถึงเดือนเมษายน

ชื่อพื้นเมือง: **ทองหลางน้ำ** ทองโหลง

ประโยชน์: ใบใช้เป็นผัก

ตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา: BCU: V.Sudthsathien 182, T.Chitmaitree 17 BKF:

C.Niyomdham 1986

2. *Erythrina subumbrans* Merr., Phil. Journ. Sci. 5: 113. 1910; Back et Bakh. f., Fl. Java 1: 628. 1963.-*Hypaphorus subumbrans* Hassk., Bogor. Des.: 198. 1858.-*Erythrina lithosperma* Miq. Fl. Ind. Bat. 1.1: 209. 1855; Ridl., Fl. Mal. Pen. 1: 579. 1922; Craib, Fl. Siam En. 1.3: 440. 1928.

ไม้ต้นผลัดใบขนาดกลางสูง 15-25 เมตร ตามลำต้นและกิ่งอ่อนมีหนามแหลมแข็งปกคลุมทั่วไป ใบจะหลุดร่วงในช่วงเวลาที่ออกดอก **ใบประกอบ**แบบนิ้วมือชั้นเดียวจำนวน 3 ใบ ใบย่อยรูปไข่ป้อมหรือกลมมน ขนาดยาว 8-14 เซนติเมตร บริเวณโคนของแขนงช่อใบมีต่อมติดตรงข้ามกัน 1 คู่ ก้านช่อใบยาว 8-10 เซนติเมตร โคนใบอวบววม **ดอก**ช่อบนกระจจะโดยที่ดอกล่างจะบานก่อนดอกบน **กลีบเลี้ยง**รูปประฆัง **กลีบดอก**สีส้มหรือสีแดงสด กลีบบนสุด standard จะมีขนาดยาวที่สุดยาว 3-5 เซนติเมตร ส่วนกลีบ wing และกลีบ keel มีขนาดไล่เลี่ยกันคือยาว 1.5-2 เซนติเมตร **เกสรเพศผู้**จำนวน 10 อันบริเวณโคนก้านจะเชื่อมติดกันเป็นแผ่นเดียวกัน ส่วนปลายจะแยกเป็นอิสระ อับเรณูผิวเรียบ **เกสรเพศเมีย** รังไข่มีขนยาวปกคลุมหนาแน่น ผลเป็นฝักเมื่อแก่จะแตกตามยาว ลักษณะแบนๆ โคนกลีบสีดำ ฝักจะบวมพองออกเห็นตำแหน่งเมล็ดได้ชัดเจน เมล็ดรูปรี สีดำ (ภาพที่ 82)

ประเทศไทย: ขึ้นกระจายทั่วทุกภาคของประเทศไทย
การกระจายพันธุ์: อินเดีย ลาว เวียดนาม พม่า กัมพูชา มาเลเซีย
นิเวศวิทยา: พบได้ทั่วไปในพื้นที่ศึกษา ที่ความสูงจากระดับน้ำทะเล 100-400 เมตร ดอกออกช่วงเดือนกุมภาพันธ์ถึงเดือนเมษายน
ชื่อพื้นเมือง: *ทองหลางป่า* ทองหลาง ทองมีชุด
ตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา: BCU: V.Sudthsathien 184, P.Trisarasri 163 BKF: J.F. Maxwell 88-141

3. Indigofera

L., Sp. Pl.: 751. 1753; Rudd., Fl. Ceylon 7: 116. 1991.

ไม้พุ่มหรือไม้ล้มลุก มีขนลักษณะพิเศษปกคลุมตามลำต้น ใบประกอบแบบขนนกสองชั้น ปลายคี่ หรือแบบขนนกเรียงสลับ หรือใบเดี่ยว มีหูใบ มีหรือไม่มีหูใบย่อย ใบย่อยติดแบบตรงข้าม หรือบางครั้งอาจติดแบบสลับ ขอบใบเรียบ ช่อดอกแบบช่อกระจุกหรือช่อเชิงลดหรือดอกเดี่ยวออกบริเวณซอกใบหรือปลายกิ่ง ใบประดับขนาดเล็กหลุดร่วงง่าย ดอกย่อยขนาดเล็ก กลีบเลี้ยงรูประฆัง ส่วนปลายปลายแยกเป็นแฉกมนหรือแหลมขนาดไม่เท่ากัน กลีบดอกสีชมพูหรือสีแดงหรือสีม่วง เกสรเพศผู้ติดสองกลุ่ม (9:1) โดยที่เกสรอันที่อยู่อันเดียวจะแยกเป็นอิสระ อับเรณูติดด้านหลัง ลักษณะเหมือนกันทุกอัน เกสรเพศเมียลักษณะเป็นคู่หรือคล้ายแปรง ผลชนิดแห้งแก่แล้วแตกตามยาวรูปแถบหรือทรงกระบอกหรือลักษณะเป็นมุมสี่มุม คอด หรือโค้งคันศร หรือรูปเสี้ยวพระจันทร์ หรือทรงกลม เมล็ดตั้งแต่ 1 เมล็ดขึ้นไป ทรงกลมหรือทรงกระบอกหรือรูปสี่เหลี่ยม

Indigofera trita L. f., Suppl. Pl.: 395. 1781; Baker in Hook.f., Fl. Br. Ind. 2: 96. 1876; Trim. & Hook.f., Fl. Ceylon 2: 25. 1894; Back. & Bakh.f., Fl. Java 1: 590. 1963.-*Indigofera timmoriensis* DC., Prod. 2: 223. 1825.-*I. Lechenaultii* Dc., Prod. 2: 223. 1825.

ไม้พุ่มขนาดเล็กสูงไม่เกิน 50 เซนติเมตร ตามกิ่งก้านและลำต้นมีขนปลายแยกสองแฉก(รูปตัว T) ปกคลุมหนาแน่น ใบประกอบแบบนิ้วมือจำนวน 3-5 ใบย่อย ใบย่อยบริเวณปลายส่วนใหญ่จะจำนวน 5 ใบ ส่วนส่วนบริเวณโคนจะมีใบย่อยจำนวน 3 ใบ ก้านใบยาว 1-1.2 เซนติเมตร หูใบลักษณะเป็นขนแข็ง ใบย่อยออกแบบตรงข้าม แผ่นใบบางรูปไข่ ขนาดยาว 1-3 เซนติเมตร กว้าง 0.5-1.5 เซนติเมตร ใบที่ปลายจะมีขนาดใหญ่ที่สุด มีขนปลายแยกสองแฉกปกคลุมหนาแน่นทั้งสองด้านของ

ใบ แฉกช่อใบสั้นมาก ช่อดอกแบบกระจจะสั้น มีดอกย่อยจำนวน 6-12 ดอกต่อช่อ ดอกย่อยขนาดเล็ก ก้านดอกย่อยสั้นมาก ใบประดับรูปรีแกมขอบขนาน 0.5-0.8 มิลลิเมตร กลีบเลี้ยงขนาด 2.5-3 มิลลิเมตร ปลายแยกเป็นแฉกเล็ก กลีบดอกสีม่วง กลีบกลางรูปไข่ขนาด 3-4 มิลลิเมตร ภายนอกมีขนปกคลุม กลีบคู่ข้างขนาด 2 มิลลิเมตร กลีบคู่ล่างขนาด 2.5-4 มิลลิเมตร เกสรเพศผู้ขนาด 2.5-3 มิลลิเมตร เกสรเพศเมีย รังไข่รูปแถบ แบน ลักษณะเป็นมุมขนาด 1.8-2 มิลลิเมตร ผิวเรียบ ออวูลจำนวน 6-9 ออวูล ผลเป็นฝักแตกตามยาวตามยาวได้รูปแถบ แบนขนาดยาว 20-35 มิลลิเมตร กว้าง 1-2 มิลลิเมตร ส่วนโคนจะโค้ง ส่วนปลายแหลม มีขนปกคลุม เมล็ดจำนวน 5-6 เมล็ดขนาดเล็ก (ภาพที่ 86)

ประเทศไทย: กาญจนบุรี เพชรบุรี

การกระจายพันธุ์: พม่า

นิเวศวิทยา: มักขึ้นได้ดีในพื้นที่ชื้นแฉะ และบริเวณเทือกเขาหินปูน ที่มีความสูงจากระดับน้ำทะเลไม่มาก

ประโยชน์: ings used as a natural dye

ตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา: BCU: V.Sudthsathien 185 BKF: T.Smitinand & H.Sleumer 1116

4. Pterocarpus

Jacq., Select. 283. 1763; Dassanayake in Fl. Ceylon 7: 222. 1991.

ไม้ต้น หรือไม้พุ่มขนาดใหญ่ ใบประกอบตั้งแต่ 1-20 ใบ เรียงแบบสลับ มีหูใบขนาดเล็ก ใบย่อยติดแบบสลับ หรือเกือบตรงกันข้าม ช่อดอกแบบกระจจะ หรือแยกแขนงออกตามซอกใบ ซอกกิ่ง หรือปลายกิ่ง ใบประดับขนาดเล็ก ส่วนใหญ่หลุดร่วงง่าย กลีบเลี้ยงรูปลูกข้างหรือรูปประฆังมี 5 แฉก กลีบดอกสีเหลืองหรือสีส้ม บางครั้งอาจมีสีม่วง หรือสีชมพูแต่มีบริเวณกลีบกลาง เกสรเพศผู้จำนวน 10 อัน เชื่อมติดกลุ่มเดียว หรือเชื่อมติดสองกลุ่มแบบ 5:5 หรือ 9:1 รังไข่ไม่มีก้านชู มี 2-8 ออวูล ผลปีกเดียว ทรงกลม มีเมล็ดรูปไตหรือกลมจำนวน 1-4 เมล็ด

Pterocarpus macrocarpus Kurz., Journ. As. Soc. Beng. 2: 187. 1874; in Fl. Br. Ind. 2: 239. 1875; in Fl. of Burma 1: 349. 1877.

ไม้ต้นผลัดใบขนาดใหญ่ สูง 15-20 เมตร เปลือกต้นสีน้ำตาลอมเทา มีรอยแตกตามยาวหยาบๆ เรือนยอดรูปทรงกระบอก ปลายกิ่งส่วนใหญ่จะชี้ขึ้น ใบประกอบแบบขนนกชั้นเดียว ก้านใบยาว 10-20 เซนติเมตร มีใบย่อยจำนวน 6-9 ใบ ลักษณะแผ่นใบบาง รูปไข่แกมขอบขนานกว้าง 4-6 เซนติเมตร ยาว

7-11 เซนติเมตร ขอบใบเรียบ ฐานใบมนกลม และสอบเข้าในส่วนปลาย ผิวใบเรียบเกลี้ยงทั้งสองด้าน หรืออาจมีขนบริเวณเส้นกลางใบ ดอกออกเป็นช่อแบบกระจับบริเวณซอกใบใกล้ส่วนปลายกิ่ง กลีบเลี้ยงยาว 5-7 มิลลิเมตร มีขนสั้นนุ่มปกคลุมทั้งสองด้าน กลีบดอกขนาดยาว 16-22 มิลลิเมตร เกสรเพศผู้จำนวน 10 อัน เกสรเพศเมีย รังไข่ไม่มีก้านชู ผลเป็นฝัก ทรงกลมแบน ขนาดยาว 5-8 เซนติเมตร มีขนสั้นนุ่มปกคลุมทั่วไป (ภาพที่ 84)

ประเทศไทย: กาญจนบุรี ราชบุรี สระบุรี แม่ฮ่องสอน เชียงใหม่

การกระจายพันธุ์: อินเดีย พม่า

นิเวศวิทยา: พบขึ้นทั่วไป ที่ระดับความสูงจากน้ำทะเล 100-500 เมตร

ชื่อพื้นเมือง: *ประดู่ป่า* ประดู่ ประดู่เสน จิต้อก ฉะนอง คู่ คู่ป่า

ประโยชน์: เนื้อไม้ใช้ทำเครื่องเรือน เครื่องมือเครื่องใช้ แก่นและเปลือกให้สี
ย้อมสีแดงคล้ำ

ตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา: BCU: V.Sudthsathien 186, Herb trip 75 BKF:
C.Phengklai 3893

5. *Sesbania*

Scop., Introd.: 308. 1777. nom. cons.; Gillett, Kew Bull. 17: 19. 1963; Allen & Allen, Legum. 604. 1981; Dassanayake, Fl. of Ceylon 7: 136. 1991.-*Agati* Adans., Fam. Pl. 2: 326, 513. 1763.

ไม้ต้น ไม้พุ่ม หรือไม้ล้มลุก ตามลำต้น และกิ่งก้านไม่มีหนาม ใบประกอบแบบขนนกปลายคู่ ออกแบบสลับ ใบย่อยขนาดเล็กจำนวนมาก มีหูใบขนาดเล็กที่หลุดร่วงง่าย อาจมีหรือไม่มีหูใบย่อย ช่อดอกแบบกระจับ มีใบประดับที่หลุดร่วงง่าย ดอกขนาดเล็กถึงใหญ่ มีสีสวย กลีบเลี้ยงรูปประฆังหรือรูปปากเปิดคว่ำ กลีบดอกส่วนมากสีเหลืองและสีขาว บางครั้งอาจมีสีแดงหรือสีม่วงแต้ม สีแต้มส่วนใหญ่จะเกิดบริเวณโคนกลีบดอก ก้านชูอับเรณูเชื่อมติดสองกลุ่ม (9:1) อับเรณูชนิดติดด้านหลัง รังไข่มีหลายออวูล ไม่มีก้านชู เกสรเพศเมียขนาดเล็ก อัดตัวแน่นเป็นกระจุก ผลรูปแถบ หรือรูปทรงกระบอก แตกตามยาวได้ บางครั้งผลรูปสี่เหลี่ยมมีปีก มีผนังกั้นในแต่ละช่อง เมล็ดรูปไตหรือรูปขอบขนาน

Sesbania grandiflora (L.) Poir. In Lam., Enc. 7: 127. 1806; Baker in Hook. f., Fl. Br. Ind. 2: 115. 1876; Trimman, Handb. Fl. Ceylon 2: 35. 1894; Alston in Trimman, Handb. Fl. Ceylon 6: 76. 1931; Dassanayake, fl. of Ceylon 7: 135. 1991.-*Robina grandiflora* L., Sp. Pl.: 722. 1753.-*Aeschynomene grandiflora* (L.) L., Sp. Pl. ed.2 .1060. 1762.-*Coronillam grandiflora* (L.) Willd., Sp. Pl. 3: 1145.

1802.- *Agati grandiflora* (L.) Desv., J. Bot.2,1: 120. 1813; Wight & Arn., Prod.: 215. 1834.-*Agati grandiflora* var. *albiflora* Wight & Arn., Prod.: 215. 1834.-*Agati grandiflora* var. *coccinea* Wight & Arn., Prod.: 216. 1834.

ไม้ต้นขนาดกลางสูง 3-10 เมตร ลำต้นตั้งตรง เนื้อไม้อ่อนสีขาว กิ่งก้านเมื่ออ่อนจะมีขนปกคลุม เปลือกต้นสีเทาอ่อนแตกตามยาวออกเป็นช่องลึก ใบประกอบแบบขนนกชั้นเดียวชนิดปลายคู่ ใบย่อยจำนวน 30-50 ใบ เรียงเป็นคู่ตรงกันข้ามกัน ใบรูปยาวถึงขอบขนาน ใบย่อยยาว 5-15 เซนติเมตร กว้าง 2.5-5 เซนติเมตร ใบสีเขียวอ่อนไม่มีขน หูใบขนาด 1 มิลลิเมตรหลุดร่วงง่าย ดอกลักษณะเป็นดอกถั่ว ออกเป็นช่อแบบกระจุกที่ซอกใบ ในแต่ละช่อดอกมี 2-5 ดอก กลีบเลี้ยงรูปประฆัง กลีบดอกสีขาว หรือสีแดง ขนาดดอกยาว 6-10 เซนติเมตร หรือรูปถ้วยขนาด 2-3 เซนติเมตร เกสรเพศผู้ยาว 3.5-6 เซนติเมตร ลักษณะโค้งเล็กน้อย เกสรเพศเมียขนาดเล็ก อัดตัวแน่นเป็นกระจุก รังไข่มีหลายอวุล ไม่มีก้านชู ผลเป็นฝักกลมห้อยลง ยาว 20-60 เซนติเมตร กว้าง 1 เซนติเมตร เมื่อฝักแก่แล้วจะแตกตามยาว ออก เมล็ดจำนวน 15-50 เมล็ด สีน้ำตาลแดง ขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง 1 เซนติเมตร (ภาพที่ 85)

ประเทศไทย:	พบในทุกภาคของประเทศไทย
การกระจายพันธุ์:	เป็นพืชพื้นเมืองของอินโดนีเซีย
นิเวศวิทยา:	พบขึ้นได้ทั่วไปในพื้นที่ศึกษา ออกดอกตลอดปี
ชื่อพื้นเมือง:	แคบ้าน แค แคแดง
ชื่อสามัญ:	Vegetable Humming Bird, Sesban, Augusta, Cork wood tree
ประโยชน์:	ยอดอ่อนและดอกนำมารับประทานได้
ตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา:	BCU: V.Sudthsathien 187, U.Damsri 18, E.Asvenavda 6,

O. Sukhotrirut 5 BKF: G.Murata et al 18486, J.F.Maxwell 87-7

FLACOURTIACEAE

ไม้ต้น และ ไม้พุ่ม ใบเดี่ยว เรียงแบบสลับ เป็นพุ่มตรงข้ามกันหรือเรียงเป็นกระจุกรอบข้อ ขอบใบเรียบหรือเป็นจัก บางชนิดมีหนามที่กิ่ง ดอกสมบูรณ์เพศหรือแยกเพศ ถ้าแยกเพศจะอยู่คนละต้น ดอกออกที่ปลายกิ่งหรือซอกใบ เป็นดอกเดี่ยวหรือดอกช่อแบบช่อกระจุก ช่อช่อกระจุกแน่นเชิงประกอบ หรือช่อแยกแขนงอยู่เป็นกระจุก กลีบเลี้ยงมีตั้งแต่ 2-16 กลีบ แยกกัน เรียงซ้อนกันแบบก้าน บางชนิดมีกลีบเลี้ยงคล้ายกลีบดอก กลีบดอกมีจำนวนเท่ากลีบเลี้ยง ทุกกลีบเหมือนกัน มักมีขนาดเล็ก แยกกัน เรียงซ้อนกันแบบก้านหรือบางชนิดมีกลีบดอกเชื่อมติดกัน เกสรเพศผู้จำนวนมาก

หรือจำนวนเท่ากับกลีบดอกและเรียงตรงข้ามกับกลีบดอก ก้านเกสรแยกกันหรือเชื่อมติดกัน ชนิดที่ ก้านเกสรเชื่อมติดกันมีน้อย อับเรณูติดตามยาว ที่แตกตามยาวเป็นรูปแบนน้อย เกสรเพศเมียติดอยู่สูงกว่า วงกลีบดอก หรือติดอยู่ต่ำกว่าวงกลีบดอก มี 2-10 คาร์เพลเชื่อมติดกัน มีช่องเดียว ก้านเกสรเพศเมีย เชื่อมติดกันเป็นอันเดียวหรือแยกกัน ยอดเกสรมีอันเดียว ผลแห้งแตกตามยาวหรือไม่แตกตามยาว ผลมี เนื้อเมล็ดมาก ผลเมล็ดเดี่ยวแข็ง มีปีกมีเขาหรือมีหนาม

Homalium

Jacq., Enum. Pl. Carib.: 5. 1760; Sleumer, Fl. Males. 1.5: 51. 1958.

ไม้ต้นหรือไม้พุ่ม ใบออกแบบสลับ เส้นใบแบบขนนก หูใบหลุดร่วงง่ายหรือไม่มีหูใบ ขอบ ใบเรียบหรือหยักฟันหรือหยักคลื่น ดอกสมบูรณ์เพศ ออกเป็นช่อแบบกระจุกหรือช่อเชิงลดเวียนเป็น เกลียวหรือช่อดอกแบบแยกแขนง ออกตามซอกใบ ดอกจำนวนมากหรือดอกเดี่ยวติดบนก้านดอก ไม่มี ก้านดอกย่อยหรือถ้ามีก็สั้นมาก ใบประดับติดทนหรือหลุดร่วงง่าย กลีบเลี้ยงเป็นหลอดคล้ายกรวย เชื่อมติดกับรังไข่ กลีบเลี้ยงปลายแยกเป็นแฉก 4-12 แฉก ลักษณะแบน รูปแถบหรือรูปไข่ห้วกลับหรือ เป็นกาบคล้ายปีก กลีบดอกลักษณะคล้ายกลีบเลี้ยง และติดทน เกสรเพศผู้ติดเหนือกลีบดอก อาจมี จำนวนตั้งแต่ 1-12 อัน มักติดอยู่ระหว่างแฉกของจานฐานดอก ส่วนน้อยที่ติดอยู่บริเวณโคนกลีบดอก ก้านชูเกสรเพศเมียรูปเส้นด้าย อับเรณูขนาดเล็ก ติดด้านหลังและหันออก รังไข่ติดอยู่ระหว่างวงของ กลีบดอกมี 1 ช่อง มีจำนวนอวุลตั้งแต่ 1-7 อวุล ผลแห้งแตกตามยาวหรือไม่แตกตามยาว เมล็ด จำนวนน้อยขนาดเล็ก

Homalium tomentosum (Vent.) Benth. J. L. Soc. Bot. 4: 34. 1860; Kurz, Fl. Br. Burma 1: 531. 1877; Clark in Hook.f., Fl. Br. Ind. 2: 596. 1879; Koord. Exk. Fl. Java 2: 632. 1912; Craib, Fl. Siam. En. 1: 742. 1931; Sleumer, Fl. Males. 1.5: 52. 1958.-*Blackwellia tomentosa* Vent. , Choix 57. 1803.-*Blackwellia spiralis* Wall., Pl. As. Rar. 13: 400. 1820.

ไม้ต้นผลัดใบขนาดกลางถึงขนาดใหญ่สูง 15-30 เมตร ลำต้นกลมตรง เปลือกบางเรียบสีขาวย หรือสีเทาอ่อน บริเวณโคนมีพอน ใบเดี่ยว รูปไข่ห้วกลับหรือรูปไข่กลับแกมขอบขนาน เรียงเวียนสลับ กันบริเวณปลายกิ่ง กว้าง 4-7 เซนติเมตร ยาว 10-15 เซนติเมตร ปลายใบกลมมนหรือเป็นดิ่งแหลม โคนใบสอบแคบปลายมน ขอบใบจักมนตื้นห่างๆ ด้านล่างของแผ่นใบมีขนสาขหนาแน่น เส้นใบมี 12 คู่ เรียงเกือบขนานกัน ก้านใบอ้วนสั้นยาว 1-3 เซนติเมตร ดอกขนาดเล็กสีเขียวออกเป็นช่อยาวตามซอก ใบ ช่อดอกยาว 10-35 เซนติเมตรห้อยลง ไม่มีก้านดอก ติดเป็นกระจุกเรียงบนแกนดอก กระจุกละ 2-3 ดอก ดอกสมบูรณ์เพศ กลีบเลี้ยงเชื่อมติดกันเป็นรูปกรวย มีขน บริเวณปลายแยกเป็น 5-6 แฉก กลีบ

ดอกติดอยู่ในหลอดกลีบเลี้ยง กลีบดอกแต่ละกลีบจะมีเกสรเพศผู้ติดอยู่ ก้านเกสรยาว 2 มิลลิเมตร เกสรเพศเมียมีก้าน 2-3 อัน แยกจากกันหรือเชื่อมติดกันเล็กน้อยที่ส่วนโคนก้าน รังไข่มีช่องเดียว พังรังไข่ติดกับผนังด้านในของหลอดกลีบเลี้ยง ผลแห้งแก่ไม่แตกตามยาวขนาดเล็ก ยาว 3 มิลลิเมตร เมล็ดจำนวนหนึ่งเมล็ด (ภาพที่ 87)

ประเทศไทย: กาญจนบุรี

การกระจายพันธุ์: พม่า อินโดนีเซีย กัมพูชา ลาว เวียดนาม มาเลเซีย อินโดนีเซีย

นิเวศวิทยา: ขึ้นในป่าทั่วไปที่ความสูงจากระดับน้ำทะเล 50-300 เมตร ดอกออกช่วงเดือนมกราคมถึงเดือนตุลาคม

ชื่อพื้นเมือง: ขานาง ขางนาง คenang ค่านาง โคน ช้างเผือกหลวง ปะหง่าง เปลือย เป็ยคenang เป็ยนาง เป็ยคางไห่ ลิงจ้อ

ตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา: BCU: V.Sudthsathien 191 BKF: J.F. Maxwell 88-193

LAMIACEAE

ไม้ต้น ไม้พุ่มหรือ ไม้ล้มลุก กิ่งเป็นเหลี่ยม ตามส่วนต่างๆจะมีขนปกคลุม ใบเดี่ยวออกเป็นคู่แบบตรงข้ามและสลับทิศ ไม่มีหูใบ ดอกออกเป็นช่อแบบกระจุกรอบกิ่งหรือช่อฉัตรบริเวณปลายกิ่งและซอกใบ ดอกสมบูรณ์เพศ กลีบเลี้ยงจำนวน 5 กลีบ โคนติดกันเป็นรูปกรวยหรือรูปประฆัง ปลายกลีบแยกออกเป็น 5 แฉก หรือ 2 ส่วน โดยที่ 4 กลีบอยู่ส่วนบนและ 1 กลีบอยู่ส่วนล่าง เกสรเพศผู้จำนวน 2 หรือ 4 อันยื่นออกมาภายนอก ขนาดเกือบเท่ากัน หรือมียาว 2 อัน สั้น 2 อัน ติดอยู่บนกลีบดอก รังไข่ติดเหนือวงกลีบมี 2 คาร์เพล 2 ช่องแต่ละช่องมี 1 ออวูล ก้านเกสรเพศเมียยื่นออกมาจากส่วนล่างระหว่างแฉกของรังไข่ ผลชนิดเปลือกแข็งเมล็ดเดี่ยว

Tectona

L., Suppl. Pl: 151. 1781; Gilbert in Fl. of China 17: 16. 1994.

ไม้ต้นผลัดใบ มีขนรูปดาวปกคลุมทั่วไป ใบขนาดใหญ่ ออกแบบตรงข้าม หรือเป็นวงรอบข้อ ช่อดอกแบบแยกแขนง ออกบริเวณปลายกิ่ง ใบประดับขนาดเล็กหลุดร่วงง่าย กลีบเลี้ยงรูปประฆัง เกสรเพศผู้จำนวน 5-6 อัน ติดอยู่ส่วนปลายของหลอดกลีบดอก อับเรณูเปิดตามแนวยาว รังไข่ 4 ช่องในแต่ละช่องมี 1 ออวูล เกสรเพศเมียปลายแยกเป็นแฉก 2 แฉก ผลติดอยู่บนกลีบเลี้ยง ผนังผลชั้นในแข็ง ผนังผลชั้นนอกบาง เมล็ดรูปขอบขนาน

Tectona grandis L. f., Suppl. Pl.: 151. 1781; Gilbert in Fl. of China 17: 16. 1994.

ไม้ต้นสูง 30-40 เมตร กิ่งก้านสีเทาหรือสีน้ำตาลอมเทา ลักษณะเป็นรูปสี่เหลี่ยมเมื่อตัดตามขวาง มีขนรูปดาวปกคลุมทั่วไปทุกส่วน ก้านใบขนาด 2-4 เซนติเมตร ใบรูปไข่แกมรี หรือรูปไข่ ขนาดยาว 15-70 เซนติเมตร กว้าง 10-35 เซนติเมตร แผ่นใบหนา เส้นใบมีจำนวน 7-12 คู่ บริเวณเส้นใบมีขนสาปกปกคลุม ฐานใบรูปลิ้ม ขอบใบเรียบ ปลายใบแหลมหรือป้าน **ช่อดอก**แบบแยกแขนงขนาดยาว 25-40 เซนติเมตร ดอกมีกลิ่นหอมอ่อนๆ **กลีบเลี้ยง**ลักษณะเป็นหลอดขนาด 2.5-3 มิลลิเมตร **กลีบดอก**สีขาว เป็นหลอดขนาดเท่ากับกลีบเลี้ยง ปลายแยกเป็นแฉกรูปป้านมนขนาด 2 มิลลิเมตร ภายนอกมีขนสั้นนุ่มปกคลุม **เกสรเพศผู้**จำนวน 5-6 อัน ติดอยู่ส่วนปลายของหลอดกลีบดอก **เกสรเพศเมีย**ก้านชูยาว 3-4 มิลลิเมตร **ผล**ทรงกลมขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง 1.5-2 เซนติเมตร (ภาพที่ 88)

ประเทศไทย:	กระจายทุกภาคของประเทศไทย
การกระจายพันธุ์:	จีน ไต้หวัน อินเดีย อินโดนีเซีย มาเลเซีย พม่า ลาว เวียดนาม กัมพูชา
นิเวศวิทยา:	พบได้ทั่วไปในพื้นที่ศึกษา ที่มีความสูงจากระดับน้ำทะเลไม่มากนัก
ชื่อพื้นเมือง:	สัก
ชื่อสามัญ:	Teak
ประโยชน์:	เนื้อไม้ใช้ในการก่อสร้างและทำเครื่องมือเครื่องใช้ต่างๆ
ตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา:	BCU: V.Sudthsathien 362, P.Trisarasri 320, W.Chiokit 5, Pleonchit 428 BKF: G.Murata et al 17739, J.F.Maxwell 96-1135

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

LEEACEAE

ไม้ต้นขนาดเล็ก ไม้พุ่ม หรือ ไม้ล้มลุก ใบเดี่ยวหรือใบประกอบ มีหูใบ ช่อดอกแบบช่อกระจุก ออกบริเวณตรงข้ามใบ ดอกสมบูรณ์เพศ สมมาตรตามแนวเส้นผ่าศูนย์กลาง กลีบเลี้ยงและกลีบดอกมี 5 กลีบ เรียงจรดกันในดอกตูม เกสรเพศผู้จำนวน 4-5 อัน ติดอยู่บนหลอดเกสรเพศผู้ รังไข่เหนือวงกลีบ มี 4-8 ช่องๆละ 1 ออวูล ผลชนิดมีเนื้อหลายเมล็ด

Leca

Van Royen ex L., Syst. Nat. ed. 12, 2: 627. 1767; Clarke, J. Bot. 19: 101. 1881; Gagnep. Bull. Soc. Bot. Fr. 57:331. 1910; Ridsdale, Blumea 22: 57. 1974; Van Steenis, Fl. Mal. ser 1, 7: 755. 1976.-
Aquilicia L., Mantissa 2: 146. 1771.-*Otillis* Gaertn. Fruct. 1(1788) icon tab. 57 f.7, nom. Inval.-
Ticorea Blanco, Fl. Filip 85. 1837.

ไม้ต้น ไม้พุ่ม ไม้เลื้อย หรือ ไม้ล้มลุก ที่บริเวณโคนจะมีเนื้อไม้ ตามข้อมักเป็นปม ส่วนใหญ่ไม่มีหนาม ใบประกอบแบบขนนกเรียงระนาบเดียว บริเวณโคนของก้านใบมีลักษณะเป็นครีบก้นปกคลุม ส่วนที่เป็นลำต้นคล้ายหูใบ ส่วนหูใบลักษณะเป็นกาบแคบติดคงทน หรือหูใบขนาดใหญ่รูปไข่หัวกลีบที่หลุดร่วงง่าย ก้านใบออกตรงข้าม ขอบใบหยักรูปฟันเลื่อย หรือหยักมนถี่ๆ ช่อดอกเป็นช่อแบบกระจุก ชนิดโปร่งหรืออัดแน่นโดยลดความยาวของก้านช่อดอก ดอกสมบูรณ์เพศ สมมาตรแบบเส้นผ่าศูนย์กลาง ส่วนของดอกเท่ากับ 4 หรือ 5 กลีบเลี้ยงรูปประฆังเป็นแฉกรูปสามเหลี่ยม แต่ละกลีบบริเวณปลายจะมีต่อม กลีบดอกเป็นแฉกเรียงจรดกัน และเชื่อมติดกันโดยติดกับกลีบคู่ล่าง และติดกับเกสรเพศผู้ ซึ่งเป็นหลอดติดอยู่กับกลีบดอก อับเรณูหันเข้าหากัน และเชื่อมติดกัน รังไข่รูปรางคล้ายจาน มี 4-8 ช่อง แต่ละช่องมีหนึ่งออวูล ก้านชูเกสรเพศเมียสั้น เกสรเพศเมียหนาผิวเรียบ ผลสดมีเนื้อหลายเมล็ด เมล็ดรูปสามเหลี่ยมหรือรูปไข่

รูปวิธานจำแนกชนิด

1. ใบประกอบขนาดใหญ่มากขนาดตั้งแต่ 20-30 เซนติเมตรขึ้นไป.....**2.L. macrophylla**
1. ใบประกอบขนาด 5-20 เซนติเมตร
 2. หูใบรูปไข่หัวกลีบ หลุดร่วงง่าย.....**1.L. guineensis**
 2. หูใบรูปปีกแคบๆแผ่แบน ติดคงทน.....**3.L. rubra**

1. *Leea guineensis* G. Don, Gen. Hist. 1: 712. 1831; Ridsdale, Blumea 22: 92. 1974; in Fl. Mal. ser. 1.7: 777. 1975. -*L. arborea* Telf. ex W. & A. Prod. 132. 1834. -*L. cumingii* Clarke, J. Bot. 19: 166. 1881. -*L. wightii* Clarke, J. Bot. 19: 105. 1881; Jackson, Ind. Kew 2: 48. 1895. -*L. robusta* (non Roxb.) Ridl. Fl. Mal. Pen. 1: 486. 1922; Craib, Fl. Siam. En. 1: 320. 1926. -*L. dentata* Craib, Kew Bull. 357. 1926; in Fl. Siam. En. 1: 317. 1926; Gagnep, Fl. Gen. I.-C. Suppl. 846. 1950. -*L. schomburgkii* Craib, Kew Bull. 358. 1926; in Fl. Siam. En. 1: 321. 1926; Gagnep, Fl. Gen. I.-C. Suppl. 855. 1950.

ไม้พุ่มหรือไม้ต้นสูง 1-5 เมตร กิ่งก้านผิวเรียบหรืออาจมีขนบางๆปกคลุม ใบประกอบแบบขนนกตั้งแต่ 1-4 ชั้น ใบย่อยจำนวนมาก ก้านใบยาว 5-20 เซนติเมตร ฐานใบรูปไข่หัวกลับขนาดยาว 2-5 เซนติเมตร กว้าง 1-3 เซนติเมตร หลุดร่วงง่าย แกนกลางใบยาวตั้งแต่ 10-70 เซนติเมตร ใบย่อยรูปไข่หรือรูปไข่แกมหอก หรือรูปรีถึงรูปรีแกมหอก ขนาดยาวตั้งแต่ 3-20 เซนติเมตร กว้างตั้งแต่ 2-10 เซนติเมตร ด้านบนของแผ่นใบผิวเรียบ ด้านล่างของแผ่นใบมีขนสั้นนุ่มปกคลุมบ้าง แผ่นใบหนาคล้ายแผ่นหนัง ขอบใบหยักแบบซี่ฟันถี่ หรือเป็นคลื่นเล็กน้อย ปลายใบแหลม ฐานใบมนหรือกลม เส้นใบจำนวนตั้งแต่ 4-10 คู่ แขนงช่อใบยาว 2-16 มิลลิเมตร ผิวเรียบ ช่อดอกแบบกระจุกยาวตั้งแต่ 5-30 เซนติเมตร ใบประดับรูปไข่ หรือรูปสามเหลี่ยมแคบๆขนาด 3 มิลลิเมตร ก้านดอกยาวตั้งแต่ 5-20 เซนติเมตร จำนวนชั้นของดอกเท่ากับ 5 กลีบเลี้ยงขนาดยาว 2-4 มิลลิเมตร กว้าง 1-3 มิลลิเมตร ลักษณะปลายแยกเป็นแฉก กลีบดอกสีแดงหรือสีส้มแดง ขนาด 4-9 มิลลิเมตร เกสรเพศผู้ก้านชูขนาดยาว 0.5-1.5 มิลลิเมตร เกสรเพศเมีย รังไข่มี 4-8 ช่อง ผลเส้นผ่าศูนย์กลางตั้งแต่ 5-15 มิลลิเมตร เมล็ดจำนวน 6 เมล็ด ขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง 4-5 มิลลิเมตร เนื้อเมล็ดขุ่น (ภาพที่ 89)

ประเทศไทย: กาญจนบุรี สระบุรี ราชบุรี เชียงใหม่ เชียงราย สุราษฎร์ธานี ชุมพร

การกระจายพันธุ์: แอฟริกาตะวันออก หมู่เกาะมาดากัสกา หมู่เกาะมอริเชียส อินเดีย พม่า กัมพูชา ลาว หมู่เกาะในทะเลอันดามัน มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ ใต้หวัน

นิเวศวิทยา: พบบริเวณชายป่าทั่วไป ดอกออกช่วงเดือนสิงหาคมถึงเดือนตุลาคม

ชื่อพื้นเมือง: กระดังงาแดง เขืองแข้งม้า ศิริษะเลือด

ตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา: BCU: V.Sudthsathien 201, C.Chinsongkram 9 BKF:

2. *Leea macrophylla* Roxb. ex Hornem, Fl. Ind. 1: 653. 1824; Lawson, Fl. Br. Ind. 1: 664. 1875.

ไม้พุ่มตั้งตรงลำต้นคดไปมา ผิวเรียบ ใบประกอบแบบขนนก 2-3 ชั้น ขนาดยาว 20-40 เซนติเมตร ขนาดใบย่อยยาว 3-5 เซนติเมตร กว้าง 1.5-3 เซนติเมตร ใบรูปหอก หรือรูปหอกแกมขอบ

ขนาน ขอบใบหยักแบบฟันเลื่อย ดอกขนาดเล็ก ผิวเรียบ ก้านดอกออกตรงข้ามกับใบ ยาว 2-5 มิลลิเมตร ช่อดอกแบบช่อกระจุก กลีบดอกจำนวน 5 กลีบ กลีบดอกสีแดงหรือสีส้มเชื่อมติดกันที่โคน ส่วนปลายปลายแยกเป็นแฉก และมีเกสรเพศผู้อยู่บริเวณโคน อับเรณูเชื่อมติดกัน เกสรเพศเมียมีก้านสั้น รังไข่จำนวน 3-6 ช่อง แต่ละช่องมี 1 อวุล ผลชนิดมีเนื้อหลายเมล็ด ขนาดเท่าเมล็ดถั่ว เมล็ดลักษณะคล้ายลิ้ม (ภาพที่ 90)

ประเทศไทย: กาญจนบุรี เชียงใหม่ แม่ฮ่องสอน ตาก ราชบุรี สระบุรี

การกระจายพันธุ์: พม่า อินเดีย

นิเวศวิทยา: พบบริเวณชายป่าทั่วไป

ชื่อพื้นเมือง: *เลื้อนังรม* พญารากหล่อ ผิงหูช้าง ตาลปีตรฤทัย เชื่องหูช้าง เชื่องหุ้ม

โมรา จากผักชี ทองด้วง ทองสาก

ประโยชน์: รากย้อมผ้าได้ให้สีแดง

ตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา: BCU: V.Sudthsathien 203 BKF: T.Shimizu et al 28530,

J.F. Maxwell 94-903.

3. *Leca rubra* Bl. ex Spreng. Syst. Veg. 1: 670. 1824; Bl. Bijdr. 197. 1825; G.Don, Gen. Hist. 1: 712. 1831; Miq. Fl. Ind. Bat.1,2: 610. 1859; Kurz, Fl. Burma 1: 279. 1877; Gagnep in Fl. Gen.I.-C. 1: 939. 1912; Ridl. In Fl. Mal. Pen. 1: 485. 1922; Craib, Fl. Siam En. 1: 320. 1926; Gagnep in Fl. Gen. I.-C. Suppl. 846. 1950; Duong, Fl. Vietnam 266. 1960; Backer & Bakh. f. Fl. Java 2: 94. 1965; Ridsdale, Blumea 22: 91. 1974; in Fl. Mas. 1.7: 776. 1976.-*L. polyphylla* Miq. Fl. Ind. Bat. 1,2: 610. 1859.-*L. sanguinea* (non Wall.) Kurz, J. As.Soc. Beng. 42: 66. 1873, pro parte.-*L. coccinea* (non Planch.) Kurz, ibid. 44: 179. 1875.-*L. brunoniana* Clarke, J. Bot. 19: 166. 1881.-*L. linearifolia* Clarke, J. Bot. 19: 165. 1881; Gagnep. Fl. Gen.I.-C. 1: 943. 1912.

ไม้พุ่มขนาดเล็ก สูงไม่เกิน 3 เมตร ใบประกอบตั้งแต่ 2-4 ชั้น ใบย่อยจำนวนมาก ก้านใบยาว 2-10 เซนติเมตร หูใบเป็นรูปปีกแคบๆขนาดยาว 2-4 เซนติเมตร กว้าง 0.3-0.6 เซนติเมตร ลักษณะค่อนข้างแผ่แบน ใบย่อยรูปไข่ บางครั้งอาจเป็นรูปหอกยาวเรียว ยาว 3-10 เซนติเมตร กว้าง 0.5-5 เซนติเมตร ผิวเรียบ อาจมีขนบริเวณเส้นใบ แผ่นใบหนา ขอบใบหยักคล้ายฟันเลื่อย ปลายใบแหลม และสอบเข้า ก้านใบยาว 4-10 มิลลิเมตร ช่อดอกยาว 5-15 เซนติเมตร มีขนปกคลุมหนาแน่น ช่อดอกมักอัดกันแน่น ใบประดับรูปสามเหลี่ยม ก้านช่อดอกยาว 4-15 เซนติเมตร มีการแตกตามยาวก้านช่อดอกจำนวนมาก ชั้นต่างๆของดอกจำนวน 5 สีแดงสด กลีบเลี้ยงยาว 2-3 มิลลิเมตร กว้าง 1-2.5 มิลลิเมตร ผิวเรียบ

ลักษณะปลายแยกเข้าไปกว้าง 1 มิลลิเมตร เกสรเพศผู้ก้านชูยาว 1 มิลลิเมตร อับเรณูยาว 1 มิลลิเมตร เกสรเพศเมียก้านชูยาว 1-2 มิลลิเมตร รังไข่จำนวน 4-6 ช่อง ผลสีแดงเข้ม มีเส้นผ่าศูนย์กลาง 1 เซนติเมตร เมล็ดเส้นผ่าศูนย์กลาง 4 มิลลิเมตร (ภาพที่ 92)

ประเทศไทย: กาญจนบุรี สระบุรี ราชบุรี กรุงเทพฯ

การกระจายพันธุ์: อินเดีย บังกลาเทศ พม่า กัมพูชา ลาว เวียดนาม มาเลเซีย สิงคโปร์ อินโดนีเซีย ฟิลิปปินส์ หมู่เกาะนิวกินี ทางเหนือของออสเตรเลีย

นิเวศวิทยา: พบบริเวณชายป่าทั่วไปหรือบริเวณทุ่งหญ้า ดอกออกช่วงเดือน สิงหาคมถึงเดือนตุลาคม

ชื่อพื้นเมือง: กะตังใบ เือง

ตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา: BCU: V.Sudthsathien 202, O.Thaitong et al 222, S.P. et al 2 BKF: J.F.Maxwell 93-640, C.Phengklai et al 6122

LOGANIACEAE

ไม้ต้น ไม้พุ่ม และไม้เลื้อย ใบเดี่ยว ขอบใบเรียบ เรียงเป็นคู่ตรงข้ามกัน หูใบลดรูปหรือไม่มี ดอกออกที่ปลายกิ่งแบบช่อกระจุก พบน้อยที่เป็นดอกเดี่ยว กลีบเลี้ยงมีจำนวน 4-5 กลีบ เชื่อมติดกัน เรียงซ้อนทับกัน กลีบดอกจำนวน 4-5 กลีบ ลักษณะเหมือนกันทุกกลีบ โคนกลีบเชื่อมติดกันเป็นหลอด ปลายกลีบแยกกันและเรียงซ้อนทับเหลื่อมกัน บางชนิดมีจำนวน 16 กลีบ เกสรเพศผู้จำนวน 4-5 อัน ที่มี 16 อันพบน้อย ติดอยู่บนกลีบดอก เกสรเพศเมียมีรังไข่ชนิดติดอยู่เหนือวงกลีบ ประกอบด้วยสองคาร์เพลเชื่อมติดกัน มี 2-5 ช่อง ในแต่ละช่องมีตั้งแต่หนึ่งอวุลขึ้นไป ก้านเกสรเพศเมียแยกเป็น 2 แฉก ผลชนิดแห้งแตกตามยาว หรือผลมีเนื้อเมล็ดมาก เมล็ดมักมีปีก

Buddleja

Houstoun ex L., Gen. Pl. ed. 5: 51. 1754; Sp. Pl. 1: 112. 1753; Benth & Hook.f., Gen. Pl. 2: 793. 1876; Marquand, Kew Bull. 177. 1930; Leenhouts, Fl. Mal. ser.1.6: 336. 1962; Aubreville, Fl. C.L.V. 13: 90.1972.

ไม้พุ่ม มีส่วนน้อยที่เป็นไม้ล้มลุก กิ่งก้านขนาดเล็ก มีขนสั้นหนานุ่มปกคลุม ใบเดี่ยวออกแบบตรงข้าม ขอบใบเรียบหรือเป็นหยัก ฐานใบรูปดิ่ง ช่อดอกแบบช่อกระจุก หรือช่อแยกแขนงออกตามปลายหรือซอกกิ่ง กลีบเลี้ยงจำนวน 4 กลีบ โคนเชื่อมติดกัน ภายในกลีบมีขนสั้นนุ่มปกคลุม ส่วนภายใน

นอกผิวเรียบ กลีบดอกจำนวน 4 กลีบโคนเชื่อมติดกัน เป็นรูปกรวย กลีบดอกเมื่อตูมจะซ้อนทับกัน เกสรเพศผู้ติดอยู่ภายในหลอดของกลีบดอก ไม่มีก้านชูอับเรณู รังไข่ผิวเรียบ ภายในมีออวุลจำนวนมาก เกสรเพศเมียมี 2 แฉก ผลชนิดแห้งแตกตามยาว หรือเป็นผลสดที่ไม่แตกตามยาว

Buddleja asiatica Loureiro, Fl. Cochinch. 72. 1790; Benth in DC., Prodr. 10: 446. 1846; Clarke in Hook.f., Fl. Br. Ind. 4: 82. 1883; Dop, Fl. Gen. Indoch. 4: 160. 1912; Ridl., Fl. Mal. Pen. 2: 4. 1923; Marquand, Kew Bull. 195. 1930; Kerr & Craib, Fl. Siam Enum. 3.1: 53. 1951; Leenhouts, Fl. Mal. ser.1.6: 337. 1962; Backer & Bakh., Fl. Java 2: 212. 1965; Aubreville, Fl. C.L.V. 13: 92. 1972.-*B. neemda* Buch-Ham ex Roxb., Fl. Ind. 1: 411. 1820.

ไม้พุ่มขนาด 1-5 เมตร กิ่งก้านขนาดเล็กมีขนสั้นนุ่มปกคลุม ใบเดี่ยวออกแบบตรงกันข้าม มีใบข้างที่ออกแบบสลับ ก้านใบยาว 2-15 มิลลิเมตร ใบรูปรีหรือรูปไข่ขนาดยาว 3-30 เซนติเมตร กว้าง 1-8 เซนติเมตร ปลายใบแหลมเรียว ขอบใบเรียบ ด้านบนของแผ่นใบผิวเรียบ ด้านล่างของแผ่นใบมีขนสั้นนุ่มปกคลุม ช่อดอกเป็นช่อกระจุกออกตามซอกหรือปลายกิ่ง ช่อดอกขนาดยาว 5-25 เซนติเมตร กว้าง 1-2 เซนติเมตร มีขนสั้นนุ่มปกคลุม ไม่มีก้านดอกหรือก้านดอกสั้นมาก กลีบเลี้ยงรูปกรวยขนาด 1.5-4.5 มิลลิเมตร ภายนอกมีขนสั้นนุ่มปกคลุม มี 4 แฉกรูปสามเหลี่ยมปลายแหลม กลีบดอกรูปกรวยสีม่วงปนขาวยาว 3-6 มิลลิเมตร มีขนปกคลุมทั้งภายนอกและภายในกลีบ โดยเฉพาะอย่างยิ่งบริเวณโคนกลีบ เกสรเพศผู้รูปสามเหลี่ยมหรือรูปรีติดอยู่ในหลอดของกลีบดอกขนาด 1-12 มิลลิเมตร ผิวเรียบ เกสรเพศเมียยาว 2-3 มิลลิเมตร รังไข่กลม ก้านชูเกสรเพศเมียผิวเรียบ ผลชนิดแห้งแล้วแตกตามยาวรูปรีขนาดยาว 3-5 มิลลิเมตร กว้าง 1.5-3 มิลลิเมตร เมล็ดขนาดเล็ก รูปรี (ภาพที่ 91)

ประเทศไทย: กระจายในทุกภาคของประเทศ

การกระจายพันธุ์: ปากีสถาน อินเดีย จีน พม่า อินโดนีเซีย ฟิลิปปินส์ เกาะกวม ลาว เวียดนาม คาบสมุทรมลายู

นิเวศวิทยา: พบขึ้นทั่วไปในป่าโปร่ง และพื้นที่ว่างเปล่าที่รกร้าง ออกดอกตลอดปี

ชื่อพื้นเมือง: **ราชวดีป่า** เกียงพาไหล ไคร้หางหมา ดอกฟู มะหาดน้ำ หญ้าน้ำแป้ง หัวเถื่อน ไคร้บก งวงช้าง ดอกด้ายน้ำ ดอกด้ายหางหมา ดอกถ่อน ดอกแม่ม้า แม่ม้า ปวงน้ำ โพนองปี

ประโยชน์: ดันใช้รักษาโรคผิวหนัง

ตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา: BCU: V.Sudthsathien 211 BKF: C.Niyomdham 5592,

LORANTHACEAE

พืชเบียนที่เป็นไม้พุ่มขนาดเล็ก มีระบบรากพิเศษใช้เกาะและดูดน้ำ แร่ธาตุจากไม้ยืนต้น ใบเรียงแบบตรงข้ามหรือสลับ เนื้อใบหนาเหนียว ไม่มีหูใบ แผ่นใบขนาดต่างกันหรืออาจลดรูปเป็นเกล็ด ดอกออกเป็นช่อแบบกระจุก ช่อกระจุก หรือช่อเชิงลด แต่ละช่อมักมีจำนวน 2-3 ดอก ช่อแบบหางกระรอกพบน้อย ดอกมีทั้งสมบูรณ์เพศ แยกเพศซึ่งมีทั้งแยกต้นและไม่แยกต้น กลีบรวมสีเขียวหรือสีส้ม แดง เหลือง ติดบริเวณขอบของฐานรองดอก จำนวน 4-6 กลีบ เกสรเพศผู้มีจำนวนเท่ากับกลีบรวม และติดตรงข้าม อับเรณูมีหลายช่อง เกสรเพศเมียมีก้านเกสรอันเดียวหรือไม่มี รังไข่ติดอยู่ใต้วงกลีบรวม มีช่องเดียวและมีออวูลจำนวนมาก ผลชนิดมีเนื้อหลายเมล็ด มีเนื้อเมล็ดเดียวแข็ง

Dendrophthoe

Mart., Flora 1: 109. 1830; Barlow, Fl. Mal. 1.13: 307. 1997.

พืชเบียนที่เป็นไม้พุ่ม ใบออกแบบสลับ หายากที่ออกแบบตรงข้าม ช่อดอกแบบกระจุกหรือช่อเชิงลด บางครั้งอาจคล้ายช่อขนาดเล็ก ใบประดับจำนวนหนึ่งอันต่อหนึ่งดอก กลีบดอกจำนวน 5 กลีบ สมมาตรเส้นผ่าศูนย์กลาง อับเรณูติดด้านหลัง เกสรเพศเมียรูปลูกบิด ผลทรงกลม

Dendrophthoe pentandra (L.) Miq., Fl. Ind. Bat. 1.1: 818. 1856; Backer & Bakh.f., Fl. Java 2: 72. 1965; Barlow, Fl. Mal. 1.13: 318. 1997.-*Loranthus pentandrus* L., Mantissa 1: 63. 1767.

ไม้พุ่มเบียน ส่วนที่อ่อนมีขนสั้นนุ่มปกคลุม เมื่อแก่จะผิวเรียบ ช่อดอกและดอกมีขนยาวนุ่มสีขาว หรือสีน้ำตาล หรือสีเทาปกคลุมหนาแน่นบริเวณกลีบดอก ใบออกแบบตรงข้าม ใบรูปรีแคบๆหรือรูปรีขนาดยาว 6-13 เซนติเมตร กว้าง 2-8 เซนติเมตร ฐานใบสอบเรียวหรือรูปลิ้ม ก้านใบยาว 5-20 มิลลิเมตร ปลายใบมนกลมจนถึงเรียวแหลม เส้นใบเรียงตัวแบบขนนก เส้นกลางใบนูนขึ้นทั้งสองด้านของใบ ช่อดอกแบบกระจุกออกบริเวณซอกใบจำนวน 6-12 ดอกต่อช่อ ช่อดอกยาว 10-30 มิลลิเมตร ก้านดอกย่อยยาว 1-4 มิลลิเมตร กลีบเลี้ยงจำนวน 5 กลีบ ยาว 12-25 มิลลิเมตร บริเวณโคนดอกลักษณะเป็นเหลี่ยม หรือเป็นปีก ส่วนกลางแคบเข้า ปลายกลีบเบี้ยวหรือรูปกระบองหรือมนกลม กลีบดอกสีเขียว เหลือง ส้ม หรือแดง เชื่อมติดกันเป็นหลอดรูประฆังแคบๆยาว 6-12 มิลลิเมตร เกสรเพศผู้ อับเรณูขนาด 2-5 มิลลิเมตร (ภาพที่ 93)

ประเทศไทย:

พบกระจายทั่วไปทั่วทุกภาคของประเทศ

- การกระจายพันธุ์:** อินเดีย จีนตอนใต้ พม่า เวียดนาม กัมพูชา ลาว มาเลเซีย สิงคโปร์ ฟิลิปปินส์
- นิเวศวิทยา:** พบขึ้นทั่วไปในป่าเปิดโล่ง รวมทั้งพื้นที่เพาะปลูกที่มีความสูงกว่าระดับน้ำทะเลไม่มากนัก
- ชื่อพื้นเมือง:** กาฝากมะม่วง
- ตัวอย่างอ้างอิง:** BCU: V.Sudthsathien 221, T.Jonganurak 319, Boonnag 555, R.Suvarnasara 6 BKF: C.Niyomdham et al 688, C.Phengklai et al 7463

LYTHARACEAE

ไม้ต้น ไม้พุ่ม หรือ ไม้ล้มลุก ใบเดี่ยว ขอบใบเรียบ มีหูใบขนาดเล็กหรือไม่มี ใบเรียงแบบเป็นคู่ ออกตรงกันข้าม สลับวน หรือมีมากกว่า 2 ใบต่อหนึ่งข้อ ดอกสมบูรณ์เพศ ออกเป็นช่อแบบกระจุก หรือแยกแขนง กลีบเลี้ยงมีจำนวน 4-8 กลีบ โคนเชื่อมกันเป็นหลอดหรือรูปถ้วย ติดอยู่จนเป็นผล บางชนิดมีริ้วประดับใต้กลีบเลี้ยง กลีบดอกแยกกันมีจำนวนเท่ากับหรือน้อยกว่ากลีบเลี้ยง เนื้อกลีบบางยื่น โคนกลีบคอดเป็นก้านติดอยู่ที่ขอบของหลอดกลีบเลี้ยง โดยเรียงสลับกับกลีบเลี้ยง แต่ละกลีบมีลักษณะเหมือนกัน ชนิดที่ไม่มีกลีบดอกพบน้อย เกสรเพศผู้มีจำนวน 4-8 อันหรือจำนวนมาก ขนาดไม่เท่ากันติดที่หลอดกลีบเลี้ยงในระดับต่างๆ แต่อยู่ต่ำกว่าระดับที่กลีบดอกติดอยู่ เกสรเพศเมียมีรังไข่ ชนิดติดอยู่เหนือวงกลีบ บางชนิดมีก้านชูคาร์เพลเชื่อมติดกันมี 2-6 ช่อ แต่ละช่อมีตั้งแต่สองออวูลขึ้นไป ยอดเกสรเพศเมียกลม ผลแห้งแตกตามยาวตรงกลางช่อ หรืออาจไม่แตกตามยาว เมล็ดจำนวนมาก

รูปวิธานจำแนกสกุล

1. ไม้ต้นใบมีขนาดตั้งแต่ 10 เซนติเมตรขึ้นไป.....1.Lagerstroemia
1. ไม้พุ่มขนาดเล็ก ใบมีขนาดไม่เกิน 10 เซนติเมตร.....2.Lawsonia

1.Lagerstroemia

L., Syst. Nat. ed. 10: 1068. 1759.

ไม้ต้นหรือไม้พุ่ม ใบออกตรงข้ามหรือเกือบตรงข้าม แผ่นใบหนา ขอบใบเรียบ ดอกส่วนใหญ่สีสดใสออกเป็นช่อแบบแยกแขนง ออกบริเวณซอกใบหรือปลายกิ่ง กลีบเลี้ยงลักษณะเป็นหลอดหรือรูประฆัง ผิวเรียบหรือมีขนปกคลุม เป็นร่อง เป็นสัน หรือเป็นติ่ง ปลายแยกเป็นแฉก 6 แฉก รูปไข่ บางครั้งอาจพบถึง 7-9 แฉก กลีบดอกจำนวน 6 กลีบหรือมากกว่า ติดอยู่ภายในหลอดของกลีบเลี้ยง ลักษณะกลีบยับย่น เกสรเพศผู้จำนวนมาก ติดบริเวณฐานใกล้กับกลีบเลี้ยง ก้านชูเกสรเพศเมียยาว รังไข่ทรงกลมหรือรูปรี มี 3-6 ช่องแต่ละช่องมีออวุลจำนวนมาก ผลทรงกลมหรือรีชนิดแห้งแตกตามยาวออกเป็น 3-6 ส่วน จะมีส่วนของกลีบเลี้ยงที่ติดทนอยู่ด้วย เมล็ดจำนวนมาก

รูปวิธานจำแนกชนิด

1. รังไข่ผิวเรียบ

2. วงกลีบเลี้ยงมีลักษณะเป็นสันจำนวนเท่ากับหรือน้อยกว่าจำนวนกลีบเลี้ยง **5.L. subangulata**
2. วงกลีบเลี้ยงมีลักษณะเป็นสันจำนวนเป็นสองเท่าของกลีบเลี้ยง
3. ดอกตูมมีสีเทา.....**3.L. reginae**
3. ดอกตูมมีสีแดงอมเทา.....**4.L. speciosa**

1. รังไข่มีขนสั้นนุ่มปกคลุม

2. วงกลีบเลี้ยงผิวเรียบ.....**6.L. tomentosa**
2. วงกลีบเลี้ยงมีขนสั้นนุ่มปกคลุม
3. ช่อดอกออกบริเวณปลายกิ่ง ดอกตูมรูปกรวย.....**1.L. floribunda**
3. ช่อดอกออกบริเวณซอกกิ่ง ดอกตูมรูปลูกข่าง.....**2.L. loudonii**

1.Lagerstroemia floribunda Jack, Malay. Misc. 1: 38. 1822; Clarke in Hook. f., Fl. Brit. Ind. 2: 577. 1879; King in Mat. Fl. Mal. Pen.: 345. 1898; Gagnep in Fl. Gen. I.-C. 2: 953. 1921; Ridl., Fl. Mal. Pen. 1: 823. 1922; Craib in Fl. Siam Enum. 1: 721. 1913.

ไม้ต้นสูง 10 เมตร ใบเดี่ยวขนาดยาว 6-23 เซนติเมตร กว้าง 3-10 เซนติเมตร รูปขอบขนานหรือรูปรีแกมขอบขนาน หายากที่เป็นรูปไข่หรือเกือบกลม ฐานใบเบี้ยว เส้นใบจำนวน 6-12 เส้น เมื่อ

ใบอ่อนจะมีขนรูปดาวปกคลุมหนาแน่นทั้งสองด้านของใบ ต่อมาผิวจะเรียบ ก้านใบยาว 3-7 มิลลิเมตร **ช่อดอก**แบบแยกแขนงขนาดใหญ่ 20-40 เซนติเมตร มีขนสั้นนุ่มสีสนิมปกคลุม รวมทั้งขนรูปดาวด้วย ดอกตูมรูปลูกข่างขนาดยาว 9-10 มิลลิเมตร กว้าง 6-7 มิลลิเมตร มีขนสั้นนุ่มปกคลุม มีสันจำนวน 10-12 สันตามแนวตั้ง ส่วนบริเวณปลายลักษณะเป็นติ่ง **กลีบเลี้ยง**รูประฆังปลายแยก 6 แฉก มีขนรูปดาวปกคลุมหนาแน่น และมีก้านดอกย่อยบริเวณโคนกลีบขนาดยาว 3-4 มิลลิเมตร **กลีบดอก**สีม่วงรูปขอบขนาน บริเวณโคนกลีบรูปปลีมีขนาดยาว 10-16 มิลลิเมตร กว้าง 7-12 มิลลิเมตร ขอบกลีบเป็นคลื่นย่น **เกสรเพศผู้**จำนวนมาก ขนาดยาวไม่เท่ากัน **เกสรเพศเมีย** รังไข่เกือบกลมมีขนสั้นนุ่มสีสนิมปกคลุม ผลแห้งแตกตามยาว ลักษณะส่วนของกลีบเลี้ยงเป็นถ้วยหุ้มส่วนที่แตกตามยาวได้รูปรีขนาดยาว 12-16 มิลลิเมตร กว้าง 7-11 มิลลิเมตร มีขนสั้นนุ่มปกคลุมเป็นส่วนใหญ่ และปกคลุมหนาแน่นบริเวณปลาย (ภาพที่ 94)

ประเทศไทย: กาญจนบุรี ราชบุรี แพร่ สุโขทัย กำแพงเพชร ชัยนาท สระบุรี นครราชสีมา ลำปาง ตราด ชลบุรี จันทบุรี สุราษฎร์ธานี ระนอง สงขลา ยะลา ปัตตานี นราธิวาส

การกระจายพันธุ์: มาเลเซีย สิงคโปร์ อินเดีย หมู่เกาะบอร์เนียว

นิเวศวิทยา: พบขึ้นในชายป่าที่มีความสูงจากระดับน้ำทะเลไม่มากนัก ดอกออกช่วงเดือนพฤษภาคมถึงเดือนกรกฎาคม

ชื่อพื้นเมือง: ตะแบกนา กระแบก ตราแบกปรี ตะแบกไข่ บางอตะมะกอ บางอยามู เป็ยดอง เป็ยนา เป็ยหางค่าง

ตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา: BCU: V.Sudthsathien 231, B.NaSongkhla et al 205 BKF: G.Murata et al T-38100, T.Shimizu et al 28687

2. Lagerstroemia loudonii Teysm. et Binn. In Nat. Tijdschr. Nederl.-Ind. XXV: 425. 1863; Kurz in For. Fl. Burma. 1: 523. 1877; Gagnep in Fl. Indoch. 2: 954. 1921; Craib in Fl. Siam. Enum.1: 724. 1931.-*L. tomentosa* Presl. var. *loudonii* Clarke in Hook.f., Fl. Brit. Ind. 2: 578. 1879.-*L. rottleri* Clark in op. cit. 2: 576. 1879.

ไม้ต้นขนาดกลาง ใบรูปขอบขนานหรือรูปทรงรี บางครั้งเกือบกลม ยาว 4-20 เซนติเมตร กว้าง 3-9 เซนติเมตร ปลายใบแหลมหรือเกือบกลม อาจเป็นติ่ง ฐานใบสอบเข้าหรือกลมหรือรูปหัวใจ มีขนรูปดาวติดอยู่ทั้งสองด้านของใบอ่อน เมื่อแก่ผิวเรียบยกเว้นบริเวณเส้นกลางใบ เส้นใบจำนวน 6-12 เส้น ก้านใบยาว 2-5 มิลลิเมตร **ช่อดอก**แบบแยกแขนง เป็นทรงรูปสามเหลี่ยม ออกตามซอกใบหรือบริเวณปลายกิ่ง ขนาดของช่อดอกยาว 10-30 เซนติเมตร กว้าง 8-20 เซนติเมตร ดอกตูมผิวเกือบเรียบ

ลักษณะสอเขียว ยาว 7-13 มิลลิเมตร กว้าง 5-9 มิลลิเมตร มีสันตามแนวยาวไม่เด่นชัด บริเวณด้านบนสันมีลักษณะเป็นคลื่น ส่วนปลายมีลักษณะคล้ายดิ่ง กลีบเลี้ยงยาว 10 มิลลิเมตร เส้นผ่าศูนย์กลาง 7 มิลลิเมตร ปลายแยกเป็นหยักจำนวน 6-8 หยักแต่ละหยักยาว 6-8 มิลลิเมตร กลีบดอกสีม่วงรูปไข่หัวกลับ ส่วนปลายและโคนจะสอเข้า ยาว 25-30 มิลลิเมตร กว้าง 18-20 มิลลิเมตร ขอบเป็นคลื่น เกสรเพศผู้จำนวนมากยาวไม่เท่ากัน มีบางอัน 5-10 อันที่ยาวมาก เกสรเพศเมียก้านชูยาว รังไข่มีขนอ่อนนุ่ม สีขาวอมเหลืองปกคลุมบางๆ ส่วนของกลีบเลี้ยงที่ขึ้นเป็นผลมีลักษณะคล้ายด้วยยาว 10-15 มิลลิเมตร เส้นผ่าศูนย์กลาง 9-11 มิลลิเมตร มีขนสั้นนุ่มปกคลุม ปรากฏรอยสันไม่เด่นชัด ผลชนิดแห้งแตกตามยาว ทรงรีหรือรูปขอบขนาน ขนาดยาว 12-20 มิลลิเมตร กว้าง 9-15 มิลลิเมตร (ภาพที่ 99)

ประเทศไทย: กาญจนบุรี นครสวรรค์ สระบุรี เพชรบุรี ประจวบคีรีขันธ์ ชัยภูมิ นครราชสีมา บุรีรัมย์ ปราจีนบุรี ชลบุรี จันทบุรี เพชรบูรณ์

การกระจายพันธุ์: ลาว กัมพูชา

นิเวศวิทยา: พบขึ้นในป่าเบญจพรรณแล้ง ดอกออกช่วงเดือนกุมภาพันธ์ถึงเดือนเมษายน

ชื่อพื้นเมือง: ตะแบกขน เสดาใบใหญ่ อินทรชิต อินทนิล ตะเกรียบ

ประโยชน์: เนื้อไม้ทำเครื่องมือต่างๆ และนำไปแกะสลัก

ตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา: BCU: V.Sudthsathien 232, Herb trip 1274,1275,1276, B.NaSongkhla et al 615 BKF: Bunnak 648

3. *Lagerstroemia reginae* Roxb., Pl. Corom. 1: 46. 1795; Willd. Sp. Pl. 2: 1178. 1800; Roxb., Fl. Ind. 2: 505. 1832; Miq. Fl. Ind.1: 623. 1855.-*L. flos-reginae* Retz. var. *augusta* Clarke (sphalm. *augusta*) in Hk.f. Brit. India 2: 577. 1879.

ไม้ต้นสูง 10 เมตร ใบรูปขอบขนานหรือรูปรีแกมขอบขนาน ยาว 10-24 เซนติเมตร กว้าง 4-9 เซนติเมตร ปลายใบแหลม ส่วนน้อยที่ปลายมน ฐานใบกลมหรือแคบสอ ใบหนาคล้ายแผ่นหนัง ผิวเรียบ เส้นใบจำนวน 7-15 เส้น ก้านใบยาว 5-10 มิลลิเมตร ช่อดอกแบบแยกแขนง ยาว 10-40 เซนติเมตร กว้าง 5-20 เซนติเมตร ดอกตูมสีเทา รูปรางเกือบกลม หรือคล้ายผลแพร์ ขนาดยาว 8-15 เซนติเมตร กว้าง 7-10 เซนติเมตร มีดิ่งส่วนปลายของดอกตูม กลีบเลี้ยงรูปถ้วยลึก 3-5 มิลลิเมตร เส้นผ่าศูนย์กลาง 6-10 มิลลิเมตร ปลายส่วนปลายปลายแยกเป็นแฉก 6 แฉก มีสันจำนวนตั้งแต่ 12 อัน ลักษณะเป็นร่องตามแนวยาวของกลีบเลี้ยง กลีบดอกสีม่วงเกือบกลมยาว 30-35 มิลลิเมตร (รวมก้านกลีบดอก) กว้าง 23-27 มิลลิเมตร ส่วนโคนกลีบจะค่อยๆเรียวลงมาจนคล้ายก้านกลีบ ส่วนขอบกลีบ

ลักษณะเป็นคลื่น เกสรเพศผู้จำนวนมากขนาดยาวไม่เท่ากัน เกสรเพศเมียก้านชูยาว รังไข่เกือบกลม ผิวเรียบ กลีบเลี้ยงผลรูปร่างคล้ายจานลึก 4 มิลลิเมตร กว้าง 18 มิลลิเมตร ผลแห้งแตกตามยาว รูปร่างเกือบกลมแข็งยาว 15-25 มิลลิเมตร เส้นผ่าศูนย์กลาง 12-25 มิลลิเมตร (ภาพที่ 95)

ประเทศไทย: กาญจนบุรี
 การกระจายพันธุ์: อินเดีย พม่า หมู่เกาะนิวกินี
 นิเวศวิทยา: พบบริเวณริมถนน
 ตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา: BCU: V.Sudthsathien 233

4. Lagerstroemia speciosa (L.) Pers., Synops. 2: 72. 1807; Keng, Conc. Fl. Sing.: 83. 1990.-*L. flos-reginae* Retz., Obs. 5: 25. 1789; Kurz, Fl. Burm. 1: 524. 1877; Clarke in Fl. Br. Ind. 2: 577. 1879; Gagnep in Fl. Gen.I.-C. 2: 941. 1921; Craib, Fl. Siam. En. 1: 723. 1931; Backer & Bakh.f., Fl. Java 1: 256. 1963.

ไม้ต้นขนาดกลางสูง 8-10 เมตร ใบรูปขอบขนานหรือรูปรี ขนาดยาว 10-20 เซนติเมตร กว้าง 4-8 เซนติเมตร ปลายใบแหลม โคนใบกลม ขอบใบเรียบ แผ่นใบเกลี้ยงทั้งสองด้าน เส้นใบย่อยจำนวน 12-15 คู่ ก้านใบยาว 0.5-1 เซนติเมตร ช่อดอกแบบกระจุก หรือแยกแขนงยาว 15-30 เซนติเมตร มีขนปกคลุม ดอกตูมลักษณะกลม ปลายมีตุ่ม ดอกบานเส้นผ่าศูนย์กลาง 5-7 เซนติเมตร ก้านดอกยาว 5-6 มิลลิเมตร กลีบเลี้ยงโคนเชื่อมรูปถ้วยยาว 6-7 มิลลิเมตร ปลายแยก 6 กลีบรูปสามเหลี่ยมขนาด 4-6 มิลลิเมตร ส่วนปลายแหลมเป็นติ่งโค้ง ด้านนอกเป็นสันตามแนวยาวเป็นจำนวนสองเท่าของกลีบดอก มีขนสั้นนุ่มปกคลุม กลีบดอกสีม่วง แยกเป็นอิสระจำนวน 6 กลีบ กลีบเกือบกลม ขนาด 1.5-2.2 เซนติเมตร ก้านกลีบดอกยาว 3 มิลลิเมตร ติดที่ปากหลอดกลีบเลี้ยง ขอบกลีบยื่นเป็นคลื่น เกสรเพศผู้จำนวนมาก เกสรเพศเมียก้านยาว 1.5 เซนติเมตร อับเรณูรูปขอบขนาน รังไข่รูปไข่ขนาด 2.5-3 เซนติเมตร ผิวเรียบ มี 6 ช่องในแต่ละช่องมีอวุลจำนวนมาก ยอดเกสรเพศเมียมีลักษณะเป็นตุ่ม ผลชนิดแห้งแก่แล้วแตกตามยาวตามแนวยาว 6 ซีก ขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง 2.5 เซนติเมตร (ภาพที่ 96)

ประเทศไทย: กาญจนบุรี กำแพงเพชร ตาก ประจวบคีรีขันธ์ กรุงเทพฯ จันทบุรี ปราจีนบุรี ตรัง ปัตตานี สุราษฎร์ธานี
 การกระจายพันธุ์: อินเดีย พม่า กัมพูชา เวียดนาม มาเลเซีย สิงคโปร์ อินโดนีเซีย ฟิลิปปินส์
 นิเวศวิทยา: พบขึ้นบริเวณชายป่าที่มีความสูงไม่มากนัก ออกดอกช่วงเดือนพฤศจิกายนถึงเดือนธันวาคม
 ชื่อพื้นเมือง: อินทนิลน้ำ อินทนิล น่วงมู่ ตะแบกคำ อินทนิลสีชมพู บาเอ

ตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา: BCU: V.Sudthsathien 234, P.Trisarasi 188, T.Jonganurak 409, U.Sriruangcheep 26 BKF: J.F.Maxwell 93-931

5. *Lagerstroemia subangulata* (Craib.) Furt et Mont., Gard. Bull. 24: 208. 1969.-*L. undulata* Koehne var. *subangulata* Craib., Fl. Siam En. 1: 727. 1931.

ไม้ต้นผลัดใบ สูง 8-15 เมตร เปลือกสีดำอมเทาแตกตามยาวเป็นร่องเล็กๆตามแนวยาว ใบเดี่ยว ออกตรงข้าม รูปรีหรือรูปไข่แกมรี ขนาดยาว 5-9 เซนติเมตร กว้าง 2-4 เซนติเมตร ปลายใบแหลม ฐาน ใบกลมหรือมน ขอบใบเรียบ ใบอ่อนมีขนปกคลุมทั้งสองด้าน ใบแก่ผิวเรียบ หรือมีขนบริเวณเส้น กลางใบ เส้นใบย่อยจำนวน 7-9 คู่ ก้านใบสั้น ดอกช่อแบบช่อรวมออกบริเวณปลายยอดและบริเวณ ก้านช่อแตกตามยาวช่อแขนงได้อีก 2-4 ช่อ ขนาดช่อดอกยาว 10-40 เซนติเมตร มักออกตรงข้ามกัน เป็นคู่ กลีบเลี้ยงรูปถ้วย ส่วนปลายแยกเป็น 6 แฉก กลีบดอกสีม่วงหรือสีชมพูจำนวน 6 กลีบ รูปใบหอก หัวกลับปลายแหลม ขอบหยักปลายแยกเล็กน้อย ขนาดยาว 4-7 มิลลิเมตร เกสรเพศผู้จำนวนมากขนาด ยาวไม่เท่ากัน รังไข่รูปขอบขนาน เกสรเพศเมียหลอดยาว ผลชนิดแห้งแก่แล้วแตกตามยาวออกเป็น 3-4 ส่วน รูปรีหรือรูปขอบขนาน ขนาดยาว 15-19 มิลลิเมตร กว้าง 10-12 มิลลิเมตร เมล็ดจำนวนมาก (ภาพที่ 97)

ประเทศไทย: กาญจนบุรี สระบุรี นครราชสีมา

การกระจายพันธุ์: อินเดีย พม่า กัมพูชา เวียดนาม มาเลเซีย สิงคโปร์ อินโดนีเซีย ฟิลิปปินส์

นิเวศวิทยา: พบบริเวณริมถนน ออกดอกช่วงเดือน กรกฎาคมถึงเดือนกันยายน

ชื่อพื้นเมือง: เขี้ยวเนื้อ

ประโยชน์: เนื้อไม้ใช้ในการก่อสร้าง และทำเครื่องมือ

ตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา: BCU: V.Sudthsathien 235, O.Thaitong et al 223, K.Chaicharoen 16 BKF: T.Smitinand et al 10766, R.Geesink et al 6832

6. *Lagerstroemia tomentosa* Presl., Bot. Bemerck. 142. 1844; Kurz in Fl. Burma 1: 522. 1877; Clarke in Hook.f., Fl. Br. Ind. 2: 578. 1879; Koehne in Engl., Pflanzenr. 4: 264. 1903; Brandis, Ind Trees 339. 1911; Gagnep in Fl. Indoch. 2: 258. 1931; Craib, Fl. Siam. Enum 1: 726. 1931.-*L. tomentosa* Presl. var. *caudata* Koehne., Craib in Kew Bull 54. 1911.

ไม้ต้นสูง 11-15 เมตร ใบรูปหอกหรือรูปรียาว 5-25 เซนติเมตร กว้าง 2-8 เซนติเมตร ปลายใบ แหลมเรียว มีขนปกคลุมส่วนที่ยังอ่อน เมื่อแก่ผิวจะเรียบยกเว้นบริเวณเส้นใบยังคงมีขนปกคลุม เส้น ใบจำนวน 7-12 เส้น ก้านใบยาว 4-10 มิลลิเมตร ช่อดอกแบบแยกแขนง ออกดอกบริเวณปลายกิ่ง ช่อ

ดอกยาว 6-20 เซนติเมตร กว้าง 4-15 เซนติเมตร มีขนสีเหลืองปกคลุม ดอกตูมยาว 5-6 มิลลิเมตร กว้าง 4-5 มิลลิเมตร รูปร่างคล้ายลูกข่าง มีรอยหยัก 12 รอย กลีบเลี้ยงยาว 5-7 มิลลิเมตร กว้าง 4-5 มิลลิเมตร รูปถ้วย บริเวณฐานสอดเข้า กลีบดอกสีม่วง รูปไข่หัวกลับยาว 15 มิลลิเมตร ก้านกลีบดอกยาว 5 มิลลิเมตร กว้าง 9-10 มิลลิเมตร ขอบใบเป็นคลื่น เกสรเพศผู้จำนวนมาก ขนาดยาวไม่เท่ากัน เกสรเพศเมียก้านชูยาว 15 มิลลิเมตร รังไข่เกือบกลม สีเหลืองมีขนปกคลุม ผลรูปคล้ายจานเป็นหยักปลายแยก ลึก 3 มิลลิเมตร เส้นผ่าศูนย์กลาง 9 มิลลิเมตร เมื่อผลแก่เปลือกจะแห้งและแตกตามยาวออกเป็น 6 ซีก ขนาดยาว 12-18 มิลลิเมตร กว้าง 9-13 มิลลิเมตร (ภาพที่ 98)

ประเทศไทย: กาญจนบุรี เชียงใหม่ ลำปาง แพร่ กำแพงเพชร อุตรดิตถ์ นครสวรรค์ ตาก ราชบุรี

การกระจายพันธุ์: พม่า ลาว กัมพูชา อินโดนีเซีย

นิเวศวิทยา: พบบริเวณชายป่าที่มีความสูงไม่มากนัก

ชื่อพื้นเมือง: *เสลาเปลือกบาง* เสลาขาว เสลา เป็ดยาว น่วงฟ้า เบาละสะแอน เบาละเส้าเส้าเส้าขาว เส้าเบาละ

ตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา: BCU: V.Sudthsathien 236, A.Ubolchokett 1, P.Chantropokda 7

BKF: J.F.Maxwell 96-1276, B.Sukkri 45

2.Lawsonia

L., Sp. Pl. 1: 349. 1753.

ไม้พุ่ม ตามกิ่งก้านมีลักษณะคล้ายหนาม ใบเดี่ยวออกแบบสลับ ก้านใบสั้นดอกออกเป็นช่อ ชนิตช่อช่อกระจุกแน่นเชิงประกอบเชิงประกอบ ออกบริเวณปลายกิ่ง ดอกย่อยจำนวนมากหรือน้อย กลีบเลี้ยงเป็นหลอดสั้นๆ มีลักษณะเป็นสี่มุมและปลายแยกเป็น 4 แฉก กลีบดอกจำนวน 4 กลีบ มีก้าน กลีบดอกยื่นและก้านกลีบสั้นมาก เกสรเพศผู้จำนวน 8 อัน ผลแห้งแก่แล้วแตกตามยาว

Lawsonia inermis L., Sp. Pl. 1: 349. 1753; Kurz, Fl. Burm. 1: 519. 1877; Gagnep in Fl. Gen. I.-C. 2: 962. 1921; Craib in Fl. Siam En. 1: 718. 1931; Baker & Bakh. f., Fl. Java 1: 256. 1963; Maheshwari, Fl. of Delhi.: 162. 1963.-*L. alba* Lamk. Encycl. 3: 106. 1789; Clark in Hook. f., Fl. Br. Ind. 2: 573. 1879; Brandis, Ind. Trees.: 340. 1906.

ไม้พุ่มสูง 3-5 เมตร กิ่งอ่อนลักษณะเป็นเหลี่ยม เมื่อแก่จะลักษณะกลม ใบเดี่ยวเรียงตัวแบบตรงข้าม ใบรูปรีหรือรูปรีแกมไข่หัวกลับขนาด 14-40 มิลลิเมตร กว้าง 7-22 มิลลิเมตร ปลายใบสอบแหลมหรือมน โคนใบสอบ ขอบใบเรียบ ผิวใบเกลี้ยงทั้งสองด้าน เส้นใบย่อยจำนวน 4-5 เส้น ก้านใบสั้นมาก

ช่อดอกแบบแยกแขนงออกบริเวณปลายกิ่ง ดอกย่อยจำนวนมาก ก้านดอกย่อยยาว 1.5-2 มิลลิเมตร กลีบเลี้ยงเชื่อมติดกันเป็นรูปถ้วยขนาด 4-5 มิลลิเมตร ส่วนปลายแยกเป็น 4 แฉก รูปไข่หรือรูปสามเหลี่ยม กลีบดอกสีแดงหรือสีขาวจำนวน 4 กลีบ รูปไข่ขนาด 3-4.5 มิลลิเมตร กลีบย่น เกสรเพศผู้จำนวน 8 อันติดที่บริเวณปลายหลอดของกลีบเลี้ยงเป็นคู่ตรงข้ามกับกลีบเลี้ยง ก้านชูเกสรเพศผู้ยาว 5 มิลลิเมตร อับเรณูรูปรี รั้งไข่ออกด้วย เกสรเพศเมียขอดกลมขนาดเล็ก ผลชนิดแห้งแตกตามยาว รูปกลมลักษณะเป็นแฉก 3 แฉกขนาด 5-7 มิลลิเมตร เมล็ดจำนวนมากรูปสามเหลี่ยม (ภาพที่ 100)

ประเทศไทย: กาญจนบุรี ราชบุรี ประจวบคีรีขันธ์ นครศรีธรรมราช สงขลา

การกระจายพันธุ์: เขตร้อนชื้นของแอฟริกา เอเชีย และออสเตรเลีย

นิเวศวิทยา: เป็นไม้นำเข้าไปปัจจุบันแพร่กระจายจนเป็นพื้นท้องถิ่น มักขึ้นในพื้นที่แห้งแล้ง

ชื่อพื้นเมือง: เทียนกิ่ง เทียนขาว เทียนแดง เทียนข้าวเปลือก เทียนไม้

ชื่อสามัญ: Henna, Mignonette tree

ประโยชน์: ส่วนใบย้อมสีผ้าและสีผมได้ให้สีน้ำตาลแดง

ตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา: BCU: V.Sudthsathien 237 BKF: Th.W. 110

MALVACEAE

ไม้ต้น ไม้พุ่ม หรือไม้ล้มลุก มักมีขนรูปดาวปกคลุมหนาแน่น ใบเดี่ยวเรียงแบบสลับ ขอบใบจัก บางชนิดขอบใบปลายแยกรูปนิ้วมือ มีหูใบ ดอกสมบูรณ์เพศ ดอกเดี่ยวหรือดอกช่อ กลีบเลี้ยงเชื่อมติดกันบริเวณปลายแยกเป็น 5 แฉก มักมีริ้วประดับรองรับ กลีบดอกจำนวน 5 กลีบ มีขนาดใหญ่และลักษณะเหมือนกันทุกกลีบ มักมีสีสด เรียงทับซ้อนกันบริเวณโคนกลีบ เกสรเพศผู้จำนวนมากอยู่รวมกันกลุ่มเดียวโดยที่ก้านเกสรเพศผู้จะเชื่อมติดกันเป็นหลอด หุ้มก้านเกสรเพศเมียไว้ อับเรณูมีหนามแหลมบริเวณผิว รั้งไข่ออกอยู่เหนือวงกลีบประกอบด้วยคาร์เพลตั้งแต่ 5 คาร์เพลขึ้นไป จำนวนคาร์เพลเท่ากับจำนวนแฉกของขอดเกสรเพศเมีย ผลชนิดแห้งแก่แล้วแตกตามยาวหรือ ผลแยกแล้วแตกตามยาว เมล็ดมีขนหุ้ม

1. *Abutilon*

Mill., Gard. Dict. Abr.: 4. 1754.

ไม้พุ่มหรือไม้ล้มลุกอายุยืน ตามลำต้นมีหนามปกคลุม ใบเดี่ยวรูปไข่หรือรูปหัวใจ ขอบใบหยัก ดอกเดี่ยวออกบริเวณซอกใบหรือซอกกิ่งในส่วนปลายกิ่ง ไม่มีใบประดับ กลีบเลี้ยงจำนวน 5

กลีบเชื่อมติดกันบริเวณ โคน กลีบดอกจำนวน 5 กลีบแยกเป็นอิสระ หรือเชื่อมติดกันบริเวณฐานของ เกสรเพศผู้ เกสรเพศผู้จำนวนมากเชื่อมติดกันเป็นหลอด รังไข่ผิวเรียบมีจำนวนคาร์เพลตั้งแต่ 5 คาร์เพล ขึ้นไป เกสรเพศเมียมีก้านที่แยกเป็นอิสระอยู่ภายในหลอดของเกสรเพศผู้ จำนวนคาร์เพลเท่ากับจำนวน แฉกของยอดเกสรเพศเมีย ผลแห้งมีลักษณะเป็นกลีบๆ แตกตามยาว ได้จากแนวกลาง เมล็ดจำนวน 3-5 เมล็ด รูปไต

Abutilon indicum G.Don., Gen. Syst., 1: 504.; Master in Fl. Br. Ind. 1: 326. 1875; Gagnep., in Fl. Gen. I.-C. 1: 4.9. 1910.-*Sida indica* L., DC. Prod. 1: 471.

ไม้พุ่มตั้งตรงขนาดเล็กสูง 0.5-2 เมตร ตามลำต้นมีขนอ่อนนุ่มสีเทาปกคลุมทั่วไป ใบเดี่ยวออก แบบสลับ ใบรูปหัวใจ ปลายแหลม ขอบใบหยักลึกไม่สม่ำเสมอ ฐานใบรูปหัวใจ ขนาดของใบยาว 3-9 เซนติเมตร กว้าง 3-6 เซนติเมตร เส้นใบย่อยจำนวน 5-7 เส้น ผิวใบมีขนสั้นนุ่มปกคลุมทั้งสองด้าน ดอกเดี่ยวออกบริเวณซอกใบ ก้านดอกยาว 6-9 เซนติเมตร กลีบเลี้ยงสีเขียวจำนวน 5 กลีบเชื่อมติดกัน มีขนสั้นนุ่มสีเทาปกคลุม กลีบดอกจำนวน 5 กลีบ สีเหลือง ลักษณะมนกลมขนาด 10-12 มิลลิเมตร เกสรเพศผู้จำนวนมากเชื่อมติดกันเป็นหลอด เกสรเพศเมียมีก้านที่แยกเป็นอิสระ ผลแบบแยกแล้วแตก ตามยาวลักษณะเป็นกลีบเรียงติดกันตรงกลางจำนวน 15-20 กลีบ ขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง 2 เซนติเมตร มีขนสั้นปกคลุม ผลอ่อนจะสีเขียวเมื่อแก่จะสีน้ำตาล เมล็ดรูปไตมีขนสั้นปกคลุม (ภาพที่ 101,102)

ประเทศไทย:	พบกระจายเป็นวัชพืชทั่วประเทศ
การกระจายพันธุ์:	อินเดีย และพื้นที่เขตร้อนชื้นของเอเชียใต้
นิเวศวิทยา:	ขึ้นทั่วไปในพื้นที่โล่งแจ้งเช่นริมถนน และท้องทุ่ง
ชื่อพื้นเมือง:	ครอบจักรวาล ตอบแตบ โฝงผาง ฟันสี หนู่าก่องข้าว ปอบแปบ
ชื่อสามัญ:	Chinese bell flower, Country mallow, Moon flower
ประโยชน์:	เป็นสมุนไพรช่วยขับลม บำรุงเลือด แก้ไอ หูหนวก เหงือกอักเสบ

คอดีบ ท้องร่วง ขับปัสสาวะ และโรคริดสีดวงทวาร

ตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา: BCU: V.Sudthsathien 241, Dolnapha et al 17,

P.Chantaranothai 60,62, C.Promsakha 41 BKF: T.S. et al 21693, C.Yonebayashi 93005

MELIACEAE

ไม้ต้น และไม้พุ่ม ใบประกอบแบบขนนก ออกเรียงสลับ ใบย่อยออกแบบตรงข้ามหรือเรียงสลับ ฐานใบเบี้ยว ไม่มีหูใบ ดอกออกเป็นช่อแบบช่อรวม หรือช่อแบบกระจุก ดอกสมบูรณ์เพศหรือแยกเพศในต้นเดียว กลีบเลี้ยงมี 3-6 กลีบซ้อนเหลื่อมกัน กลีบดอกมี 3-6 กลีบซ้อนเหลื่อมกันแยกเป็นอิสระ เกสรเพศผู้มี 3-12 อัน เชื่อมติดกันเป็นหลอด ก้านเกสรเพศผู้ติดกันเป็นแท่ง รังไข่อยู่เหนือวงของกลีบดอก ร่องรับด้วยฐานรองดอกที่เป็นวงแหวนหรือเป็นหลอด รังไข่มี 1 อัน มี 3-5 ช่อง แต่ละช่องมีออวุลจำนวน 1-2 ปลายเกสรเพศเมียกลม ผล เนื้อมีเมล็ดจำนวนมาก ผลแห้งแตกตามยาวได้ และเมล็ดแข็งเมล็ดเดี่ยว เมล็ดมีปีกหรือไม่มีปีก

Azadirachta

Juss., Mem. Mus. Par. xix. 220. 1830; Jacobs, Gard. Bull. Singapore 18: 71-75. 1961; Bak., Fl. Java 2: 120. 1965.

ไม้ต้น ใบประกอบแบบขนนกชั้นเดียว เรียงตัวแบบเวียน มักอยู่เป็นกลุ่มบริเวณปลายกิ่ง มีใบย่อย 8-16 คู่ ปลายช่อใบมักมีใบเดี่ยว หรือไม่มี ดอกออกเป็นช่อแบบช่อรวม เป็นดอกสมบูรณ์เพศ มีกลีบเลี้ยง 5 กลีบแยกเป็นอิสระ กลีบดอกมี 5 กลีบซ้อนเหลื่อมกันแยกเป็นอิสระ เกสรเพศผู้มีจำนวน 10 อันเชื่อมติดกันเป็นหลอด รังไข่มีออวุลจำนวน 2-3 หลอดเกสรเพศเมียโผล่ไม่พนักกลีบดอก ปลายเกสรเพศเมียแยกออกเป็น 3 แฉก ผลมีเนื้อ ทรงผลรูปทรงกระบอก โคนและปลายมน ผลมี 1 ช่อง 1 เมล็ด

Azadirachta indica A. Juss., Mem. Mus. Par.: 13. 1830.

var. *siamensis* Valetton,; Craib, Fl. Siam En. 1: 251. 1924.

ไม้ต้นขนาดกลาง ผลัดใบ สูง 12-15 เมตร เรือนยอดเป็นพุ่มกลมทึบ เปลือกสีน้ำตาลเทา หรือสีเทาปนดำ แตกตามยาวเป็นร่องเล็กๆ หรือแตกตามยาวเป็นสะเก็ดยาว ใบประกอบแบบขนนกชั้นเดียว เรียงแบบเวียนรอบบริเวณปลายกิ่ง แกนช่อใบยาว 20-30 เซนติเมตร มีใบประกอบย่อยจำนวน 8-12 คู่ ใบรูปขอบขนานแกมรูปหอก หรือแกมรูปติ้ว ปลายใบแหลม โคนใบเบี้ยว ขอบใบเป็นคลื่น ขนาดยาว 3.5-5.5 เซนติเมตร กว้าง 1.5-2.5 เซนติเมตร ดอกออกเป็นช่อแบบช่อรวม หรือช่อกระจุก ยาว 5-30 เซนติเมตร ออกบริเวณปลายกิ่ง ก้านดอกย่อยยาว 1-2 มิลลิเมตร กลีบเลี้ยงสีเหลืองอมเขียว กลีบดอกสี

ชาวแยกอิสระ มีขนปกคลุม เกสรเพศผู้จำนวน 10 อัน เชื่อมติดกันเป็นหลอดยาวพันกลีบดอก ด้านนอกผิวเรียบ ด้านในมีขน เกสรเพศเมีย รังไข่มี 1 ช่อง ก้านหลอดเกสรเพศเมียยาว 3 มิลลิเมตร ผิวเรียบ ผลมีเนื้อ ผลอ่อนสีเขียวเข้ม ผลแก่สีเหลืองอมเขียว ทรงรูปขอบขนาน ปลายมน ผิวเรียบ ขนาดยาว 1.5-2.2 เซนติเมตร กว้าง 0.5-0.9 เซนติเมตร เมล็ดจำนวน 1 เมล็ด (ภาพที่ 103,104)

ประเทศไทย:	กระจายพันธุ์ทั่วประเทศ ยกเว้นในภาคใต้
การกระจายพันธุ์:	พม่า
นิเวศวิทยา:	ขึ้นในป่าเบญจพรรณ ดอกออกเดือนธันวาคมถึงเดือนมกราคม
ชื่อพื้นเมือง:	สะเดา กะเดา จะตัง สะเลียม
ชื่อสามัญ:	Neem tree
ประโยชน์:	เนื้อไม้ใช้ในการก่อสร้าง เปลือกต้นแก้ท้องเดิน เปลือกรากเป็นยาแก้ไข้ แก้โรคผิวหนัง ดอกเป็นยาบำรุงธาตุ ผลอ่อนใช้เป็นยาถ่ายพยาธิ รักษาโรคผิวหนัง เมล็ดสกัดน้ำมัน ใช้จุดตะเกียง เป็นยาฆ่าเชื้อโรค ใบใช้เป็นยาฆ่าแมลงได้ ใบอ่อนและช่อดอกอ่อนรับประทานได้
ตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา:	BCU: V.Sudthsathien 251, Herb trip 980, P.Trisarasi 61,89, T.Jonganurak 243 BKF: Bjornland & Schumacher 52

MIMOSACEAE

ไม้ต้น ไม้พุ่ม ไม้เลื้อยมีหนาม หรือไม้ล้มลุก ส่วนใหญ่ใบเป็นใบประกอบแบบขนนกชนิดสองชั้น เรียงแบบสลับ ใบย่อยขนาดเล็ก โคนก้านใบและแขนงช่อบางออก ดอกช่อแบบกระจุกหรือแบบกระจุกขนาดยาว ดอกย่อยขนาดเล็กมีใบประดับรองรับ ดอกส่วนใหญ่สมบูรณ์เพศ กลีบเลี้ยงมี 5 กลีบ พบน้อยที่มี 4 กลีบ มักเชื่อมติดกันเป็นหลอด ส่วนปลายเป็นจัก กลีบดอกขนาดเล็กมีจำนวนเท่ากลีบเลี้ยง แยกกันเป็นอิสระ หรือส่วนโคนเชื่อมติดกัน ทุกกลีบเหมือนกัน เกสรเพศผู้มี 10 อันหรือมากกว่า พบน้อยที่มี 4 อัน ก้านเกสรยาว โคนก้านเชื่อมกันเล็กน้อย หรือเชื่อมเป็นหลอด เกสรเพศเมียมีรังไข่ชนิดติดเหนือวงกลีบ มีคาร์เพลเดียว และมีช่องเดียว มักมีก้านชูรังไข่ มี 1 ออวูล์ถึงหลายออวูล์ ถ้ามีหลายออวูล์จะเรียงเป็นสองแถวสลับกัน ผลแบบฝัก มีทั้งแตกตามยาวและไม่แตกตามยาวเมื่อแก่ เมล็ดมักไม่มีเอนโดสเปิร์ม

รูปวิธานจำแนกสกุล

1. เกสรเพศผู้จำนวนไม่เกิน 10 อัน
 2. อับเรณูมีต่อมรยางค์บริเวณปลาย.....5.Xylia
 2. อับเรณูไม่มีต่อมรยางค์บริเวณปลาย.....3.Leucaena

1. เกสรเพศผู้จำนวนมากกว่า 15 อัน
 2. เกสรเพศผู้แยกเป็นอิสระ.....1.Acacia
 2. เกสรเพศผู้เชื่อมติดกันเป็นหลอด หรือเชื่อมติดกันบริเวณฐาน
 3. หลอดเกสรเพศผู้มีขนาดยาวกว่าหลอดของกลีบดอก.....2.Albizia
 3. หลอดเกสรเพศผู้มีขนาดเท่ากับหรือสั้นกว่าหลอดของกลีบดอก..4.Pithecellobium

1.Acacia

Mill., Gard. Dict. Abridg.: 4. 1754; Hutchinson, Gen. Fl. Pl. 1: 280. 1964; Nielsen, Fl. C.L.V. 19: 40. 1981; in Fl. of Thailand 4.2: 156. 1985.-*Vachellia* Wight et Arn., Prod. 1: 272. 1834.-*Delaportea* Thorel ex Gagnep., Lec. Notul. Syst.(Paris) 2: 118. 1911.-*Nimiria* Prain ex Craib, Kew Bull.: 393. 1927.

ไม้ต้น ไม้พุ่ม และไม้เลื้อย ตามลำต้นและกิ่งมีหนามแหลมหรือไม่มีหนาม หูใบเป็นหนามแหลมหรือไม่เป็นหนาม ใบประกอบแบบขนนกสองชั้น ใบย่อยมักมีขนาดเล็ก หรือบางชนิดใบอาจเปลี่ยนมาจากก้านใบ ดอกออกเป็นช่อกลมที่อยู่บนช่อใหญ่แบบแยกแขนง หรืออาจเป็นช่อเชิงลดที่มีลักษณะห้อยลง ดอกมีทั้งสมบูรณ์เพศและดอกเพศเดียว กลีบเลี้ยงจำนวน 5 กลีบ บริเวณโคนเชื่อมติดกัน ลักษณะคล้ายระฆังหรือแตร กลีบดอกจำนวน 5 กลีบ เชื่อมติดกันบริเวณฐาน เกสรเพศผู้จำนวนมาก ก้านเกสรเพศผู้แยกเป็นอิสระ อับเรณูมีต่อมบริเวณปลายผลเป็นฝักลักษณะยาวและแบน มีทั้งชนิดแตกตามยาวได้ตามตะเข็บด้านข้างและไม่แตกตามยาว เมล็ดสีน้ำตาลหรือดำ มีเปลือกแข็งหุ้ม

รูปวิธานจำแนกชนิด

1. หูใบเปลี่ยนรูปเป็นหนาม บริเวณผิวไม่มีหนาม
 2. วงกลีบเลี้ยงและวงกลีบดอกมีขนปกคลุมหนาแน่น.....3.A. leucophloea
 2. วงกลีบเลี้ยงและวงกลีบดอกผิวเรียบ.....2.A. craibii
1. หูใบไม่เป็นหนาม มีหนามกระจายทั่วไปตามกิ่ง
 2. หนามที่เกิดออกเป็นคู่ บริเวณต่ำกว่าส่วนของหูใบ.....1.A. catechu
 2. หนามที่ผิวออกกระจายทั่วไปบนลำต้นและกิ่ง
 3. ปลายใบประกอบย่อยลักษณะเบี้ยว.....4.A. megaladena var. indo-chinensis
 3. ปลายใบประกอบย่อยมีลักษณะสอบแหลม.....5.A. pennata subsp. kerrii

1. **Acacia catechu** (L.f.) Willd., Sp. Pl. 4: 1079. 1806; Kurz, Fl. Bur. 1: 422. 1877; Back. & Bakh. f., Fl. Java 1: 557. 1963; Huang & Ohashi in Fl. Taiwan 3: 154. 1977; Nielsen in Fl. of Thailand 4.2: 157. 1985; Brandis, Indian Trees: 267. 1990.

ไม้ต้นสูง 10-15 เมตร กิ่งอ่อนมีขน กิ่งแก่ผิวเรียบ มีหนามแหลมแบนปลายโค้งลงเป็นคู่ หลุดร่วงง่ายยาว 3.5-4 มิลลิเมตร ใบประกอบแบบขนนกสองชั้น เรียงแบบสลับ ก้านช่อใบยาว 1.5-3 เซนติเมตร มีขนและต่อมรูปรีแกมขอบขนานบริเวณใกล้กับช่อใบย่อยคู่แรก ขนาดยาว 2.5-3 มิลลิเมตร บริเวณขอบขนานขึ้น แกนช่อใบยาว 6-17 เซนติเมตร มีขนปกคลุมหนาแน่น แขนงช่อใบ เรียงแบบตรงข้ามจำนวน 11-20 คู่ ใบย่อยรูปขอบขนานแกมใบหอกขนาดยาว 3-4 มิลลิเมตร กว้าง 0.5-0.8 มิลลิเมตร จำนวน 25-45 คู่ ปลายใบแหลม โคนใบเบี้ยว ขอบใบเรียบ แผ่นใบบางคล้ายกระดาษ ผิวใบเรียบทั้งสองด้าน ช่อดอกแบบหางกระรอกออกบริเวณซอกใบจำนวน 1-2 ช่อ ขนาดยาว 8.5-13 เซนติเมตร กลีบเลี้ยงรูปถ้วยขนาดยาว 1.5 มิลลิเมตร ปลายแยกเป็น 5 แฉกรูปสามเหลี่ยม กลีบดอกสีเหลืองอ่อน เชื่อมติดกันเป็นรูปกรวยขนาดยาว 3-3.5 มิลลิเมตร ส่วนปลายแยกเป็น 5 แฉกปลายแหลม เกสรเพศผู้จำนวนมากยาว 4-5 มิลลิเมตร อับเรณูกลม เกสรเพศเมีย ฝังใ้ช่อขอบขนาน มี 1 ช่อ ออกลูกจำนวน 10 ออกลูก ผลเป็นฝักแห้งแตกตามยาวตามตะเข็บด้านข้าง รูปแถบ แบน บาง ขนาดยาว 8-13 เซนติเมตร กว้าง 1.5-2 เซนติเมตร เมล็ดรูปรีหรือเบี้ยว แบนบาง เส้นผ่าศูนย์กลาง 7-9 มิลลิเมตร (ภาพที่ 105)

ประเทศไทย: กาญจนบุรี เชียงใหม่ ลำปาง แพร่ น่าน ขอนแก่น นครราชสีมา

การกระจายพันธุ์: อินเดีย พม่า

นิเวศวิทยา: พบขึ้นริมถนน ดอกออกช่วงเดือนเมษายนถึงเดือนพฤษภาคม

ชื่อพื้นเมือง: สีเสียดแก่น สีเสียดเหนื่อ สีเสียด สีเสียดเหลือง เบ้

ชื่อสามัญ: Cutch Tree, Catechu tree

ประโยชน์: เปลือกต้นนำมาย้อมผ้าได้ ให้สีน้ำตาล ส่วนของเมล็ดใช้รักษาโรค

หิด เปลือกต้นใช้รักษาท้องร่วง โรคบิด

ตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา: BCU: V.Sudthsathien 261, P.Trisarasri 258, R.Tongkoom

9, Pirun et al 4 BKF: J.F. Maxwell 88-951

2.**Acacia craibii** Nielsen, *Adansonia*, 2.19: 344. 1980; in *Fl. of Thailand* 4.2: 163. 1985.-*Nimiria siamensis* Craib, *Kew Bull.*: 393. 1927; in *Fl. Siam En.* 1: 533. 1928.

ไม้พุ่มสูง 3-4 เมตร กิ่งก้านผิวเรียบสีเทา มีหูใบที่เปลี่ยนรูปเป็นหนามโค้งยาว 2-2.5 เซนติเมตร แกนกลางยาว 6-12 เซนติเมตร ก้านใบยาว 1-2 เซนติเมตร มีต่อมขนาด 0.5-1 เซนติเมตร บริเวณโคนของแขนงข้อใบ แขนงข้อใบจำนวน 6-11 คู่ ยาว 1.5-4 เซนติเมตร ใบประกอบย่อยจำนวน 21-30 คู่ รูปขอบขนานแคบๆ ฐานใบไม่สมมาตรรูปตัดหรือกลม ปลายใบเบี้ยวไม่สมมาตร ขนาดยาว 3-4.5 มิลลิเมตร กว้าง 1 มิลลิเมตร ออกแบบตรงข้าม ไม่มีแขนงข้อใบ ผิวใบทั้งสองด้านเรียบ ช่อดอกแบบแยกแขนง มีใบประดับย่อยบริเวณต่ำกว่ากึ่งกลางของช่อดอก ดอกย่อยอยู่รวมกันเป็นกระจุกทรงกลม ใบประดับย่อยรูปกบขนาด 1 มิลลิเมตร กลีบเลี้ยงขนาด 1 มิลลิเมตร รูปสามเหลี่ยมปลายแหลมปลายปลายแยกเป็นแฉก 5 แฉก กลีบดอกสีเหลืองนวลขนาด 2.5-3 มิลลิเมตร ผิวเรียบ ลักษณะปลายแยกเป็นแฉก 5 แฉกรูปไข่แกมรีปลายแหลม เกสรเพศผู้จำนวนมาก เกสรเพศเมีย รังไข่ผิวเรียบมีก้านชู ผลเป็นฝักรูปขอบขนาน ลักษณะโค้งเล็กน้อยแบน สีนํ้าตาลหรือเหลืองขนาดยาว 5-10 เซนติเมตร กว้าง 1.5-2 เซนติเมตร ผิวเรียบ หนากล้าแผ่นหนึ่ง จะแตกตามยาวตามแนวตะเข็บทั้งสองด้าน เมล็ดรูปรีแบน โค้งเล็กน้อยขนาด 3.5-6 มิลลิเมตร หนา 1 มิลลิเมตร (ภาพที่ 114)

ประเทศไทย: กาญจนบุรี
 การกระจายพันธุ์: เป็นพืชถิ่นเดียวของประเทศไทย
 นิเวศวิทยา: ขึ้นบริเวณริมน้ำและริมถนนที่มีความสูงจากระดับน้ำทะเล 150-200 เมตร
 ชื่อพื้นเมือง: กำลังช้างสาร
 ตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา: BCU: V.Sudthsathien 262

3.**Acacia leucophloea** (Roxb.) Willd., *Sp. Pl.* 4: 1083. 1086; *Kurz., Fl. Bur.* 1: 421. 1877; *Bak. in Fl. of Br. Ind.* 2: 294. 1878; *Craib in Fl. Siam. En.* 1: 549. 1928; *Nielsen in Fl. C.L.V.* 19: 46. 1981; in *Fl. of Thailand* 4.2: 160. 1985.-*Mimosa leucophloea* Roxb., *Pl. Corom.* 2: 27. 1800.-*A. arcuata* Decne, *Herb. Timor.*: 133. 1835.-*Delaportea microphylla* Gagnep., *Bull. Soc. Bot. France* 99: 46. 1952.

ไม้ต้นผลัดใบสูง 8-10 เมตร กิ่งก้านกลม มีขนสั้นปกคลุมหรือผิวเรียบ หูใบเปลี่ยนรูปเป็นหนามแหลมยาว 2.2-2.5 เซนติเมตร ใบประกอบแบบขนนกสองชั้น แกนกลางใบยาว 3.5-9 เซนติเมตร แขนงข้อใบยาว 0.5-2 เซนติเมตร บริเวณก้านใบมีต่อม แขนงข้อใบจำนวน 5-14 คู่ ยาวตั้งแต่ 0.5-5

เซนติเมตร ใบย่อยจำนวน 6-25 คู่ ไม่มีก้านใบ ออกแบบตรงข้าม ใบย่อยยาว 3-11 มิลลิเมตร กว้าง 0.5-2 มิลลิเมตร รูปทรงคล้ายเคียวแกมขอบขนาน ฐานใบตัดตรงเอียงเล็กน้อย ปลายใบแหลมหรือมน ผิวใบทั้งสองด้านมีขนปกคลุมบางๆ ไม่ปรากฏเส้นใบย่อย ช่อดอกแบบแยกแขนง ริวประดับของช่อดอกอยู่บริเวณต่ำกว่ากึ่งกลางของช่อดอก ดอกเป็นช่อกระจุก ใบประดับรูปกาบหรือรูปช้อนขนาด 1-1.3 มิลลิเมตร กลีบเลี้ยงยาว 0.8-1.3 มิลลิเมตร เป็นหลอดมีขนปกคลุมหนาแน่น ลักษณะเป็นหยักรูปสามเหลี่ยมแกมรูปไข่ใบบริเวณขอบ กลีบดอกสีเหลืองอ่อน ยาว 1.2-2 มิลลิเมตร เป็นหลอดมีขนปกคลุม ลักษณะปลายแยกเป็นแฉกรูปไข่หรือรูปขอบขนานปลายแหลมยาว 0.4-1 เซนติเมตร เกสรเพศผู้จำนวน 20-25 อัน เกสรเพศเมีย รังไข่ยาว 1 มิลลิเมตร มีขนปกคลุม ฝักรูปเคียวหรือรูปลิ้น แข็ง สีน้ำตาลยาว 7-13 เซนติเมตร กว้าง 1-1.3 เซนติเมตร หนา 0.3-0.4 มิลลิเมตร เมื่ออ่อนมีขนหนาปกคลุม เมื่อแก่ผิวเรียบ ภายในฝักมีช่องกั้นระหว่างเมล็ด เมล็ดรูปกลมหรือรูปสามเหลี่ยมด้านไม่เท่าหรือรีแบน เส้นผ่าศูนย์กลาง 4.5-6 มิลลิเมตร (ภาพที่ 106)

ประเทศไทย: กาญจนบุรี ราชบุรี สุพรรณบุรี

การกระจายพันธุ์: อินเดีย พม่า จีนตอนใต้ กัมพูชา ลาว เวียดนาม มาเลเซีย

นิเวศวิทยา: มักขึ้นในป่าโปร่งที่มีไม้พุ่มขึ้นอยู่เป็นส่วนใหญ่และทุ่งหญ้า ที่มี

ความสูงจากระดับน้ำทะเลไม่มากนัก

ชื่อพื้นเมือง: พญาไม้ แฉลบแดง

ชื่อสามัญ: White barked Cassia

ประโยชน์: เปลือกไม้ใช้เป็นยาฝาดสมาน เนื้อไม้ใช้ในการก่อสร้าง

ตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา: BCU: V.Sudthsathien 264 BKF: T.Santisuk S.N.

4. *Acacia megaladena* Desv., J. Bot.(Desvaux) 1: 69. 1814; Nielsen, Adansonia 2.19: 350. 1980; in Fl. C.L.V. 19: 70. 1981; in Fl. of Thailand 4.2: 178. 1985.-*A. arrophula* D.Don., Prod. Fl. Nepal.: 247. 1825.-*A. pennata* (L.) Willd. var. *arrophula* (D.Don.) Bak. in Fl. Br. Ind. 2: 298. 1878; Craib in Fl. Siam. En. 1: 550. 1928.-*Albizia tenerrima* de Vriese in Miq., Pl. Jungh. 2: 270. 1852.-*Acacia tenerrima* (de Vriese) Miq., Fl. Ind. Bat. 1: 14. 1855.

var. indo-chinensis Nielsen, Adansonia, 2.19: 351. 1980; in Fl. C.L.V. 19: 73. 1981.-*A. pinnata* (L.) Willd. var. *arrophula* auct. non.(D.Don.) Bak.: Craib, Fl. Siam. En. 1: 550. 1928.

ไม้เถาเลื้อยมีหนาม กิ่งก้านเมื่ออายุน้อยจะมีขนปกคลุม หูใบรูปหอกขนาด 2.5-6 มิลลิเมตร ก้านใบยาว 1.5-5 เซนติเมตร ใบประกอบแบบขนนกสองชั้น แกนกลางใบยาว 8-28 เซนติเมตร ก้านใบ

ย่อยจำนวน 11-35 คู่ ยาว 1.5-8 เซนติเมตร มีต่อมอยู่บริเวณก้านใบได้ใบประกอบย่อยคู่ที่ 2-4 (ตำแหน่งต่ำกว่ากึ่งกลางของแขนงข้อใบ) ใบประกอบย่อยจำนวน 29-70 คู่ รูปขอบขนาน ขนาดยาว 1.5-4.5 มิลลิเมตร กว้าง 0.3-0.8 มิลลิเมตร ดัดแบนตรงข้าม ฐานใบตัดเฉียงเล็กน้อย ปลายใบมน เส้นใบย่อยมองไม่ค่อยเห็น ดอกช่อแบบช่อแยกแขนง ช่อย่อยเป็นช่อกระจุก มีใบประดับคล้ายกาบ กลีบเลี้ยงรูปคล้ายหลอดผิวเรียบบริเวณปลายปลายแยกเป็นแฉกรูปสามเหลี่ยมขนาด 0.4-0.8 มิลลิเมตร กลีบดอกสีเหลืองเป็นหลอดยาว 2-3 มิลลิเมตร ปลายแยกเป็นแฉกรูปไข่รีปลายแหลมขนาด 0.5-1.2 มิลลิเมตร เกสรเพศผู้จำนวนมาก เกสรเพศเมีย รังไข่มีก้านชูและมีขนสั้นนุ่มปกคลุม ผลเป็นฝักขนาดยาว 9-18 เซนติเมตร กว้าง 2-4 เซนติเมตร (ภาพที่ 108)

ประเทศไทย: กาญจนบุรี ราชบุรี ปราชินบุรี นครศรีธรรมราช จันทบุรี ชลบุรี เชียงราย เชียงใหม่ ลำปาง นครสวรรค์ สุโขทัย ชัยภูมิ นครราชสีมา สุรินทร์

การกระจายพันธุ์: กัมพูชา ลาว เวียดนาม

นิเวศวิทยา: ขึ้นบริเวณริมถนนที่เป็นแนวตะเข็บของป่า ที่ความสูงจากระดับน้ำทะเลไม่เกิน 800 เมตร

ชื่อพื้นเมือง: หางไหลแดง จีแรด หันแดง ไหลแดง

ตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา: BCU: V.Sudthsathien 265, Thapana et al 52 BKF: W.T. Tsang 29826

5. *Acacia pennata* (L.) Willd., Sp. Pl. 4: 1090. 1806; Kurz, Fl. Bur. 1: 424. 1877; Bak. in Fl. Br. Ind. 2: 297. 1878; Gagnep in Fl. Gen. I.-C. 2: 83. 1913; Ridl., Fl. Mal. Pen. 1: 657. 1922; Craib in Fl. Siam. En. 1: 550. 1928; Nielsen, Adannosia 2.19: 352. 1980; in Fl. C.L.V. 19: 64. 1981; in Fl. of Thailand 4.2: 174. 1985.-*Mimosa pennata* L., Sp. Pl.: 522. 1753; Roxb., Fl. Ind. 2.2: 556. 1832.-*A. pennata* var. *heyneana* Benth., London J. Bot. 1: 516. 1842.-*A. pennata* var. *canescens* Grah. ex Kurz, J. Asiat. Soc. Bengal 45.2: 298. 1876; Bak. in Fl. Br. Ind. 2: 298. 1878.-*A. canescens* Grah. ex Gamble, Fl. Madras. 1: 304. 1918.

ssp. *kerrii* Nielsen, Adannosia 2.19: 353. 1980; in Fl. C.L.V. 19: 67. 1981; in Fl. of Thailand 4.2: 176. 1985.

ไม้เถาเลื้อยมีเนื้อไม้หรือไม้พุ่มรอเลื้อย ตามกิ่งก้านมีหนามปกคลุม หนูปรูปไข่หรือรูปหอก ขนาดยาว 3-5 เซนติเมตร กว้าง 1-1.5 เซนติเมตร มีขนบางหรือขนหนาปกคลุม มีต่อมขนาด 1.5-3

มิลลิเมตร ทรงกลมรีและนูนขึ้นลักษณะเหมือนอานม้าบริเวณโคนของก้านใบ ใบประกอบแบบขนนกสองชั้น แกนกลางใบยาว 8-26 เซนติเมตร แขนงข้อใบจำนวน 9-25 คู่ จะพบต่อมบริเวณใต้แขนงข้อใบ คู่ที่ 1-6 ใบย่อยยาว 2-5 มิลลิเมตร ติดแบบตรงข้าม ปลายแหลม ไม่มีก้านใบ ผิวใบทั้งสองด้านเรียบ บริเวณขอบใบมีขน ฐานใบตัดตรงหรือเฉียงเล็กน้อย เส้นใบย่อยมองไม่ค่อยเห็น ช่อดอกแบบแยกแขนงหรือดอกเดี่ยวที่มีจำนวนดอก 4 ดอกต่อหนึ่งช่อ ดอกติดเป็นกระจุก ใบประดับเป็นกาบขนาด 0.8-1.5 มิลลิเมตร กลีบเลี้ยงขนาด 1.5-3 มิลลิเมตร ลักษณะเป็นหลอดผิวเรียบ มีรอยหยักขนาด 0.5-1.2 มิลลิเมตร กลีบดอกสีเหลืองเป็นหลอดขนาด 2.5-3 มิลลิเมตร ปลายแยกเป็นแฉกขนาด 0.5-1.2 มิลลิเมตร เกสรเพศผู้สีเหลืองจำนวนมาก เกสรเพศเมีย รั้งไข่ขนาด 0.8-1 มิลลิเมตร มีขนปกคลุม ก้านชูรังไข่ยาว 1-1.5 มิลลิเมตร ฝักรูปขอบขนานแบนหนาคล้ายแผ่นหนัง สีน้ำตาลแดง ยาว 9-16 เซนติเมตร กว้าง 1.5-2.5 เซนติเมตร บริเวณขอบปลายแยกเป็นคลื่น เมล็ดขนาดยาว 6-10 มิลลิเมตร กว้าง 4-7 มิลลิเมตร รูปรี (ภาพที่ 107)

ประเทศไทย: กาญจนบุรี ปราชินบุรี จันทบุรี เชียงใหม่ เชียงราย ลำปาง พิชณุโลก นครพนม อุครธานี

การกระจายพันธุ์: บริเวณตะวันออกเฉียงเหนือของอินเดีย พม่า กัมพูชา ลาว เวียดนาม

นิเวศวิทยา: พบบริเวณแนวตะเข็บของป่าดิบ ที่ความสูงจากระดับน้ำทะเลไม่เกิน 600 เมตร

ตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา: BCU: V.Sudthsathien 266 BKF: R.Geesink 5809

2. *Albizia*

Durazzini, Mag. Tosc. 3(4): 11. 1772; Benth., Trans. L. Soc. 30: 557. 1875; Hutchinson, Gen. Fl. Pl. 1: 294. 1964; Nielsen, Adansonia, 2.19: 204. 1979; in Fl. C.L.V. 19: 74. 1981; in Fl. of Thailand 4.2: 181. 1985.-*Serialbizia* Kosterm., Bull. Organ. Natuurw. Onderz. Indonesie 20: 15. 1954.

ไม้ต้น ไม้พุ่ม และไม้เลื้อย ไม้ใบหลุดร่วงง่าย ส่วนน้อยที่เป็นหนามแหลม ใบประกอบแบบขนนกสองชั้น มีต่อมขนาดใหญ่ที่ก้านข้อใบและบริเวณรอยต่อของก้านแขนงใบ ดอกมีขนาดเล็ก อัดแน่นบนช่อดอกทรงกลมที่อยู่บนก้านช่อดอกเดี่ยว หรือช่อแบบแยกแขนงบริเวณปลายกิ่งหรือชอกใบใกล้ปลายกิ่ง ดอกสมบูรณ์เพศ กลีบเลี้ยงจำนวน 5 กลีบติดกันบริเวณฐานส่วนปลายแยกออกเป็น 5 แฉก กลีบดอกจำนวน 5 กลีบติดกันเป็นหลอดยาว ส่วนบนแยกออกเป็น 5 แฉก เกสรเพศผู้จำนวนมากยาวยื่นออกมาจากกลีบดอก ก้านเกสรเพศผู้ติดกันเป็นหลอดที่ฐาน อับเรณูไม่มีต่อม รั้งไข่แบน ผลเป็นฝักรูปแถบแบน เมื่อแก่จะแตกตามยาวออกตามรอยตะเข็บด้านข้าง หรืออาจไม่แตกตามยาว เมล็ดแบนสีน้ำตาล รูปไข่หรือกลม

รูปวิธานจำแนกชนิด

1. ไม้พุ่มหรือเลื้อยมีอวัยวะคล้ายตะขอตามกิ่งแก่.....**3.A. myriophylla**
1. ไม้ต้นหรือไม้พุ่มลำต้นตั้งตรง ไม่มีตะขอ
 2. ช่อดอกออกแบบช่อแยกแขนง
 3. ใบประกอบย่อยจำนวน 5-11 คู่ ใบรูปไข่ หรือคล้ายรูปสี่เหลี่ยมข้าวหลามตัด
.....**4.A. procera**
 3. ใบประกอบย่อยจำนวน 15-25 คู่ ใบรูปขอบขนานแกมรูปคล้ายเคียว.**2.A. lebbeckoides**
 2. ช่อดอกแบบช่อเดี่ยวออกบริเวณซอกใบ.....**1.A. lebbeck**

1. *Albizia lebbeck* (L.) Benth., j. Bot. 3: 87. 1844; Kurz, Fl. Bur. 1: 427. 1877; Bak. in Fl. Br. Ind. 2: 298. 1878; Gagnep in Fl. Gen. I.-C. 2: 93. 1913; Ridl., Fl. Mal. Pen. 1: 658. 1922; Craib in Fl. Siam En. 1: 553. 1928; Whitmore, Tree Fl. Mal. 1: 279. 1972; Nielsen, Fl. C.L.V. 19: 82. 1981; in Fl. of Thailand 4.2: 186. 1985.-*Mimosa lebbeck* L., Sp. Pl.: 516. 1753.-*Acacia lebbeck* (L.) Willd., Sp. Pl. 4: 1066. 1806.-*Mimosa speciosa* Jacq., Ic. Rar. 1: 19. 1783.-*Acacia speciosa* (Jacq.) Willd., Sp. Pl. 4: 1066. 1806.-*Mimosa sirissa* Roxb., Fl. Ind. 2.2: 544. 1832.-*Albizia latifolia* Boivin, Encycl. 19 Siecl. 2: 33. 1838.

ไม้ต้นสูง 20-25 เมตร กิ่งก้านเป็นพุ่มกว้างใหญ่ ใบประกอบแบบขนนกสองชั้น แขนงช่อใบมีจำนวน 2-3 คู่ ยาว 8-9 เซนติเมตร มีใบย่อยจำนวน 3-6 คู่ ออกแบบตรงข้าม ใบหนาค่อนข้างแผ่นหนึ่ง ขนาดยาว 1.5-5 เซนติเมตร กว้าง 1-4 เซนติเมตร ใบย่อยรูปสี่เหลี่ยมด้านไม่เท่า หรือสี่เหลี่ยมข้าวหลามตัด หรือรูปไข่หัวกลับ ฐานใบรูปกลม รูปตัด หรือรูปหัวใจเบี้ยว ปลายใบกลมหรือปลายตัด ช่อดอกออกบริเวณซอกใบบริเวณปลายกิ่งจำนวนตั้งแต่สองช่อดอกขึ้นไป ก้านช่อดอกยาว 10 เซนติเมตร มีขนอ่อนปกคลุม ช่อดอกแบบช่อกระจุกแน่นเชิงประกอบมีจำนวนดอกตั้งแต่ 30-40 ดอก ดอกย่อยมีก้านดอกยาวไม่เกิน 4 มิลลิเมตร ดอกสมมาตรตามเส้นผ่าศูนย์กลาง กลีบเลี้ยงยาว 3.5-5 มิลลิเมตร รูปกรวย มีขนปกคลุม ลักษณะปลายแยกเป็นหยักรูปสามเหลี่ยมแคบๆ ขนาด 0.75-1 มิลลิเมตร กลีบดอกสีเขียวอ่อนหรือขาวขนาดยาว 7.5-11 มิลลิเมตร รูปแตร ผิวเรียบ ลักษณะปลายแยกเป็นแฉกรูปไข่ปลายแหลมขนาด 2.5-4 มิลลิเมตร ส่วนปลายมีขนอ่อนนุ่มปกคลุม เกสรเพศผู้เป็นหลอดขนาดสั้นกว่าหลอดของกลีบดอก เกสรเพศเมีย รังไข่ผิวเรียบ ฝักขนาดยาว 20-30 เซนติเมตร กว้าง 3-4 เซนติเมตร รูปขอบขนาน ส่วนปลายทั้งสองด้านสอบเข้า ฝักแข็ง สีน้ำตาลหรือเหลืองแก่ ผิวเรียบ ปรากฏรอยแตกตามยาวบริเวณขอบฝัก เมล็ดขนาดยาว 10 มิลลิเมตร กว้าง 6-7 มิลลิเมตร รูปรีแบน (ภาพที่ 109,110)

ประเทศไทย: กาญจนบุรี กรุงเทพฯ ลพบุรี ปทุมธานี เชียงราย ลำปาง อุตรดิตถ์
 เลข ชัยภูมิ นครราชสีมา ชุมพร สุราษฎร์ธานี กระบี่

การกระจายพันธุ์: เขตร้อนชื้นหรือกึ่งร้อนชื้นของเอเชีย และแอฟริกา

นิเวศวิทยา: พบในพื้นที่โล่งที่มีความสูงจากระดับน้ำทะเลไม่เกิน 500 เมตร

ชื่อพื้นเมือง: **จามจู้** พุกย ก้ามปู ชุงรุ่ง จามรี ชึก กาแซ กาไพ แกะระ กรีด จ้าขาม
 ตู้ด กะซึก ถ่อนนา ก้านสูง มะขาม โคน มะรุมป่า พญากระบุง

ชื่อสามัญ: Indian Walnut

ประโยชน์: เนื้อไม้ใช้ในการก่อสร้าง

ตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา: BCU: V.Sudthsathien 267, P.Trisarasri 495, Sumchai 652
 BKF: J.F.Maxwell 96-428, N.Fukuoka et al T-34774

2. *Albizia lebbekoides* (DC.) Benth., J. Bot. 3: 89. 1844; Bak. in Fl. Br. Ind. 2: 299. 1878; Pierre, Fl. For. Cochinch. 5: 399. 1899; Gagnep. In Fl. Gen. I.-C. 2: 96. 1913; Craib in Fl. Siam En. 1: 554. 1928; Back & Bakh. f., Fl. Java 1: 553. 1963; Nielsen, Adansonia, 2:19: 223. 1979; in Fl. C.L.V. 19: 93. 1981; Larsen et al in Fl. of Thailand 4.1: 194. 1984.-*Acasia lebbekoides* DC., Prod. 2: 467. 1825.

ไม้ต้นสูง 15-20 เมตร กิ่งก้านรูปทรงกระบอก เปลือกผิวเรียบ ใบประกอบแบบขนนก มีแขนงข้อใบ จำนวน 3-5 คู่ โดยในแต่ละแขนงข้อใบจะมีใบประกอบย่อยจำนวน 15-25 คู่ ติดกันแบบตรงข้าม ไม่มีก้านใบ ประดับย่อย ใบประกอบย่อยยาว 8-19 มิลลิเมตร กว้าง 3-7 มิลลิเมตร ใบรูปไข่เบี้ยว ฐานใบตัดเรียบ ปลายใบมนหรืออาจแหลมสั้น ก้านดอกออกบริเวณซอกใบ มีขนอ่อนๆปกคลุม ก้านช่อดอกยาว 13-16 เซนติเมตร ช่อดอกแบบช่อแยกแขนงซึ่งแตกตามยาวได้อีก 2-3 ชั้น และในแต่ละชั้นก็ประกอบไปด้วยช่อดอกกระจุกแน่น อีกจำนวน 2-5 ช่อ และในแต่ละช่อประกอบด้วยดอกย่อยที่ไม่มีก้านดอกจำนวน 10-15 ดอก กลีบเลี้ยงขนาด 1-2 มิลลิเมตร รูปประฆังแคบๆ กลีบดอกสีขาวขนาด 4-5 มิลลิเมตร ลักษณะเป็นหลอดยาวแคบบริเวณปลาย ปลายแยกเป็นแฉกขนาด 1 มิลลิเมตร เกสรเพศผู้ขนาดยาวกว่ากลีบดอก เกสรเพศเมียขนาดเล็ก ผลเป็นฝักแตกตามยาวตามยาวได้ ลักษณะแบน สีน้ำตาลแก่ เมล็ดขนาดยาว 15-17 เซนติเมตร กว้าง 2-3 เซนติเมตร ขนาดยาว 7-8 มิลลิเมตร รูปไข่กลับหรือเกือบกลม (ภาพที่ 111)

ประเทศไทย: กาญจนบุรี ประจวบคีรีขันธ์ สระบุรี กรุงเทพฯ ชลบุรี ชัยภูมิ
 นครราชสีมา ตาก

การกระจายพันธุ์: กัมพูชา ลาว มาเลเซีย

นิเวศวิทยา: พบขึ้นริมถนนที่ความสูงจากระดับน้ำทะเลไม่เกิน 400 เมตร

ชื่อพื้นเมือง: **จามรีป่า** จามรีดง คาง ถาง

ประโยชน์: เนื้อไม้ทำเครื่องมือเครื่องใช้ภายในบ้าน

ตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา: BCU: V.Sudthsathien 268, P.Trisarasi 2, Herb trip 197,813 BKF: P.Puudjaa 84

3. *Albizia myriophylla* Benth., J. Bot. 3: 90. 1844; Kurz., Fl. Bur. 1: 426. 1877; Bak. in Fl. Br. Ind. 2: 300. 1878; Gagnep in Fl. Gen .I.-C. 2: 92. 1913; Ridl., Fl. Mal. Pen. 1: 658. 1922; Craib in Fl. Siam En. 1: 555. 1928; Nielsen in Fl. C.L.V. 19: 101. 1981; in Fl. of Thailand 4.2: 198. 1985.-*A. myriophylla* Benth var. *foliolosa* Bak. in Fl. Br. Ind. 2: 301. 1878.-*Mimosa microphylla* Roxb., Fl. Ind. 2.2: 549. 1832.-*Albizia microphylla* Macbride, Contr. Gray. Herb 59: 3. 1919.-*A. thorelii* Pierre, Fl. For. Cochinch. 5: 399. 1899; Gagnep. in Fl. Gen. I.-C. 2: 91. 1913.-*A. vialeana* Pierre var. *thorelii* (Pierre) Ho, Ill. Fl. S. Vietnam 1: 804. 1970.

ไม้พุ่มรอเลื้อย กิ่งก้านรูปทรงกระบอก มีขนสั้นนุ่มปกคลุม มีส่วนที่คล้ายหนามยื่นออกมาจากโคนใบ หูใบลักษณะเป็นเส้นยาว 2-3 มิลลิเมตร ก้านใบยาว 10-15 เซนติเมตร มีต่อมรูปรีขนาด 0.2-0.5 มิลลิเมตรติดอยู่บริเวณ โคนก้านใบ ใบประกอบแบบขนนกสองชั้น แขนงข้อใบจำนวน 8-20 คู่ ยาว 3.5-5.5 เซนติเมตร ใบย่อยจำนวน 25-60 คู่ ออกแบบตรงข้าม ไม่มีแขนงข้อใบ แผ่นใบบางคล้ายกระดาษ รูปขอบขนานแคบๆหรือรูปแถบ ฐานใบตัดไม่เท่ากัน ปลายใบกลมหรือแหลม ขนาดของใบย่อยยาว 0.4-0.8 เซนติเมตร กว้าง 0.075-0.2 เซนติเมตร ผิวใบทั้งสองด้านมีขนสั้นนุ่มปกคลุม ขอบใบลักษณะเป็นขนครุย ช่อดอกแบบแยกแขนงออกบริเวณปลายกิ่งมีดอกย่อยจำนวน 10-12 ดอกต่อหนึ่งช่อดอกย่อย ไม่มีก้านดอกย่อย มีขนสั้นนุ่มปกคลุม ก้านดอกยาวไม่เกิน 1.5 เซนติเมตร ดอกย่อยสมมาตรตามเส้นผ่าศูนย์กลาง กลีบเลี้ยงรูปกรวยหรือระฆังขนาด 0.75 มิลลิเมตร ปลายแยกเป็นซี่รูปสามเหลี่ยม ปลายแหลมขนาด 0.25 มิลลิเมตร กลีบดอกสีเหลืองอ่อน ขนาด 3.5-5.5 มิลลิเมตร รูปกรวยปลายแยกเป็นแฉกลีกรูปไข่หรือรูปไข่แกมรีปลายแหลมขนาด 1-2 มิลลิเมตร เกสรเพศผู้ หลอดมีขนาดยาวเท่ากับกลีบดอก เกสรเพศเมีย รังไข่วิเวียบ ผลเป็นฝักชนิดแห้งแตกตามยาวขนาดยาว 14-17 เซนติเมตร กว้าง 2.5-3 เซนติเมตร ลักษณะแข็งหนา สีน้ำตาลแกมเหลือง ผิวเรียบ เมล็ดกลมหรือคล้ายรูปไข่ โค้ง ปลายแยกเล็กน้อยขนาด 5.5-7 มิลลิเมตร (ภาพที่ 113)

ประเทศไทย: กาญจนบุรี ราชบุรี ประจวบคีรีขันธ์ ชลบุรี จันทบุรี ตราด สงขลา ระนอง พังงา ตรัง ลำปางน เลย ชัยภูมิ

การกระจายพันธุ์: อินเดีย พม่า กัมพูชา ลาว เวียดนาม มาเลเซีย

นิเวศวิทยา: พบขึ้นบริเวณพื้นที่โล่ง ริมแม่น้ำ และพื้นที่กร้าง ที่มีความสูงจากระดับน้ำทะเลไม่เกิน 900 เมตร

ชื่อพื้นเมือง: *ชะเอมป่า* ชะเอมไทย ส้มป่อยหวาน ตานอ้อย อ้อยช้าง ย่านาง

ประโยชน์: ทั้งต้นเป็นยาถ่ายของเสียออกจากร่างกาย

ตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา: BCU: V.Sudthsathien 269, T.Jonganurak 347 BKF: J.F. Maxwell 87-320

4. ***Albizia procera*** (Roxb.) Benth., J. Bot. 3: 89. 1844; Kurz, Fl. Bur. 1: 428. 1877; Bak. in Fl. Br. Ind. 2: 229. 1878; Gagnep in Fl. Gen. I.-C. 2: 94. 1913; Craib in Fl. Siam En. 1: 556. 1829; Nielsen, Adansonia 2.19: 223. 1979; in Fl. C.L.V. 19: 89. 1981; in Fl. of Thailand 4.2: 191. 1985.-*Mimosa procera* (Roxb.) Willd., Sp. Pl. 4: 1063. 1806.-*M. elata* Roxb., Fl. Ind. 2.2: 546. 1832.-*A. procera* (Roxb.) Benth var. *elata* (Roxb.) Bak. in Fl. Br. Ind. 2: 229. 1878.-*A. procera* (Roxb.) Benth var. *roxburghiana* Fournier, Ann. Sci. Nat. Bot. 15: 164. 1861.

ไม้ต้นสูงไม่เกิน 15 เมตร กิ่งก้านทรงกระบอก ผิวเรียบ ก้านใบยาว 10-30 เซนติเมตร มีต่อมติดอยู่เหนือโคนก้านใบ ขนาด 6-10 มิลลิเมตร รูปรีแคบๆ ขอบยกสูงขึ้น ใบประกอบแบบขนนกสองชั้น แขนงช่อใบจำนวน 3-5 คู่ ขนาดยาว 12-20 เซนติเมตร มีใบย่อยจำนวน 5-11 คู่ ออกตรงข้าม แขนงช่อใบยาว 1 มิลลิเมตร ขนาดใบย่อยยาว 3-5 เซนติเมตร กว้าง 1.2-2.5 เซนติเมตร รูปไข่หรือสี่เหลี่ยมด้านเท่า ฐานใบเบี้ยว ปลายใบมน ขอบใบหยักเล็กน้อย ผิวใบทั้งสองด้านมีขนสั้นนุ่มปกคลุมประปราย ช่อดอกออกเป็นกระจุกบริเวณซอกใบ กระจุกละ 2-5 ช่อ และในแต่ละช่อมีดอกย่อยที่ไม่มีก้านและมีลักษณะเหมือนกันทุกดอกจำนวน 15-25 ดอก กลีบเลี้ยงขนาด 2.5-3 มิลลิเมตร ลักษณะเป็นหลอดคล้ายกรวยแคบๆ ผิวเรียบ ปลายแยกเป็นแฉกรูปสามเหลี่ยมปลายแหลม กลีบดอกขนาดเล็กสีขาว เกสรเพศผู้หลอดยาวกว่ากลีบดอก เกสรเพศเมีย รังไข่ผิวเรียบ ฝักชนิดแห้งแตกตามยาวขนาดยาว 15-17 เซนติเมตร กว้าง 2.5-3 เซนติเมตร แบนแข็งหนา สีน้ำตาล เมล็ดรูปไข่หัวกลับแกมรี แบน ขนาดยาว 7-7.5 มิลลิเมตร กว้าง 4.5-5 มิลลิเมตร หนา 1.5 มิลลิเมตร (ภาพที่ 112)

ประเทศไทย: กาญจนบุรี สระบุรี กรุงเทพฯ นครนายก นครราชสีมา เชียงราย
ภูเก็ต

การกระจายพันธุ์: ในเขตร้อนชื้นของเอเชีย อินเดีย ตอนเหนือของออสเตรเลีย
นิเวศวิทยา: พบขึ้นบริเวณชายป่า ที่มีความสูงจากระดับน้ำทะเลไม่เกิน 400 เมตร

ชื่อพื้นเมือง: ถ่อน ติ่งถ่อน ส่วน

ประโยชน์: เนื้อไม้ใช้ในการก่อสร้าง

ตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา: BCU: V.Sudthsathien 260, Dolnapha et al 7, O.Thaitong et al 1 BKF: K.Larsen et al 3346, M.Poilane 11407

3. *Leucaena*

Benth., J. Bot.(Hooker) 4: 416. 1842; Hutchinson, Gen. Fl. Pl. 1: 281. 1964; Nielsen in Fl. C.L.V. 19: 38 1981; in Fl. of Thailand 4.2: 155. 1985.

ไม้ต้น หรือ ไม้พุ่มขนาดเล็ก ใบประกอบแบบขนนกสองชั้น ใบย่อยเรียงตรงข้ามกัน หูใบรูปสามเหลี่ยมหลุดร่วงง่าย ช่อดอกกลม ออกตามซอกใบ หรือช่อดอกแบบกระจัง ออกปลายยอด ก้านช่อดอกตั้งตรง ดอกย่อยไม่มีก้าน ดอกสมบูรณ์เพศมีทั้งกลีบเลี้ยงและกลีบดอกอย่างละ 5 กลีบ กลีบเลี้ยงเชื่อมบริเวณโคน ส่วนปลายแยก 5 แฉก เรียงจรดกัน กลีบดอกแยกเป็นอิสระเรียงจรดกัน เกสรเพศผู้มีจำนวน 10 อัน ก้านชูอับเรณูแยกเป็นอิสระ และยาวกว่ากลีบดอก อับเรณูไม่มีต่อมหรือขน ผลเป็นฝักแก่แล้วแตกตามยาว ลักษณะแบนบาง เมล็ดสีน้ำตาล มีเยื่อหุ้มเมล็ดบางๆหุ้ม

Leucaena leucocephala (Lamk.) De Wit, Taxon 10: 53. 1961; Neilsen in Fl. C.L.V. 19: 38. 1981; in Fl. of Thailand 4.2: 155. 1985.-*L. glauca* (Willd.) Benth., J. Bot.(Hooker) 4: 416. 1842; IN Fl. Br. Ind. 2: 290. 1878; Gagnep in Fl. Gen.I.-C. 2: 74. 1913; Ridl., Fl. Mal. Pen. 1: 655. 1922; Craib in Fl. Siam. En. 1: 546. 1928.

ไม้พุ่มหรือไม้ต้นขนาดเล็กสูง 1-1.5 เมตร ตามลำต้นไม่มีหนาม ใบประกอบแบบขนนกยาว 8-13 เซนติเมตร ก้านใบยาว 2-3.5 เซนติเมตร แขนงช่อใบจำนวน 5-7 คู่ มีต่อมรูปรีที่โคนก้านใบ และที่บริเวณปลายแกนกลางของแขนงช่อใบ ใบย่อยจำนวน 12-16 คู่ เรียงตรงข้าม ใบย่อยรูปแถบหรือรูปขอบขนาน ขนาดยาว 0.8-1.3 เซนติเมตร กว้าง 0.15-0.3 เซนติเมตร ปลายใบแหลม โคนใบเบี้ยว ขอบใบเรียบมีขนครุย แผ่นใบบาง เส้นกลางใบย่อยเห็นชัดเจนด้านล่าง ไม่มีแขนงช่อใบ ช่อดอกกลม ออกบริเวณซอกใบใกล้ปลายยอด ก้านช่อดอกยาว 2-3 เซนติเมตร กลีบเลี้ยงรูปถ้วยยาว 1.5 มิลลิเมตร ปลายแยกเป็น 5 แฉก รูปสามเหลี่ยมหรือหยักคล้ายซี่ฟัน กลีบดอกสีขาวแยกเป็นอิสระมี 5 กลีบ รูปพาย ขนาดยาว 3 มิลลิเมตร เกสรเพศผู้จำนวน 10 อัน ก้านชูอับเรณูแยกเป็นอิสระ ยาว 5 มิลลิเมตร อับเรณูมีขนยาว เกสรเพศเมียก้านยาว 8 มิลลิเมตร รังไข่มีก้านมีขนปกคลุมตอนบน ฝักรูปขอบขนานแก่แล้วแตกตามยาวได้ ขนาดยาว 10-15 เซนติเมตร กว้าง 2-2.5 เซนติเมตร ปลายแหลม ผิวเรียบ เมล็ดรูปไข่ ปลายแหลม โคนรูปปลีมนขนาดยาว 6 มิลลิเมตร กว้าง 4 มิลลิเมตร มีจำนวน 15-20 เมล็ด (ภาพที่ 115)

ประเทศไทย:	เป็นพืชที่นำเข้ามาจากต่างประเทศ นิยมปลูกทั่วไป
การกระจายพันธุ์:	พบกระจายทั่วไปในอเมริกากลาง และในเขตร้อนทางตอนใต้
นิเวศวิทยา :	พบทั่วไปในพื้นที่ศึกษา ออกดอกและผลตลอดปี

ชื่อพื้นเมือง: กระจินบ้าน กระจิน กระจินไทย

ประโยชน์: ยอดอ่อนรับประทานเป็นผัก

ตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา: BCU: V.Sudthsathien 611, P.Trisarasi 488, U.Damsri 4, T.Jonganurak 320 BKF: M.Hutoh 7534, Fukuoka 7327

4.Pithecellobium

Mart., Flora 20(2) Beibl. 8: 114. 1837 nom. cons.: Kostermans, Bull. Organ. Natuurw. Onders. Indonesie 20: 7. 1954; Hutchinson in Gen. Fl. Pl. 1: 296.1964; Nielsen, Adansonia, ser. 2, 19: 33. 1979; in Fl. C.L.V. 19: 107. 1981; Larsen in Fl. of Thailand 4.2: 204. 1985.- “*Pithecolobium*” orth. Mut., Benth, Trans. L. Soc. London 30: 510. 1875.-*Thailentadopsis* Kostermans, Ceyl. J. Sci. (Biol. Sci.) 12: 131. 1977.

ไม้ต้นหรือไม้พุ่ม ตามลำต้นมีหนาม ใบประกอบแบบขนนกสองชั้น ส่วนใหญ่จะพบต่อมตาม ก้านใบ แกนกลางใบประกอบ และแขนงข้อใบ ข้อดอกแบบข้อแยกแขนง ข้อกระจุกแน่น หรือข้อแบบ ข้อกระจุกแน่นเชิงประกอบออกบริเวณปลายกิ่ง หรือซอกใบ ดอกสมบูรณ์เพศ กลีบเลี้ยงเชื่อมติดกัน ปลายแยกเป็น 5 แฉก กลีบดอกเชื่อมติดกันเป็นหลอดปลายแยก 5 แฉก เกสรเพศผู้จำนวนมาก ก้านชู เกสรเพศผู้รวมกันเป็นหลอด ขนาดยาวเท่ากับความยาวของกลีบดอก รังไข่มีก้านชู อาจมีหรือไม่มีขนก็ได้ ผลเป็นฝักแบน ฝักจะบิดตัวคล้ายเกลียว ผลแตกตามยาวตามรอยเชื่อมทั้งสองด้านของฝัก เมล็ดมี ก้านอาจมีหรือไม่มีเยื่อหุ้มเมล็ดก็ได้

Pithecellobium dulce (Roxb.) Benth., J. Bot. 3: 213. 1844; Trans. L. Soc. 30: 572. 1875; Bak in Fl. Br. Ind. 2: 302. 1878; Ridl., Fl. Mal. Pen.1: 660. 1922; Craib in Fl. Siam en. 1: 558. 1928; Whitmore, Tree Fl. Mal. 1: 285. 1972; Neilsen, Adansonia, ser.2, 19: 34. 1979; in Fl. C.L.V. 19: 108. 1981; in Fl. of Thailand 4.2: 205. 1985.-*Mimosa dulcis* Roxb., Pl. Corom. 1: 67.1798; Fl. Ind.ed.2. 2: 556. 1832.-*Inga dulcis* (Roxb.) Willd., Sp. Pl. 4: 1005. 1806.

ไม้ต้นสูงได้ถึง 10 เมตร กิ่งก้านออกเป็นรูปทรงกระบอก มีหนามตามกิ่งก้านของลำต้น ขนาด ยาว 0.5-1 เซนติเมตร ใบประกอบแบบขนนกชั้นเดียว ก้านใบยาว 1-3 เซนติเมตร ใบย่อยรูปทรงกลม โคนใบและปลายใบเบี้ยวใบบางแบบกระดาษ ใบย่อยออกแบบตรงกันข้าม ไม่มีแขนงข้อใบ ขนาดใบ ย่อย 2-4 เซนติเมตร กว้าง 1-2 เซนติเมตร ข้อดอกทรงกลม กลีบเลี้ยงขนาด 1.5 มิลลิเมตร รูปถ้วยปลาย

แยกเป็นแฉกรูปสามเหลี่ยม มีขนสั้นหนานุ่มปกคลุม กลีบดอกสีเขียวอ่อนขนาด 3.5 มิลลิเมตร รูปกรวยปลายแยกเป็นแฉกรูปไข่เล็ก 1 มิลลิเมตร ปลายกลีบแหลม เกสรเพศผู้ลักษณะเชื่อมกันเป็นหลอดขนาดยาวเท่ากับกลีบดอก เกสรเพศเมีย รังไข่ขนาด 2-3 มิลลิเมตรมีขนปกคลุม มีก้านยาว 1 มิลลิเมตร ผลเป็นฝักรูปทรงกลมแบนขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง 4-5 เซนติเมตร ลักษณะหนาคลายแผ่นหนังสีน้ำตาลเข้ม แตกตามยาวตามรอยเชื่อมทั้งสองด้านของฝัก เมล็ดมีก้านและเนื้อหนูปกคลุม รูปไข่เบี้ยว แบนขนาด 2 มิลลิเมตร (ภาพที่ 118)

ประเทศไทย:	เป็นพืชที่นำเข้ามาจากต่างประเทศ ปัจจุบันพบทั่วไปตามธรรมชาติ
การกระจายพันธุ์:	มีถิ่นกำเนิดแถบอเมริกากลาง
นิเวศวิทยา:	พบขึ้นริมถนนและชายป่า
ชื่อพื้นเมือง:	มะขามเทศ มะขามข้อง
ชื่อสามัญ:	Madras thorn, Manila Tamarid
ประโยชน์:	ฝักแก้รับประทานได้

ตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา: BCU: V.Sudthsathien 13, P.Trisarasi 431, Thapana et al 60 BKF:

Th.w. 145

5.Xylia

Benth., J. Bot. (Hooker) 4: 417. 1842; Nielsen in Fl. C.L.V. 19: 28. 1981; in Fl. of Thailand 4.2: 149. 1985.

ไม้ต้น หนูใบไม่เป็นหนามแหลม ใบประกอบแบบขนนกสองชั้น มีต่อมอยู่ที่แกนกลางใบ ประกอบ ใบย่อยออกแบบตรงข้าม ช่อดอกตั้งแบบช่อกระจุกแน่นออกบริเวณปลายยอดหรือชอกกิ่ง ลักษณะกลม มีก้านดอกย่อย ออกเป็นช่อเดี่ยวหรือรวมกันหลายช่อก็ได้ ดอกมีทั้งดอกสมบูรณ์เพศ และดอกแยกเพศ กลีบเลี้ยงเชื่อมติดกันมีปลายแยกจำนวน 5 แฉก ดอกตูมปลายกลีบเลี้ยงจรดกัน กลีบดอกจำนวน 5 กลีบแยกเป็นอิสระ เกสรเพศผู้จำนวน 10 อันแยกเป็นอิสระ อับเรณูผิวเรียบมีต่อมหรือไม่มีต่อม รังไข่มีขนปกคลุมยาว ไม่มีก้าน ผลเป็นฝักชนิดแห้งแตกตามยาว แบนแข็งรูปขอบขนาน ลักษณะเรียวยาวโค้งที่ส่วนปลาย เมล็ดแบนสีน้ำตาลมีเปลือกหุ้ม

Xylia xylocarpa (Roxb.) Taub., Bot. Centralbl. 67: 395. 1891; Craib in Fl. Siam En. 1: 547. 1928; Nielsen in Fl. of Thailand 4.2: 149.1985.-*Mimosa xylocarpa* Roxb., Pl. Corom. 1: 68. 1798.-*Acacia xylocarpa* (Roxb.) Willd., Sp. Pl. 4: 1055. 1806.-*Inga xylocarpa* (Roxb.) DC., Prod. 2: 349. 1825.-

Xylia dalabriformis Benth., J. Bot. (Hooker) 4: 417. 1842; Kurz, Fl. Bur. 1: 419. 1877; Bak. in Fl. Br. Ind. 2: 286. 1878; Gagnep. in Fl. Gen. I.-C. 2: 72. 1913.

var. *kerrii* (Craib & Hutch.) Nielsen, Adansonia 2.19: 344. 1980; in Fl. C.L.V. 19: 31. 1981.-*Xylia kerri* Craib & Hutch., Kew Bull.: 353. 1909; Gagnep in Fl. Gen. I.-C. 2: 73. 1913; Craib in Fl. Siam En. 1: 546. 1928; Nielsen in Fl. of Thailand 4.2: 150.1985.

ไม้ต้นขนาดใหญ่สูง 20-25 เมตร ส่วนยอดมีขนอ่อนสีเหลืองปกคลุม เปลือกต้นเรียบสีเทาอมแดง ตกสะเก็ดออกเป็นแผ่นกลมๆบางๆ ใบประกอบแบบขนนกสองชั้น ก้านใบยาว 11-25 เซนติเมตร แต่ละก้านใบจะมีใบย่อยจำนวน 4-5 คู่ ใบย่อยขนาดยาว 6-19 เซนติเมตร กว้าง 3-8 เซนติเมตร รูปไข่หรือรูปไข่แกมขอบขนานที่ไม่สมมาตร ผิวใบเรียบ แขนงช่อใบยาว 2-4 มิลลิเมตร ดอกขนาดเล็กขึ้นบนช่อดอกที่อัดแน่นเป็นช่อกลม ซึ่งอาจเป็นช่อเดี่ยวๆหรือเป็นช่อดอกแบบแยกแขนง ก้านช่อดอกยาว 2-6 เซนติเมตร มีขนปกคลุมประปราย กลีบเลี้ยงเชื่อมติดกันคล้ายรูประฆังปลายแยกออกเป็น 5 แฉก มีขนสีเหลืองปกคลุม กลีบดอกสีเหลืองอ่อนจำนวน 5 กลีบเชื่อมติดกันเล็กน้อยที่ฐาน เกสรเพศผู้จำนวน 10 อันแยกเป็นอิสระ เกสรเพศเมียขนาดเล็ก ฝักแห้งแล้วจะแตกตามยาวออกเป็นสองส่วน ลักษณะแบนรูปพระจันทร์ครึ่งเสี้ยวยาว 8-11 เซนติเมตร สีน้ำตาลอมเทา ผิวเรียบ ผนังด้านในของผลหลังจากที่แตกตามยาวแล้วมักจะบิดงอ เมล็ดแบนจำนวน 7-11 เมล็ด (ภาพที่ 116)

ประเทศไทย: กาญจนบุรี สระบุรี ชลบุรี จันทบุรี เชียงใหม่ นครสวรรค์ สุโขทัย
เลย อุดรธานี อุบลราชธานี นครราชสีมา ชัยภูมิ สุราษฎร์ธานี

การกระจายพันธุ์: พม่า ลาว เวียดนาม กัมพูชา

นิเวศวิทยา: พบทั่วไปในพื้นที่ศึกษาดอกออกช่วงเดือนกุมภาพันธ์ถึงเดือน
มีนาคม

ชื่อพื้นเมือง: แดง กร้อม คว้าย ไคว เพร์ จะลาน จาลาน ตะกร้อม ปราน ไปรณ์
ฝาน

ชื่อสามัญ: Iron wood

ประโยชน์: เนื้อไม้มีความสวยงามใช้ในการก่อสร้างหรือทำเฟอร์นิเจอร์

ตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา: BCU: V.Sudthsathien 615, Herb trip 1309 BKF:

K.Larsen 31894, G.Murata 43015

MORACEAE

ไม้ต้น และไม้พุ่ม มีน้ำยางขาวข้นคล้ายน้ำมันทุกส่วน ใบเดี่ยวเรียงแบบสลับ สลับวน หรือเป็นคู่ตรงกันข้าม ขอบใบเรียบ หยัก หรือปลายแยกเล็ก มีหูใบ ดอกแยกเพศอยู่ต้นเดียวกัน หรือแยกต้น มีขนาดเล็กอยู่ติดกันเป็นก้านกลมบนฐานรองดอกที่แบน หรือกลมกลวง หรือออกเป็นช่อแบบกระจุก ชนิดห้อยลง แต่ละดอกมีวงกลีบรวม 4 กลีบ ดอกเพศผู้มีเกสรเพศผู้ 4 อัน พบน้อยที่มี 1-2 อัน ดอกเพศเมียประกอบด้วย 2 คาร์เพล ยอดเกสรเพศเมียแยกเป็น 2 แฉก รังไข่ติดเหนือหรือใต้วงกลีบ ผลมีหลายชนิด เช่นผลมีเนื้อ ผลแห้งไม่แตกตามยาว เมล็ดอาจมีหรือไม่มีเอนโดสเปิร์ม

รูปวิธานจำแนกสกุล

1. ช่อดอกรูปถ้วยเกิดจากฐานรองดอกที่ขยายขนาดขึ้นและโอบล้อมช่อดอกทั้งหมดไว้ภายใน...3.Ficus
1. ช่อดอกแบบอื่น
 2. ช่อดอกเพศเมียแบบกระจุก หรือคล้ายช่อเชิงลด ผลไม่เป็นผลรวม.....4.Streblus
 2. ช่อดอกเพศเมียแบบกระจุก ผลเป็นผลรวม
 3. ใบออกแบบเรียงเวียนรอบกิ่ง.....1.Artocarpus
 3. ใบออกแบบสลับระนาบเดียว.....2.Broussonetia

1.Artocarpus

J.R. et Forst., Char. Gen. Pl. 101: 51. 1776; Forst., Fl. Br. Ind. 5: 539. 1877.

ไม้ต้นมียางสีขาว ใบเดี่ยวออกแบบสลับ ขอบใบเรียบ ดอกแยกเพศแต่อยู่ร่วมต้น ทั้งดอกเพศผู้และดอกเพศเมียอยู่รวมกันอัดแน่นเป็นก้อน ดอกเพศผู้วงกลีบรวม 2 แฉกแต่ละแฉกลักษณะมน เกสรเพศผู้จำนวน 1 อัน ดอกเพศเมียวงกลีบดอกรวมเป็นหลอดขนาดเล็กบริเวณแยก ผลมีเนื้อทรงกลมหรือทรงกระบอก

Artocarpus lakoocha Roxb.; Forst., Fl. Br. Ind. 5: 539. 1877.

ไม้ต้นผลัดใบสูง 20-24 เมตร เปลือกสีน้ำตาลแดงหรือสีน้ำตาลเข้ม ต้นแก่ผิวหยาบและเป็นเกล็ด ใบเดี่ยวเรียงแบบสลับ ขนาดยาว 10-30 เซนติเมตร กว้าง 5-15 เซนติเมตร ฐานใบสอบไม่เท่ากัน ขอบใบเรียบหรือหยักซี่ฟันเล็กน้อย บริเวณยอดอ่อนมีขนสีน้ำตาลแดงปกคลุมหนาแน่น ใบแก่สีเขียว

เข้ม แผ่นใบเหนียวคล้ายแผ่นหนัง ด้านบนมีขนหยาบปกคลุมเล็กน้อย ด้านล่างของแผ่นใบมีขนปกคลุมประปราย เส้นใบย่อยจำนวน 8-20 คู่ ก้านใบยาว 1.5-3 เซนติเมตร หูใบรูปใบหอกหลุดร่วงง่าย ดอกช่ออัดแน่นสีเหลืองหม่น ช่อดอกเพศผู้กลมขนาด 0.8-2 เซนติเมตร ออกเป็นช่อเดี่ยวบริเวณซอกใบ หรือช่วงล่างของกิ่ง ก้านช่อดอกขนาด 0.8-2 เซนติเมตร ช่อดอกเพศเมียรูปไข่หรือรูปขอบขนานขนาด 1.2-2.5 เซนติเมตร ก้านช่อดอกเพศเมียขนาดยาว 2.5-3.5 เซนติเมตร ผลสีเหลืองอ่อนหรือสีส้ม รูปทรงบิดเบี้ยวและตะปุ่มตะป่ำขนาด 3-8 เซนติเมตร ผิวนอกมีขนคล้ายกำมะหยี่ เนื้อภายในสีชมพู ก้านผลยาว 1.5-4 เซนติเมตร เมล็ดรูปทรงกระบอกขนาด 1-1.2 เซนติเมตร (ภาพที่ 117)

ประเทศไทย: กาญจนบุรี ประจวบคีรีขันธ์ ลำปาง

การกระจายพันธุ์: ศรีลังกา อินเดีย พม่า มาเลเซีย อินโดนีเซีย

นิเวศวิทยา: พบขึ้นบริเวณชายป่า

ชื่อพื้นเมือง: หาด ขนุนป่า

ประโยชน์: เนื้อไม้ใช้ทำเครื่องเรือน หรือต่อเรือ รากให้สีย้อมสีเหลือง เปลือกใช้รักษาแผลติดเชื้อ ใบใช้เลี้ยงสัตว์ เมล็ดใช้เป็นยาถ่าย

ตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา: BCU: V.Sudthsathien 271, P.Trisarasi 68, T.Jonganurak 235 BKF: R.Pooma 407

2. *Broussonetia*

L' Heritier ex Vent., Tabl. Reg. Veg. 3: 547. 1799.

ไม้ต้นหรือไม้พุ่ม ใบมักมีก้านใบออกแบบสลับระนาบเดียว ขอบใบหยักอาจมีขอบปลายแยกเล็ก 2-3 แฉก ด้านล่างของแผ่นใบมีขน มีหูใบบางๆที่หลุดร่วงง่าย ดอกแยกเพศอยู่บนต้นเดียว แต่บางครั้งอาจแยกเพศแล้วอยู่ต่างต้นกัน ดอกออกตามซอกใบ ก้านดอกสั้น ดอกเพศผู้เป็นช่อทรงกระบอก มีวงกลีบรวม 4 กลีบ แต่ละกลีบจรดกัน เกสรเพศผู้จำนวน 4 อัน เกสรเพศเมียส่วนใหญ่เป็นหมัน มีขนาดเล็ก ลักษณะกลม มักมีกลีบดอกเป็นรูปไข่หรือเป็นหลอด มีช่องเปิดแคบๆ มีก้านชูเกสรเพศเมียสีแดงยื่นออกมา ผลทรงกลม

***Broussonetia papyrifera* (L.) L' Herit. Ex Vent., Tabl. Regn. Veg 3: 547. 1799; Li, Woody Fl. Taiwan Fl. Taiwan 113. 1963.-*Morus papyrifera* L., Sp. Pl. 986. 1753.**

ไม้ต้นผลัดใบขนาดกลาง กิ่งก้านมีสีเขียวแกมน้ำตาล กิ่งอ่อนมีขนสั้นๆปกคลุม ใบหนารูปไข่หรือรูปหัวใจ ปลายใบแหลม ฐานใบมนกลม หรือรูปหัวใจ ขอบใบหยัก ส่วนใหญ่จะปลายแยกเล็กเป็น

แฉก 3-5 แฉก ขนาดใบยาว 10-20 เซนติเมตร กว้าง 7-15 เซนติเมตร ใบมีขนปกคลุมทั้งสองด้าน ก้านใบยาว 2-10 เซนติเมตร มีหูใบ ดอกเพศผู้ออกเป็นช่อหางกระรอกห้อยลงยาว 4-8 เซนติเมตร มีดอกจำนวนมากติดอยู่ กลีบดอกมี 4 แฉก เกสรเพศผู้จำนวน 4 อัน ดอกเพศเมียลักษณะกลม มีขนปกคลุม ก้านชูเกสรเพศเมียยาวคล้ายเส้นด้าย ผลรูปกลมมน เส้นผ่าศูนย์กลาง 2 เซนติเมตร เมื่อผลขึ้นเต็มที่จะกลายเป็นสีแดง (ภาพที่ 119,120)

ประเทศไทย: กระจายพันธุ์ทั่วประเทศ

การกระจายพันธุ์: จีน ญี่ปุ่น หมู่เกาะแปซิฟิก มาเลเซีย อินเดีย ไต้หวัน

นิเวศวิทยา: พบทั่วไปในพื้นที่ศึกษา ออกดอกช่วงเดือนสิงหาคมถึงเดือน

ธันวาคม

ชื่อพื้นเมือง: ปอสา นำฉา ซ่าสา ปอฝ้าย หมูมี หมอมี่

ประโยชน์: ใช้ทำกระดาษนิยมเรียกว่า กระดาษสา

ตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา: BCU: V.Sudthsathien 271, O.Thaitong et al 200,

P.Saichua 7 BKF: D.Nukkan 94, T.Shimizu et al 19505

3.Ficus

L., Sp. Pl.: 1059. 1753; Hutch., Gen. Fl. Pl. 2: 175. 1967; Corner, Fl. Ceylon 3: 230. 1981; Corner, Wayside Trees of Malaya 683: 204. 1940; in Fl. of Ceylon 3: 230. 1981.

ไม้ต้น ไม้พุ่มและไม้เลื้อย ใบเดี่ยวเรียงแบบสลับหรือตรงข้าม แผ่นใบเหนียวเหมือนแผ่นหนัง ขอบใบเรียบหรือหยักปลายแยกเป็นแฉก ผิวใบเรียบเกลี้ยงเป็นมัน บริเวณโคนใบมักมีเส้นใบจำนวน 3 เส้นดอกออกเป็นช่อรวม มีลักษณะคล้ายผลอยู่ในฐานรองดอกที่ขยายหุ้มช่อดอกเอาไว้และออกเดี่ยวหรือออกเป็นคู่บริเวณซอกใบบริเวณข้างกิ่งหรือตามลำต้น บางชนิดมีช่อดอกใต้ดิน ช่อดอกประกอบด้วยดอกขนาดเล็กแยกเพศซึ่งอยู่บนฐานรองดอกที่หุ้มช่อดอกไว้ทั้งหมด กลีบรวมมีจำนวน 2-6 กลีบหรือไม่มี แยกเป็นอิสระหรือเชื่อมติดกันบางส่วน ดอกเพศผู้ส่วนใหญ่พบเกสรเพศผู้จำนวน 1-2 อัน อับเรณูมี 2 แฉกแตกตามยาวตามยาว ดอกเพศเมียมีรังไข่ตั้งตรงซึ่งมี 1 ช่อง 1 ออวูล ปลายเกสรเพศเมียมี 1-2 แฉก ผลรวมมีเนื้อเกิดจากฐานรองดอกที่หุ้มไว้ เมล็ดขนาดเล็กมากรูปไตหรือเกือบกลม สีเหลือง
รูปวิธานจำแนกชนิด

1. ช่อดอกออกตามลำต้นหรือกิ่งใหญ่

2. ไม้ต้นขนาดเล็กใบออกแบบสลับ ขอบใบหยัก แผ่นใบหยาบ.....**2.F. hispida**

2. ไม้ต้นขนาดใหญ่ รากเป็นแฉกพอน ใบออกแบบสลับ ขอบใบเรียบ แผ่นใบเรียบ**3.F. racemosa**

1. ช่อดอกออกตามกิ่งย่อย
 2. ใบรูปรีปลายใบแหลม.....1.F. **benjamina**
 2. ใบรูปหัวใจ หรือรูปไข่ ปลายใบเรียวแหลม.....4.F. **religiosa**

1.Ficus benjamina L., Mantissa: 129. 1767; Kurz, Fl. Burm. 2: 446. 1877; King in Pl. Monograph Rep.: 43. 1969; Corner in Fl. Ceyl. 3: 256. 1981.-*F. nitida* Thumb., Diss. Ficus 5,11: 15. 1786.

ไม้ต้นขนาดใหญ่สูง 7-20 เมตร เรือนยอดกลมกว้าง ลำต้นสีน้ำตาลหรือสีน้ำตาลปนเทา กิ่งก้านผิวเรียบ มีรากเกิดบริเวณกิ่งและลำต้น รากจะห้อยลงพื้นดิน กิ่งบางกิ่งแตกตามยาวลงดินและขยายขนาดทางด้านกว้างได้คล้ายลำต้น ใบเดี่ยวออกแบบสลับ เนื้อใบหนา รูปรีหรือค่อนข้างกลม ขนาดกว้าง 2-5 เซนติเมตร ยาว 5-10 เซนติเมตร ปลายใบแหลม ขอบใบเรียบ ฐานใบมน ผิวใบเรียบเป็นมัน ทั้งสองด้าน ช่อดอกออกบริเวณซอกใบ ชนิดที่เกิดจากฐานรองดอกที่ขยายขนาดใหญ่ขึ้นและโอบล้อมช่อดอกทั้งหมด ไม่มีก้าน รูปทรงกลมหรือรูปไข่ ช่อดอกสีเขียวอ่อนหรือสีขาว ออกเป็นคู่ที่ซอกใบ ภายในมีดอกเพศผู้และดอกเพศเมีย ผลรวมทรงกลมหรือรูปไข่ ขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง 1-1.5 เซนติเมตร เมื่อยังอ่อนมีขนปกคลุมสีเขียว เมื่อแก่จึงเปลี่ยนเป็นสีเหลืองหรือสีแดงส้ม ผิวเรียบ (ภาพที่ 123)

ประเทศไทย: กาญจนบุรี ประจวบคีรีขันธ์ กรุงเทพฯ นครนายก ตราด นครศรีธรรมราช

การกระจายพันธุ์: อินเดีย ศรีลังกา จีน พม่า หมู่เกาะโซโลมอน

นิเวศวิทยา: พบขึ้นบริเวณเทือกเขาหินปูน ออกดอกช่วงเดือนตุลาคมถึงธันวาคม

ชื่อพื้นเมือง: ไทรย้อย ไทรย้อยใบแหลม ไทรกระเบื้อง ไทร จาเรย

ชื่อสามัญ: Golden fig, Weeping fig, Waringin, Banyan, Willow fig tree, Ceylon willow.

ตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา: BCU: V.Sudthsathien 274, T.Jonganurak 494 BKF: C.Niyomdham 4462, P.Chantaranothai et al 1069

2.Ficus hispida L. f., Suppl. Pl.: 422. 1781; Kurz, Fl. Burm. 2: 460. 1877; Hook.f., Fl. Br. Ind. 5: 522. 1890; Gagnep in Fl. Gen. I.-C. 5: 810. 1928; Backer & Bakh.f., Fl. Java 2: 28. 1965; Ridl., Fl. Mal. Pen. 3: 342. 1967; King in Pl. Mono. Rep. 116: 155. 1969; Corner in Fl. Ceyl. 3: 277. 1981.-*F. oppositifolia* Roxb., Pl. Corom. 24: 14. 1798.-*F. daemonum* Koea., Enum. Pl. 2: 198. 1806.

ไม้ต้นสูง 7-12 เมตร แผ่ทรงพุ่มในระดับสูง ลำต้นมีสีน้ำตาลปนเทา กิ่งอ่อนมีสีเขียวปนน้ำตาล ยอดอ่อนมีสีเขียวอมแดง ใบเดี่ยวออกตรงข้ามบริเวณโคนกิ่ง และเรียงแบบสลับบริเวณปลายกิ่ง ใบรูปรีหรือรูปหอก ปลายใบแหลม ฐานใบมนหรือแหลม ขอบใบเรียบหรือหยักเล็กน้อย ใบกว้าง 2.5-18 เซนติเมตร ยาว 9-40 เซนติเมตร ใบด้านบนสีเขียวเข้มกว่าด้านล่าง ผิวใบสาบทั้งสองด้าน **ช่อดอก**ชนิดที่เกิดจากฐานรองดอกที่ขยายขนาดใหญ่ขึ้นและโอบล้อมช่อดอกทั้งหมด รูปร่างกลมหรือรูปไข่ มีก้านสั้น เกิดเดี่ยวๆ เกิดเป็นคู่หรือเกิดเป็นกลุ่มที่กิ่งใหญ่และลำต้น ภายในช่อดอกมีดอกเพศผู้และดอกเพศเมีย ผลอ่อนมีสีเขียว และจะเปลี่ยนเป็นสีเหลืองอ่อนหรือสีเหลืองปนส้มเมื่อแก่ เส้นผ่าศูนย์กลาง 3-4 เซนติเมตร เมล็ดรูปกลมหรือรูปไข่ มีเมือกเหนียวหุ้มอยู่ (ภาพที่ 122)

ประเทศไทย: กาญจนบุรี เชียงใหม่ แม่ฮ่องสอน เพชรบุรี ประจวบคีรีขันธ์ กรุงเทพมหานคร สระบุรี นราธิวาส นครศรีธรรมราช

การกระจายพันธุ์: อินเดีย พม่า จีน ลาว มาเลเซีย อินโดนีเซีย ออสเตรเลีย

นิเวศวิทยา: ขึ้นบริเวณชายป่าและริมน้ำ ออกดอกตลอดปี

ชื่อพื้นเมือง: มะเดื่อปล้อง หมากเดื่อ จิงขาว จิงขาว จิงบ้าน จิงเคียว

ตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา: BCU: V.Sudthsathien 275, T.Jonganurak 514 BKF: Khantchai 407, G.Murata et al T-16739

3. ***Ficus racemosa*** L., Sp. Pl.: 922. 1753; King in Pl. Monograph Rep. 183. 1969; Cornor in Fl. Ceyl. 3: 266. 1981.-*F. glomerata* Roxb., Pl. Corom. 2: 13. f., Fl. Br. Ind. 5: 535. 1890; Gagnep in Fl. Gen. I.-C. 5: 1928.

ไม้ต้นขนาดใหญ่สูง 10-20 เมตร ลำต้นสีน้ำตาล กิ่งอ่อนสีเขียว เมื่อแก่สีน้ำตาล ใบเดี่ยวออกแบบสลับ เนื้อใบหนาและเหนียว รูปไข่ หรือรูปหอกกว้าง 5-16 เซนติเมตร ยาว 12-30 เซนติเมตร ปลายใบแหลม ขอบใบเรียบ ฐานใบมน หรือกลม ผิวใบเกลี้ยง หูใบรูปหอกไม่หลุดร่วงง่าย **ช่อดอก**ชนิดที่เกิดจากฐานรองดอกที่ขยายขนาดใหญ่ขึ้นและโอบล้อมช่อดอกทั้งหมด มีก้านเกิดเป็นกลุ่มบนกิ่งก้านๆ ก้านช่อดอกยาว 0.3-1.2 เซนติเมตร **ดอกเพศผู้** และ**ดอกเพศเมีย**อยู่บนช่อดอกเดียวกัน ผลทรงกลมเป็น หรือทรงไข่กลับ เมื่ออ่อนมีสีเขียว และมีขนปกคลุม เมื่อแก่มีสีแดง และมีขนปกคลุม เส้นผ่าศูนย์กลาง 3.5-4 เซนติเมตร (ภาพที่ 121)

ประเทศไทย: กาญจนบุรี แม่ฮ่องสอน ลำปาง กรุงเทพฯ ประจวบคีรีขันธ์ ชุมพร สุราษฎร์ธานี

การกระจายพันธุ์: อินเดีย ศรีลังกา พม่า กัมพูชา ลาว เวียดนาม มาเลเซีย

นิเวศวิทยา: ขึ้นบริเวณชายป่าและริมน้ำ ออกดอกตลอดปี

ชื่อพื้นเมือง: มะเดื่ออุทุมพร มะเดื่อชุมพร มะเดื่อ เตื่อน้ำ หมาเก็ด เตื่อเก็ดยั้ง

ตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา: BCU: V.Sudthsathien 273 BKF: C.Niyomdham et al 4365, C.Phengklai 594

4.**Ficus religiosa** L., Sp. Pl.: 1059. 1753; Trimen, Handb. Fl. Ceylon 4: 90. 1898; Corner, Wayside Trees of Malaya 683: 204. 1940; in Fl. of Ceylon 3: 236. 1981.

ไม้ต้นผลัดใบสูง 10-25 เมตร ทรงพุ่มแผ่กว้าง เปลือกต้นสีเทาอมขาว ผิวเรียบ ไม่มีรากอากาศ ใบเดี่ยวเรียงเวียนรอบกิ่ง รูปไข่แกมรูปหัวใจขนาดยาว 10-26 เซนติเมตร กว้าง 9-20 เซนติเมตร ปลายใบเป็นติ่งยาวเรียวแหลม โคนใบตัด ผิวใบเรียบ ขอบใบเป็นคลื่นหรือปลายแยกเล็กน้อย เส้นใบย่อยจำนวน 6-9 คู่ ก้านใบยาว 5-13 เซนติเมตร หูใบยาว 1.5 เซนติเมตร ใบอ่อนสีชมพูต่อมาจะกลายเป็นสีเขียว ดอกช่อเกิดบริเวณซอกใบ ประกอบด้วยดอกขนาดเล็กแยกเพศซึ่งอยู่บนฐานรองดอกที่ขึ้นหุ้มดอกไว้ทั้งหมด ไม่มีก้านช่อดอกมีใบประดับรูปไข่รองรับขนาดยาว 3-5 มิลลิเมตร ฐานรองดอกเส้นผ่าศูนย์กลาง 1-1.5 เซนติเมตร ดอกเพศผู้ไม่มีก้านดอกย่อย วงกลีบรวม 2 กลีบ สีแดงรูปไข่แกมใบหอก แยกเป็นอิสระ ดอกเพศเมียไม่มีก้านดอกย่อย จำนวนกลีบรวมเท่ากับ 3-4 กลีบ สีแดงแยกเป็นอิสระ รังไข่สี่เหลี่ยมไม่มีก้านชู ผลขนาดเล็กมีเนื้อทรงกลมขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง 0.7-1 เซนติเมตร เมล็ดขนาดเล็กมากรูปไตหรือเกือบกลม สีเหลือง (ภาพที่ 124)

ประเทศไทย: กระจายในทุกภาคของประเทศไทย

การกระจายพันธุ์: อินเดีย ศรีลังกา

นิเวศวิทยา: พบขึ้นบริเวณที่ออกเขาหินปูน ออกดอกช่วงเดือนตุลาคมถึงธันวาคม

ชื่อพื้นเมือง: โพธิ์ โพศรีมหาโพ ปู ย่อง

ชื่อสามัญ: Sacred Fig Tree, Pipal Tree.

ประโยชน์: เปลือกใช้ย้อมผ้า ให้เส้นใยและให้สารสฟาค

ตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา: BCU: V.Sudthsathien 276, C.Promsakhla 29, C.Hamilton et al 440

4.Streblus

Lour., Fl. Cochinch.: 615. 1790; Corner in Fl. Ceylon 3: 279. 1981.

ไม้ต้น ไม่มีหนาม ใบเดี่ยวรูปรีแกมขอบขนาน หรือรูปใบหอก ขอบใบเรียบหรือหยักซี่ฟัน ก้านใบสั้น ดอกสมบูรณ์เพศหรือดอกเพศเดียวอยู่ต่างต้นหรืออยู่ร่วมต้นแบบช่อกระจุก ช่อเชิงลด ช่อกระจุก หรือดอกเดี่ยวออกบริเวณซอกใบ ในดอกตูมดอกเพศผู้กลีบรวมจำนวน 4 กลีบเรียงซ้อนทับกัน กลีบแยกหรือเชื่อมติดกันบริเวณ โคน อับเรณูรูปไข่ขนาดเล็กหันออกด้านนอก ดอกเพศเมียมีกลีบรวมจำนวน 4 กลีบ เรียงเป็นคู่สลับตั้งฉาก กลีบแยกเป็นอิสระหรือเชื่อมติดกัน รังไข่อยู่เหนือวงกลีบ ผลชนิดมีเนื้ออวบน้ำเมล็ดเดี่ยวแข็ง เมล็ดทรงกลมขนาดใหญ่

Streblus asper Lour., Fl. Cochinch.: 615. 1790; Hook. f., Fl. Br. Ind. 5: 489. 1890; Gagnep. in Fl. Gen. I.-C. 5: 712. 1929; Ridl., Fl. Mal. Pen. 3: 323. 1967; Corner in Fl. Ceylon 3: 281. 1981.-*Trophis aspera* Retz., Obs. 5: 30. 1789.-*Streblus lactescens* Blume, Ann. Mus. Lugduno Batavum 2: 80. 1856.

ไม้ต้นสูง 5-8 เมตร ใบเดี่ยวเรียงแบบสลับ รูปรี หรือรูปไข่ห้วกลีบขนาดยาว 3-11 เซนติเมตร กว้าง 1-5 เซนติเมตร ปลายใบแหลม โคนใบสอบแหลมหรือมน ขอบใบจักฟันเลื่อย ผิวใบสาบทั้งสองด้าน เส้นใบย่อยจำนวน 5-7 คู่ ก้านใบยาว 0.5 เซนติเมตร ดอกแยกเพศ ออกเป็นช่อบริเวณซอกใบ ช่อดอกเพศผู้ออกเป็นช่อกลมขนาด 0.5-1 เซนติเมตร มีขนสั้นแข็งปกคลุม ไม่มีก้านดอก กลีบรวมจำนวน 4 กลีบแยกเป็นอิสระ กลีบรูปขอบขนาน ใบประดับและใบประดับย่อยรูปสามเหลี่ยมขนาดเล็ก เกสรเพศผู้จำนวน 4 อันเรียงตรงข้ามกับกลีบดอก ช่อดอกเพศเมียออกเป็นกระจุกจำนวน 1-4 ดอก ก้านดอกยาว 0.5-4 เซนติเมตร กลีบรวมจำนวน 4 กลีบ รูปไข่คู่ด้านในจะมีขนาดใหญ่กว่าคู่ด้านนอกมีใบประดับรูปสามเหลี่ยม รังไข่ผิวเรียบ ก้านเกสรเพศเมียยาวกว่ากลีบรวมเล็กน้อย ยอดเกสรเพศเมียแยกออกเป็น 2 แฉก ผลทรงกลมหรือลักษณะเป็นแฉก 2 แฉก ขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง 5-7 มิลลิเมตร มีกลีบรวมและใบประดับหุ้มผลไว้ ก้านผลยาว 1-2 เซนติเมตร (ภาพที่ 125,126)

ประเทศไทย: กระจายทุกภาคของประเทศไทย

การกระจายพันธุ์: อินเดีย พม่า ลาว กัมพูชา เวียดนาม มาเลเซีย

นิเวศวิทยา: พบบริเวณพื้นที่โล่งและริมน้ำ

ชื่อพื้นเมือง: *ข่อย*

ประโยชน์: เมล็ดช่วยให้เจริญอาหาร ใบผิวสาบใช้ขัดเครื่องมือเครื่องใช้หรือของคัมเป็นชา รากบำรุงหัวใจ

ตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา: BCU: V.Sudthsathien 277, P.Trisarasi 432,

O.Intuwongsa 11 BKF: H.Koyama et al 33123, Bunnak 651

OLACACEAE

ไม้ต้น และไม้พุ่ม พบน้อยที่เป็นไม้เลื้อย ใบเดี่ยว เรียงแบบสลับ ขอบใบเรียบ ไม่มีหูใบ เนื้อใบหยาบ ดอกขนาดเล็กออกเป็นช่อแบบกระจุก ส่วนใหญ่สมบูรณ์เพศ กลีบเลี้ยงขนาดเล็กมาก ส่วนโคนเชื่อมติดกัน ตอนปลายแยกเป็น 4-6 แฉก กลีบดอกจำนวน 4-6 กลีบแยกกันหรือเชื่อมติดกัน ทุกกลีบมีลักษณะเหมือนกัน ขอบกลีบเรียงจรดกัน เกสรเพศผู้จำนวนเท่ากับหรือมากกว่าเป็นสองเท่าของจำนวนกลีบดอกเรียงตรงข้ามกับกลีบดอก อับเรณูแตกตามยาวเป็นรู เกสรเพศเมียมีรังไข่ที่บางส่วนฝังอยู่บนฐานรองดอก มี 1-3 ช่อง บางครั้งมีช่องเดียว ในแต่ละช่องมี 1 ออวูล ก้านเกสรเพศเมียมีหนึ่งอัน ส่วนปลายแยกออกเป็น 2-5 แฉก ผลชนิดแห้งไม่แตกตามยาว หรือผลชนิดเมล็ดเดี่ยวแข็ง

Olax

L., Sp. Pl.: 34. 1753; Sleum, Blumea 26: 154. 1980; in Fl. Males. 10: 6. 1984.-*Drebbelia* Zoll., Nat. Tijd. N. I. 14: 160. 1857.

ไม้ต้น ไม้พุ่ม หรือไม้พุ่มรอเลื้อย ใบเดี่ยวออกเรียงเวียนรอบกิ่ง หรือออกกระนาบเดียว ดอกช่อแบบกระจุก ช่อแยกแขนง หรือช่อเชิงลด หายากที่เป็นดอกเดี่ยว กลีบเลี้ยงรูปถ้วย ส่วนใหญ่ติดทนจนถึงระยะเป็นผล กลีบดอกจำนวน 3-6 กลีบ ติดแบบอิสระหรือเชื่อมติดกันเป็นคู่ๆ เกสรเพศผู้จำนวน 8 อัน ติดอยู่ที่โคนกลีบดอกมี 3 อัน อีก 5 อันลดรูป ก้านชูเกสรเพศผู้แบน อับเรณูรูปขอบขนาน หรือรูปไข่จนถึงเกือบกลม มีส่วนที่ขึ้นจากกลีบเลี้ยงหุ้มผลอยู่เกินครึ่งผลเล็กน้อย เมล็ดเดี่ยว มีสารที่เป็นน้ำมันอยู่ภายใน

Olax scandens Roxb., Pl. Corom. 2: 102. 1798; Mast., Fl. Br. Ind. 1: 575. 1875; Ridl., Fl. Mal. Pen. 1: 421. 1922; Back & Bakh. f., Fl. Java 2: 64. 1965; Sleum., Blumea 26: 157. 1980; in Fl. Males. 10: 7. 1984.-*O. obtusa* Bl., Bijdr.: 131. 1825.-*Drebbelia subarborescens* Zoll., Nat. Tijd. N. I. 14: 160. 1857.

ไม้พุ่มรอเลื้อยขนาด 2-20 เมตร เส้นผ่าศูนย์กลางลำต้น 11-15 เซนติเมตร เปลือกเรียบสีเทา กิ่งก้านแตกตามยาวขนานกับพื้นดิน กิ่งอ่อนจะมีขนสั้นนุ่มปกคลุม เมื่อแก่จะผิวเรียบ และตามกิ่งจะมีลักษณะเป็นรอยย่นตามแนวยาวของกิ่ง ใบออกแบบสลับกระนาบเดียว ใบรูปไข่แกมรีหรือแกมขอบขนาน ปลายใบสอบเรียวหรือกลม ฐานใบสอบเรียวหรือป้านมน แผ่นใบคล้ายแผ่นหนัง ผิวใบเรียบทั้งสองด้าน ขนาดใบยาว 2-10 เซนติเมตร กว้าง 0.5-3.5 เซนติเมตร เส้นใบจำนวน 5-8 เส้น แตกตามยาวแบบร่างแห ก้านใบยาว 5-10 มิลลิเมตร มีขนสั้นนุ่มปกคลุม ดอกช่อแบบกระจุกออกบริเวณซอกใบ

จำนวน 1-3 ช่อ แต่ละช่อมีดอกจำนวนมาก ใบประดับขนาด 0.5-3.5 เซนติเมตร ก้านดอกยาว 1-1.5 มิลลิเมตร บริเวณโคนพองออก กลีบเลี้ยงรูปถ้วยขนาด 0.5-1 มิลลิเมตร ติดทนจนถึงระยะเป็นผล กลีบดอกจำนวน 3-6 กลีบ รูปแถบแกมขอบขนาน ปลายแหลมโค้งผิวเรียบ สีขาว มีกลิ่นหอม ขนาดยาว 7-9 มิลลิเมตร กว้าง 1.5 มิลลิเมตร เกสรเพศผู้จำนวน 3 อัน ก้านเกสรยาว อับเรณูรูปขอบขนานขนาด 1.5 มิลลิเมตร เกสรเพศเมียก้านชูยาว 1.5-6 มิลลิเมตร รังไข่รูปไข่ผิวเรียบ ลักษณะเป็น 3 แฉก ผลชนิดเมล็ดเดี่ยวแข็ง รูปไข่หรือเกือบกลม มีส่วนของกลีบเลี้ยงติดอยู่ 2/3 ส่วนของผล ผลขนาด 1-1.5 เซนติเมตร (ภาพที่ 127)

ประเทศไทย:	กาญจนบุรี ราชบุรี เพชรบุรี ประจวบคีรีขันธ์ นครราชสีมา สงขลา นราธิวาส สุราษฎร์ธานี
การกระจายพันธุ์:	อินเดีย พม่า มาเลเซีย กัมพูชา ลาว เวียดนาม หมู่เกาะชวา
นิเวศวิทยา:	พบขึ้นบริเวณเทือกเขาหินปูน ที่ความสูงจากระดับน้ำทะเลไม่เกิน 300 เมตร
ชื่อพื้นเมือง:	น้ำใจใคร่ กระเดาะ กระตอก ชักกระตอก กระตอกม้า กะทกรก นางจุม นางชม ผักรูด
ตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา:	BCU: V.Sudthsathien 281 BKF: C.Phengklai 3243, K.Larsen et al 31734.

OLEACEAE

ไม้ต้น ไม้พุ่มและไม้เลื้อย ผิวของใบและเปลือกเป็นสีเทา ใบเดี่ยว หรือใบประกอบแบบขนนก หรือใบประกอบที่มีใบย่อยจำนวน 3 ใบ เรียงเป็นคู่ตรงข้ามกัน ไม่มีหูใบ ขอบใบเรียบหรือหยักปลาย แยกเป็นแฉก ดอกออกเป็นช่อชนิดแยกแขนง ช่อช่อกระจุกแน่นเชิงประกอบ ช่อกระจุกหรือช่อกระจุก ดอกส่วนใหญ่จะสมบูรณ์เพศ ที่เป็นดอกแยกเพศพบน้อย กลีบเลี้ยงจำนวน 4 กลีบบริเวณ โคนเชื่อมติดกันเป็นรูประฆัง บริเวณปลายแยกเป็น 4 แฉก กลีบดอกส่วนใหญ่จำนวน 4 กลีบ ทุกกลีบมีลักษณะเหมือนกัน บริเวณ โคนกลีบมักเชื่อมติดกันเป็นหลอด บริเวณปลายเรียงตัวแบบกลีบจรดกันหรือกลีบซ้อนทับเหลื่อม เกสรเพศผู้จำนวน 2-4 อัน ติดอยู่บนหลอดของกลีบดอก ก้านเกสรสั้น เกสรเพศเมียมีรังไข่อยู่เหนือวงกลีบดอก ประกอบด้วย 2 คาร์เพลเชื่อมติดกัน เกิดเป็น 2 ช่อ แต่ละช่อมักมี 2 ออวูล ก้านเกสรหนึ่งอัน ยอดเกสรเพศเมียเรียบหรือแยกออกเป็นสองแฉก ผลมีทั้งชนิดผลสดและผลแห้ง

Jasminum

L., Sp. Pl. 1: 7. 1753; C.B. Clarke in Hook. f., Fl. Br. Ind. 3: 591. 1882; Gagnep. in Fl. Gen. I.-C. 3: 1035. 1933; Kerr in Fl. Siam En. 2: 395. 1939; M.C. Chang et al. In Wu & Raven, Fl. China 13: 307. 1996; P.S. Green in Fl. of Thailand 7.2: 306. 2000.

ไม้เลื้อยที่มีเนื้อไม้หรือไม้พุ่มที่ลำต้นทอดขนานกับพื้น ใบเดี่ยว ใบประกอบแบบขนนกปลายคี่ หรือใบประกอบที่มีใบย่อยจำนวน 3 ใบ ออกแบบตรงข้าม หายากที่ออกแบบสลับ ช่อดอกแบบช่อกระจุกแน่นเชิงประกอบ หรือช่อแยกแขนง ดอกมีกลิ่นหอม กลีบเลี้ยงขนาดเล็ก รูประฆัง ปลายแยกเป็นแฉก 5-9 แฉก แต่ละแฉกรูปใบหอกหรือรูปเส้นด้าย กลีบดอกรูปดอกเข็ม สีขาว แยกเป็น 5 กลีบ หรือมากกว่า ในดอกตูมกลีบดอกจะเรียงซ้อนทับเหลื่อม เกสรเพศผู้จำนวน 2 อันติดอยู่บริเวณภายในของกลีบดอก ก้านเกสรเพศผู้สั้นมาก อับเรณูรูปขอบขนานหรือรูปรีแคบๆ แตกตามยาวตามแนวยาวรังไข่ติดอยู่เหนือวงกลีบ ลักษณะคล้ายรูปกลอง มี 2 ช่องแต่ละช่องมี 2 ออวูลหรือมากกว่า ผลสดชนิดมีเนื้อหลายเมล็ด เมื่อสุกจะมีสีดำหรือสีม่วงแก่

Jasminum siamense Craib, Kew Bull. 1913: 70. 1913; Gagnep. in Fl. Gen. I.-C. 3: 1058. 1933; Kerr in Fl. Siam En. 2: 406. 1939; P.S. Green in Fl. of Thailand 7.2: 313. 2000.

ไม้พุ่มที่ลำต้นมักทอดขนานกับพื้นดิน สูง 0.2-0.3 เมตร ส่วนอ่อนมีขนสั้นนุ่มปกคลุม ใบเดี่ยว รูปรีหรือใบหอก ขนาดยาว 2-6 เซนติเมตร กว้าง 1-3 เซนติเมตร ฐานใบสอบเรียว ปลายใบแหลมหรือเป็นติ่งแหลมขนาดเล็ก ผิวใบเรียบทั้งสองด้าน เส้นใบย่อยจำนวน 3-4 คู่ ก้านใบยาว 3-5 มิลลิเมตร ช่อดอกออกบริเวณปลายกิ่งหรือซอกกิ่ง จำนวนดอกตั้งแต่ 1-3 ดอก ก้านดอกยาว 5-10 มิลลิเมตร กลีบเลี้ยงลักษณะเป็นหลอดยาว 2 มิลลิเมตร ปลายแยกเป็นแฉกลึก 5-10 มิลลิเมตร รูปรีผิวงเรียบหรือมีขนอ่อนปกคลุม กลีบดอกสีขาว มีกลิ่นหอม ลักษณะเป็นหลอดขนาดยาว 10-20 มิลลิเมตร ส่วนปลายเป็นกลีบจำนวน 9-10 กลีบ ขนาดยาว 15-20 มิลลิเมตร กว้าง 2-4 มิลลิเมตร รูปรีแคบๆ ปลายแหลม เกสรเพศผู้จำนวน 2 อันติดอยู่บริเวณภายในของกลีบดอก อับเรณูขนาด 4 มิลลิเมตร เกสรเพศเมียรังไข่รูปกลองขนาด 1 มิลลิเมตร ผลสดทรงกลมสีแดงขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง 6-8 มิลลิเมตร (ภาพที่152)

ประเทศไทย: กาญจนบุรี ประจวบคีรีขันธ์ อุทัยธานี แม่ฮ่องสอน เชียงใหม่ ลำปาง
อุตรดิตถ์แพร่ ตาก นครสวรรค์ เลย นครราชสีมา

การกระจายพันธุ์: เป็นพืชถิ่นเดียวของประเทศไทย

นิเวศวิทยา: พบบริเวณเชิงเขาหินปูนที่มีความสูงไม่มากนัก

ชื่อพื้นเมือง: มะลิวัลย์เถา ดอกเดี่ยว ไข่ไก่ มะลิเมา

ตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา: BCU: V. Sudthsathien 301 BKf: Geesink et al 5861

RHAMNACEAE

ไม้ต้น ไม้พุ่ม และไม้เลื้อย มักมีหนามแหลมตามลำต้น และกิ่ง ใบเดี่ยวออกแบบสลับ เนื้อใบหนา มีเส้นใบออกจากฐานใบสามเส้นขอบใบหยักมน หรือหยักฟันเลื่อย ดอกออกเป็นช่อแบบช่อกระจุก หรือช่อรวม ออกบริเวณซอกใบ ดอกสมบูรณ์เพศ มีขนาดเล็ก กลีบเลี้ยงเชื่อมติดกัน ปลายแยกเป็น 4-5 แฉกรูปสามเหลี่ยม กลีบดอกมี 4-5 กลีบ อยู่ระหว่างแฉกกลีบเลี้ยง เกสรเพศผู้จำนวน 4-5 อัน ติดอยู่ตรงกันข้ามกับกลีบดอก ฐานรองดอกอยู่ในหลอดกลีบเลี้ยง รังไข่แยกเป็นอิสระ หรือจมอยู่ในฐานรองดอก รังไข่มีสามช่อง แต่ละช่องมีหนึ่งอวูล หลอดเกสรเพศเมียแยกเป็น 2-4 แฉก ผลชนิดผลแห้ง และแตกตามยาวได้ หรือเป็นผลแบบมีเนื้อแบบมีเมล็ดแข็งเมล็ดเดี่ยว

Zizyphus

Tourn. ex L. Syst. ed. 1. 1735; Adans. Fam. 2: 304. 1763.

ไม้ต้นขนาดเล็กถึงขนาดกลาง หรือไม้เลื้อยเนื้อแข็ง มีหนามแหลมตรงหรืองอ ใบเดี่ยวออกเรียงแบบสลับ มีเส้นใบสามเส้นออกจากฐานใบ แผ่นใบเหนียวคล้ายแผ่นหนัง ดอกเป็นดอกช่อแบบกลุ่มหรือช่อกระจุก กลีบเลี้ยงเชื่อมติดกันปลายแยกเป็น 5 แฉกรูปกรวย กลีบดอกมี 5 กลีบ ฐานรองดอกมี 5-10 แฉก เกสรเพศผู้จำนวน 5 อัน รังไข่มี 2-4 ช่องจมอยู่ในฐานรองดอก หลอดเกสรเพศเมียมี 2-4 อัน ผลมีเนื้อและมีเมล็ดแข็ง เปลือกชั้นในของผลแข็ง มี 1-4 ช่อง แต่ละช่องมีหนึ่งเมล็ด

รูปวิธานจำแนกชนิด

1. บริเวณด้านล่างของแผ่นใบมีสีเหลืองนวลและมีขนสั้นนุ่มปกคลุมหนาแน่น.....**Z. mauritiana**
1. บริเวณด้านล่างของแผ่นใบสีเขียวอ่อนและมีขนปกคลุมประปราย
 2. ช่อดอกยาว 5-10 มิลลิเมตร.....**3.Z. oenoplia**
 2. ช่อดอกยาว 30-40 มิลลิเมตร.....**1.Z. jujuba**

1. ***Zizyphus jujuba*** Lamk., Ency. 3: 318. 1789; Lawson., Fl. Br. Ind. 1: 632. 1875.-*Rhamnus jujuba* L., Sp. Pl. 1: 194. 1753.

ไม้พุ่มสูง 5-10 เมตร ส่วนอ่อนจะมีขนสั้นนุ่มปกคลุมหนาแน่น มีหนามออกเป็นคู่บริเวณซอกใบ ลักษณะแหลมแข็งและโค้งลง ใบรูปรีแกมไข่หรือรูปไข่ หรือเกือบกลม ปลายใบแหลม ฐานใบสอบเรียว ขนาดยาว 4-5 เซนติเมตร กว้าง 2.5-4 เซนติเมตร ด้านบนของแผ่นใบผิวเรียบ ด้านล่างของแผ่นใบมีขนสั้นนุ่มสีน้ำตาลปกคลุมหนาแน่น ดอกช่อแบบกระจุกออกบริเวณซอกใบขนาดยาว 3-4 เซนติเมตร ดอกย่อยขนาดเล็ก กลีบเลี้ยงผิวเรียบปลายแยก 5 แฉก กลีบดอกสีขาวจำนวน 5 กลีบ รูปช้อน เกสรเพศผู้จำนวน 5 อัน เกสรเพศเมีย รังไข่มี 2 ช่อง ก้านเกสรเพศเมียมีจำนวน 2 อันเชื่อมติดกันตรงกลาง ผลสดทรงกลม ขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง 2-3 เซนติเมตร ผิวเรียบหรือมีผงคล้ายแป้งปกคลุม (ภาพที่ 128)

ประเทศไทย:	กระจายพันธุ์ทุกภาคของประเทศ
การกระจายพันธุ์:	อัฟกานิสถาน เขตร้อนของแอฟริกา จีนตอนใต้ ออสเตรเลีย อินเดีย ศรีลังกา
นิเวศวิทยา:	พบขึ้นในพื้นที่โล่งหรือพื้นที่ป่าเบญจกาน
ชื่อพื้นเมือง:	พุดชา มะดัน มะดันหลวง
ชื่อสามัญ:	Jujube
ประโยชน์:	ผลนำมารับประทานได้
ตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา:	BCU: V.Sudthsathien 374 BKF: Dee 106

2. ***Zizyphus mauritiana*** Lamk. Encyc.3. 319. 1789; Keng, Conc. Fl. Sing.: 117. 1990.

ไม้ต้นขนาดเล็กถึงขนาดกลางสูงถึง 10 เมตร ไม้ผลัดใบ ลำต้นสีน้ำตาลปนแดง มักมีขนสีขาวปกคลุมในส่วนที่อ่อนอยู่ เมื่อแก่ผิวเรียบ เปลือกแตกตามยาวตามยาวเป็นร่อง ตามลำต้นและกิ่งก้านมีหนามทั่วไปตามข้อ แต่ละข้อมีหนาม 2 อัน ส่วนปลายหนามจะโค้งเข้าหาลำต้น ใบเดี่ยวออกแบบสลับ ใบรูปไข่ ปลายใบมน ฐานใบกลม ขอบใบหยักแบบฟันเลื่อย ขนาดยาว 6-8 เซนติเมตร กว้าง 5-7 เซนติเมตร มีเส้นใบสามเส้นออกจากฐานใบ ผิวใบด้านบนเรียบเป็นมัน ด้านล่างใบมีขนปกคลุม ก้านใบยาว 1-2 เซนติเมตร ดอกช่อแบบช่อกระจุกบริเวณซอกใบ เส้นผ่าศูนย์กลาง 0.5 เซนติเมตร กลีบเลี้ยงเชื่อมติดกัน ส่วนปลายแยกออกเป็น 5 แฉก มีขนสีขาวปกคลุม กลีบดอกจำนวน 5 กลีบแยกเป็นอิสระติดอยู่ระหว่างแฉกของกลีบเลี้ยง สีขาวแกมเหลือง เกสรเพศผู้สีเหลืองจำนวน 5 อัน เกสรเพศเมีย รังไข่

จำนวน 1 อันจมอยู่ในฐานรองดอก มี 2 ช่อง หลอดเกสรเพศเมีย 1 อันบริเวณปลายแยกเป็น 2 แฉก ผลชนิดมีเนื้อ ทรงกลมรี สีเขียวเมื่อแก่มีสีเหลือง ขนาดยาว 3-5 เซนติเมตร กว้าง 2-3 เซนติเมตร เมล็ดจำนวน 1-2 เมล็ด รูปทรงรีสีน้ำตาล (ภาพที่ 130)

ประเทศไทย: พบทั่วไปทุกภาคของประเทศไทย

การกระจายพันธุ์: อินเดีย พม่า ลาว กัมพูชา มาเลเซีย

นิเวศวิทยา: พบบริเวณชายป่า และที่รกร้างทั่วไป ดอกออกตลอดปี

ชื่อพื้นเมือง: พุทรา มะดัน มะท้อง มั่งคั่ง หมากขอ

ชื่อสามัญ: Indian Jujube

ประโยชน์: ผลนำมารับประทานได้

ตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา: BCU: V.Sudthsathien 291, P.Trisarasri 191, T.Jonganurak

114 BKF: G.Murata et al T-16204

3. *Zizyphus oenoplia* Mill. Gard. Dict.,8: 3. 1768; Lawson., Fl. Br. Ind. 1: 634. 1875; Pitard in Fl. I.-C.1: 920. 1910.-*Rhamnus oenoplia* L., Sp. Pl. 1: 194. 1753.

ไม้ต้น หรือ **ไม้พุ่ม** กิ่งก้านกลม เมื่ออ่อนจะมีขนสั้นนุ่มปกคลุม มีหนามบริเวณซอกใบ **ใบเดี่ยว** รูปไข่หรือรูปหอก ออกแบบสลับ ขนาดยาว 2-6 เซนติเมตร กว้าง 1.5-3 เซนติเมตร ขอบใบจักถี่ ปลายใบแหลม ฐานใบเบี้ยว ก้านใบยาว 2-6 มิลลิเมตร **ช่อดอก** แบบช่อกระจุกออกบริเวณซอกใบหรือช่อกิ่งยาว 5-10 มิลลิเมตร ในแต่ละช่อมีดอกย่อยจำนวนมาก ก้านดอกย่อยยาว 2-5 มิลลิเมตร มีขนสั้นนุ่มปกคลุม **กลีบเลี้ยง** จำนวน 5 กลีบ แต่ละกลีบขนาด 1 มิลลิเมตร รูปกรวยปลายแยกปลายแยกแหลมรูปสามเหลี่ยม ภายนอกมีขนสั้นนุ่มปกคลุม ภายในกลีบผิวเรียบ **กลีบดอก** สีขาวจำนวน 5 กลีบ รูปสามเหลี่ยมหัวกลับ ยาวใกล้เคียงกับกลีบเลี้ยง **เกสรเพศผู้** จำนวน 5 อัน ขนาดยาวเท่ากับกลีบดอก **เกสรเพศเมีย** ก้านชูยาว 0.5 มิลลิเมตร ปลายแยกเป็นแฉก 2 แฉก รังไข่มี 2 ช่องในแต่ละช่องมี 1 ออวูล **ผล** ชนิดมีเนื้อ **เมล็ด** อันเดียวแข็งขนาด 5-6 มิลลิเมตร รูปไข่ผิวเรียบ (ภาพที่ 129)

ประเทศไทย: กาญจนบุรี ราชบุรี เพชรบุรี

การกระจายพันธุ์: เวียดนาม ลาว กัมพูชา อินเดีย ออสเตรเลีย

นิเวศวิทยา: พบบริเวณพื้นที่รกร้างดอกออกช่วงเดือนกันยายนถึงเดือนกรกฎาคม

ชื่อพื้นเมือง: หนามเล็บเหยี่ยว เล็บเหยี่ยว พุทราขอ เล็ดเหยี่ยว หมากหนาม ยับยิว สั้งกัน

แสงคำ

ประโยชน์: ผลรับประทานได้

ตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา: BCU: V.Sudthsathien 292, Boonnag 111, B.NaSongkhla et al 248

BKF: W.Boonchai 48

RUBIACEAE

ไม้ต้น ไม้พุ่ม และไม้เลื้อย ถ้าเป็นไม้ล้มลุกจะพบแถบเขตอบอุ่น ใบเดี่ยว เรียงเป็นคู่ตรงกันข้าม หรือเรียงเวียนรอบข้อ ขอบใบเรียบ มีหูใบอยู่ระหว่างก้านใบที่เป็นคู่กันทั้งสองข้าง ดอกออกเป็นช่อแบบแยกแขนง หรือกระจุก ดอกส่วนใหญ่สมบูรณ์เพศ กลีบเลี้ยงจำนวน 4-5 กลีบ แยกกัน กลีบดอกจำนวน 4-5 กลีบ ส่วนโคนเชื่อมติดกันเป็นหลอดสั้น หรือยาว ส่วนบนแยกออกเป็น 4-5 แฉกขนาดเท่ากัน ส่วนบนสุดของกลีบดอกมักมีขนแบนๆ เกสรเพศผู้มีจำนวนเท่ากับกลีบดอก ติดอยู่บนหลอดกลีบดอก และเรียงสลับกับกลีบดอก เกสรเพศเมียมีรังไข่ติดอยู่ใต้วงกลีบ ประกอบด้วย หนึ่งคาร์เพลลขึ้นไป จำนวนช่องของรังไข่เท่ากับจำนวนของคาร์เพล แต่ช่องมีตั้งแต่หนึ่งอวูลขึ้นไป ยอดเกสรเพศเมียลักษณะเป็นก้านกลม หรือเป็นแฉก ผลชนิดแห้งแตกตามยาว ผลมีเนื้อหลายเมล็ด หรือผลมีเนื้อเมล็ดเดียวแข็ง เมล็ดอาจมีหรือไม่มีปีก

รูปวิธานจำแนกสกุล

1. ผลเดี่ยวเกิดรวมเป็นกลุ่มรูปทรงกลม ผลย่อยรูปกรวยหรือรูปมนรี แยกตามยาวได้เป็น 2 ส่วน.....**1.Mitragyna**
- 1.ผลรวม ผลย่อยชนิดมีเนื้อ เมล็ดแข็งเมล็ดเดี่ยว เกิดจากสองผลขึ้นไปมาเชื่อมกันเป็นรูปกลมหรือรี..**2.Morinda**

1.Mitragyna

Korth, Obs. Naocl. Ind.: 19. 1839.

ไม้ต้นและไม้พุ่ม ใบมีขนาดใหญ่ แผ่นใบค่อนข้างกลม ออกเป็นคู่แบบตรงข้าม ดอกออกเป็นช่อกลมบริเวณปลายกิ่ง โคนกลีบเลี้ยงลักษณะเป็นหลอดปลายแยก 5 แฉก กลีบดอกลักษณะเป็นหลอด ส่วนปลายแยกเป็น 5 แฉก เกสรเพศผู้จำนวน 5 อัน ติดบริเวณปากหลอดของกลีบดอกด้านใน ผลขนาดเล็ก ลักษณะกลมแข็ง เมล็ดมีปีก

***Mitragyna rotundifolia* (Roxb.) O.Kze., Rev. Gen. 1: 289. 1891.-*M. diversifolia* Hav. In J. L. Soc. 33: 71. 1897.-*Stephegyne diversifolia* Brandis, For. Fl.: 263. 1874; Hook. f., Fl. Br. Ind. 3: 26. 1875.**

ไม้ต้นผลัดใบ สูง 20-30 เมตร เปลือกต้นผิวเรียบ ลำต้นลักษณะเป็นเหลี่ยม 4 มุม ใบรูปไข่หรือรูปไข่กว้าง ขนาดยาว 15-30 เซนติเมตร กว้าง 10-20 เซนติเมตร ในต้นอ่อนจะมีขนาดยาว 40-50

เซนติเมตร กว้าง 20-35 เซนติเมตร ด้านบนของแผ่นใบผิวเรียบ ด้านล่างของแผ่นใบมีขนบริเวณซอกของเส้นใบ เส้นใบย่อยจำนวน 6-11 คู่ ก้านใบยาว 2-6 เซนติเมตร หนูปริมาณสีเขียวอ่อนจำนวน 1 คู่ ดอกเป็นช่อกลมแน่นขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง 1.5-2.5 เซนติเมตร ออกเป็นช่อแขนงบริเวณปลายกิ่ง กลีบเลี้ยงเป็นหลอดปลายแยกสั้นและหู่ กลีบดอกรูปกรวยสี่เหลี่ยม ปลายปลายแยกเป็นแฉกมีขนปกคลุมหนาแน่น เกสรเพศผู้จำนวน 5 อันไม่มีก้านชู เกสรเพศเมียก้านยาวกว่าหลอดกลีบดอก ผลเกิดรวมกันเป็นกลุ่มรูปทรงกลมโดยรอบของแกนช่อดอก ขนาด 1-1.5 เซนติเมตร ผลย่อยรูปกรวยหรือรูปมนรีแตกตามยาวได้เป็น 2 ซีก เมล็ดขนาดเล็กมีปีก (ภาพที่ 131,132)

ประเทศไทย: กาญจนบุรี อุทัยธานี ประจวบคีรีขันธ์

การกระจายพันธุ์: อินเดีย บังกลาเทศ พม่า ลาว

นิเวศวิทยา: พบขึ้นในป่าทั่วไป ดอกออกช่วงเดือนสิงหาคมถึงเดือนตุลาคม

ชื่อพื้นเมือง: กระทุ่มเนิน แก่นเหลือง

ประโยชน์: เนื้อไม้อ่อน นิยมทำเครื่องมือเครื่องใช้ภายในบ้าน

ตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา: BCU: V.Sudthsathien 301, S.Tosuntorn 4, W.Thephuttee

et al 35 BKF: T.Shimizu et al 10730

2.Morinda

L., Gen. ed. 1: 57. 1737; Bakh. f., Thai For. Bull. Bot. 9: 36. 1975.

ไม้พุ่ม ไม้ต้นขนาดเล็ก หรือไม้เถาเนื้อแข็ง ใบเดี่ยวเรียงตรงข้ามสลับตั้งฉาก หนูปริมาณโคนเชื่อมมักจะติดกันเป็นกาบ ส่วนปลายอาจแยกเป็น 2 แฉกหลุดร่วงง่าย ช่อดอกกลมออกบริเวณปลายกิ่งหรือซอกใบ ดอกเพศเดียวหรือดอกสมบูรณ์เพศ สีขาว กลีบเลี้ยงโคนเชื่อมติดกัน ปลายตัดหรือแยกเป็นแฉกสั้นหรือเป็นลักษณะหักซี่ฟันจำนวน 4-7 ซี่ หลอดร่วงง่าย กลีบดอกบริเวณโคนเชื่อมเป็นหลอดขนาดสั้นหรือยาว ส่วนปลายแยกออกเป็น 4-7 กลีบ เกสรเพศผู้จำนวนเท่ากับกลีบดอก ติดภายในกลีบดอกหรือบริเวณปลายหลอดแบบสลับกับกลีบดอก อับเรณูติดกับก้านชูด้านหลัง รังไข่มี 2 ช่องๆละ 1 ออวูล ก้านเกสรเพศเมียแยกเป็น 2 แฉก ขนาดยาวกว่าหรือสั้นกว่าหลอดกลีบดอก ผลชนิดผลรวมมีผลย่อยชนิดมีเนื้อเมล็ดแข็งเมล็ดเดี่ยวเกิดจากตั้งแต่สองผลขึ้นไป รวมกันเป็นรูปกลมหรือรี

Morinda citrifolia L., Sp. Pl. 1: 176. 1753; Kurz, Fl. Burm. 2: 60. 1877; Hook. f., Fl. Br. Ind. 3: 155. 1880; Ridl., Fl. Mal. Pen. 2: 117. 1923; Pitard in Fl. Gen. I.-C. 3: 423. 1924; Craib in Fl. Siam En. 2: 175. 1934; Backer & Bakh. f., Fl. Java 2: 351. 1965.

ไม้ต้นขนาดเล็ก สูง 3-5 เมตร ใบเดี่ยว เรียงแบบตรงข้าม ขนาดยาว 18-32 เซนติเมตร กว้าง 5-15 เซนติเมตร ปลายใบมนหรือแหลม ฐานใบสอบแหลม ขอบใบเรียบหรือเป็นคลื่น ผิวใบเรียบ เส้นใบย่อยจำนวน 6-8 เส้น ก้านใบยาว 1-1.5 เซนติเมตร หูใบติดเป็นคู่รูปกลมหรือรูปไข่หัวกลับขนาด 7-10 มิลลิเมตร ช่อดอกกลมออกบริเวณซอกใบ ฐานรองดอกเชื่อมติดกันทรงกลมรี กลีบเลี้ยงเชื่อมติดกันเป็นหลอดสั้น ปลายกลีบตัดตรง กลีบดอกสีขาวเชื่อมติดกันเป็นหลอดยาว 8-12 มิลลิเมตร ปลายแยกเป็น 5 กลีบรูปรีแกมขอบขนาน เกสรเพศผู้จำนวน 5 อัน เกสรเพศเมียก้านยาว 1.5-1.8 เซนติเมตร ส่วนปลายแยกออกเป็น 2 แฉกรูปใบหอก รังไข่มี 2 ช่องๆละ 1 ออวูล ผลชนิดมีเนื้อเมล็ดเดียวแข็งเชื่อมติดกันเป็นผลรวมรูปรีแกมรูปไข่ขนาดยาว 5-7 เซนติเมตร กว้าง 3-5 เซนติเมตร เมล็ดขนาดเล็กจำนวนมาก สีดำ (ภาพที่ 133)

ประเทศไทย:	ขึ้นในทุกภาคของประเทศไทย
การกระจายพันธุ์:	อินเดีย ลาว กัมพูชา เวียดนาม มาเลเซีย
นิเวศวิทยา:	พบบริเวณชายป่า ออกดอกตลอดปี
ชื่อพื้นเมือง:	ยอบ้าน ขอ มะตาเสือ แยะใหญ่
ชื่อสามัญ:	Indian Mulberry
ประโยชน์:	ใบและผลรับประทานได้ ส่วนเปลือกต้นและรากนำมาย้อมสีได้ให้

สีแดง

ตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา: BCU: V.Sudthsathien 302, P.Trisarasi 83, T.Piyakaunchana 29, U.Damsri 20 BKF: G.Murata et al T-17326

SAPINDACEAE

ไม้ต้นและไม้พุ่ม หรือไม้เลื้อยที่มีเนื้อไม้ มีน้ำยางใสหรือน้ำยางสีขาว ใบเดี่ยวหรือใบประกอบ เรียงแบบสลับ ไม่มีหูใบ ดอกออกเป็นช่อแบบกระจุกแต่ละดอกมีขนาดเล็ก มักเป็นดอกแยกเพศ หรือมีโครงสร้างเป็นดอกสมบูรณ์เพศ แต่มีเพศหนึ่งที่ไม่สืบพันธุ์ได้ กลีบเลี้ยงมี 5 กลีบแยกกันหรือเชื่อมติดกัน เรียงซ้อนทับกัน กลีบดอกมีจำนวน 4-5 กลีบ แยกกันหรือไม่มีกลีบดอก ถ้ามีทุกกลีบจะมีลักษณะเหมือนกัน หรือมีบางกลีบที่มีขนาดไม่เท่ากับกลีบอื่น และที่ตอนโคนกลีบด้านในมีติ่งยื่นออกมา เกสรเพศผู้เรียงเป็น 2 วงๆละ 5 อัน แต่มักเหลือเพียง 8 อันก้านเกสรแยกกันและมีขนปกคลุม เกสรเพศเมียติดอยู่เหนือวงกลีบ มี 3 คาร์เพลเชื่อมติดกัน ลักษณะเป็นสามแฉก มี 1-4 ช่อง ในแต่ละช่องมี 1-2 ออวูล ผลมีหลายแบบเช่น ผลแห้งแตกตามยาว ผลแห้งไม่แตกตามยาว ผลมีเนื้อหลายเมล็ด ผลแข็งเมล็ดเดียวหรือผลมีปีก เมล็ดมักมีเยื่อหุ้ม

รูปวิธานจำแนกสกุล

1. ใบย่อยขนาด 2-7 เซนติเมตร.....1.Arfeuillea
 1. ใบย่อยขนาด 13-18 เซนติเมตร.....2.Sisyrolepis

1.Arfeuillea

Pierre, Fl. For. Cochinch. 21: 322. 1895; Lec. in Fl. Gen. I.-C. 1: 1006. 1912; Van Welzen in Fl. of Thailand 7.1: 185. 1999.

ไม้ต้นชนิดดอกแยกเพศอยู่ร่วมต้น มีขนรูปดาวปกคลุมทั่วไป ใบประกอบแบบขนนกออกเป็นคู่ๆ ใบย่อยบริเวณฐานใบไม่เท่ากัน ขอบใบส่วนมากหยักมน ไม่มีตุ่มใบ เส้นใบเป็นร่างแห ช่อดอกออกตามซอกใบในส่วนปลาย หรือออกเป็นช่อกระจุกแบบแยกแขนงบริเวณปลายกิ่ง มีขนอุยปกคลุมดอกแยกเพศแต่อยู่ในช่อดอกเดียวกัน ดอกสมมาตรตามเส้นผ่าศูนย์กลาง กลีบเลี้ยงจำนวน 5 กลีบขนาดเท่ากัน ลักษณะคล้ายใบไม้ กลีบดอกจำนวน 2-4 กลีบ ขนาดเล็กกว่ากลีบเลี้ยง ฐานดอกลักษณะคล้ายปากอยู่ก้นคนละส่วนกับเกสรเพศผู้ เกสรเพศผู้จำนวน 6-9 อัน ผิวเรียบ รังไข่มีจำนวน 3 ช่องแต่ละช่องมี 2 ออวูล มีขนปกคลุมหรือผิวเรียบ เกสรเพศเมียไม่เป็นแฉก ผลชนิดแห้งแตกตามยาวบางแบน และมีปีก ผิวเรียบ เมล็ดเกือบกลม มีขนยาวห่างๆปกคลุม

Arfeuillea arborescens Pierre, Fl. For. Cochinch. 21: 322. 1895; Lec. in Fl. Gen. I.-C. 1: 1006. 1912; Van Welzen in Fl. of Thailand 7.1: 185. 1999.-*Koelreuteria arborescens* Pierre, Fl. For. Coch. 21: 322. 1895.

ไม้ต้นสูงไม่เกิน 20 เมตร เปลือกสีเทา มีรอยแตกตามยาว ใบประกอบแบบขนนกชั้นเดียว จำนวนตั้งแต่ 1-4 คู่ ใบย่อยรูปไข่ขนาดยาว 2-7 เซนติเมตร กว้าง 2-4 เซนติเมตร แผ่นใบบางคล้ายกระดาษ ฐานใบสอบเรียว ปลายใบปลายแยกตื้นจนถึงเรียวแหลม มีขนยาวปกคลุมห่างๆบริเวณฐานใบ โดยเฉพาะเส้นใบทั้งสองด้าน ช่อดอกยาวไม่เกิน 15 เซนติเมตร ส่วนของช่อกระจุกย่อยลักษณะม้วนขด กลีบเลี้ยงรูปไข่หรือรูปรีขนาดยาว 5.5-9 เซนติเมตร กว้าง 1.7-4.5 เซนติเมตร กลีบดอกสีม่วงปนแดง รูปไข่หัวกลับขนาดยาว 3-3.5 เซนติเมตร กว้าง 0.7-1.2 เซนติเมตร เกสรเพศผู้มีก้านชูยาว 6-9 เซนติเมตร สีเขียว อับเรณูสีส้ม เกสรเพศเมีย รังไข่มีจำนวน 3 ช่องแต่ละช่องมี 2 ออวูล ผลขนาด 3-5 เซนติเมตร มีก้านผล ปีกขนาด 2 เซนติเมตร เมล็ดสีน้ำตาลขนาด 5.5-6 เซนติเมตร มีขนสีน้ำตาลปกคลุม (ภาพที่ 134)

ประเทศไทย: กาญจนบุรี ราชบุรี เพชรบุรี สระบุรี กรุงเทพฯ ลำแก่น ลำปาง นครสวรรค์ ชัยนาท เพชรบูรณ์ นครราชสีมา

การกระจายพันธุ์: พบเฉพาะในลาวและประเทศไทยเท่านั้น

นิเวศวิทยา: พบบริเวณเทือกเขาหินปูนที่มีความสูงจากระดับน้ำทะเล 50-600 เมตร ดอกออกช่วงเดือนพฤศจิกายนถึงเดือนกุมภาพันธ์

ชื่อพื้นเมือง: *คงคาเดือด* คงคาเลือด ช้างเผือก ตะไลคงคา สมุยกุย หมากเล็กหมากน้อย ตะไล

ประโยชน์: เนื้อไม้ใช้ถ่ายพยาธิ เปลือกรักษาโรคผิวหนัง

ตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา: BCU: V.Sudthsathien 311, O.Thaihong 672, P.Trisarasri 182, Piya et al 38 BKF: Smitinand 3877, Beusekom et al 3845

2.Sisyrolepis

Radlk in F.N. William, Bull. Herb. Boiss. 2.5: 222. 1905; Leenh., Blumea 23: 336. 1977; Van Welzen in Fl. of Thailand 7.1: 243. 1999.-*Delpya* Pierre ex Radlk in Engl., Pflanzenr. 98: 1312. 1933.

ไม้พุ่มหรือไม้ต้น ดอกแยกเพศแต่อยู่ต้นเดียวกัน ตามลำต้นมีขนสั้นนุ่มปกคลุมทั่วไป ใบประกอบแบบขนนกออกเป็นคู่ ใบย่อย ฐานใบเท่ากันหรือไม่เท่า ขอบใบเรียบหรือปลายแยกเป็นคลื่น ไม่มีค้ำใบ ช่อดอกออกบริเวณซอกใบคล้ายช่อกระจับแบบแยกแขนง ดอกแยกเพศอยู่ในช่อดอกเดียวกัน กลีบเลี้ยงจำนวน 5 กลีบติดกันที่ฐาน ลักษณะปลายแยกเป็นแฉกรูปสามเหลี่ยม กลีบดอกจำนวน 5 กลีบขนาดใหญ่กว่ากลีบเลี้ยง ฐานดอกรูปเกือบกลม เกสรเพศผู้จำนวน 8-9 อัน ก้านชูเกสรเพศผู้มีขนปกคลุม อับเรณูผิวเรียบ รังไข่มีจำนวน 3 ช่องแต่ละช่องมี 1 ออวูล ผลชนิดแห้งแตกตามยาว ทรงกลม มีหนามยาวแหลมขนาด 2-3 เซนติเมตร เมล็ดมีเยื่อหุ้มเมล็ดปกคลุม

Sisyrolepis muricata (Pierre) Leenh., Blumea 23: 336. 1977; Van Welzen in Fl. of Thailand 7.1: 243. 1999.-*Paranephelium muricatum* Pierre, Fl. For. Coch.: 328. 1895.-*Sisyrolepis siamensis* Radlk in F.N. Williams. Bull. Herb. Boiss. 2.5: 222. 1905.-*Nepheium pubescens* Ridl., J. Str. Br. Roy. Asia Soc. 59: 88. 1911.-*Delpya muricata* (Pierre) Pierre ex Radlk in Engl., Pflanzenr. 98: 1313. 1933.-*Paranephelium fallax* Gagnep., Not Syst. 13: 66. 1947.

ไม้พุ่มหรือไม้ต้นสูง 10-15 เมตร ใบประกอบแบบขนนกชั้นเดียว จำนวน 4 คู่ ใบประกอบย่อยขนาดยาว 3-18 เซนติเมตร กว้าง 3-7 เซนติเมตร แผ่นใบบางคล้ายกระดาษ ฐานใบสอบเรียวหรือเบี้ยวปลายใบกลมหรือเป็นติ่งแหลม มีขนหยาบแข็งปกคลุมทั้งสองด้านของใบ โดยเฉพาะบริเวณเส้นใบ **ช่อดอก**ขนาดยาว 32 เซนติเมตร ดอกเส้นผ่าศูนย์กลาง 14 มิลลิเมตร อยู่บนช่อดอกแบบกระจจะ (คล้ายช่อกระจุกขนาดเล็ก) **กลีบเลี้ยง**สีขาวรูปไข่หรือรูปรีขนาด 3-3.5 มิลลิเมตร **กลีบดอก**สีขาวรูปรีขนาดยาว 4-8 มิลลิเมตร กว้าง 3-5 มิลลิเมตร ฐานดอกกลีบเลี้ยง **เกสรเพศผู้**ก้านชูยาว 2-7 มิลลิเมตร อับเรณูขนาด 0.5-1 มิลลิเมตร สีแดง **เกสรเพศเมีย**รังไข่มีจำนวน 3 ช่องแต่ละช่องมี 1 ออวูล **ผล**สีน้ำตาลทรงกลม เส้นผ่าศูนย์กลาง(ไม่รวมหนาม) 3.5-4 เซนติเมตร หนามยาวไม่เกิน 3 เซนติเมตร เนื้อผลหนา 5 มิลลิเมตร **เมล็ด**เส้นผ่าศูนย์กลาง 1.5-2 มิลลิเมตรมีขั้วเมล็ดขนาดใหญ่ (ภาพที่ 135)

ประเทศไทย: กาญจนบุรี เพชรบุรี เชียงใหม่ ลำปาง แพร่ อุตรดิตถ์ นครสวรรค์ เลย ขอนแก่น ชัยภูมิ นครราชสีมา

การกระจายพันธุ์: กัมพูชา

นิเวศวิทยา: พบบริเวณทุ่งหญ้าและเทือกเขาหินปูนที่มีความสูงจากระดับน้ำทะเล 100-350 เมตร ดอกออกช่วงเดือนมกราคมถึงเดือนเมษายน

ชื่อพื้นเมือง: **ตะคร้อหนาม** เคาะหนาม เคาะหุ้ม มะจ๊กหนาม มะจ๊กหุ้ม มะเคาะหุ้ม ตะคร้อ ค้อหนาม ตะค้อ

ตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา: BCU: V.Sudthsathien 312, S.Suddee 44, T.Smithinandana 505 BKF: K.Larsen 34055, B.Wongthai 11

SIMAROUBACEAE

ไม้ต้นและไม้พุ่ม ใบส่วนใหญ่เป็นใบประกอบแบบขนนก ที่เป็นใบเดี่ยวพบน้อย ไม่มีหูใบ ใบเรียงแบบสลับ ดอกออกเป็นช่อแบบหางกระรอก หรือแบบแยกแขนงที่มีจำนวนดอกย่อยหนาแน่น แต่ละดอกมีขนาดเล็ก เป็นดอกสมบูรณ์เพศหรือแยกเพศ ที่มีทั้งแยกต้นและไม่แยกต้น กลีบเลี้ยงและกลีบดอกมีอย่างละ 3-7 กลีบ แยกกันหรือเชื่อมติดกัน กลีบทุกกลีบมีลักษณะเหมือนกัน ที่ไม่มีกลีบดอกพบน้อย ระหว่างกลีบดอกกับเกสรเพศผู้มีเนื้อเยื่อเป็นสันนูนเป็นวงคล้ายรูปถ้วย เกสรเพศผู้มีจำนวนเท่ากับหรือสองเท่าของจำนวนกลีบดอก ติดแยกกันเป็นอิสระ เกสรเพศเมียมีรังไข่ชนิดติดอยู่เหนือวงกลีบมี 2-5 ช่องเชื่อมติดกันหรือแยกกันบริเวณโคน ส่วนก้านและยอดเกสรเชื่อมติดกัน แต่ละช่องมี 1 ออวูล พบน้อยที่มี 2 ออวูล ผลชนิดแห้งแตกตามยาว หรือผลแห้งมีปีก

Harrisonia

R. Br. ex A. Juss., Mem. Mus. Hist. Nat. Paris 12: 51. 1825; Nootboom in Fl. Mal. 1.6: 207. 1962; in Fl. of Thailand 2.4: 445. 1981.

ไม้พุ่มตั้งตรงสูง 10-12 เมตร มีหนามปกคลุมตามลำต้น กิ่งก้านผิวเรียบ ทุใบเป็นหนามโค้ง ขนาด 7 มิลลิเมตร ต่อมาจะหลุดร่วง ใบประกอบแบบขนนกปลายคี่ หรือแบบนิ้วมือมีใบย่อยสามใบ ก้านใบแผ่ออกคล้ายปีก ใบย่อยขอบเรียบหรือปลายแยกเป็นแฉก ไม่มีแขนงช่อใบ ถ้ามีใบย่อยในส่วนปลายจะมีแขนงช่อใบยาวกว่าแขนงช่อใบที่ออกด้านข้าง ฐานใบรูปสี่เหลี่ยมข้าวหลามตัดหรือรูปไข่แกมหอก ดอกสมบูรณ์เพศ จำนวนวงกลีบเท่ากับ 4-5 กลีบ ออกเป็นช่อกระจุกบริเวณซอกกิ่งหรือปลายกิ่ง กลีบเลี้ยงขนาดเล็ก ลักษณะเป็นแฉกรูปสามเหลี่ยมปลายแหลม กลีบดอกยาวกว่ากลีบเลี้ยงมาก ในดอกตูมจะซ้อนทับเหลื่อมกัน เกสรเพศผู้ติดที่ฐานดอกจำนวนเป็นสองเท่าของกลีบดอก ก้านชูเกสรเพศผู้เชื่อมติดกันเป็นสองแฉก ส่วนปลายจะแยกเป็นอิสระ รังไข่ปลายแยกเป็นแฉกจำนวน 4-5 ช่องแต่ละช่องมี 1 ออวูล ก้านชูเกสรเพศเมียจำนวน 4-5 อัน ติดกันหรือแยกเป็นอิสระ เกสรเพศเมีย ลักษณะเป็นปุ่มมี 4-5 แฉก ผลชนิดมีเนื้อเมล็ดเดี่ยวแข็ง ทรงกลมหรือปลายแยกเป็นแฉกเล็กน้อย เนื้อผลภายนอกแข็งหรืออ่อนนุ่ม ส่วนเนื้อผลภายในแข็ง เมล็ดรูปเกือบกลม

Harrisonia perforata (Blanco) Merr., Philip. J. Sc. Bot. 7: 236. 1912; Craib in Fl. Siam En. 1: 243. 1926; Nootboom in Fl. Mal. 1.6: 208. 1962; in Fl. of Thailand 2.4: 445. 1981.-*Paliurus perforatus* Blanco., Fl. Filip.: 174. 1837.

ไม้พุ่มมีหนาม ใบประกอบแบบขนนกปลายคี่ตั้งแต่ 11-15 ใบ ขนาดไม่เกิน 20 เซนติเมตร ก้านใบเป็นครีบก้น มีขนสั้นนุ่มปกคลุมเล็กน้อยบริเวณส่วนยอด ใบย่อยขนาดยาว 10-20 มิลลิเมตร กว้าง 5-15 มิลลิเมตร ก้านใบยาว 0.5-3 มิลลิเมตร ช่อดอกชนิดช่อกระจุกหรือช่อกระจุกแบบแยกแขนง ก้านดอกย่อยยาว 2 มิลลิเมตร กลีบเลี้ยงยาว 1.5 มิลลิเมตร กว้าง 0.5-0.7 มิลลิเมตร กลีบดอกสีขาวรูปใบหอกหรือขอบขนาน ยาว 6-9 มิลลิเมตร กว้าง 2-4 มิลลิเมตร เกสรเพศผู้มีอับเรณูขนาด 1.5-4.5 มิลลิเมตร ก้านชูเกสรเพศผู้ยาว 7-10 มิลลิเมตร ฐานดอกรูปถ้วย เกสรเพศเมียก้านชูมีขนสั้นนุ่มปกคลุม รังไข่ขนาดเล็ก ผลขนาดยาว 11-15 มิลลิเมตร กว้าง 4-9 มิลลิเมตร ผิวเนื้อนอกแข็งหนา 1 มิลลิเมตร เนื้อภายในแข็ง (ภาพที่ 136)

ประเทศไทย: กาญจนบุรี ประจวบคีรีขันธ์ แม่ฮ่องสอน เชียงใหม่ ลำปาง แพร่ ตาก พิษณุโลก สุโขทัย เพชรบูรณ์ ขอนแก่น อุดรธานี ชัยภูมิ นครราชสีมา สระบุรี ชลบุรี ปราจีนบุรี ระยอง จันทบุรี

การกระจายพันธุ์: จีนตอนใต้ กัมพูชา พม่า มาเลเซีย

นิเวศวิทยา: พบบริเวณเทือกเขาหินปูน พื้นที่เปิดโล่งและริมถนน ที่มีความสูงจากระดับน้ำทะเลไม่เกิน 900 เมตร

ชื่อพื้นเมือง: คนทา สีฟัน สีฟันคนทา กะลันทา จี๋ หนามจี๋ สีเตาะ โททา

ประโยชน์: เนื้อไม้และเปลือกกรากแก้โรคท้องเสีย ท้องร่วง และโรคบิด

ตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา: BCU: V.Sudthsathien 321, P.Trisarasi 233, Thapana et al 56 BKF: K.Larsen et al 31414, G. Murata et al 31720.

STERCULIACEAE

ไม้ต้น ไม้พุ่ม หรือไม้ล้มลุก ส่วนที่ยังอ่อนจะมีขนรูปดาวปกคลุม ใบเดี่ยวหรือใบประกอบรูปนิ้วมือ เรียงตัวแบบสลับ มีหูใบที่หลุดร่วงง่าย ดอกออกเป็นช่อแบบช่อรวม หรือช่อแบบกระจุก ออกบริเวณปลายกิ่ง ดอกชนิดสมบูรณ์เพศ และแยกเพศ กลีบเลี้ยงเชื่อมติดกันเป็นหลอดปลายแยกเป็น 5 แฉกปลายแยกเล็กหรือตื้น ดอกตูมปลายกลีบเลี้ยงจรดกัน กลีบดอกมี 5 กลีบหรือไม่มี เกสรเพศผู้จำนวนตั้งแต่ 5 หรือมากกว่า มักรวมกันเป็นหลอด 2 วง มีน้อยที่จะแยกเป็นอิสระ อับเรณูกลมอยู่ที่ปลายหลอดของเกสรเพศผู้ อับเรณูมี 2 ช่อง รังไข่อยู่เหนือวงกลีบดอก ออวุลมีจำนวนน้อยถึงจำนวนมาก ติดอยู่บริเวณมุมของผนังรังไข่ ผลชนิดผลแห้ง เมื่อแก่จะแตกตามยาว

รูปวิธานจำแนกสกุล

1. ไม้พุ่ม ผลรูปขอบขนาน มีขนแข็งปกคลุม.....1.Helicteres
1. ไม้ต้น ผลรูปไข่ ผิวเรียบ แตกตามยาวบริเวณรอยแตกตามยาวที่อยู่ด้านบนของผล....2.Sterculia

1. Helicteres

Pluk. ex L., Syst. Nat. ed. 1: 1735; L., Sp. Pl.: 963. 1753; Benth & Hook.f., Gen. Pl. 1: 220. 1867; Phengklai in Thai For. Bull. 23: 85. 1995.-*Alicteres* Neck., Elem. 2: 304. 1790.-*Opsopaea* Neck., Elem. 2: 305. 1790.-*Methorium* Schott & Endl., Melet. Bot.: 29. 1832.-*Orthothecium* Schott & Endl., Melet. Bot.: 31. 1832.-*Anisora* Rafin., Sylva Tellur.: 74. 1838.-*Oudemansia* Miq., Pl. Jungh. 1: 295. 1854.

ไม้พุ่ม ใบเดี่ยวออกแบบสลับ ดอกสมบูรณ์เพศขนาดเล็กออกเดี่ยวๆบริเวณซอกใบ หรือออกเป็นช่อวงแฉกเดี่ยว หายากที่ออกบริเวณปลายกิ่ง กลีบเลี้ยงจำนวน 5 กลีบติดที่ฐาน กลีบดอกจำนวน 5 กลีบแยกเป็นอิสระ ขนาดเท่ากันหรือไม่เท่า ก้านกลีบรูปร่างคล้ายตั้งหู เกสรเพศผู้ติดอยู่บนก้านชูเกสรเพศผู้และเกสรเพศเมีย ลักษณะเป็น 5 แฉก หรือ 5 หยัก อับเรณูมี 2 ช่อง ติดอยู่ระหว่างแฉกหรือระหว่างช่อง รังไข่ติดอยู่ส่วนปลาย ลักษณะเป็น 5 แฉก หรือ 5 ช่อง ในแต่ละช่องมีออวุลจำนวนมาก ก้านเกสรเพศเมียยาว เกสรเพศเมียมี 5 หยัก หรือปลายแยกเป็นแฉก ผลชนิดแห้งแตกตามยาวตามแนวตรงหรือเป็นเกลียว เมล็ดรูปทรงกลมจำนวนมาก

รูปวิธานจำแนกชนิด

1. เกสรเพศเมียลักษณะแบน และปลายแยกเป็นแฉก 5 แฉก
 2. ขอบใบหยักแบบฟันเลื่อยถี่.....**2.H. elongata**
 2. ขอบใบเรียบ.....**1.H. angustifolia**
1. เกสรเพศเมียลักษณะแฉกหรือเป็นตุ่ม หรือแยกปลายแยกออกเป็น 5 ซี่.....**3.H. isora**

1. *Helicteres angustifolia* L., Sp. Pl.: 963. 1753; Mast. In Fl. Br. Ind. 1: 365. 1874; Gagnep. in Fl. Gen. I-C. 1: 495. 1911; Ridl., Fl. Mal. Pen. 1: 282. 1922; C. Phengklai in Thai For. Bull. Bot. 23: 87. 1995.-*H. obtusa* Wall. ex Kurz, J. As. Soc. Bengal. 42.2: 62. 1873; Mast. In Fl. Br. Ind. 1: 366. 1874; Kurz, Fl. Bur. 1: 144. 1877; Craib in Fl. Siam En. 1: 174. 1925.-*H. angustifolia* L. var. *obtusata* King, J. As. Soc. Bengal 40.2: 83. 1891.-*H. parviflora* Ridl., J. Str. Br. Roy. As. Soc. 59: 77. 1911.

ไม้พุ่มขนาดกลาง ทุกส่วนมีขนรูปดาวปกคลุม ใบรูปไข่หรือรูปกลมแกมขอบขนาน ฐานใบสอบ ปลายใบเรียวแหลม ฐานใบมน ขนาดของใบยาว 8-13 เซนติเมตร กว้าง 3-4 เซนติเมตร ก้านใบยาว 5-8 เซนติเมตร จากฐานใบมีเส้นใบออกมาจำนวน 3 เส้น ด้านบนของแผ่นใบมีขนปกคลุมคล้าย

ขนแกะ ด้านล่างของแผ่นใบมีขนรูปดาวปกคลุมหนาแน่น ดอกขนาดเล็กก้านดอกสั้นมาก ช่อดอกออกบริเวณซอกใบแบบกระจจะมีจำนวนดอก 3-6 ดอก กลีบเลี้ยงเป็นหลอดปลายแยกเป็น 5 มุม มีขนสั้นนุ่มปกคลุมหนาแน่น กลีบดอกสีม่วงเข้มผิวเรียบมีขนาดเท่ากับกลีบเลี้ยง เกสรเพศผู้มีขนห่างๆปกคลุม รังไข่มีขนห่างๆปกคลุม ก้านเกสรเพศเมียผิวเรียบ ผลชนิดแห้งแตกตามยาวขนาด 1-2 เซนติเมตร แตกตามยาวออกเป็น 5 ส่วน ผิวเปลือกมีขนแข็งหนาขรุขระปกคลุม เมล็ดขนาดเล็กจำนวนมาก (ภาพที่ 143,144)

ประเทศไทย:	กระจายทั่วทุกภาคของประเทศไทย
การกระจายพันธุ์:	อินเดีย จีนตอนใต้ พม่า กัมพูชา ลาว อินโดนีเซีย มาเลเซีย เวียดนาม สิงคโปร์ ออสเตรเลีย
นิเวศวิทยา:	พบบริเวณทุ่งหญ้าและชายป่า ที่มีความสูงจากระดับน้ำทะเล 30-500 เมตร ออกดอกตลอดปี
ชื่อพื้นเมือง:	ขี้จู้ ขี้จู้น ปอจี้ไก่ ไม้หมัด ปอเต่าให้ หญ้าหางอัน เขากี่น้อย ปอมัด
ประโยชน์:	เส้นใยจากเปลือกใช้ทำเชือก
ตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา:	BCU: V.Sudthsathien 343 BKF: C.Phengkhlai et al 6565

2. *Helicteres elongata* Wall. ex Boj. Hort. Maurit.: 35. 1837; Mast., in Fl. Br. Ind. 1: 365. 1874; Kurz, Fl. Bur. 1: 144. 1877; Craib in Fl. Siam En. 1: 171. 1925; C.Phengkhlai in Thai For. Bull. Bot. 23: 86. 1995.-*H. plebeja* Kurz, J. As. Soc. Bengal 39.2: 67. 1870; Mast. In Fl. Br. Ind. 1: 336. 1874; Kurz, Fl. Bur. 1: 144. 1877; Gagnep in Fl. Gen. I.-C. 1: 491. 1911; Craib, Fl. Siam En. 1: 174. 1925.-*H. glabriuscula* Wall. ex Mast. In Fl. Br. Ind. 1: 366. 1874.

ไม้พุ่ม สูง 1-1.5 เมตร ลำต้นและกิ่งเกือบกลม เกือบทุกส่วนถูกปกคลุมด้วยขนรูปดาว ใบรูปไข่ แฉกแกมใบหอก ขนาดยาว 2-12 เซนติเมตร กว้าง 0.5-4 เซนติเมตร ปลายใบสอบเรียวแหลม โคนใบกลมหรือเบี้ยวเล็กน้อย ขอบใบจักฟันเลื่อยสองชั้น เส้นใบย่อยแบบขนนกจำนวน 5-7 คู่ ก้านใบยาว 1.5-8 มิลลิเมตร หูใบรูปแถบยาว 2-5 มิลลิเมตร มีขนปกคลุม ช่อดอกชนิดช่อกระจุกสั้นๆ จำนวน 1-3 ดอก ออกตรงข้ามใบ ใบประดับรูปแถบแกมใบหอกขนาด 3-5 มิลลิเมตร มีขนปกคลุม กลีบเลี้ยงรูประฆังยาว 4-5 มิลลิเมตร ปลายแยกเป็นแฉก 5 แฉกรูปสามเหลี่ยมปลายแหลม กลีบดอกสีม่วงอ่อนรูปช้อน ปลายมนกลม โคนสอบเรียว มีติ่งยื่นออกทางด้านข้างๆละ 1 อัน ขนาด 8-10 มิลลิเมตร เกสรเพศผู้เรียงเป็นวงรอบเกสรเพศเมีย อับเรณูกลม ก้านชูอับเรณูติดบริเวณฐาน เกสรเพศผู้จำนวน 5 อัน ยอด

เกสรเพศเมียห้อยเป็นแฉกจำนวน 5 แฉก รังไข่มีลักษณะเป็น 5 แฉก มี 5 ช่อง ออวุลจำนวนมากต่อช่อง ผลรูปขอบขนานมี 5 แฉก ปลายบิดเล็กน้อย ขนาด 1.5-2 เซนติเมตร (ภาพที่ 137)

ประเทศไทย: กาญจนบุรี อุทัยธานี เพชรบุรี สระบุรี เชียงราย เชียงใหม่ แพร่ สุโขทัย เพชรบูรณ์ เลย สกลนคร ขอนแก่น ชัยภูมิ ชลบุรี ปราจีนบุรี

การกระจายพันธุ์: อินเดีย พม่า จีนตอนใต้ เวียดนาม

นิเวศวิทยา: พบบริเวณพื้นที่โล่งที่มีความสูงจากระดับน้ำทะเลตั้งแต่ 50-500 เมตร ดอกออกช่วงเดือนมิถุนายนถึงเดือนธันวาคม

ชื่อพื้นเมือง: ขี้ฮั่น ข้าวจีเล็ก

ประโยชน์: เส้นใยจากเปลือกใช้ทำเชือก

ตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา: BCU: V.Sudthsathien 341, B.NaSongkhla et al 413 BKF: C.Phengklai et al 6663, T.Shimizu et al T-19161

3. **Helicteres isora** L., Sp. Pl.: 963. 1753; Mast in Fl. Br. Ind. 1: 365. 1874; Kurz, in Fl. Bur. 1: 142. 1877; Gagnep in Fl. Gen. I.-C. 1: 488. 1911; Ridl., Fl. Mal. Pen. 1: 281. 1922; Craib in Fl. Siam En. 1: 172. 1925; Phengklai In Thai For. Bull. 23: 88. 1995.

ไม้พุ่มขนาดใหญ่สูง 2-3 เมตร ทุกส่วนมีขนรูปดาวปกคลุม ใบรูปไข่แกมขอบขนาน บางครั้งอาจปลายแยกเป็นแฉก ฐานใบรูปหัวใจหรือทรงกลม ปลายใบเรียวแหลม ฐานใบมน ขอบใบจักถี่ บริเวณเส้นใบมีขนสั้นนุ่มปกคลุม ขนาดของใบ 5-9 เซนติเมตร ด้านล่างของแผ่นใบมีขนสั้นนุ่มสีเทาปกคลุม **ช่อดอก**แบบกระจุกขนาดค่อนข้างใหญ่ออกตามซอกใบ **กลีบเลี้ยง**ขนาด 1-1.5 เซนติเมตร ปลายแยกเป็นแฉก 5 แฉกขนาดไม่เท่ากัน **กลีบดอก**สีแดงขนาด 2-3 เซนติเมตร ลักษณะปลายแยกเป็นคลื่น **เกสรเพศผู้** อับเรณูจำนวน 10 อัน ก้านชูอับเรณูสั้น อยู่ติดสลับกับกลีบดอกเป็นคู่ๆ มีบางอันเป็นหมัน **ยอดเกสรเพศเมีย**ห้อยเป็นแฉกจำนวน 5 แฉก รังไข่มีลักษณะเป็น 5 แฉก มี 5 ช่อง ออวุลจำนวนมากต่อช่อง **ผล**แห้งแก่แล้วแตกตามยาวขนาด 3-5 เซนติเมตร แตกตามยาวออกเป็น 5 ส่วน แต่ละส่วนลักษณะยาวแกมขอบขนาน ก้านผลยาว **เมล็ด**จำนวนมาก (ภาพที่ 139)

ประเทศไทย: กาญจนบุรี ราชบุรี เพชรบุรี เชียงใหม่ เชียงราย ตาก สุโขทัย เลย สกลนคร นครราชสีมา ชลบุรี อุทัยธานี

การกระจายพันธุ์: จีนตอนใต้ อินเดีย พม่า เวียดนาม กัมพูชา อินโดนีเซีย มาเลเซีย

นิเวศวิทยา: พบบริเวณชายป่าและริมถนน ที่มีความสูงจากระดับน้ำทะเล 100-400 เมตร ดอกออกตลอดปี

ชื่อพื้นเมือง: ปอบิด ปอทับ ช้อ มะปิด ขี้ฮั่นใหญ่

ประโยชน์: เส้นใยจากเปลือกใช้ทำเชือก
 ตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา: BCU: V.Sudthsathien 342 BKF: K.Larsen et al 33990

2.Sterculia

L., Diss. Dass.: 29. 1747; Sp. Pl.: 1007.1753; Amoen., Acad. 1:412. 1749; Benth.& Hook. F., Gen. Pl. 1: 217. 1867; Tantra. In Lemba. Panal. Hutan: 35. 1976; Phengklai. C., Thai For. Bull. 23: 93. 1995.

ไม้ต้นหรือไม้พุ่มผลัดใบ ใบเดี่ยวรูปนิ้วมือ ขอบใบเรียบ ติดเป็นเกลียวกับกิ่ง ส่วนมากมักติดเป็นกลุ่มหนาแน่นบริเวณปลายกิ่ง ดอกแยกเพศ ชั้นต่างๆในส่วนของดอกเป็นจำนวน 5 ดอกออกตามซอกใบ กลีบดอกแยกหรือติดกันบริเวณโคน ดอกเพศผู้ประกอบด้วยเกสรเพศผู้ตั้งแต่ 10-15 อัน เกสรเพศผู้ก้านเกสรยาว บริเวณปลายเป็นก้านกลม ดอกเพศเมียประกอบด้วยรังไข่ที่ไม่ติดกัน 5 อัน แต่ละอันมีออวูลตั้งแต่ 2 อันขึ้นไป ก้านเกสรเพศเมียแยกเป็นอิสระ หรือเชื่อมติดกัน ผลแตกตามยาวแนวเดียว เปลือกแข็งคล้ายหนัง เมล็ดจำนวน 1-20 เมล็ดทรงรี หรือรูปไข่กลับ ไม่มีปีก

Sterculia pexa Pierre, Fl. For. Cochinch. 12: 182. 1888; Gagnep in Fl. Gen. I.-C. 1: 462. 1911; Craib in Fl. Siam En. 1: 168. 1925; C. Phengklai in Thai For. Bull. 23: 94. 1995.

ไม้ต้นสูง 15-20 เมตร เปลือกเรียบสีเทา ใบประกอบแบบนิ้วมือ เรียงเวียนรอบกิ่ง ก้านใบยาว 22-27 เซนติเมตร ใบย่อยจำนวน 6-7 ใบ รูปรีหรือรูปใบหอกหัวกลับ ขนาดยาว 15-24 เซนติเมตร กว้าง 4-6 เซนติเมตร ปลายใบเรียวแหลม โคนรูปกลม ขอบใบเรียบ ด้านล่างของแผ่นใบมีขนปกคลุมมากกว่าด้านบนของแผ่นใบ เนื้อใบหนาค่อนข้างเหนียว เส้นใบย่อยจำนวน 26-35 เส้น แขนงข้อใบสั้นมาก มีหูใบ ข้อดอกออกบริเวณปลายกิ่งและบริเวณซอกใบใกล้ปลายกิ่งรวมกันจำนวน 6-7 ข้อ ยาว 17-30 เซนติเมตร ใบประดับรูปไข่ ก้านดอกย่อยยาว 5 มิลลิเมตร วงกลีบดอกรูประฆังยาว 4 มิลลิเมตร มีขนปกคลุมทั้งสองด้าน ส่วนปลายแยกออกเป็นห้าแฉกรูปไข่หรือรูปสามเหลี่ยม โคนเชื่อมติดกัน ดอกเพศผู้มีเกสรเพศผู้จำนวน 10-12 อัน โคนเชื่อมติดกัน หลอดเกสรเพศผู้ยาว 3 มิลลิเมตร อับเรณูรวมกันเป็นก้านกลม แตกตามยาวตามยาว ดอกเพศเมีย รังไข่กลมขนาดเล็กเป็นแฉก 4-5 แฉก มี 5 ช่อง จำนวนออวูล 2 ออวูลต่อหนึ่งช่อง ผลแก่ขนาดยาว 8-10 เซนติเมตร กว้าง 4-5 เซนติเมตร แตกตามยาวด้านเดียว สีมี่ขนหยาบแข็งปกคลุมภายนอก เมล็ดสีดำจำนวนมาก (ภาพที่ 138)

ประเทศไทย: กาญจนบุรี เชียงใหม่ ตาก นครสวรรค์ ขอนแก่น นครราชสีมา
ประจวบคีรีขันธ์

การกระจายพันธุ์: พม่า เวียดนาม ลาว

นิเวศวิทยา: พบบริเวณเทือกเขาหินปูน ที่ความสูงจากระดับน้ำทะเล 100-900
เมตร ออกดอกช่วงเดือนกันยายนถึงเดือนธันวาคม

ชื่อพื้นเมือง: ปอขาว ปอดับแตกตามยาว ปอทอง ปอบ้าน ปอเผือก

ประโยชน์: เนื้อไม้ใช้ในการก่อสร้าง ก่ออิฐ ไม้อัด ทำเครื่องมือเครื่องใช้ภายใน
บ้าน

ตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา: BCU: V.Sudthsathien 344 BKF: G.Murata et al 41839,
J.F.Maxwell 93-391

THUNBERGIACEAE

ไม้ต้น ไม้พุ่มขนาดเล็ก ไม้เลื้อยหรือไม้ล้มลุก ใบเดี่ยว เรียงเป็นคู่ตรงกันข้ามแบบสลับทิศ
ส่วนใหญ่ขอบใบเรียบ ไม่มีหูใบ ดอกเดี่ยวออกเป็นช่อแบบกระจุกหรือกระจุก แต่ละดอกสมบูรณ์เพศ
มักมีใบประดับหรือใบประดับย่อยขนาดใหญ่คล้ายกลีบดอกรองรับแต่ละดอก กลีบเลี้ยงจำนวน 5
กลีบ โคนเชื่อมติดกันปลายกลีบแยกเป็น 5 แฉก กลีบดอกมี 5 กลีบ โคนกลีบเชื่อมติดกัน ส่วนปลาย
แยกเป็น 5 กลีบ มี 2 กลีบขนาดไม่เท่ากับอีก 3 กลีบ เกสรเพศผู้จำนวน 2 หรือ 4 อันติดอยู่บนกลีบดอก
เกสรเพศเมียมีรังไข่ชนิดติดอยู่เหนือวงกลีบดอก มี 2 คาร์เพล 2 ช่อง แต่ละช่องมีออวุลตั้งแต่ 2 ออวุล
ขึ้นไป ยอดเกสรเพศเมียแยกเป็นสองอัน ผลชนิดแห้งแตกตามยาว โดยแตกตามยาวตามยาว เมล็ดเป็น
แท่งแข็งงอ

Thunbergia

Retzius, Phy. Sal. Handl. 1(3): 163. 1780.

ไม้เลื้อย ใบรูปหัวใจหรือรูปสี่เหลี่ยมขอบคอก ช่อกระจุกออกตามซอกใบ มีใบประดับที่ส่วน
โคนของก้านดอกมีรูปร่างคล้ายใบ ใบประดับย่อยขนาดใหญ่ กลีบเลี้ยงขนาดเล็กกรวยวงแหวนมีรอย
หยัก 10-16 รอย กลีบดอกเป็นหลอด ลักษณะโป่งด้านเดียว โคนเล็กน้อย ส่วนปากแตรของดอกเบี้ยว
เล็กน้อย กลีบดอกปลายแยกเป็น 5 แฉก แต่ละแฉกทรงกลม เกสรเพศผู้จำนวน 4 อัน ขนาดยาว 2 อัน
สั้น 2 อัน ติดส่วนโคนของหลอดกลีบดอก อับเรณูมี 2 ช่องเบี้ยวเล็กน้อย ก้านฐานดอกกรวยวงแหวน
เกสรเพศเมียรูปกรวยมี 2 แฉก ส่วนยอดอาจเป็นตุ่ม มีออวุลจำนวน 2 ออวุลต่อหนึ่งช่อง ผลชนิดแห้ง
แตกตามยาว ทรงกลม และสอบเข้ารูปกระสวยหรือรูปดาบ เมล็ดรูปไข่แบน

Thunbergia laurifolia Lindl. In Gard. Chron: 260. 1856.

ไม้เลื้อย ลำต้นผิวเรียบ ใบรูปรีหรือรูปขอบขนาน ขอบใบปลายแยกเป็นคลื่นหรือหยักฟันถี่ ปลายใบแหลม เส้นใบรูปนิ้วมือจำนวน 3 เส้น ใบประดับหลุดร่วงง่าย **ช่อดอก**แบบกระจุก ออกตามซอกใบ กลีบเลี้ยงขนาดเล็กรูปวงแหวนมีรอยหยัก 10-16 รอย ขอบเรียบหรือหยักมนถี่ **กลีบดอก**สีฟ้าอมม่วงเป็นหลอด ลักษณะโป่งด้านเดียว โคนเล็กน้อย ส่วนปากแตรของดอกเบี้ยวเล็กน้อย ปลายแยกเป็น 5 แฉก แต่ละแฉกทรงกลม **เกสรเพศผู้**จำนวน 4 อัน ขนาดยาว 2 อัน สั้น 2 อัน ติดส่วนโคนของหลอดกลีบดอก อับเรณูมี 2 ช่องเบี้ยวเล็กน้อย จำนวนดอกรูปวงแหวน **เกสรเพศเมีย**รูปกรวยมี 2 แฉก ส่วนยอดอาจเป็นคุ่ม มีออวุลจำนวน 2 ออวุลต่อหนึ่งช่อง **ผล**ชนิดแห้งแตกตามยาว ทรงกลม และสอบเข้ารูปกระสวยหรือรูปดาบ เมล็ดรูปไข่แบน แข็งมากและย่น (ภาพที่ 140)

ประเทศไทย: กาญจนบุรี และในภาคกลางและภาคเหนือของประเทศ

การกระจายพันธุ์: หมู่เกาะอันดามัน คาบสมุทรมลายู

นิเวศวิทยา: พบในป่าดิบ ดอกออกช่วงเดือนพฤศจิกายนถึงเดือนมกราคม

ชื่อพื้นเมือง: รวงจืด กำลั้งข้างเผือก ยาเขียว เครือเถาเขียว ขอบชะนาง ดูเหว่า คาย
ย่าแย้ นามเน่

ประโยชน์: ทั้งต้นถอนพิษเบื่อเมาได้

ตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา: BCU: V.Sudthsathien 11, P.Trisarasi 478, B.NaSongkhla

505, Boonchu 722 BKF: O.Prtemitr 71, C.P. 3711

TILIACEAE

ไม้ต้น ไม้พุ่ม หรือไม้ล้มลุก กิ่งก้านและใบปกคลุมด้วยขนรูปดาว ใบเดี่ยวออกแบบเรียงสลับหรือเวียนรอบ มีหูใบที่หลุดร่วงง่าย ดอกเดี่ยว หรือดอกช่อแบบกระจุก ดอกสมบูรณ์เพศ ส่วนประกอบของดอกจำนวน 5 กลีบดอกเรียงแบบสลับกับกลีบเลี้ยง เกสรเพศผู้มีจำนวนมากซึ่งแยกเป็นอิสระหรือรวมเป็นกลุ่ม 5 กลุ่ม อับเรณูแตกตามยาวตามยาว รังไข่ชนิดอยู่เหนือวงกลีบดอก ภายในมี 2-10 ช่อง ออวุลจำนวนตั้งแต่ 2 ขึ้นไป เกสรเพศเมียเป็นหลอด บริเวณปลายเป็นแฉกหรือเป็นจุด ผลชนิดมีเนื้อหรือผลแห้งมีปีกหรือไม่มี เมล็ดจำนวนตั้งแต่ 1 เมล็ดขึ้นไปไม่มีปีก

รูปวิธานจำแนกสกุล

1. ผลมีรอยสันตามแนวยาว.....1.Grewia
1. ผลไม่มีรอยสันตามแนวยาว
 2. ผลแห้งเมื่อสุก ภายในมีเมล็ดเพียงเมล็ดเดียว.....2.Microcos
 2. ผลสุกจะอวบน้ำ ภายในมีเมล็ดหลายเมล็ด.....3.Muntingia

1.Grewia

L., Sp. Pl.: 964. 1753; Gen. Pl. ed. 5: 412. 1754; Phengkklai in Fl. of Thailand 6.1: 14.1993.--
Chadara Forskahl, Fl. Aegypt. Arab.:105. 1775.--*Mallocoeca* Forster, Char. Gen.: 77.t. 39. 1776.--
Charadra Scopoli, Introd.: 270. 1777.--*Graevia* Neck., Elem. 2: 253. 1791.-*Balmida* Nocca, Hort.
 Ticim.: 21. 1804.—*Vincentia* Bojer in Hook., Bot. Misc. 1: 293.t. 62. 1830.—*Vinticensa* Steud,
 Nomencl. Ed. 2(2): 769. 1841.—*Sasali* Adanson, Fam. 2: 305. 1763.—*Arsis* Loureiro, Fl.
 cochinch.: 335. 1790.

ไม้ต้น ไม้พุ่ม หรือไม้พุ่มรอเลื้อย ใบเดี่ยวออกแบบสลับระนาบเดียว เส้นใบจำนวน 3-5 เส้น
 จะเริ่มต้นจากฐานใบ ขอบใบชนิดหยักฟันเลื่อยแบบถี่ ถี่มาก ห่าง หรือแบบฟันปลา ช่อดอกแบบ
 กระจะ ออกบริเวณซอกใบ ส่วนประกอบของดอกจำนวน 5 มีทั้งดอกสมบูรณ์เพศ หรือต้นแยกเพศ
 กลีบเลี้ยงแยกเป็นอิสระ ภายในมีขนหรือไม่มีขนปกคลุม ส่วนภายนอกมีขนปกคลุม กลีบดอกแยกเป็น
 อิสระ มีหรือไม่มีขน เกสรเพศผู้เป็นอิสระ อับเรณูแตกตามยาวออกตามแนวยาว เกสรเพศผู้ที่เปลี่ยนรูป
 จะไม่พบในดอกเพศผู้ แต่จะพบมากในดอกเพศเมีย รังไข่มี 2-4 ช่อง แต่ละช่องมี 2 ออวูล ก้านชูเกสร
 เพศเมียรูปกลมแคบ เกสรเพศเมียชนิดก้านปิดหรือมีลักษณะเป็นแฉก ผลแห้ง แต่ไม่แตกตามยาว ไม่มีปีก
 ลักษณะเป็นแฉก 2-4 แฉก

รูปวิธานจำแนกชนิด

1. ใบเดี่ยวรูปใบหอกแกมขอบขนาน.....3.G. laevigata
1. ใบเดี่ยวรูปไข่หรือรูปรี
 2. ใบรูปไข่ ฐานใบเท่ากัน.....1.G. abutilifolia
 2. ใบรูปรี ฐานใบเบี้ยว.....2.G. eriocarpa

1. *Grewia abutilifolia* Vent. ex Juss., Ann. Mus. Paris 4: 92. 1804; Mast. in Fl. Br. Ind. 1: 390. 1874; Kurz, Fl. Burma 1: 161. 1877; C. Phengklai in Fl. of Thailand 6.1: 19. 1993.-*G. arbutifolia* Pers., Synop. 2: 66. 1807.-*G. aspera* Roxb., Fl. Ind. 2: 591. 1832; Craib in Fl. Siam En. 1: 183. 1925.-*G. macrophylla* G.Don. Gen. Syst. 1: 549. 1831.-*G. sclerophylla* Roxb. ex G.Don, Gen. Syst. 1: 550. 1831.-*G. scabrophylla* Roxb., Fl. Ind. 2: 384. 1832.-*G. abutilifolia* Vent. ex Juss. var. *urenifolia* Pierre, op. cit.: t. 164. 1885.

ไม้พุ่มสูงไม่เกิน 3 เมตร ใบรูปไข่หรือเกือบกลมขนาดยาว 7-12 เซนติเมตร กว้าง 5-12 เซนติเมตร มีขนปกคลุมทั้งสองด้านของใบ ปลายใบแหลม ฐานใบกลมหรือรูปหัวใจ ขอบใบแบบฟันเลื่อยชนิดธรรมดาหรือถี่มาก มีเส้นใบจากฐานใบสามเส้น เส้นใบย่อยจำนวน 3-4 คู่ เรียงกันในลักษณะคล้ายขั้นบันได ก้านใบยาว 1-2 เซนติเมตร มีขนปกคลุม ช่อดอกตั้งตรงออกตามซอกใบขนาด 1-2 เซนติเมตร ก้านช่อดอกยาว 1-5 มิลลิเมตร ดอกตูมลักษณะคล้ายรูปไข่หรือรูปรีขนาดยาว 4-6 มิลลิเมตร กว้าง 3 มิลลิเมตร กลีบเลี้ยงรูปขอบขนาน กลีบดอกสีขาวรูปขอบขนานขนาดยาว 2-3 มิลลิเมตร กว้าง 1 มิลลิเมตร มีขนครุยบริเวณโคนล่างของกลีบดอก นอกนั้นผิวเรียบ เกสรเพศผู้ผิวเรียบ เกสรเพศเมียรังไข่ลักษณะคล้ายรูปไข่ขนาดยาว 1.5 มิลลิเมตร กว้าง 1 มิลลิเมตร มีขนปกคลุม ผลรูปไข่ผิวเรียบ (ภาพที่ 149)

ประเทศไทย: กาญจนบุรี เชียงใหม่ เชียงราย ลำปาง น่าน ตาก นครสวรรค์ เพชรบูรณ์ เลย ชัยภูมิ นครราชสีมา สระบุรี ปราจีนบุรี อุทัยธานี เพชรบุรี ประจวบคีรีขันธ์ สุราษฎร์ธานี

การกระจายพันธุ์: จีน อินเดีย พม่า กัมพูชา เวียดนาม ลาว คาบสมุทรมลายู

นิเวศวิทยา: พบบริเวณชายป่าที่มีความสูงจากระดับน้ำทะเลไม่เกิน 100-300 เมตร ดอกออกตลอดปี

ชื่อพื้นเมือง: ปอยาบ หญ้าบีด หญ้าปัด เข่าจี

ประโยชน์: เนื้อไม้ให้เส้นใยสำหรับผลิตเชือก รากใช้แก้ไข้

ตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา: BCU: V.Sudthsathien 351, Herb trip 923 BKF: R.Geesink et al 6967, Shimizu et al 26140

2. *Grewia eriocarpa* Juss., Ann. Mus. Paris 4: 93. 1804; Phengklai in Fl. of Thailand 6.1: 21. 1993.-*G. hypotephra* Pierre., Fl. For. Cochinch. 10: 157. 1888.-*G. elatostemoides* Coll. et Hemsl., J. L. Soc. 28: 27. 1890; Craib., Fl. Siam En. 1: 184. 1925.

ไม้ต้นขนาดสูง 15-17 เมตร ใบเดี่ยวรูปไข่ ขนาดยาว 5-12 เซนติเมตร กว้าง 2-6 เซนติเมตร ปลายใบแหลม ขอบใบรูปจักฟันเลื่อย ฐานใบกลมหรือป้านเบี้ยว ผิวใบด้านบนเรียบด้านล่างมีขนปก

กลุม เส้นใบย่อยจำนวน 3-5 คู่ ก้านใบยาว 0.5 เซนติเมตร ผิวเรียบ ดอกช่อแบบกระจุกขนาดยาว 2-3 เซนติเมตร ออกบริเวณซอกใบ ก้านช่อดอกยาว 3-5 มิลลิเมตร ดอกตูมรูปไข่หรือรูปไข่หัวกลับขนาดยาว 3-5 มิลลิเมตร กลีบเลี้ยงจำนวน 5 กลีบรูปใบหอก กลีบดอกสีขาวจำนวน 5 กลีบรูปใบหอก ขนาดยาว 2.5-3 มิลลิเมตร กว้าง 1-1.5 มิลลิเมตร มีขนปกคลุมบริเวณโคนกลีบ เกสรเพศผู้ผิวเรียบ เกสรเพศเมีย รังไข่ทรงกลม ขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง 1.5-2 มิลลิเมตร มีขนปกคลุม ผลทรงกลมมี 2-4 แฉก (ภาพที่ 145,146)

ประเทศไทย: กาญจนบุรี ราชบุรี นครปฐม ตราด จันทบุรี เชียงราย พิษณุโลก

การกระจายพันธุ์: พม่า กัมพูชา อินโดนีเซีย ฟิลิปปินส์

นิเวศวิทยา: พบบริเวณชายป่าที่มีความสูงจากระดับน้ำทะเล 100-300 เมตร ดอกออกช่วงเดือนพฤษภาคมถึงเดือนมิถุนายน

ชื่อพื้นเมือง: ลาย ปอลาย ปอเต่า จี่เทา ปอหมื่น ยาบข้าวจี ยาบน้อย ยาบหม่น คันเทา

ประโยชน์: เปลือกต้นเป็นเส้นใยทำเชือกและเป็นยาแก้โรคผิวหนัง แก้ไข้

ตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา: BCU: V.Sudthsathien 352, Herb trip 875, 1167 BKF: S.Hutamai 5, R.Geesink et al 5633.

3. *Grewia laevigata* Vahl, Symb. Bot. 1: 34. 1791; Wight et Arn., Prod. 1: 77. 1834; Mast. in Fl. Br. Ind. 1: 389. 1874; Gagnep. In Fl. Gen. I.-C. 1: 539. 1911; Phengklai in Fl. of Thailand 6.1: 26. 1993.--*G. multiflora* Juss., Ann. Mus. 4: 89. t. 47. 1804.--*G. acuminata* Juss., Ann. Mus. Paris 4: 91.t. 48. 1804.--*G. disperma* Rottl. ex Spreng., Syst. Veg.: 579. 1825; Craib in fl. Siam. En. 1: 183. 1925.--*G. glabra* Bl., Bijdr.: 115. 1825.--*G. umbellata* Roxb., Fl. Br. Ind. 2: 591. 1832; Ridl., Fl. Mal. Pen. 1: 300. 1922.--*G. scabrida* Wall. ex Kurz, J. As. Soc. Beng. 42.2: 63. 1873; Kurz, Fl. Burma 1: 158. 1877; Burret, op. cit.: 703. 1926.

ไม้พุ่มหรือไม้ต้นขนาดเล็กสูงไม่เกิน 10 เมตร ใบรูปหอกขนาดยาว 7-16 เซนติเมตร กว้าง 2-5 เซนติเมตร ผิวเรียบ ปลายใบแหลมเรียว โคนใบสอบเข้าในลักษณะที่เบี้ยวเล็กน้อย ขอบใบลักษณะคล้ายฟันเลื่อยถี่ เส้นใบเริ่มจากโคนใบจำนวน 3 เส้น เส้นใบย่อยจำนวน 4-6 เส้น ก้านใบยาว 5-10 มิลลิเมตร ไม่มีขนปกคลุม ดอกช่อออกตามซอกใบ ก้านช่อดอกยาว 1.5-4 มิลลิเมตร ก้านดอกยาว 0.5-4 มิลลิเมตร ดอกตูมรูปขอบขนาน ขนาดยาว 4-13 มิลลิเมตร กว้าง 2-5 มิลลิเมตร กลีบเลี้ยงรูปหอกเรียวขนาดยาว 10-20 มิลลิเมตร กว้าง 1.5-3 มิลลิเมตร กลีบดอกสีเหลืองรูปขอบขนานขนาดยาว 3-7 มิลลิเมตร กว้าง 1.5 มิลลิเมตร ไม่มีขนปกคลุมทั้งสองด้าน มีขนยาวบริเวณขอบ เกสรเพศผู้จำนวนมาก

เกสรเพศเมีย รังไข่ทรงกลม ขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง 2-4 มิลลิเมตร มีขนปกคลุม ผลทรงกลม ผิวเรียบ เป็นมันเงาสีดำ อาจมีรอยปลายแยกตื้นๆ 2-4 แฉก (ภาพที่ 147)

ประเทศไทย: เชียงใหม่ พิชณุโลก แม่ฮ่องสอน กำแพงเพชร แพร่ เลย เพชรบูรณ์ นครราชสีมา สระบุรี จันทบุรี ปราจีนบุรี กาญจนบุรี ราชบุรี ประจวบคีรีขันธ์ พบขึ้นทั่วไปในภาคใต้

การกระจายพันธุ์: อินเดีย เนปาล พม่า เวียดนาม อินโดนีเซีย ฟิลิปปินส์ ออสเตรเลีย แอฟริกา

นิเวศวิทยา: พบบริเวณชายป่าที่มีความสูงจากระดับน้ำทะเล 100-500 เมตร ออกดอกเดือนกรกฎาคมถึงธันวาคม

ชื่อพื้นเมือง: ยาวจีไก่ ปอกานต่าง ปอจีไก่ ปอจีขอย ปอลาย ปอหู พรอดน้ำ ส้มลิง พญาดาบหัก ข่านเลือด หมากพลูตักแตน น้ำลายควาย

ประโยชน์: เปลือกให้เส้นใยที่มีคุณภาพดีเหมาะสำหรับทอเป็นเชือก ผลกินได้

ตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา: BCU: V.Sudthsathien 353, Herb trip 915, 1015, S.Suddee 306 BKF: T.Shimizu et al T-21710

2. Microcos

L., Sp. Pl. 514. 1753; C. Phengklai in Fl. of Thailand 6.1: 33. 1993.

ไม้ต้นขนาดเล็ก หรือไม้พุ่มรอเลื้อย ใบออกแบบสลับระนาบเดียว มีเส้นใบจำนวนสามเส้น ออกจากฐานใบ ขอบใบแบบหยักฟันเลื่อยหรือขอบเรียบ ช่อดอกแบบกระจุก ออกตามปลายกิ่งหรือซอกใบในส่วนปลายกิ่ง ดอกสมบูรณ์เพศ จำนวนวงกลีบดอกเท่ากับห้า กลีบเลี้ยงแยกเป็นอิสระ ภายนอกมีขนปกคลุม ภายในกลีบผิวเรียบ กลีบดอกแยกเป็นอิสระผิวเรียบ มีต่อมบริเวณฐานกลีบ กลีบดอกเล็กกว่ากลีบเลี้ยงครึ่งหนึ่ง กลีบดอกหลุดร่วงง่าย เกสรเพศผู้อิสระจำนวนมาก อับเรณูติดด้านหลัง ลักษณะโค้งเล็กน้อย มีช่องเปิดตามแนวยาว รังไข่มี 2-4 ช่อง แต่ละช่องมี 2 ออวูล ก้านชูเกสรเพศเมีย ลักษณะคล้ายรูปปลีมีแคบๆ เกสรเพศเมียขนาดเล็ก ผลชนิดมีเมล็ดเดี่ยวแข็ง ไม่มีปีก ลักษณะกลมหรือรูปผลแพร์ ไม่แตกตามยาว

Microcos tomentosa Smith in Rees, Cycl. 23 sect.2. 1813; C. Phengklai in Fl. of Thailand 6.1: 37. 1993.-*Grewia paniculata* [Roxb., Hort. Bengal: 93. 1814, nom nud.]; Mast. in Fl. Br. Ind. 1: 993. 1874; Gagnep., in Fl. Gen. I.-C. 1: 544. 1911; Ridl., Fl. mal. Pen. 1: 300. 1922; Craib in Fl. Siam. En. 1: 185. 1925.

ไม้ต้นสูง 15 เมตร ใบรูปไข่หัวกลับขนาดยาว 8-17 เซนติเมตร กว้าง 4-8 เซนติเมตร มีขนปกคลุมทั้งสองด้านของใบ ปลายใบแหลม ฐานใบกลม ขอบใบหยักฟันเลื่อย เป็นคลื่นหรือขอบเรียบ

บริเวณโคนใบ ก้านใบยาว 0.5-1 เซนติเมตร มีขนปกคลุม ช่อดอกออกตามปลายกิ่งหรือซอกใบขนาดยาว 8-15 เซนติเมตร ดอกตูมลักษณะกลม เส้นผ่าศูนย์กลาง 4 มิลลิเมตร กลีบเลี้ยงลักษณะคล้ายกาบ กลีบดอกสีแดงรูปสามเหลี่ยม ขนาดยาว 2 เซนติเมตร กว้าง 5 มิลลิเมตร เกสรเพศผู้จำนวนมากแยกเป็นอิสระ เกสรเพศเมีย รังไข่กลมยาว 2 มิลลิเมตร กว้าง 1 มิลลิเมตร มีขนปกคลุม ผลทรงกลมหรือรีขนาดยาว 1-1.5 เซนติเมตร กว้าง 0.5-1 เซนติเมตร เนื้อแข็งมีขนปกคลุม (ภาพที่ 148)

ประเทศไทย: ขึ้นได้ในทุกภาคของประเทศ

การกระจายพันธุ์: อินเดีย จีนตอนใต้ เวียดนาม ลาว กัมพูชา อินโดนีเซีย ฟิลิปปินส์

นิเวศวิทยา: พบบริเวณริมถนนและชายป่าที่มีความสูงจากระดับน้ำทะเล 50-300

เมตร ดอกออกช่วงเดือนพฤษภาคมถึงเดือนกันยายน

ชื่อพื้นเมือง: ขี้เถ้า พลับพลา กะปอกกะปู้ สากกะเบือคง สากกะเบือละว้า หมากหอมลาย

ประโยชน์: ผลสุกรับประทานได้ เนื้อไม้ใช้ทำเครื่องมือ

ตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา: BCU: V.Sudthsathien 354, O.Thaitong et al 290,

W.Thephuttee et al 2 BKF: L.Vanpruk 959, T.Smitinand 2966.

3.Muntingia

L., Sp. Pl. :509. 1753; Phengklai, Thai For. Bull. 16: 60. 1986.

ไม้ต้นขนาดเล็ก ใบจัดเรียงตัวแบบสลับระนาบทางเดียว มีเส้นใบ 3 เส้นจากฐานใบ ขอบใบหยักแบบฟันเลื่อย ช่อดอกแบบกระจจะ หรือช่อกระจุก ออกตามซอกใบ ดอกสมบูรณ์เพศ กลีบเลี้ยงเป็นอิสระมีขนปกคลุมผิวทั้งสองด้าน กลีบดอกแยกอิสระ ผิวเรียบ เกสรเพศผู้แยกเป็นอิสระ อับเรณูรูปไข่ติดอยู่ด้านหลัง อับเรณูมีช่องเปิดตามยาว รังไข่มี 5 ช่องแต่ละช่องมีออวุลจำนวนมาก เกสรเพศเมียมี 5 แฉก ผลสดมีเนื้อ เมล็ดจำนวนมากหลายเมล็ด ผิวเรียบ

Muntingia calabura L., Sp. Pl. :509. 1753; Gagnep., in Fl. Gen. I.-C. 1: 562. 1910; Craib, Fl. Siam. En. 1: 193. 1925; Phengklai., Thai for. Bull. 16: 60. 1986.

ไม้พุ่มหรือไม้ต้นขนาดกลางไม่เกิน 10 เมตร ไม้ผลัดใบ ตามกิ่งมีขนปกคลุม ใบเดี่ยวรูปหอก ขอบขนาน ขนาดยาว 5-10 เซนติเมตร กว้าง 2-3 เซนติเมตร ปลายใบเป็นติ่งแหลม โคนใบเบี้ยว ขอบใบหยักคล้ายฟันเลื่อย มีเส้นใบ 4-6 เส้น ก้านใบยาว 2-5 มิลลิเมตร ผิวใบมีขนปกคลุม ดอกเดี่ยวออก

ตามชอกใบ ก้านดอกยาว 2-3 เซนติเมตร ดอกตูมรูปไข่ บริเวณปลายเป็นดิ่งแหลม จำนวนชั้นของดอก จำนวน 5 กลีบเลี้ยงรูปหอกมีขนปกคลุมทั้งสองด้าน กลีบดอกสีขาวคล้ายกาบฝิวเรียบ เกสรเพศผู้เป็น กระจุกอบริ่งไข่ เกสรเพศเมียมี 5 แฉก ไข่มี 5 ช่องแต่ละช่องมีอวุลจำนวนมาก ผลเนื้อนุ่ม เปลือก บางเหนียวมีเมล็ดมาก ฝิวเรียบเส้นผ่าศูนย์กลาง 1 เซนติเมตร ผลสีแดงสดเมื่อสุก ก้านผลยาว 2-3 เซนติเมตร (ภาพที่ 150)

ประเทศไทย: ขึ้นทั่วไปในพื้นที่ที่มีความสูงไม่มากนัก

การกระจายพันธุ์: เป็นพืชนำเข้าจากทวีปอเมริกาเขตร้อน เริ่มแพร่ขยายถึงประเทศฟิลิปปินส์ปี คศ. 1900 ต่อมาแพร่ขยายมาถึงประเทศสิงคโปร์ปี คศ. 1910

นิเวศวิทยา: พบทั่วไปในพื้นที่ศึกษา ออกดอกตลอดปี

ชื่อพื้นเมือง: ตะขบฝรั่ง ตะขบ ขบหรั่ง

ประโยชน์: ผลรับประทานได้

ตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา: BCU: V.Sudthsathien 355, P.Trisarasi 77, P.Keosongsu 7, C.Hamilton et al 441 BKF: G.Murata et al T-16961

VERBENACEAE

ไม้ต้น ไม้พุ่มและไม้ล้มลุก ลำต้นหรือกิ่งก้านเมื่ออ่อนมักเป็นสี่เหลี่ยม ใบออกแบบตรงข้าม เป็นคู่ หรือออกเป็นวง เวียนรอบกิ่ง ส่วนมากเป็นชนิดใบเดี่ยว ไม่มีหูใบ ช่อดอกมีหลายแบบ ส่วนมาก มีใบประดับ ดอกสมบูรณ์เพศ กลีบเลี้ยงเชื่อมติดกันตอนโคน ตอนปลายแยกเป็นแฉก 4-6 แฉก อยู่คงทนถึงเป็นผล กลีบดอกตอนโคนเชื่อมติดกัน ปลายแยกเป็นแฉก เกสรเพศผู้โดยมากมี 4 อัน สั้น 2 อัน ยาว 2 อันหรืออาจมีอันที่ 5 ซึ่งไม่สมบูรณ์ ไข่อยู่เหนือส่วนต่างๆ ของดอก โดยมากมี 2 ช่องๆละ 1 อวุล หลอดเกสรเพศเมียอยู่ตรงปลายขอรังไข่ ผลชนิดแห้งแตกตามยาว หรือผลสดมีเนื้อ รูปกลม ภายในมีเมล็ดจำนวนมาก เมล็ดมีเปลือกแข็งหุ้ม

รูปวิธานจำแนกสกุล

1. ไม้พุ่มขนาดเล็ก.....1.Lantana
1. ไม้ต้นขนาดเล็กถึงขนาดกลาง.....2.Vitex

1.Lantana

L., Sp. Pl. 2: 626. 1753; Shou-liang, Fl. of China 17: 2. 1994.

ไม้พุ่มหรือไม้เลื้อย มีกลิ่นแรง มีขนปกคลุมหรือผิวเรียบ กิ่งก้านลักษณะเป็นมุมสี่เหลี่ยม บางครั้งมีหนาม แผ่นใบสาก ขอบใบหยักมนหรือมีรอยย่น ช่อดอกแบบกระจุกแน่น มีก้านช่อดอก กลีบเลี้ยงบางขนาดเล็ก กลีบดอกสมมาตรตามเส้นผ่าศูนย์กลาง มีลักษณะเป็นหลอดยาว ส่วนปลายลักษณะคล้ายปาก ส่วนปลายปลายแยกเป็นแฉก 4-5 แฉก เกสรเพศผู้จำนวน 4 อัน ยาว 2 อัน สั้น 2 อัน รังไข่มี 2 ช่อง เกสรเพศเมียสั้นกว่าหลอดหลอดกลีบดอก ยอดเกสรเพศเมียเป็นปุ่มเล็กๆ ผลแบบมีเนื้อเมล็ดเดี่ยวแข็ง

Lantana camara L., Sp. Pl. 2: 627. 1753; Zhi-yun, Fl. of China 17: 314. 1994.

ไม้พุ่ม กิ่งก้านยาว มีหนามเล็กๆสลับกับขนสั้นนุ่มปกคลุมตามกิ่งก้าน ก้านใบยาว 1-2 เซนติเมตร แผ่นใบสากหยาบมาก มีรอยย่นทั่วไป ใบรูปไข่หรือรูปขอบขนานขนาดยาว 3-8 เซนติเมตร กว้าง 1.5-5 เซนติเมตร เมื่อขยี้แผ่นใบจะมีกลิ่นฉุนรุนแรง ปลายใบสอบมน ฐานใบมนหรือคล้ายรูปหัวใจ ขอบใบหยักมน เส้นใบจำนวน 5 เส้นเห็นได้ชัดเจน ช่อดอกแบบกระจุกแน่น มีก้านช่อดอก กลีบเลี้ยงบางขนาดเล็ก กลีบดอกสีเหลือง สีแดง หรือสีส้ม สมมาตรตามเส้นผ่าศูนย์กลาง มีลักษณะเป็นหลอดยาว ส่วนปลายลักษณะคล้ายปาก ส่วนปลายปลายแยกเป็นแฉก 4-5 แฉก เกสรเพศผู้จำนวน 4 อัน ยาว 2 อัน สั้น 2 อัน เกสรเพศเมีย รังไข่ผิวเรียบเกลี้ยง ผลมีเนื้อเมล็ดเดี่ยวแข็งสีม่วง รูปทรงกลม ขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง 4 มิลลิเมตร (ภาพที่ 151)

ประเทศไทย:	พบกระจายทั่วไปในทุกภาคของประเทศไทย
การกระจายพันธุ์:	กระจายพันธุ์ทั่วไปในแถบเขตร้อนทั่วโลก
นิเวศวิทยา:	ขึ้นได้ดีในพื้นที่โล่งแจ้งที่มีความสูงจากระดับน้ำทะเล 100-1500 เมตร ออกดอกตลอดปี
ชื่อพื้นเมือง:	ผกากรอง ก้ามกุ้ง เบญจมาศป่า ขะจาย ตาปู มะจาย จีกา คำจีไก่ ดอกไม้จีน เบ็งละมาศ สาบแรัง ไม้จีน ยี่สุ่น สามสิบ หญ้าสาบแรัง
ชื่อสามัญ:	Cloth of Gold, Hedge flower
ตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา:	BCU: V.Sudthsathien 361, P.Chantrapakdu 23 BKF: H.G.Yip 037, Furtado 35529

2.Vitex

L., Sp. Pl. ed. 1: 635. 1753; L., Gen. Pl. ed. 5: 285. 1754; Gilbert in Fl. of China 17: 28. 1994.

ไม้ต้นขนาดเล็กถึงขนาดกลาง ใบออกแบบตรงข้ามหรือใบประกอบรูปนิ้วมือ มีใบย่อยจำนวน ตั้งแต่ 1-8 ใบ ขอบใบเรียบหรือหยักซี่ฟันเลื่อยหรือหยักลึกดอกออกบริเวณปลายกิ่ง หรือบริเวณซอก ใบใกล้ปลายกิ่ง มีใบประดับขนาดเล็กหรือยาวกว่ากลีบเลี้ยงหลุดร่วงง่าย กลีบเลี้ยงเชื่อมติดกันเป็นรูป กรวย ปลายตัด หรือเป็นแฉกเล็กๆ 5 แฉก หลอดกลีบดอกสีฟ้า สีขาว ลักษณะเป็นปาก ปากล่างมี 3 แฉก ส่วนปากบนมี 2 แฉก เกสรเพศผู้จำนวน 4 อัน สั้น 2 อัน ยาว 2 อัน รังไข่มี 2-4 ช่อง เกสรเพศเมีย แยกออกเป็น 2 แฉก ผลชนิดเมล็ดเดี่ยวแข็ง รูปร่างกลมหรือรูปไข่ ขนาดเล็ก เมล็ดรูปเกือบกลมหรือ ขอบขนาน

รูปวิธานจำแนกชนิด

1. ใบประกอบแบบนิ้วมือ ก้านใบไม่แผ่กว้างเป็นปีก.....1.V. **canescens**
1. ใบประกอบแบบนิ้วมือ ก้านใบแผ่กว้างเป็นปีก.....2.V. **limonifolia**

1.Vitex canescens Kurz, J. Asiat. Soc. Bengal, Nat. Hist. 42(2): 101. 1873; Gilbert, Fl. of China 17: 29. 1994.

ไม้ต้นขนาดเล็กผลัดใบสูง 6-15 เมตร ใบประกอบแบบนิ้วมือ ก้านใบยาว 4-10 เซนติเมตร มี ใบย่อยจำนวน 3-5 ใบ แฉงข้อใบยาว 0.5-3 เซนติเมตร ใบรูปรี หรือรูปรีแกมรูปหอก ขนาดยาว 6-18 เซนติเมตร กว้าง 3-9 เซนติเมตร ปลายแหลม ฐานใบมนหรือกลม ขอบใบเรียบ ใบแก่จะสากและมีขน ที่เส้นใบ ก้านใบของใบย่อยอันกลางจะยาวกว่าอันอื่นๆ **ช่อดอก**แบบแยกแขนง ออกบริเวณซอกใบ ยาว 20-30 เซนติเมตร ใบประดับขนาดเล็กหลุดร่วงง่าย **กลีบเลี้ยง**รูปถ้วยขนาด 1-2 มิลลิเมตร **กลีบดอก** ขนาดเล็กสีเหลืองอ่อนรูปปากเปิดขนาด 0.5 เซนติเมตร ก้านดอกยาว 2-3 มิลลิเมตร **เกสรเพศผู้**จำนวน 4 อัน สั้น 2 อัน ยาว 2 อัน **เกสรเพศเมีย**แยกออกเป็น 2 แฉก รังไข่มี 2-4 ช่อง **ผล**ชนิดเมล็ดเดี่ยวแข็ง ทรงกลม เมื่อแก่จะสีเหลือง ขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง 5-7 มิลลิเมตร (ภาพที่ 154)

ประเทศไทย: กาญจนบุรี อุทัยธานี ราชบุรี ประจวบคีรีขันธ์
การกระจายพันธุ์: จีน กัมพูชา อินเดีย ลาว มาเลเซีย พม่า เวียดนาม

นิเวศวิทยา: พบในป่าเบญจพรรณ ดอกออกช่วงเดือนเมษายนถึงเดือนพฤศจิกายน

ชื่อพื้นเมือง: *ผ่ำเลียน* สมอกานน ผ่าเลียน ซ้อเลียน ปวน คำปาน ข้องแลง ทำแลง จีเหิน สวองหยวก

ตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา: BCU: V.Sudthsathien 364, Boonchu 729, Piya et al 41, T.Jonganurak 509 BKF: J.F.Maxwell 88-279, W.N. 500

2. *Vitex limoniifolia* Wall. ex Kurz For. Fl. Burm. 271. 1877; C.B. Clarke, Fl. Br. Ind. 584. 1885; Fletcher, Kew Bull. 10: 433. 1938.

ไม้ต้นผลัดใบขนาดกลาง สูง 10-15 เมตร เปลือกเรียบสีเทาแตกตามยาวล่อนเป็นชิ้นเล็กๆตามยาว ใบประกอบแบบนิ้วมือมีสามใบย่อย ก้านใบแผ่กว้างเป็นปีก ใบย่อยรูปไข่ ไม่มีแขนงข้อใบ ขนาดใบกว้าง 1-2 เซนติเมตร ยาว 5-10 เซนติเมตร ปลายใบและฐานใบแหลม ดอกออกเป็นช่อแบบช่อรวมหรือช่อแบบกระจับ ขนาดช่อดอกกว้าง 15 เซนติเมตร ยาว 40 เซนติเมตร มีขนสีน้ำตาลอมเหลืองปกคลุม มีใบประดับรูปหอก กลีบเลี้ยงเชื่อมติดกันเป็นหลอด ส่วนปลายแยกเป็นแฉกสั้นๆ 5 แฉก กลีบดอกเชื่อมติดกันเป็นหลอดรูปกรวย เกสรเพศผู้จำนวน 4 อัน สั้น 2 อัน ยาว 2 อัน เกสรเพศเมียแยกออกเป็น 2 แฉก รังไข่มี 2-4 ช่อง ผลทรงกลม มีเส้นผ่าศูนย์กลาง 5 มิลลิเมตร (ภาพที่ 153)

ประเทศไทย: กาญจนบุรี จันทบุรี ราชบุรี ประจวบคีรีขันธ์ ชลบุรี สระบุรี นครราชสีมา

การกระจายพันธุ์: พม่า ลาว กัมพูชา

นิเวศวิทยา: พบขึ้นในป่าเบญจพรรณทั่วไปและบริเวณเทือกเขาหินปูน

ชื่อพื้นเมือง: *ตีนนก* ลำปูนตามอ สมอดินเป็ด สมอนน สมอหลวง สวอง สวอง ดินเป็ด สวองใหญ่ สวองหิน

ประโยชน์: เนื้อไม้ใช้ทำเครื่องมือเครื่องใช้ต่างๆ

ตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา: BCU: V.Sudthsathien 363, O.Thaitong et al 247, K.Chaicharoen 11 BKF: FTP. 2199, Bunpheng 148

VITACEAE

ไม้เลื้อยชนิดมีเนื้อไม้หรือไม่มีเนื้อไม้ มีมือเกาะที่เปลี่ยนรูปมาจากตากิ่งหรือตาดอก ส่วนน้อยที่เป็นไม้พุ่มหรือไม้ต้นขนาดเล็ก บริเวณข้อจะบวมพอง ใบประกอบแบบขนนกหรือนิ้วมือ หรือใบเดี่ยว เรียงแบบสลับ มักมีหูใบ แผ่นใบมักมีต่อมโปร่งแสง ดอกช่อแบบกระจุกและมักออกตรงข้ามกับใบ แต่ละดอกมีขนาดเล็กสีเขียวหรือสีแดง ส่วนใหญ่สมบูรณ์เพศ ถ้าแยกเพศจะมีดอกทั้งสองเพศอยู่บนต้นเดียวกัน กลีบเลี้ยงโคนกลีบเชื่อมรูปถ้วยปลายกลีบแยก 4-5 แฉก กลีบดอกจำนวน 4-5 กลีบ บริเวณโคนกลีบแยกกันแต่บริเวณปลายกลีบติดกัน เกสรเพศผู้มีจำนวนเท่ากับกลีบดอกและเรียงตรงข้ามกับกลีบดอก รังไข่ประกอบด้วยสองคาร์เพลติดอยู่เหนือวงกลีบ มี 2-6 ช่องแต่ละช่องมี 2 ออวูล ยกเกสรเพศเมียเป็นเป็นกลมหรือแยกเป็น 4 แฉก ผลชนิดมีเนื้อหลายเมล็ด

Ampelocissus

Planch., Vigne Amer. Vitic. Eur. 8: 371. 1884.

ไม้เถาเลื้อยมีเนื้อไม้ บริเวณข้อโป่งพอง บริเวณลำต้นมีขนสีแดงหรือขนสีส้มอ่อนปกคลุมทั่วไป ต้นอ่อนสีเขียว เมื่อแก่จะสีน้ำตาล ใบเดี่ยว ดอกช่อแบบแยกแขนง มีขนอ่อนสีแดงปกคลุม ดอกย่อยสมบูรณ์เพศขนาดเล็กสีเขียวอ่อน ก้านดอกย่อยเป็นแผ่นแบน กลีบเลี้ยงจำนวน 4-5 กลีบ กลีบดอกสีแดงจำนวน 4-5 กลีบหลุดร่วงง่าย เกสรเพศผู้จำนวน 4-5 อัน รังไข่ภายในมี 2 ช่องแต่ละช่องมี 2 ออวูล ผลทรงกลมสีเขียวเป็นกลุ่ม ผลแก่สีน้ำตาลมีขนบางๆปกคลุม

Ampelocissus martinii Craib, Fl. Siam En. 1: 303. 1931; Gagnep., Fl. Gen .I.-C. 3: 909.1933.

ไม้เถาเลื้อยมีเนื้อไม้ขนาดยาว 1.5-4 เมตร บริเวณข้อโป่งพอง บริเวณลำต้นมีขนสีแดงหรือขนสีส้มอ่อนปกคลุมทั่วไป ต้นอ่อนสีเขียว เมื่อแก่จะเป็นสีน้ำตาล ใบเดี่ยวรูปฝ่ามือปลายแยกกลีบสามแฉก ขนาดยาว 8-15 เซนติเมตร กว้าง 7-12 เซนติเมตร ปลายใบแหลม โคนรูปลิ้ม ขอบใบหยักฟันเลื่อย ดอกช่อแบบแยกแขนง ก้านช่อดอกยาว 0.5-1 เซนติเมตร มีขนอ่อนสีแดงปกคลุม ดอกย่อยสมบูรณ์เพศขนาดเล็กสีเขียวอ่อน ก้านดอกย่อยเป็นแผ่นแบน กลีบเลี้ยงจำนวน 4-5 กลีบ กลีบดอกสีแดงจำนวน 4-5 กลีบหลุดร่วงง่าย เกสรเพศผู้จำนวน 4-5 อัน เกสรเพศเมีย รังไข่ภายในมี 2 ช่องแต่ละช่องมี 2 ออวูล ผลทรงกลมสีเขียวเป็นกลุ่ม 20-40 ผล ขนาดเส้นผ่าศูนย์กลางไม่เกิน 1 เซนติเมตร ผลแก่สีน้ำตาลมีขนบางๆปกคลุม (ภาพที่ 155,156)

ประเทศไทย:	กาญจนบุรี ราชบุรี สุพรรณบุรี
การกระจายพันธุ์:	พม่า กัมพูชา ลาว เวียดนาม มาเลเซีย
นิเวศวิทยา:	พบบริเวณที่อกเขาหินปูน ที่มีความสูงจากระดับน้ำทะเลไม่มาก

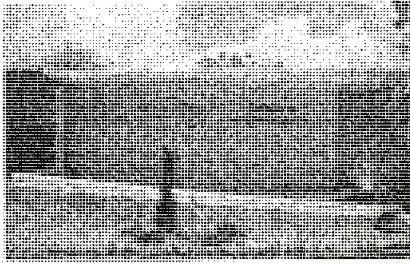
ชื่อพื้นเมือง: **เถาว์ล่ย์ขน** ส้มกุ่ม ส้มโก๋ย โก่อย เถาเปรี้ยว ส้มโกย หนวดกุ่ม กุ่ม เครือ
อีโกย

ประโยชน์: **ขุดอ่อนรับประทานเป็นผัก**

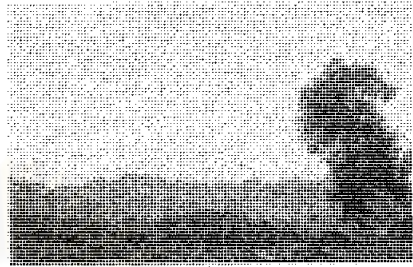
ตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา: **BCU: V.Sudthsathien 371, M.Auponichakit 35 BKF:
C.Phengklai 6128**

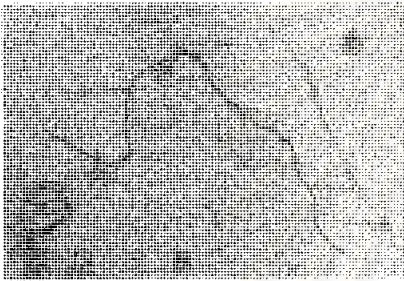
สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

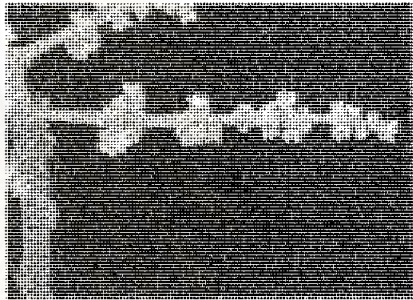
ภาพที่ 9 บริเวณด้านหน้าของพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ

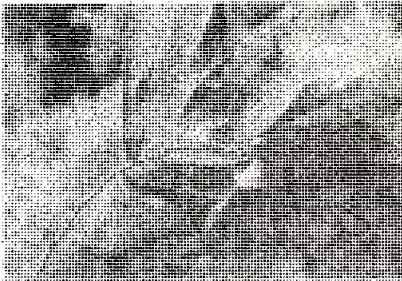
ภาพที่ 10 ฝ้ายป่าที่บริเวณเขื่อนลำนางรอง

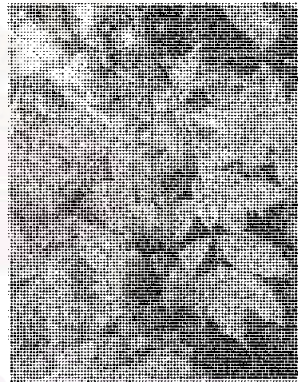
ภาพที่ 11 แผนที่นำทางสำหรับนักท่องเที่ยว

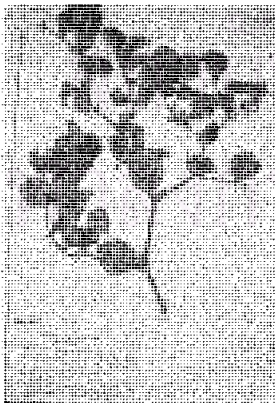
ภาพที่ 12 *Spondias pinnate* (L.) Kurz

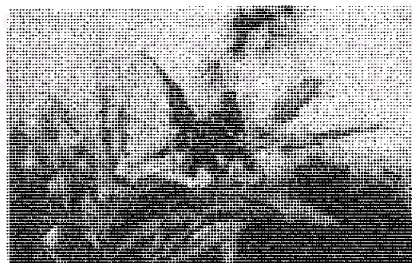
ภาพที่ 13 *Polyalthia suberosa* (Roxb.) Thwaites

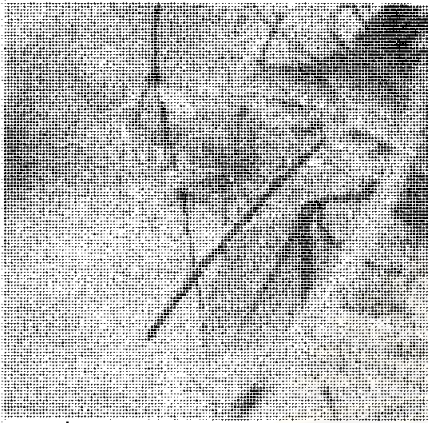
ภาพที่ 14 *Spondias pinnate* (L.) Kurz ผล

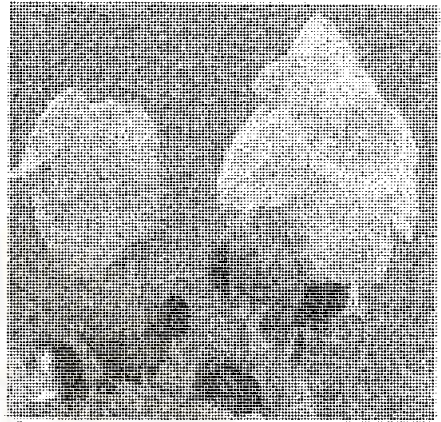
ภาพที่ 15 *Carissa spinarosa* L.

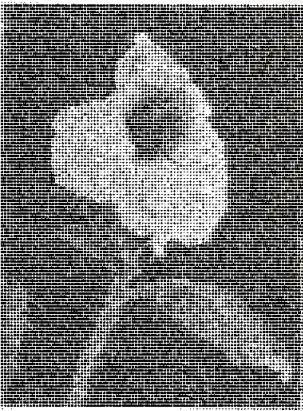
ภาพที่ 16 *Polyalthia suberosa* (Roxb.) Thwaites

ภาพที่ 17 *Ichnocarpus frutescens* (L.) R.Br.

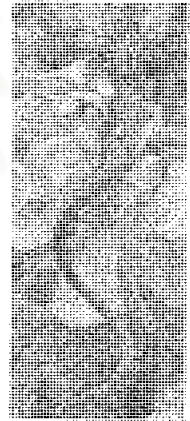
ภาพที่ 18 *Fernandoa adenophylla* (Wall. ex G.Don.) Steenis

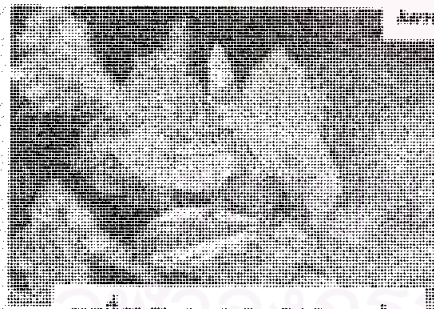
ภาพที่ 19 *Markhamia stipulata*
(Wall.) Seem. ex K.Schum.

ภาพที่ 20 *Markhamia stipulata*
(Wall.) Seem. ex K.Schum. var.
kerrii Sprague

ภาพที่ 21 ฝัก *Fernandoa*
adenophylla (Wall. ex G.Don.)
Steenis

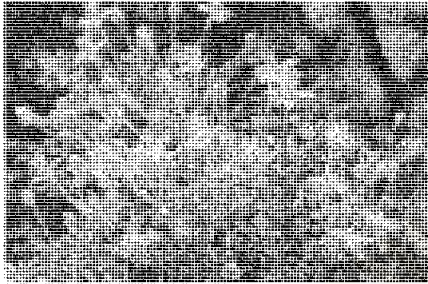
ภาพที่ 22 *Pluchea indica* (L.) Less. ชูฉู่

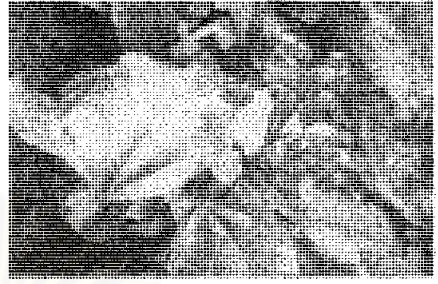
ภาพที่ 23 *Markhamia stipulata* (Wall.) Seem. ex
K.Schum. var. *kerrii* Sprague

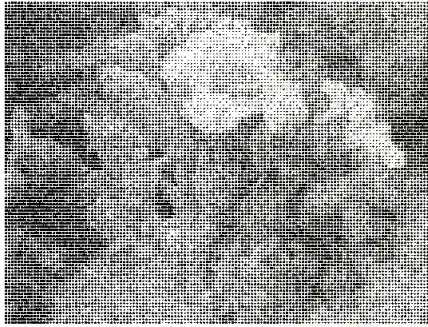
ภาพที่ 24 *Rauvolfia cambodiana* Pierre ex Pit

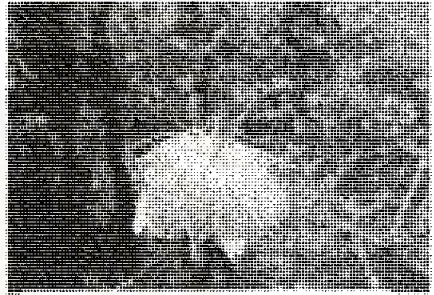
ภาพที่ 25 *Millingtonia hortensis* L.f

ภาพที่ 26 *Bixa orellana* L.

ภาพที่ 27 *Oroxylum indicum* (L.) Kurz.

ภาพที่ 28 *Bombax anceps* Pierre

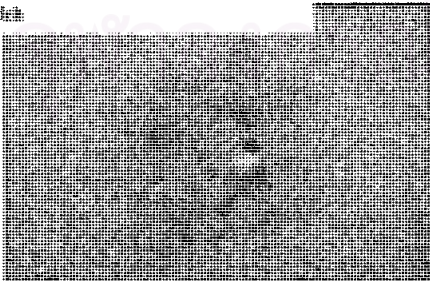
ภาพที่ 29 *Bauhinia bracteata* Graham ex Wallis & Goh (L.) Benth ex Kurz.

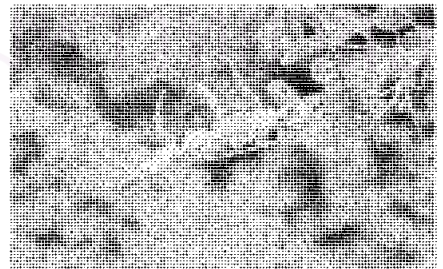
ภาพที่ 30 *Rauvolfia serpentina*

ภาพที่ 31 *Ceiba pentandra* (L.) Gaertn

ภาพที่ 32 *Bombax ceiba* L.

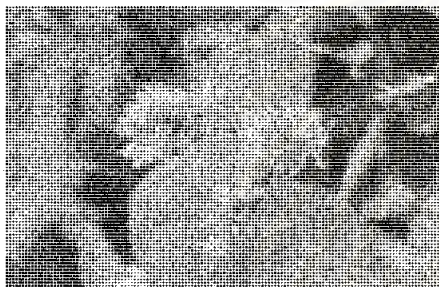
ภาพที่ 33 *Bauhinia hamsiana* Hoss.

ภาพที่ 34 *Bauhinia malabarica* Roxb.

ภาพที่ 35 *Bauhinia purpurea* DC. ex Walp.

ภาพที่ 36 *Bauhinia saccocalyx* Pierre

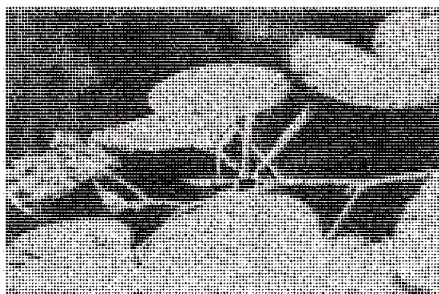
ภาพที่ 37 *Bauhinia racemosa* Lamk.

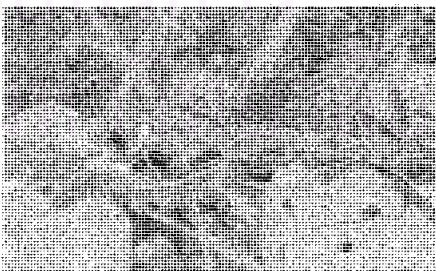
ภาพที่ 38 *Bauhinia integrifolia* Roxb.

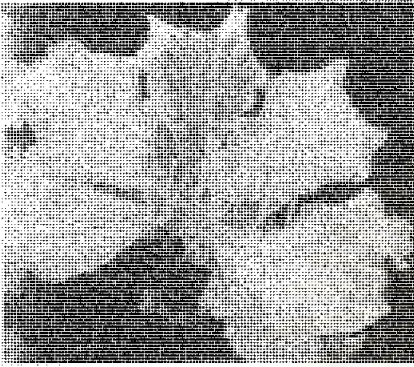
ภาพที่ 39 *Bauhinia scandens* L. var. *horsfieldii*
(Watt ex Prain) K. Larsen & S.S. Larsen

ภาพที่ 40 *Bauhinia viridescens* Desv.

ภาพที่ 41 *Bauhinia viridescens* Desv. var.
hirsuta K. Larsen & S.S. Larsen.

ภาพที่ 42 *Bauhinia variegata* L.

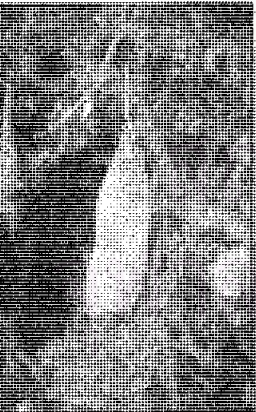
ภาพที่ 43 *Caesalpinia pulcherrima* (L.) Sw.

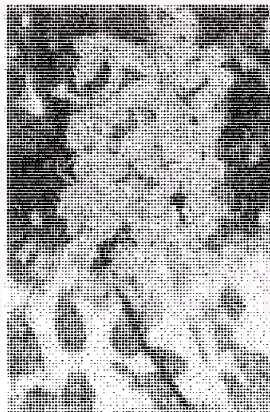
ภาพที่ 44 *Bauhinia winittii* Craib

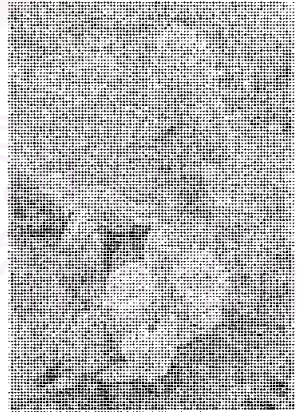
ภาพที่ 45 *Caesalpinia digyna* Rottler.

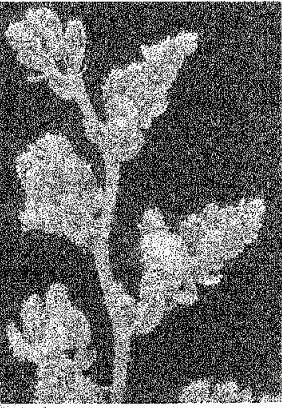
ภาพที่ 46 ดอก *Bauhinia winittii* Craib

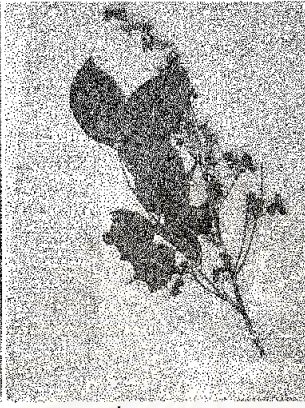
ภาพที่ 47 *Cassia fistula* L.

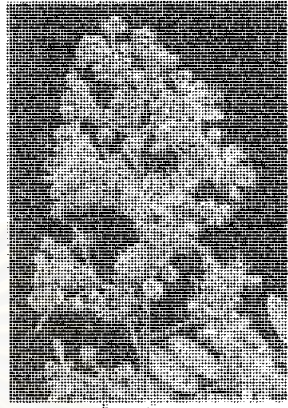
ภาพที่ 48 *Cassia alata* L.

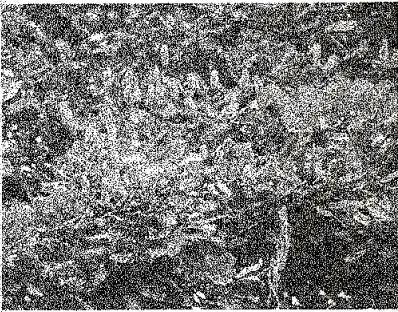
ภาพที่ 49 *Sindora siamensis* Teysm. ex Miq.

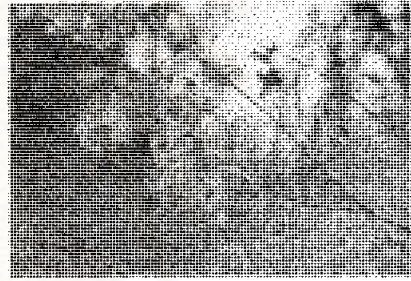
ภาพที่ 50 *Cassia garrettiana* Craib

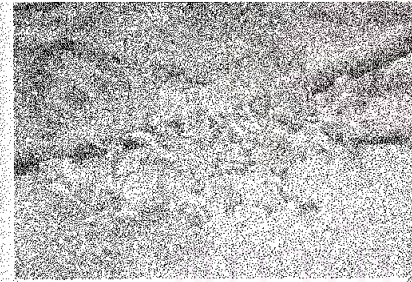
ภาพที่ 51 *Cassia siamensis* L.

ภาพที่ 52 ๙๕ *Sindora siamensis* Teysm. ex Miq.

ภาพที่ 53 *Caesalpinia mimosoides* Heyne ex Wallich

ภาพที่ 54 *Tamarindus indica* L.

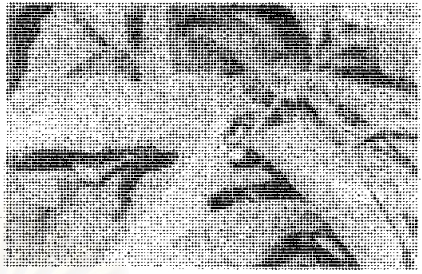
ภาพที่ 55 *Phyllocarpus septentrionalis* Donn. Sm.

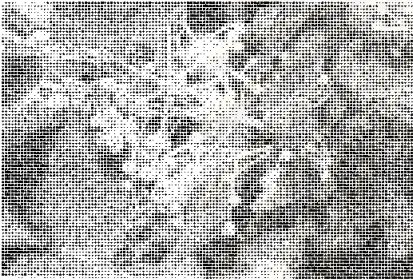
ภาพที่ 56 *Capparis grandis* L.f

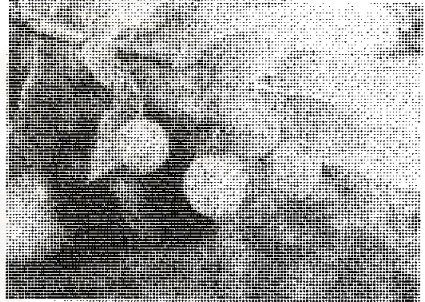
ภาพที่ 57 พด *Siphonodon celastrineus* Griffith.

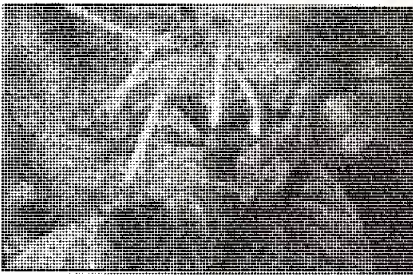
ภาพที่ 58 *Siphonodon celastrineus* Griffith.

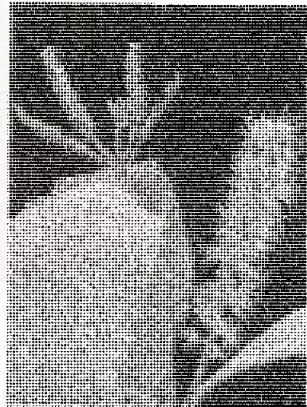
ภาพที่ 59 *Calophyllum inophyllum* L.

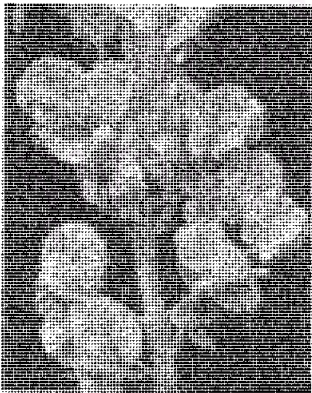
ภาพที่ 60 พด *Calophyllum inophyllum* L.

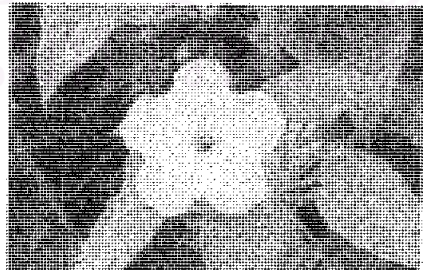
ภาพที่ 61 *Quisqualis indica* L.

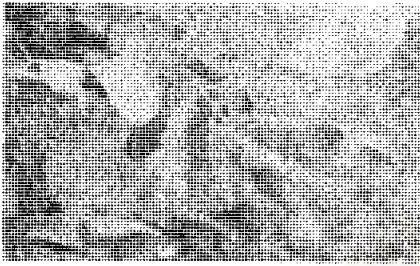
ภาพที่ 62 *Combretum quadrangularae* Kurz

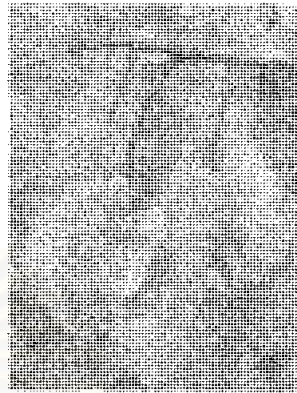
ภาพที่ 63 พด *Combretum quadrangularae* Kurz

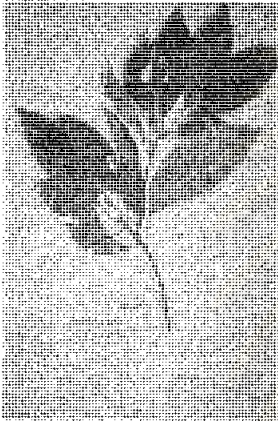
ภาพที่ 64 *Ipomoea crassicaulis* (Benth.) B.L. Rob.

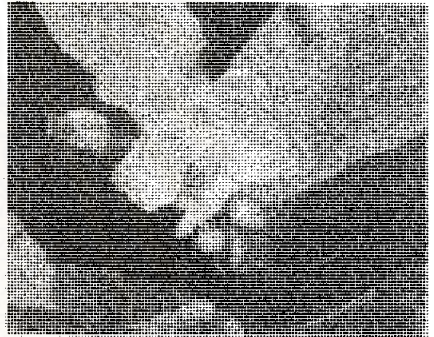
ภาพที่ 65 *Terminalia alata* Heyne. ex Roth.

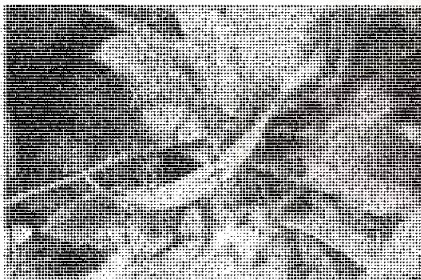
ภาพที่ 66 ผอ *Terminalia alata* Heyne. ex Roth

ภาพที่ 67 *Terminalia* (Blanco.) Rolfe.

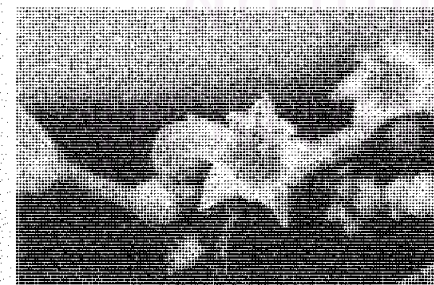
ภาพที่ 68 *Dillenia suffruticosa* (Griff.) Martelle

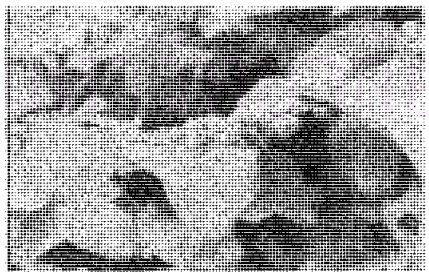
ภาพที่ 69 *Aporosa planchoniana* Baill. ex Muell.

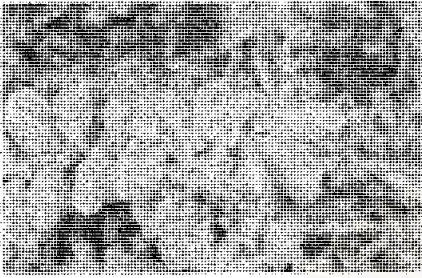
ภาพที่ 70 *Bridelia stipularis* (L.) Blume

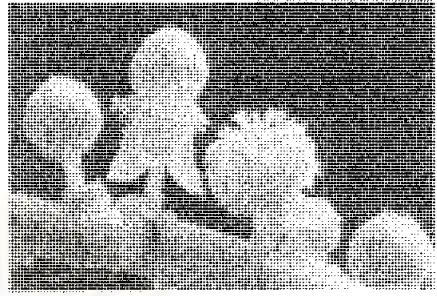
ภาพที่ 71 *Bridelia ovata* Decue

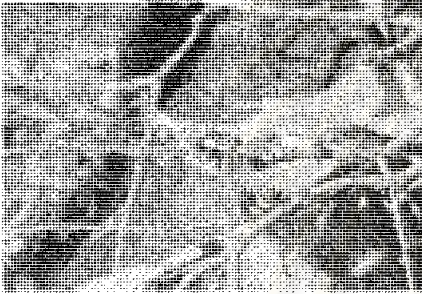
ภาพที่ 72 ผอ *Bridelia ovata* Decene

ภาพที่ 73 *Bridelia ovata* Decne var. *curtisii*
(Hook.f.) Airy Shaw

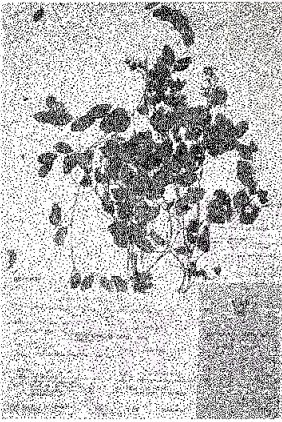
ภาพที่ 74 *Cledion speciflorum* (Burm.f.)
Merr.

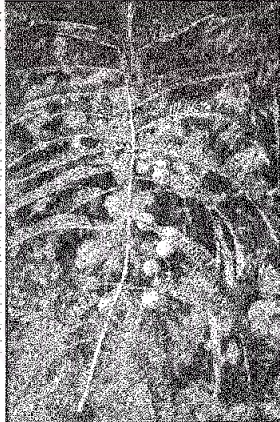
ภาพที่ 75 ผล *Croton oblongifolius* Roxb.

ภาพที่ 76 *Croton oblongifolius* Roxb.

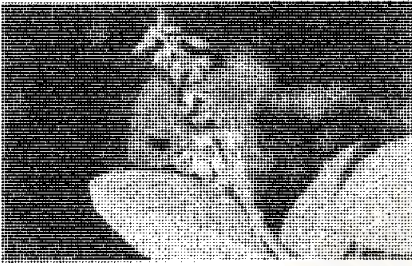
ภาพที่ 77 *Sauropus*
quadrangularis (Will.) Muell
var. *puberulus* Kurz.

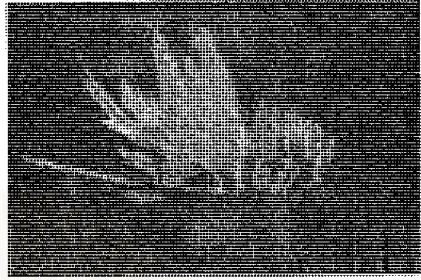
ภาพที่ 78 *Phyllanthus emblicu* L.

ภาพที่ 79 *Jatropha gossypifolia* L.

ภาพที่ 80 *Erythrina fusca* Laur.

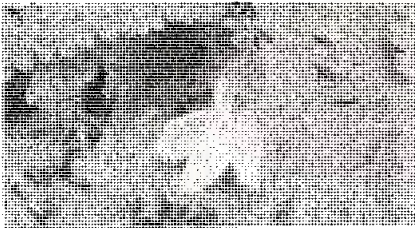
ภาพที่ 82 *Erythrina subumbrans* (Hassk.) Merr.

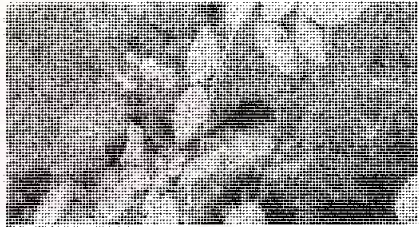
ภาพที่ 81 *Butea monosperma* (Lam.) Taub.

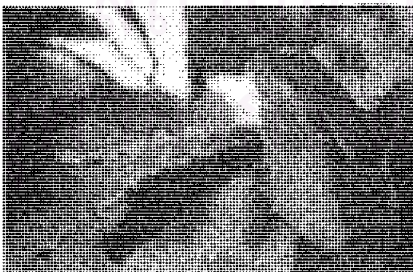
ภาพที่ 83, 84 ผลและดอก *Pterocarpus macrocarpus* Kurz

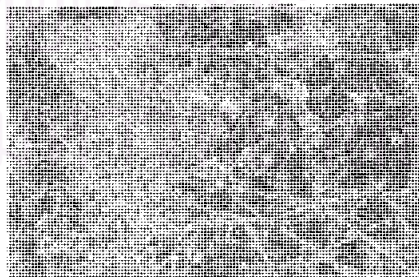
ภาพที่ 85 *Seshania grandiflora* (L.) Pers.

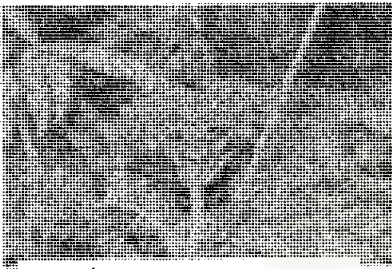
ภาพที่ 86 *Indigofera trita* L.f.

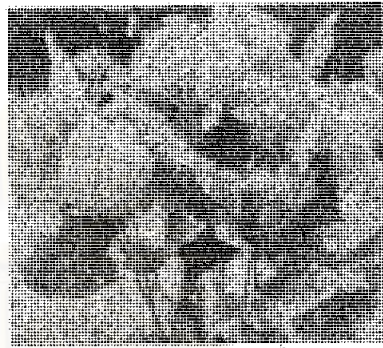
ภาพที่ 87 *Homalium tomentosum* (Vent.) Benth.

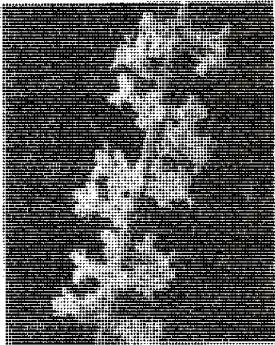
ภาพที่ 88 *Tectona grandis* L.f.

ภาพที่ 89 *Leea guineensis* G.Dun.

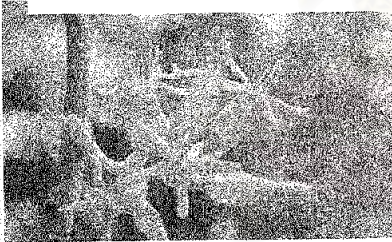
ภาพที่ 90 *Leea macrophylla* Roxb. ex Hornem

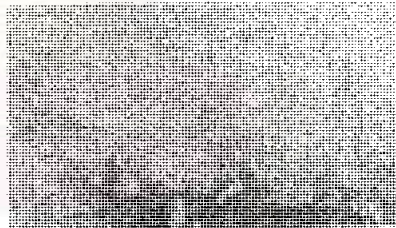
ภาพที่ 91 *Buddleja asiatica* Lour.

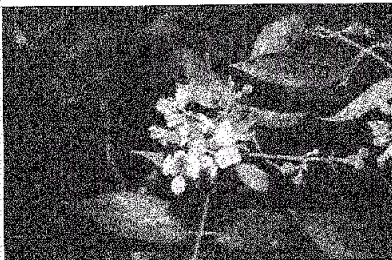
ภาพที่ 92 *Leea rubra* Blume ex Sprang

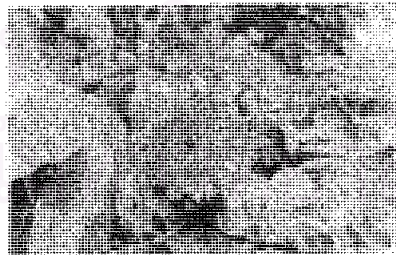
ภาพที่ 93 *Dendrophthoe pentandra* (L.) Miq.

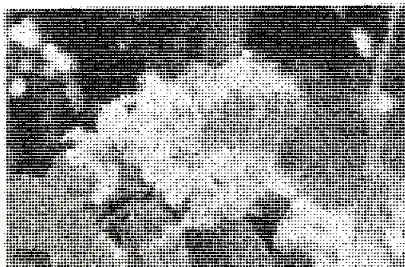
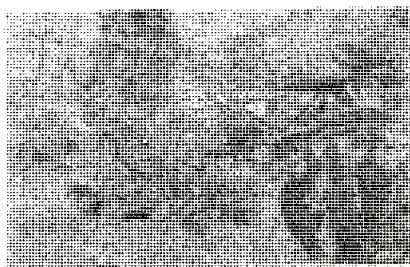
ภาพที่ 94 *Lagerstroemia floribunda* Jack

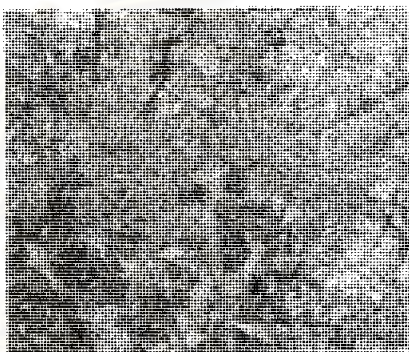
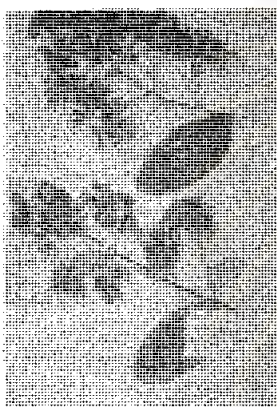
ภาพที่ 95 *Lagerstroemia ruginae* Roxb.

ภาพที่ 96 *Lagerstroemia speciosa* (L.) Pres.

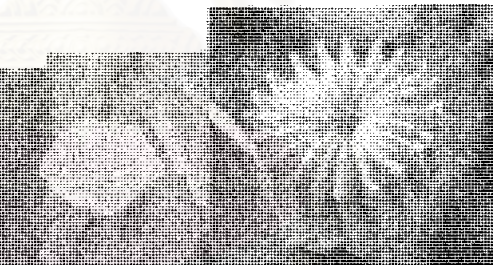
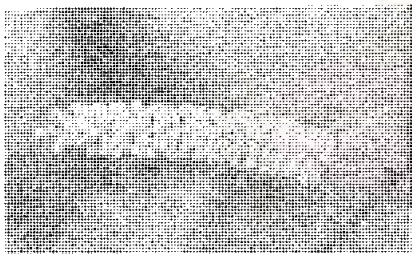

ภาพที่ 97 *Lagerstroemia subangulata* (Craib) Furtado et Montien. ภาพที่ 98 *Lagerstroemia tomentosa* C.Pers.

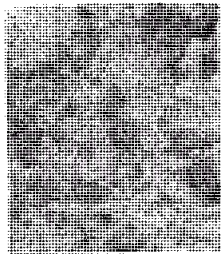
ภาพที่ 100 *Lawsonia inermis* L.

ภาพที่ 99 *Lagerstroemia hirsuta* (L.) Merr.

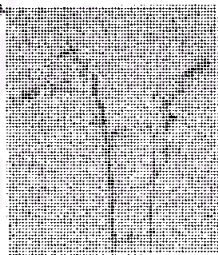

ภาพที่ 101 *Acacia pennata* (L.) Willd.

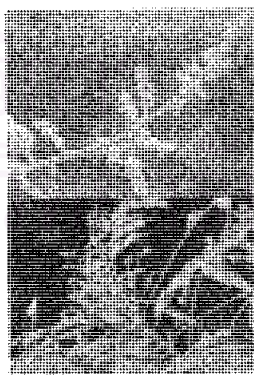
ภาพที่ 105 *Acacia catechu* (L.f.) Hitchc.

ภาพที่ 106 *Acacia leucophloea* Willd.

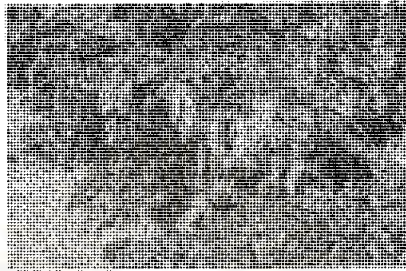
ภาพที่ 107 *Acacia pennata* (L.) Willd. subsp. *kerrii* I.C. Nielsen

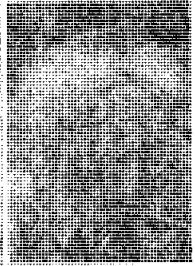
ภาพที่ 103,104 *Azadirachta indica* A.Juss.

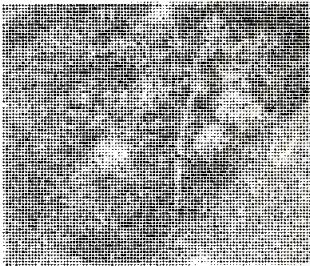
ภาพที่ 108 *Acacia megaladena* Desv.
var. *indo-chinensis* I.C. Nielsen

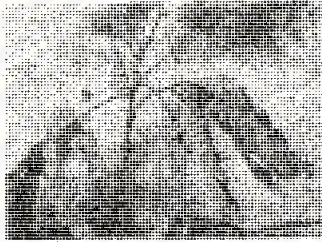
ภาพที่ 109.110 *Albizia lebbeck* (L.) Benth.

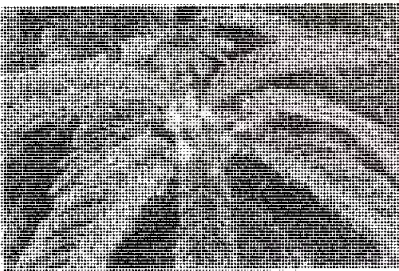
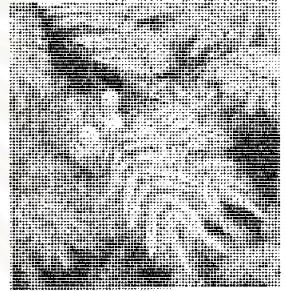
ภาพที่ 114 *Acacia craibii* I.C. Nielsen

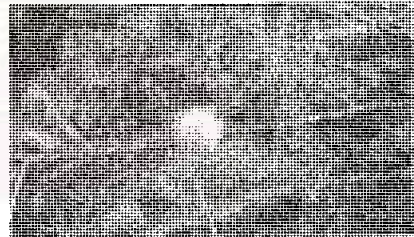
ภาพที่ 111 *Albizia lebbeckoides* (DC.) Benth

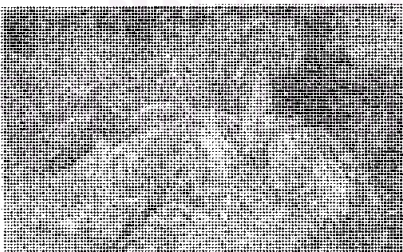
ภาพที่ 112 *Albizia procera* (Roxb.)
Benth

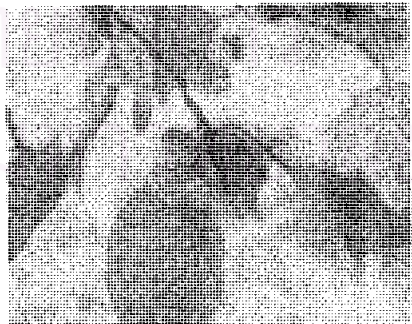
ภาพที่ 113 *Albizia myriophylla* Benth

ภาพที่ 115 *Leucaena leucocephala* (Lam.) de Wit

ภาพที่ 116 *Xylocarpus* (Roxb.) Taub. var.
kerrii (Craib & Hutch.) Nielsen

ภาพที่ 117 *Artocarpus lakoncha* Wall. ex Roxb.

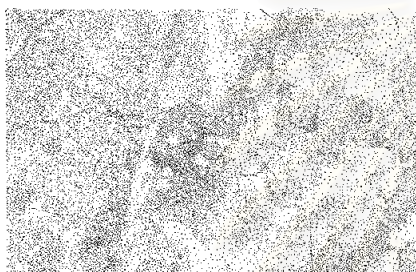

ภาพที่ 118 *Pithecellobium dulce* (Roxb.) Benth

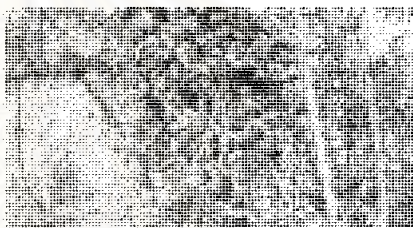

ภาพที่ 119,120 ดอกเพศผู้และดอกเพศเมีย

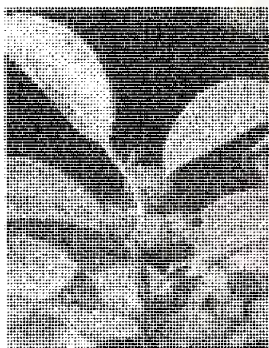
Broussonetia papyrifera Vent

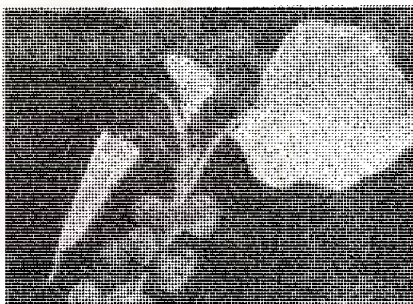
ภาพที่ 121 *Ficus racemosa* L.

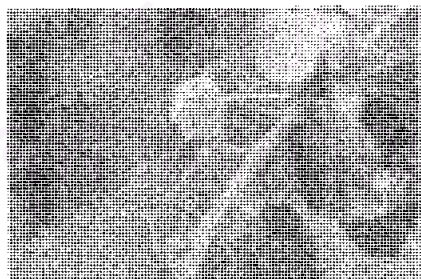
ภาพที่ 122 *Ficus hispida* L.

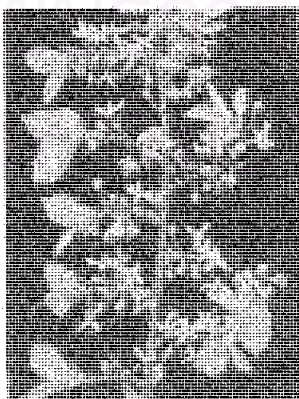
ภาพที่ 123 *Ficus benjamina* L.

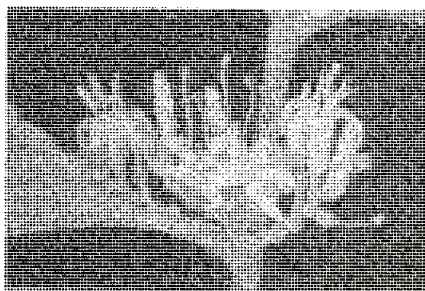

ภาพที่ 124 *Ficus religiosa* L.

ภาพที่ 125,126 *Sterblus asper* Lour.

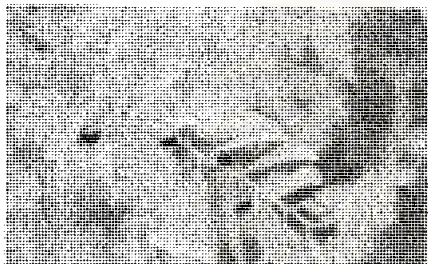

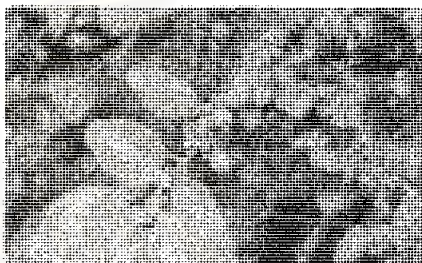
ภาพที่ 127 *Otax scandens* Roxb.

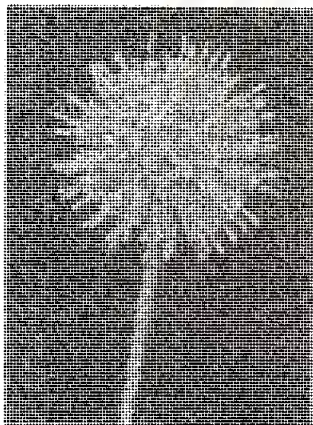
ภาพที่ 128 *Zizyphus jayakara* Mill.

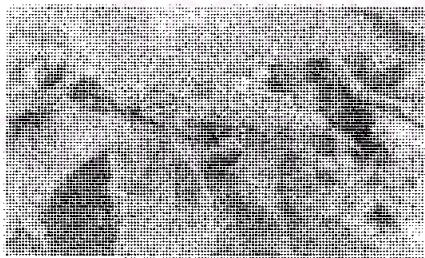
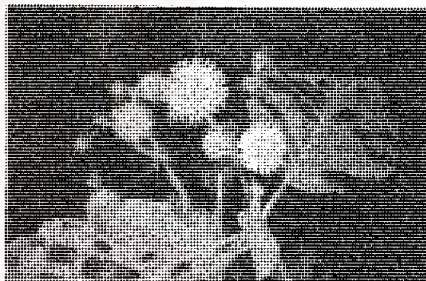
ภาพที่ 129 *Zizyphus oenoplia* (L.) Mill.

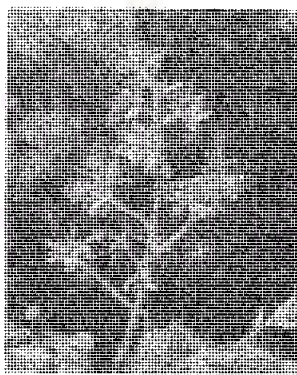
ภาพที่ 130 *Zizyphus mauritiana* Lam.

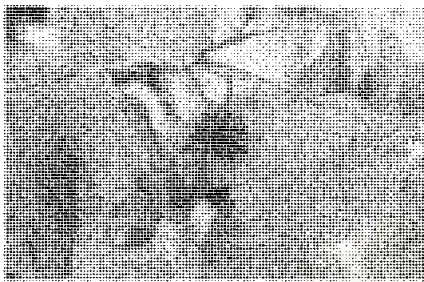
ภาพที่ 131, 132 *Mitrogyne rotundifolia* (Roxb.) Kuntze

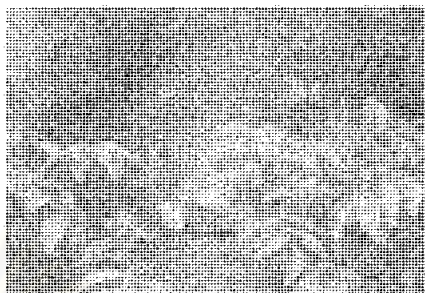
ภาพที่ 133 *Morinda citrifolia* L.

ภาพที่ 134 *Arfeuillea arborescens* Pierre

ภาพที่ 135 *Sisyrolepis muricata* (Pierre) Leenh.

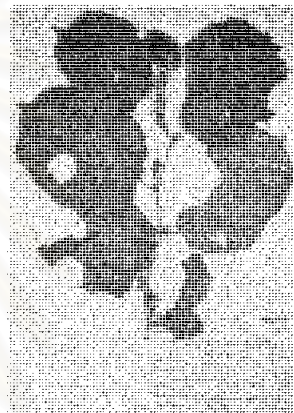
ภาพที่ 136 *Harrisonia perforata* (Bianco) Merr.

ภาพที่ 137 *Helicteres elongata*
Wall. ex Mast.

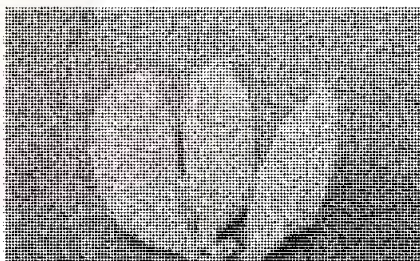
ภาพที่ 138 *Sterculia pexa* Pierre

ภาพที่ 139 *Helicteres isora* L.

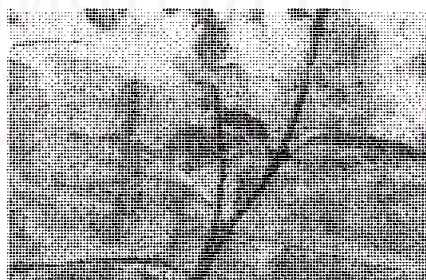
ภาพที่ 140 *Thunbergia laurifolia* Lind.

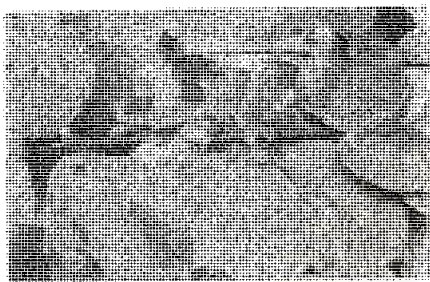
ภาพที่ 141 ผล *Sterculia pexa* Pierre

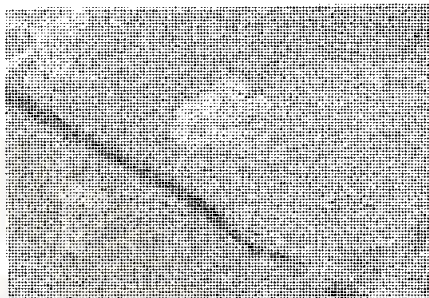
ภาพที่ 142 ผล *Helicteres angustifolia* L.

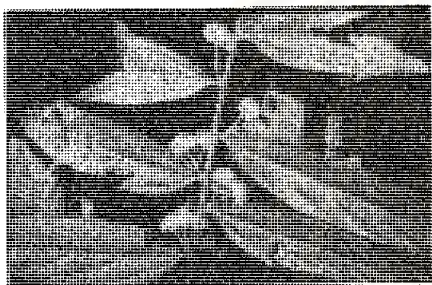
ภาพที่ 143 *Helicteres angustifolia* L.

ภาพที่ 144 หน่อกิ่ง *Grewia eriocarpa* Juss.

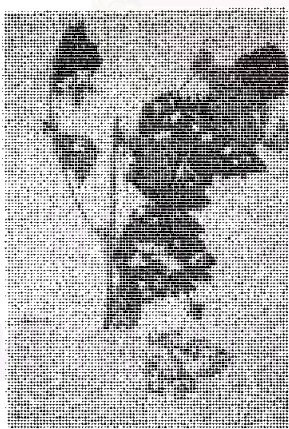
ภาพที่ 145 หน่อกิ่ง *Grewia eriocarpa* Juss.

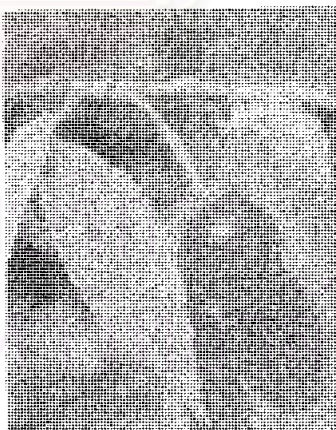
ภาพที่ 146 หน่อกิ่ง *Grewia luevigata* Vahl

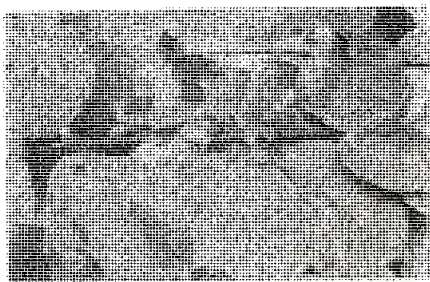
ภาพที่ 147 หน่อกิ่ง *Alchornea dendrocladon* Hutch.

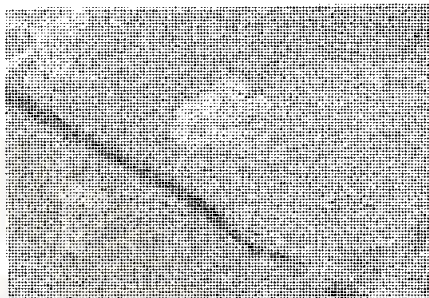
ภาพที่ 148 หน่อกิ่ง *Grewia abutilifolia* W.Vent. ex Juss.

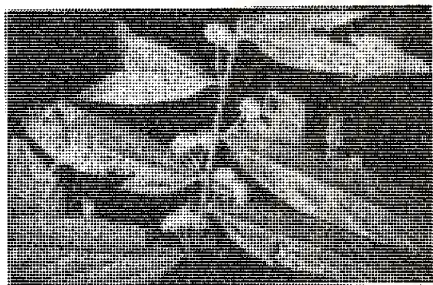
ภาพที่ 149 หน่อกิ่ง *Muntingia calabura* L.

ภาพที่ 144 หน่อกิ่ง *Grewia eriocarpa* Juss.

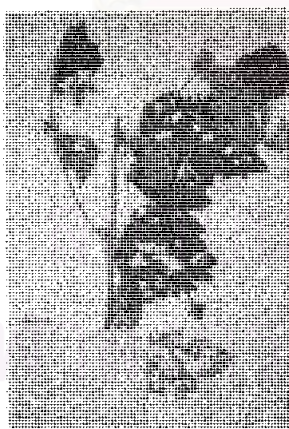
ภาพที่ 145 หน่อกิ่ง *Grewia eriocarpa* Juss.

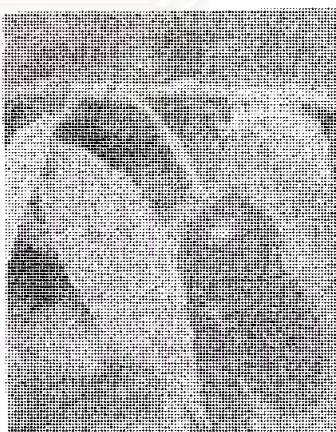
ภาพที่ 146 หน่อกิ่ง *Grewia luevigata* Vahl

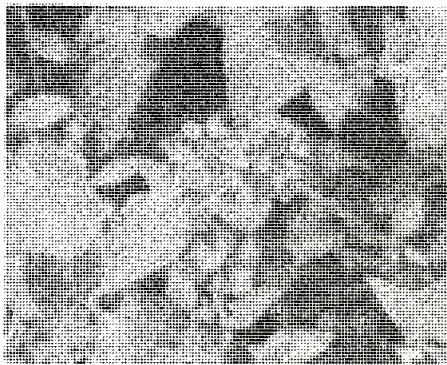
ภาพที่ 147 หน่อกิ่ง *Alchornea dendrocladus* Hutch.

ภาพที่ 148 หน่อกิ่ง *Grewia abutilifolia* W.Vent. ex Juss.

ภาพที่ 149 หน่อกิ่ง *Muntingia calabura* L.

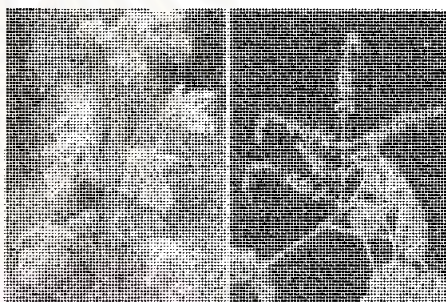
ภาพที่ 150 *Lantana camara* L.

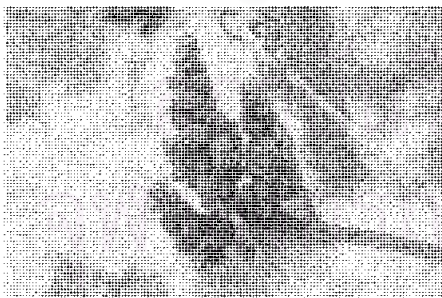
ภาพที่ 151 *Jusminum siamense* Craib.

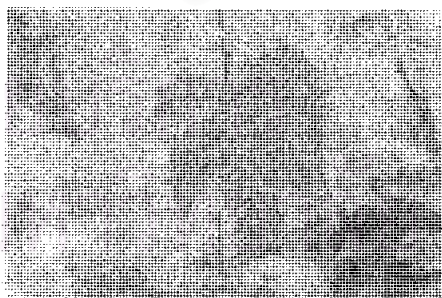
ภาพที่ 152 *Vitex limonifolia* Wall.

ภาพที่ 153 *Vitex cencens* Kurz

ภาพที่ 154 *Anpelocissus martinii* Planch.

ภาพที่ 155 ใบ *Anpelocissus martinii* Planch

สรุปและวิจารณ์ผลการศึกษา

จากการศึกษาและเก็บรวบรวมพรรณไม้ที่มีเนื้อไม้บริเวณช่องเขาขาด จังหวัดกาญจนบุรี จำนวนทั้งสิ้น 121 ชนิด ซึ่งจัดอยู่ใน 38 วงศ์ 73 สกุล ได้จัดทำการบรรยายลักษณะโดยละเอียดรวมทั้งได้จัดทำรูปวิธานจำแนกสกุลและรูปวิธานจำแนกชนิด พบว่าวงศ์ที่มีจำนวนพรรณไม้มากที่สุดได้แก่วงศ์ *Caesalpiniaceae* มีจำนวน 21 ชนิดใน 5 สกุล วงศ์ที่มีจำนวนพรรณไม้มากเป็นอันดับสองคือ *Mimosaceae* มีจำนวน 12 ชนิดใน 5 สกุล และวงศ์ที่มีจำนวนพรรณไม้มากเป็นอันดับสามคือวงศ์ *Euphorbiaceae* มีจำนวน 9 ชนิดใน 7 สกุล ส่วนวงศ์ที่มีจำนวนพรรณไม้ตั้งแต่ 2-7 ชนิดมีจำนวน 19 วงศ์ ส่วนวงศ์ที่เหลือมีจำนวนเพียงวงศ์ละ 1 ชนิดเท่านั้น

ลักษณะนิเวศวิทยา

พรรณไม้บริเวณช่องเขาขาดจะพบกระจายในพื้นที่สามบริเวณ คือ

1. บริเวณแนวเขาหินปูน พรรณไม้บริเวณนี้ ส่วนใหญ่เป็นพรรณไม้ที่พบในป่าเบญจพรรณแล้ง และมีไฟกระจายทั่วไปมีไม้ต้นขึ้นหนาแน่น บริเวณเรือนยอดจะทึบ ในฤดูแล้งพรรณไม้ส่วนใหญ่จะผลัดใบเช่น จั้วแดง จั้วขาว ปอขาวและทองหลางป่าเป็นต้น ในส่วนของหุบเขาที่มีความลาดชันและส่วนใหญ่จะเป็นหิน มักไม่ค่อยมีพรรณไม้ขึ้นมากนัก อาจพบไม้ล้มลุกขนาดเล็กขึ้นอยู่ประปราย ส่วนบริเวณเชิงเขาจะพบพรรณไม้ชนิดต่างๆหนาแน่นเนื่องจากมีพื้นที่เป็นดินค่อนข้างอุดมสมบูรณ์จะพบพรรณไม้ได้หลากหลายและมีจำนวนมากด้วย บริเวณดังกล่าวนี้กรมทหารพัฒนาได้จัดให้มีทางเดินเพื่อให้นักท่องเที่ยวได้เดินเที่ยวชมป่าธรรมชาติก่อนที่จะไปถึงส่วนที่เป็นช่องเขาขาด
2. บริเวณพื้นราบด้านล่างที่เป็นทุ่งหญ้าพื้นที่เปิดโล่ง ส่วนใหญ่จะมีไม้พุ่มและวัชพืชขึ้น พื้นดินแห้งและแข็งไม่เหมาะแก่การเพาะปลูกพืช ส่วนไม้ต้นกระจายอยู่ทั่วไปจำนวนน้อย จึงเป็นพื้นที่เลี้ยงสัตว์ของชาวบ้านที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ใกล้เคียง
3. บริเวณริมแม่น้ำแควน้อย สภาพป่าเป็นแบบป่าโปร่งมีไม้ต้นและไม้พุ่มขึ้นทั่วไปไม่หนาแน่น และพบไม้ปลุกด้วยเนื่องจากได้มีการใช้พื้นที่บริเวณดังกล่าวเป็นที่อยู่อาศัย

จากพรรณไม้ทั้งหมดที่พบบริเวณช่องเขาขาดสามารถจำแนกออกเป็นกลุ่มต่างๆดังนี้

พรรณไม้ถิ่นเดียวของประเทศไทย จำนวน 4 ชนิด ได้แก่

1. *Acacia craibii* I.C.Nielsen กำลังข้างสาร พบเฉพาะในจังหวัดกาญจนบุรีเท่านั้น มักขึ้นบริเวณริมน้ำหรือในป่าเบญจพรรณทั่วไปที่มีความสูงจากระดับน้ำทะเลไม่เกิน 150 เมตร ไม่มีรายงานการนำไปประโยชน์

2. *Bauhinia winittii* Craib อรพิม พบในจังหวัดกาญจนบุรี สระบุรีและ นครสวรรค์ มักขึ้นในป่าผลัดใบหรือดงไม้พุ่มทั่วไป ปัจจุบันนิยมนำมาปลูกประดับเนื่องจากดอกสวยงาม

3. *Bauhinia viridescens* Desv. var. *hirsuta* K. Larsen & S.S. Larsen. กาหลงเขา พบเฉพาะในจังหวัดกาญจนบุรีเท่านั้น มักขึ้นบริเวณเทือกเขาหินปูน ยังไม่มีรายงานการนำไปใช้ประโยชน์

4. *Jasminum siamense* Craib ดอกเลี้ยว พบกระจายพันธุ์ทั่วไปในประเทศไทย ยกเว้นภาคใต้ มักขึ้นในป่าเบญจพรรณ โดยเฉพาะอย่างยิ่งป่าเบญจพรรณบริเวณเทือกเขาหินปูนที่ ความสูงจากระดับน้ำทะเลประมาณ 50-1000 เมตร ไม่มีรายงานการนำไปใช้ประโยชน์

พืชสมุนไพร

จากการสำรวจพบพรรณไม้ที่มีรายงานว่าเป็นพืชสมุนไพรจำนวน 34 ชนิดดังนี้

ตารางที่ 2 แสดงรายชื่อพรรณไม้ที่มีรายงานว่าเป็นพืชสมุนไพร

ชื่อวิทยาศาสตร์	ชื่อพื้นเมือง	ประโยชน์
<i>Abutilon indicum</i> (L.) Sweet	ครอบจักรวาล	ใบใช้แก้ไข้ เปลือกมวนสูบรักษาจุกอักเสบ
<i>Acacia catechu</i> (L.f.) Brandis.	สีเสียดเหนือ	แก่นบดเป็นผงขงคัมแก้ท้องเดิน
<i>Acacia craibii</i> I.C.Nielsen	กำลังช้างสาร	แก่นบดเป็นผงขงคัมเป็นยาบำรุงกำลัง
<i>Acacia leucophloea</i> Willd.	แกลบแดง	เปลือกคัมคัมแก้ท้องเดิน
<i>Albizia myriophylla</i> Benth.	ชะเอมป่า	ผลขับเสมหะ รากคัมคัมแก้กระหายน้ำ
<i>Arfeuillea arborescens</i> Pierre.	คองคาเคียด	เนื้อไม้คัมคัมขับพยาธิ
<i>Artocarpus lakoocha</i> Wall. ex Roxb.	มะหาด	เปลือกและรากคัมคัมแก้ไข้
<i>Azadirachta indica</i> A. Juss.	สะเดา	เปลือกและใบเป็นยาฟาดสมาน
<i>Bridelia stipularis</i> (L.) Blume	มะกาเครือ	เปลือกคัมคัมแก้ท้องเดิน
<i>Buddleja asiatica</i> Lour.	ราชวาดิป่า	ทั้งต้นเป็นยาทาแก้โรคผิวหนัง
<i>Caesalpinia pulcherrima</i> (L.) Sw.	หางนกยูงไทย	เปลือกคัมคัมเป็นยาระบาย
<i>Cassia alata</i> L.		
<i>Cassia fistula</i> L.	ชุมเห็ดเทศ	ทั้งต้นใช้ขับพยาธิลำไส้ และขับเสมหะ
<i>Combretum quadrangulare</i> Kurz	ราชพฤกษ์	ทั้งต้นเป็นยาระบาย
<i>Croton oblongifolius</i> Roxb.	สะแกนา	รากเป็นยาขับพยาธิสำหรับเด็ก
<i>Ficus religiosa</i> L.	เป้ง้าใหญ่	ทั้งต้นสกัดยารักษาโรคกระเพาะ
<i>Grewia abutilifolia</i> W.Vent. ex Juss.	โพธิ์ ปอยาบ	เมล็ดและผลเป็นยาระบาย เปลือกคัมคัมแก้ท้องเดิน

ชื่อวิทยาศาสตร์	ชื่อพื้นเมือง	ประโยชน์
<i>Grewia eriocarpa</i> Juss.	ปอลาย	เปลือกต้มน้ำดื่มแก้ท้องเดิน
<i>Harrisonia perforata</i> (Blanco) Merr.	สีฟันคนทา	เปลือกต้มน้ำดื่มแก้ท้องเดิน
<i>Markhamia stipulata</i> (Wall.) Seem. ex K.Schum. var. <i>stipulata</i>	แคขน	เปลือกต้มน้ำดื่มแก้ท้องเดิน
<i>Morinda citrifolia</i> L.	ยอบ้าน	ต้นและดอกรักษาวัณโรค รากเป็นยาระบาย
<i>Phyllanthus emblica</i> L.	มะขามป้อม	เปลือกต้มน้ำดื่มแก้ท้องเดิน ผลแก้กระหายน้ำ
<i>Pluchea indica</i> (L.) Less.	ขลุ่	เปลือกขับปัสสาวะ ใบและรากแก้ท้องเดิน
<i>Quisqualis indica</i> L.	เล็บมือนาง	ใบใช้พอกแผล เมล็ดใช้ถ่ายพยาธิ
<i>Rauvolfia serpentina</i> (L.) Benth ex Kurz	ระย่อม	รากเป็นยาลดความดัน และระงับปวด
<i>Spondias pinnata</i> (L.f.) Kurz	มะกอก	เปลือกต้มน้ำดื่มแก้ท้องเดิน
<i>Streblus asper</i> Lour.	ข่อย	รากบำรุงหัวใจ ใบใช้ขัดฟัน
<i>Tamarindus indica</i> L.	มะขามไทย	ทั้งต้นเป็นยาระบาย
<i>Thunbergia laurifolia</i> Lindl.	รางจืด	ทั้งต้นเป็นยาถอนพิษ
<i>Zizyphus mauritiana</i> Lam.	พุทรา	เปลือกต้มน้ำดื่มแก้ท้องเดิน ผลแก้ไอ

(ที่มา พจนานุกรมสมุนไพรไทย 2539)

พืชที่ใช้เป็นอาหาร

บริเวณช่องเขาขาดพบพรรณไม้ที่เคยมีรายงานการใช้พืชเป็นอาหารจำนวน 19 ชนิด

ตารางที่ 3 แสดงรายชื่อพรรณไม้ที่ใช้เป็นอาหารและส่วนที่ใช้รับประทาน

ชื่อวิทยาศาสตร์	ชื่อพื้นเมือง	ส่วนที่ใช้รับประทาน			
		ยอดอ่อน	ใบ	ดอก	ผล
<i>Albizia myriophylla</i> Benth.	ชะเอมป้า	+			
<i>Ampelocissus martinii</i> Planch.	ส้มกุ้ง	+	+		
<i>Azadirachta indica</i> A. Juss.	สะเดา	+		+	+
<i>Bombax ceiba</i> L.	जूวแดง				
<i>Caesalpinia mimosoides</i> Heyne ex Wallich	ขี้เกลือ	+			

ชื่อวิทยาศาสตร์	ชื่อพื้นเมือง	ส่วนที่ใช้รับประทาน			
		ยอดอ่อน	ใบ	ดอก	ผล
<i>Cassia garrettiana</i> Craib	แสมสาร			+	
<i>Cassia siamea</i> Lam.	จี่เหล็กบ้านนูน	+	+	+	
<i>Ceiba pentandra</i> (L.) Gaertn.	ทองกลางป่า			+	
<i>Erythrina subumbrans</i> (Hassk.) Merr.	แคบีด			+	+
<i>Fernandoa adenophylla</i> (Wall. ex G. Don.) Steenis	กระถินบ้านแค	+		+	
<i>Leucaena leucocephala</i> (Lam.) de Wit	หางค่าง			+	+
<i>Markhamia stipulata</i> (Wall.) Seem. ex K. Schum. var. <i>kerrii</i> Sprague	ปีบ			+	+
<i>Millingtonia hortensis</i> L.f.	ตะขบฝรั่งเพกา				+
<i>Muntingia calabura</i> L.	มะขามเทศ			+	+
<i>Oroxylum indicum</i> (L.) Kurz	แคบ้านมะกอก	+			+
<i>Pithecellobium dulce</i> (Roxb.) Benth.	มะขาม			+	+
<i>Sesbania grandiflora</i> (L.) Pers.					+
<i>Spondias pinnata</i> (L.f.) Kurz					
<i>Tamarindus indica</i> L.					

(ที่มา ไม่นอกประสงค์กินได้)

พันธุ์ไม้ประดับ

บริเวณช่องเขาชาติพิพรรณไม้ที่เคยมีการนำไปใช้เป็นไม้ประดับดังนี้

ตารางที่ 4 แสดงรายชื่อพรรณไม้ที่ใช้เป็นไม้ประดับ

ชื่อวิทยาศาสตร์	ชื่อพื้นเมือง
<i>Bauhinia integrifolia</i> Roxb.	เถาไฟ
<i>Bauhinia purpurea</i> DC. ex Walp.	ชงโค
<i>Bixa orellana</i> L.	คำเงาะ
<i>Butea monosperma</i> (Lam.) Taub.	ทองกวาว
<i>Caesalpinia pulcherrima</i> (L.) Sw.	หางนกยูงไทย
<i>Carissa spinarum</i> L.	หนามพรม
<i>Cassia fistula</i> L.	ราชพฤกษ์
<i>Cassia siamea</i> Lam.	จี่เหล็กบ้าน
<i>Ipomoea crassicaulis</i> (Benth.) B.L. Rob.	ผักนึ่งร้ว
<i>Lagerstroemia floribunda</i> Jack Lagerstroemia	ตะแบกนา

<i>loudonii</i> Teysm. & Binn.	เสลาใบใหญ่
<i>Lagerstroemia speciosa</i> (L.) Pers.	อินทนิลน้ำ
<i>Lagerstroemia tomentosa</i> C.Presl.	เสลา
<i>Lantana camara</i> L.	ผกากรอง
<i>Lawsonia inermis</i> L.	เทียนกิ่ง
<i>Millingtonia hortensis</i> L.f.	ปีบ
<i>Phyllocarpus septentrionalis</i> Donn. Sm.	ประดู่แดง
<i>Quisqualis indica</i> L.	เล็บมือนาง
<i>Tamarindus indica</i> L.	มะขาม
<i>Thunbergia laurifolia</i> Lindl.	รางจืด

(ที่มา พฤษยาพันธ์)

พรรณไม้นำเข้าแล้วกลายเป็นพรรณไม้ท้องถิ่น

ในช่วงเวลาหลายสิบปีที่ผ่านมาได้มีการนำพรรณไม้ที่มีถิ่นกำเนิดจากต่างประเทศเข้ามาปลูกในประเทศไทยส่วนใหญ่เป็นไม้ประดับ ซึ่งต่อมาพรรณไม้เหล่านี้ได้กระจายพันธุ์ออกไปจากแหล่งปลูกเข้าไปอยู่บริเวณชายป่าในหลายพื้นที่และกระจายพันธุ์ออกไปอย่างรวดเร็ว บางครั้งอาจทำให้เข้าใจผิดคิดว่าเป็นพรรณไม้ที่มีถิ่นกำเนิดในประเทศไทย ที่พบในบริเวณพื้นที่ศึกษามีดังนี้

Bixa orellana L. นำเข้าจากอเมริกาเขตร้อน

Caesalpinia pulcherrima (L.) Swartz นำเข้าจากอเมริกาใต้

Carissa spinarum L. นำเข้าจากประเทศเซเนกัล และ New Caledonia

Cassia alata L. นำเข้าจากอเมริกาใต้

Ipomoea crassicaulis (Benth.) Robins. นำเข้าจากอเมริกาเขตร้อน

Leucaena leucocephala (Lamk.) De Wit นำเข้าจากอเมริกากลาง

Muntingia calabura L. นำเข้าจากอเมริกาเขตร้อน

Pithecellobium dulce (Roxb.) Benth. นำเข้าจากอเมริกากลาง

Phyllocarpus septentrionalis Donn. นำเข้าจากกัวเตมาลา

Sesbania grandiflora (L.) Poir. นำเข้าจากประเทศอินโดนีเซีย

นอกจากนี้พรรณไม้บริเวณช่องเขาขาดยังมีการใช้ประโยชน์ในด้านอื่นๆอีก ดังนี้

ตารางที่ 5 แสดงรายชื่อพรรณไม้ที่มีรายงานการใช้ประโยชน์ด้านอื่นๆ

ชื่อวิทยาศาสตร์	ชื่อพื้นเมือง	ประโยชน์			
		พืชให้เนื้อไม้	พืชให้สี	พืชให้เส้นใย	ด้านอื่นๆ
<i>Acacia catechu</i> (L.f.) Brandis.	สีเสียดเหนือ	+	+		
<i>Acacia leucophloea</i> Willd.	แกลบแดง		+		
<i>Albizia lebbek</i> (L.) Benth.	พฤกษ์	+			
<i>Albizia lebbekoides</i> (DC.) Benth.	คาง	+			
<i>Albizia procera</i> (Roxb.) Benth.	ถ่อน	+			
<i>Artocarpus lakoocha</i> Wall. ex Roxb.	มะหาด	+	+		
<i>Azadirachta indica</i> A. Juss.	สะเดา	+			
<i>Bombax anceps</i> Pierre.	จิวป่า	+			
<i>Bombax ceiba</i> L.	จิวแดง	+			
<i>Broussonetia papyrifera</i> Vent.	ปอสา	+		+	
<i>Butea monosperma</i> (Lam.) Taub.	ทองกวาว	+	+		
<i>Cassia fistula</i> L.	ราชพฤกษ์	+			
<i>Cassia garrettiana</i> Craib	แสมสาร	+			
<i>Ceiba pantandra</i> (L.) Gaertn.	นุ่น	+		+	
<i>Combretum quadrangulare</i> Kurz	สะแกนา	+			
<i>Ficus religiosa</i> L.	โพธิ์		+		
<i>Grewia abutilifolia</i> W. Vent. ex Juss.	ปอยาบ			+	
<i>Grewia eriocarpa</i> Juss.	ปอลาย			+	
<i>Grewia laevigata</i> Vahl.	ยาบจี้ไก่			+	
<i>Harrisonia perforata</i> (Blanco) Merr.	สีพันคนทา			+	
<i>Helicteres angustifolia</i> L.	จี้ฮั่น			+	
<i>Helicteres elongata</i> Wall. ex Mast.	ข้าวจีเล็ก			+	
<i>Helicteres isora</i> L.	ปอบิด			+	

ชื่อวิทยาศาสตร์	ชื่อพื้นเมือง	ด้านเนื้อไม้	ด้านให้สี	ด้านให้เส้นใย	ด้านอื่นๆ
<i>Indigofera trita</i> L.f.		+	+		
<i>Lagerstroemia floribunda</i> Jack	ตะแบกนา	+			
<i>Lagerstroemia loudonii</i> Teysm. & Binn.	เสลาใบใหญ่	+			
<i>Lagerstroemia speciosa</i> (L.) Pers.	อินทนิลน้ำ	+			
<i>Lagerstroemia subangulata</i> (Craib) Furtado et Montien.	เจ็ยวเนื้อ				
<i>Lawsonia inermis</i> L.	เทียนกิ่ง		+		Henna
<i>Leea macrophylla</i> Roxb. ex Hornem.	พญารากหล่อ			+	
<i>Microcos tomentosa</i> Smith.	จีเถ้า			+	
<i>Mimosa invisa</i> Mart. ex Colla					
<i>Mitragyna rotundifolia</i> (Roxb.) Kuntze	กระท่อมเนิน	+		+	
<i>Muntingia calabura</i> L.	ตะขบฝรั่ง	+			
<i>Pithecellobium dulce</i> (Roxb.) Benth.	กระถินเทศ	+			
<i>Pterocarpus macrocarpus</i> Kurz	ประคูป่า				
<i>Rauvolfia cambodiana</i> Pierre ex Pit	ชะย่อมหลวง	+		+	
<i>Sindora siamensis</i> Teysm. Ex Miq.	มะค่าเต้	+			
<i>Spondias pinnata</i> (L.f.) Kurz	มะกอก	+			
<i>Sterculia pexa</i> Pierre.	ปอขาว	+		+	
<i>Tamarindus indica</i> L.	มะขาม	+			
<i>Tectona grandis</i> L.f.	สัก	+			
<i>Terminalia alata</i> Heyne. ex Roth.	รกฟ้า	+			
<i>Terminalia calamansanai</i> (Blanco.) Rolfe	สกุณี				

ชื่อวิทยาศาสตร์	ชื่อพื้นเมือง	ด้านเนื้อไม้	ด้านให้สี	ด้านเส้นใย	ด้านอื่นๆ
<i>Vitex canescens</i> Kurz	ผ่าเสี้ยน	+			
<i>Vitex limonifolia</i> Wall.	ตีนนก	+			
<i>Xylia xylocarpa</i> (Roxb.) Taub. var <i>kerrii</i> (Craib&Hutch.) Nielsen.	แดง	+			

ความหลากหลายของพรรณไม้บริเวณช่องเขาขาดเมื่อเปรียบเทียบกับพรรณไม้ที่มีการสำรวจ
ในบริเวณพื้นที่เขตพรรณพฤกษชาติ ภาคตะวันตกและพื้นที่ใกล้เคียง

เปรียบเทียบกับพรรณไม้บริเวณป่ากลางอ่าว อำเภอบางสะพาน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

จากการศึกษาพรรณไม้บริเวณป่ากลางอ่าว อำเภอบางสะพาน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ของท
นงศักดิ์ จงอนุรักษ์ (2539) พบว่าพื้นที่ทั้งสองบริเวณมีความแตกต่างกันอย่างชัดเจนเกี่ยวกับสภาพพื้น
ที่ เนื่องจากพื้นที่ป่ากลางอ่าวมีความสูงจากระดับน้ำทะเลเพียง 3-5 เมตร ลักษณะส่วนใหญ่เป็นพื้นราบ
ไม่มีภูเขา การกระจายพันธุ์ไม้จึงมีความคล้ายคลึงกันทั่วทั้งป่ามียางนาเป็นไม้เด่น ส่วนไม้พุ่มก็มี
ความคล้ายกันอยู่บ้างและผู้ที่ทำการศึกษาเน้นศึกษาไม้ล้มลุกขนาดเล็ก พืชอิงอาศัยและกล้วยไม้ ใน
ขณะที่พื้นที่ช่องเขาขาดมีความสูงจากระดับน้ำทะเลโดยเฉลี่ยประมาณ 100-400 เมตร พื้นที่เป็น
เทือกเขาหินปูนสลับกับทุ่งหญ้าเลี้ยงสัตว์ พรรณไม้เด่นเด่นเช่น แดง ประดู่ป่า พฤษภ ส่วนพืชเบียนก็
พบเพียงชนิดเดียวคือกาฝากมะม่วง ส่วนพืชอิงอาศัยกล้วยไม้และเฟิร์นพบน้อย ที่พบเช่น กระแตไต่ไม้
กล้วยไม้ดิน ชายผ้าสีดา ที่พบมากจะเป็นพืชใบเลี้ยงเดี่ยวในวงศ์ Araceae และ Zingiberaceae และเนื่อง
จากพื้นที่ป่ากลางอ่าวอยู่ริมทะเล คุณสมบัติของดินในพื้นที่จึงแตกต่างกันอย่างสิ้นเชิงพรรณพืชที่พบ
จึงแตกต่างกันมาก ส่วนพรรณไม้ที่คล้ายคลึงกันส่วนใหญ่เป็นไม้พุ่มเช่น ชิงชี กำาย กระถินและ
พลับพลาเป็นต้น

เปรียบเทียบกับพรรณไม้บริเวณสวนสมเด็จพระศรีนครินทร์ อำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี

จากการศึกษาพรรณไม้บริเวณสวนสมเด็จพระศรีนครินทร์ อำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี
ของศุภชัย วิจารณ์ญาณ (2533) พบว่าพื้นที่ทั้งสองแห่งมีลักษณะใกล้เคียงกันมาก มีความ
คล้ายคลึงกันทางภูมิประเทศคือลักษณะพืชพรรณเป็นป่าเบญจพรรณแล้งสลับกับป่าผลัดใบเช่น
เดียวกัน ยกเว้นบริเวณสวนสมเด็จพระศรีนครินทร์ไม่มีที่ราบทุ่งหญ้าเท่านั้น พรรณพืชจึงคล้ายกันโดย
เฉพาะอย่างยิ่งไม้ต้น พบว่าเป็นชนิดเดียวกัน 15 ชนิด ได้แก่ ประดู่ แดง สัก ทองกวาวเป็นต้น เนื่อง
จากการศึกษาพรรณไม้ในสวนสมเด็จพระศรีนครินทร์เน้นศึกษาไม้ต้นเป็นหลัก คาดว่าพรรณไม้พุ่ม

และไม่เลื้อยอาจมีความแตกต่างกันบ้างเนื่องจากสวนสมเด็จพระศรีนครินทร์ได้มีการปรับพื้นที่เพื่อเป็นสวนสาธารณะ พรรณไม้ดังกล่าวจึงอาจถูกกำจัดเพื่อความเป็นระเบียบสวยงาม

เปรียบเทียบพรรณไม้บริเวณเขาวังเขมร อำเภอไทรโยค จังหวัดกาญจนบุรี

จากการศึกษาพรรณไม้บริเวณเขาวังเขมร อำเภอไทรโยค จังหวัดกาญจนบุรีของชัยชาญ มณีรัตนรุ่งโรจน์ (2543) พบว่าสภาพพื้นที่ของเขาวังเขมรเป็นพื้นที่ป่าเบญจพรรณแล้งซึ่งมีความคล้ายคลึงกันกับพื้นที่ช่องเขาขาดเป็นอย่างมาก เนื่องจากพื้นที่ทั้งสองแห่งนี้เป็นพื้นที่ต่อเนื่องกัน กล่าวคือพื้นที่เขาวังเขมรจะตั้งอยู่บริเวณตะวันตกเฉียงเหนือของพื้นที่ช่องเขาขาด มีถนนลูกรังกั้น จากผลการสำรวจพบว่าพรรณไม้ที่สำรวจพบมีความคล้ายคลึงกันอย่างมากทั้งไม้ต้นและไม้พุ่มพบเหมือนกันถึง 54 ชนิด พรรณไม้เด่นเช่น สัก แดง มะค่าโมง ตะแบก จีวเป็นต้น และไม้พุ่มต่างๆ แต่ก็อาจมีบางต้นที่พบในพื้นที่หนึ่งแต่กลับไม่พบในอีกพื้นที่หนึ่ง เนื่องจากบริเวณเขาวังเขมรเป็นพื้นที่อนุรักษ์พื้นที่ไม่ค่อยเปลี่ยนแปลง เนื่องจากชาวบ้านไม่สามารถเข้าไปทำประโยชน์ได้ง่ายและถูกรบกวนน้อยจึงปรากฏพรรณไม้หนาแน่นและคล้ายคลึงกันหมด แต่ในพื้นที่ช่องเขาขาด คาดว่าพรรณไม้ที่ขึ้นในปัจจุบันบางส่วนเป็นพรรณไม้ที่เพิ่งขึ้นใหม่ พรรณไม้ที่สามารถพบได้ทั่วไปได้แก่ แดง สัก ปอขาว จีวแดง จีวป่า ประดู่ป่า พฤษภ และตีนนกเป็นต้น เนื่องจากช่วงเวลาสงครามพื้นที่ดังกล่าวได้ถูกทำลายเพื่อก่อสร้างทางรถไฟ พรรณไม้บริเวณดังกล่าวจึงถูกทำลายหรือถูกนำไปใช้ประโยชน์ด้วย อีกทั้งบริเวณด้านหลังแนวเขาที่เป็นที่ตั้งของช่องเขาขาดนั้น มีชาวบ้านอาศัยอยู่ทั่วไป เวลาที่สำรวจพื้นที่จึงสามารถพบชาวบ้านเข้ามาหาของป่ารวมทั้งตัดไม้เป็นประจำ ซึ่งบางครั้งก็เกิดไฟไหม้ป่าขึ้น คาดว่าเนื่องจากการเผาป่าของชาวบ้าน ส่วนพืชอิงอาศัยและพืชพวกเฟิร์นพบน้อยมากเช่นเดียวกัน

ปัญหาและข้อเสนอแนะ

1. บางครั้งช่วงเวลาที่ไปเก็บตัวอย่างไม่ตรงกับช่วงเวลาที่พรรณไม้บางชนิดมีดอก หรือพรรณไม้บางชนิดไม่ออกดอกตลอดการสำรวจเป็นเวลา 2 ปี ทำให้ต้องเลือกเก็บเฉพาะใบหรือผล จึงยากต่อการจำแนกชื่อวิทยาศาสตร์ที่ถูกต้องได้ การแก้ไขคือต้องเพิ่มระยะเวลาที่ศึกษาออกไปนานกว่านี้หรือต้องออกเก็บตัวอย่างถี่ขึ้นจากเดือนละครั้งเป็นสองอาทิตย์ต่อครั้ง
2. ไม่มีการสนับสนุนด้านปัจจัยที่เพียงพอเนื่องจากไม่ได้ขอทุน ทำให้ภาระแทบทั้งหมดตกอยู่กับผู้ทำการวิจัย วิธีแก้ไขคือควรหาพื้นที่ที่เหมาะสมกับตนเองคือ อยู่ใกล้บ้านเกิดในกรณีที่มีบ้านเกิดอยู่ต่างจังหวัด แต่ถ้าผู้วิจัยไม่มีปัญหาด้านปัจจัยปัญหาข้อนี้ก็ไม่มี
3. ชาวบ้านมักเข้ามาหาของป่าเช่นขุดหน่อไม้ หัวบุกหรือกระทือ บางครั้งจะถางไม้พุ่มต่างๆจนพื้นที่โล่งหรือบางครั้งอาจเผาพื้นที่นั้นจนดำไปหมด ผู้ศึกษาวางแผนไว้ว่าจะมาเก็บครั้งต่อไป แต่พอมาถึงก็ไม่สามารถเก็บได้ดังที่ตั้งใจไว้

4. จากปรากฏการณ์โลกร้อนขึ้นจากภาวะเรือนกระจก ทำให้ผู้ศึกษาสามารถสังเกตได้ชัดเจนว่าพื้นที่ที่ทำการศึกษามีความแห้งแล้งขึ้น ต้นไม้ค่อยๆลดลงทุกปีโดยเฉพาะอย่างยิ่งไม้ล้มลุกขนาดเล็กรวมไปถึงไม้พุ่มด้วย วิธีแก้คือเลิกทำลายป่าหรือลดการใช้สารที่มีส่วนประกอบของ CFC

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากวิทยานิพนธ์นี้

1. เพื่อเป็นข้อมูลสำหรับผู้สนใจได้ศึกษาและรู้จักพรรณไม้บริเวณช่องเขาคว่ำมีชนิดใดบ้าง รวมทั้งประโยชน์ของพืชแต่ละชนิด อาทิเช่น พืชสมุนไพร พืชผักพื้นบ้าน พืชที่มีคุณค่าทางเศรษฐกิจ ไม้ประดับ พรรณไม้หายากรวมทั้งพรรณไม้ถิ่นเดียวของไทยเป็นต้น
2. เพื่อเป็นพื้นฐานของการศึกษาด้านความหลากหลายของพืช และนำไปใช้ในการประเมินคุณค่าของป่าไม้ในการจัดการป่าไม้ เกษศาสตร์ เกษตรกรรมและอุตสาหกรรม
3. สามารถกระตุ้นให้เกิดการท่องเที่ยวชมธรรมชาติเชิงอนุรักษ์ควบคู่กับการศึกษาประวัติศาสตร์สมัยสงครามโลกครั้งที่ 2 จากพื้นที่จริง
4. ช่วยเป็นข้อมูลสำหรับการศึกษาความหลากหลายของพรรณไม้ในป่าภาคตะวันตกของประเทศไทยต่อไป

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

กรมป่าไม้. 2539. 100 ปีวิชาการป่าไม้ไทย. กรุงเทพฯ: สำนักวิชาการป่าไม้ กรมป่าไม้.

กองกานดา ชยามฤต. 2541. คู่มือจำแนกพรรณไม้. กรุงเทพฯ: ส่วนพฤกษศาสตร์ป่าไม้ สำนักวิชาการป่าไม้ หอพรรณไม้ กรมป่าไม้.

กองกานดา ชยามฤต. 2539. ความก้าวหน้าของการศึกษาพรรณไม้ในเมืองไทย. การประชุมวิชาการทางพฤกษศาสตร์เรื่อง ทรัพยากรพืชของเชิงเขาหิมาลัย ณ สวนพฤกษศาสตร์สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ และ โรงแรมฮอติเคย์อินน์ เชียงใหม่, 18-19 พฤศจิกายน 2539.

การปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย. 2540. สมุนไพรไทย มรดกไทย. กรุงเทพฯ: อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง.

คณะอนุกรรมการประสานงานวิจัยและพัฒนา ทรัพยากรป่าไม้และไม้โตเร็วเอนกประสงค์. 2540. ไม้เอนกประสงค์กินได้. กรุงเทพฯ: บริษัทเฟื่องฟ้าพริ้นติ้งจำกัด.

จำลอง เพ็งคล้าย และคณะ. 2515. ไม้มีค่าทางเศรษฐกิจของไทย. ตอนที่ 1. กรุงเทพฯ: แผนกพฤกษศาสตร์และสัตวศาสตร์ กองค้นคว้า กรมป่าไม้.

จำลอง เพ็งคล้าย และคณะ. 2534. พรรณไม้ป่าพรุ จังหวัดนราธิวาส. กรุงเทพฯ: ส.สมบูรณการพิมพ์.

จำลอง เพ็งคล้าย. 2535. พรรณไม้ในสวนป่าสิริกิติ์ภาคกลาง(จังหวัดราชบุรี). กรุงเทพฯ: ชุตติการพิมพ์.

จำลอง เพ็งคล้าย. 2535. พรรณไม้ในสวนป่าสิริกิติ์ ภาคกลาง จังหวัดราชบุรี. กรุงเทพฯ: ชุตติการพิมพ์.

จิรายุพิน จันทระประสงค์. 2542. สารานุกรมสมุนไพรเล่ม 4 กกยาฮีสาน. กรุงเทพฯ: มูลนิธิมหาวิทยาลัยมหิดล.

จุฑาทิพย์ เขียรเจริญ. 2542. พืชผักพื้นเมืองในจังหวัดลพบุรี. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ชัยชาญ มณีรัตน์รุ่งโรจน์. 2543. การศึกษานุกรมวิธานของไม้ยืนต้นและไม้พุ่มบริเวณเขาวังเขมร อำเภอไทรโยค จังหวัดกาญจนบุรี. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ไพชมอน การ์ดเนอร์ และคณะ. 2543. คู่มือศึกษาพรรณไม้ยืนต้นในป่าภาคเหนือ ประเทศไทย. กรุงเทพฯ: โครงการจัดพิมพ์คบไฟ.

เต็ม สมิตินันท์ และคณะ. 2518. ไม้มีค่าทางเศรษฐกิจของไทย. ตอนที่ 2. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การขายและการซื้อแห่งประเทศไทย.

เต็ม สมิตินันท์. 2506. ไม้ก่อในประเทศไทย. กรุงเทพฯ: เอกสารบรรยายในการประชุม ณ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ บางเขน.

เต็ม สมิตินันท์. 2507. รายงานการร่วมสำรวจพรรณพฤกษชาติประเทศไทยของนักพฤกษศาสตร์ไทย-เดนมาร์ก ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ: สำนักวิชาการป่าไม้ กรมป่าไม้.

เต็ม สมิตินันท์. 2523. ชื่อพรรณไม้ของประเทศไทย(ชื่อพฤกษศาสตร์-ชื่อพื้นเมือง). กรุงเทพฯ: กรมป่าไม้.

- ทงศักดิ์ จงอนุรักษ์. 2539. การศึกษาทางอนุกรมวิธานของพรรณไม้ดอกบางชนิด ในบริเวณวนอุทยานป่ากลางอ่าว จังหวัดประจวบคีรีขันธ์. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ทวีศักดิ์ บุญเกิด และคณะ. 2526. การเก็บและรักษาตัวอย่างพันธุ์ไม้. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: ภาควิชาพฤกษศาสตร์ คณะวิทยาศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ธวัชชัย สันติสุข. 2532. พรรณพฤกษชาติของประเทศไทย: อดีต ปัจจุบัน อนาคต. ความหลากหลายทางชีวภาพในประเทศไทย. การสัมมนาทางชีววิทยา ครั้งที่ 7 มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ปิยชาติ ไตรสารศรี. 2540. การศึกษาอนุกรมวิธานของพืชให้สีย้อมเส้นใยธรรมชาติในประเทศไทย. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พร้อมจิต ศรีลัมภ์ และคณะ. 2535. สมุนไพรสวนสิริรุกขชาติ. กรุงเทพฯ: อมรินทร์พริ้นติ้งกรุ๊ป. ภาควิชาเภสัชพฤกษศาสตร์ คณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล. 2539. สยามเภัชยพฤกษ ภูมิปัญญาของชาติ. กรุงเทพฯ: อมรินทร์พริ้นติ้งแอนพับลิชชิง .
- ราชบัณฑิตยสถาน. 2538. อนุกรมวิธานพืช อักษร ก. กรุงเทพฯ: เพื่อนพิมพ์ .
- ราชบัณฑิตยสถาน. 2541. ศัพท์พฤกษศาสตร์ อังกฤษ-ไทย. กรุงเทพฯ: หจก. อรุณการพิมพ์
- วรดลต์ แจ่มจำรูญ. 2540. การศึกษาทางสัณฐานวิทยาและการจำแนกชนิดกล้าไม้ยืนต้นบางชนิดบริเวณป่าดิบแล้งคลองพลู ในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าห้วยขาแข้ง จังหวัดอุทัยธานี. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- วิชาญ เอียดทอง. 2536. การศึกษาอนุกรมวิธานของพันธุ์ไม้วงศ์ก่อในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าห้วยขาแข้ง. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- วิทย์ เทียงบุญธรรม. 2539. พจนานุกรมสมุนไพรไทย. กรุงเทพฯ: ประชุมทองการพิมพ์.
- วิดา เทพหัตถ์. 2523. พจนานุกรมศัพท์พฤกษศาสตร์ สาขาพฤกษอนุกรมวิธาน. คณะวิทยาศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ศุภชัย วิจารณ์ญาณ. 2533. การศึกษาทางอนุกรมวิธานของไม้ยืนต้น ในสวนสมเด็จพระศรีนครินทร์ จังหวัดกาญจนบุรี. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- สมราน สุดดี. 2538. การศึกษาอนุกรมวิธานของพรรณไม้ดอก บริเวณวนอุทยานป่าหินงาม จังหวัดชัยภูมิ. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สะอาด บุญเกิด และคณะ. 2525. ชื่อพรรณไม้ในเมืองไทย. กรุงเทพฯ: กองทุนจัดพิมพ์ตำราป่าไม้ คณะวนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- สุรชัย มัจฉาชีพ. 2538. วัชพืชในประเทศไทย. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แพรวพิทยา.
- เสริมเกียรติ ลอวีระอมรพันธุ์. 2527. การศึกษาเบื้องต้นทางอนุกรมวิธานของพันธุ์ไม้สกุลอิโปเมียที่พบในประเทศไทย. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- องค์การสวนพฤกษศาสตร์ สำนักนายกรัฐมนตรี. 2541. สวนพฤกษศาสตร์สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์. องค์การสวนพฤกษศาสตร์ สำนักนายกรัฐมนตรี เชียงใหม่.
- องค์การสวนพฤกษศาสตร์ สำนักนายกรัฐมนตรี. 2542. ไม้ต้นในสวน. กรุงเทพฯ: อักษรสยามการพิมพ์.

อัจฉรา ชรรณถาวร. 2540. พฤษภานุกรมวิธาน ตอนพืชใบเลี้ยงคู่. ภาควิชาชีววิทยา คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

เอี่ยมพร วิสมหมาย. 2541. พฤษภานุกรม. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์เอชเอนกรุ๊ป จำกัด.

ภาษาอังกฤษ

Airy Shaw, H.K. 1972. The Euphorbiaceae of Siam. Kew Bulletin. 26.2: 191-363.

Aubreville, A. 1962. Flore du Combodge, du Laos et Vietnam. Fasc. 2. Paris: Museum National d'Histoire Naturelle.

Aubreville, A. 1963. Flore du Combodge, du Laos et Vietnam. Fasc. 3. Paris: Museum National d'Histoire Naturelle.

Aubreville, A. 1967. Flore du Combodge, du Laos et Vietnam. Fasc. 5. Paris: Museum National d'Histoire Naturelle.

Aubreville, A. 1968. Flore du Combodge, du Laos et Vietnam. Fasc. 8. Paris: Museum National d'Histoire Naturelle.

Aubreville, A. 1969. Flore du Combodge, du Laos et Vietnam. Fasc. 10. Paris: Museum National d'Histoire Naturelle.

Aubreville, A. and Leroy, J.-F. 1972. Flore du Combodge, du Laos et Vietnam. Fasc. 13. Paris: Museum National d'Histoire Naturelle.

Aubreville, A. and Leroy, J.-F. 1973. Flore du Combodge, du Laos et Vietnam. Fasc. 14. Paris: Museum National d'Histoire Naturelle.

Aubreville, A. and Leroy, J.-F. 1975. Flore du Combodge, du Laos et Vietnam. Fasc. 15. Paris: Museum National d'Histoire Naturelle.

Aubreville, A. and Leroy, J.-F. 1977. Flore du Combodge, du Laos et Vietnam. Fasc. 16. Paris: Museum National d'Histoire Naturelle.

Aubreville, A. and Leroy, J.-F. 1979. Flore du Combodge, du Laos et Vietnam. Fasc. 17. Paris: Museum National d'Histoire Naturelle.

Aubreville, A. and Leroy, J.-F. 1980. Flore du Combodge, du Laos et Vietnam. Fasc. 18. Paris: Museum National d'Histoire Naturelle.

Aubreville, A. and Leroy, J.-F. 1981. Flore du Combodge, du Laos et Vietnam. Fasc. 19. Paris: Museum National d'Histoire Naturelle.

Bakhuizen, R.C. 1975. A Synoptical Key to the Genera of the Rubiaceae of Thailand. Thai Forest Bulletin (Bot.). 9: 15-55.

- Brandis, D. 1990. Indian Trees. India: Shiva offset press.
- Chamlong Phengklai. 1986. Study in Thai Flora Tiliaceae. Thai Forest Bulletin (Bot.). 16: 2-118.
- Chamlong Phengklai. 1995. Studies in Thai Flora Sterculiaceae in Thailand. Thai Forest Bulletin (Bot.). 23: 62-99.
- Chamlong Phengklai. 1997. Studies on Bombacaceae of Thailand. Thai Forest Bulletin (Bot.). 25: 81-101.
- Chawalit Niyomdham. 1994. Key to the Genera of Thai Papilionaceous Plants. Thai Forest Bulletin (Bot.). 22: 26-88.
- Chote Suvatti. 1978. Flora of Thailand. vol. 1-2 Royal Institute Thailand.
- Collin, Petre. 1987. French-English Dictionary. London: Harrap Limited.
- Craib, W.G. 1925-1931. Florae Siamensis Enumeratio. vol. 1,1-4. Bangkok: Siam Society.
- Craib, W.G. 1932-1939. Florae Siamensis Enumeratio. vol. 2,1-5. Bangkok: Siam Society.
- Craib, W.G. 1951-1954. Florae Siamensis Enumeratio. vol. 3,1-2. Bangkok: Siam Society.
- Dassanayake, M.D. and Fosberg, F.R. 1980. A Revised Handbook to the Flora of Ceylon. vol. 1. Faridabad: Oxonian Press.
- Dassanayake, M.D. and Fosberg, F.R. 1981. A Revised Handbook to the Flora of Ceylon. vol. 2. Faridabad: Oxonian Press.
- Dassanayake, M.D. and Fosberg, F.R. 1981. A Revised Handbook to the Flora of Ceylon. vol. 3. Faridabad: Oxonian Press.
- Dassanayake, M.D. and Fosberg, F.R. 1983. A Revised Handbook to the Flora of Ceylon. vol. 4. Faridabad: Oxonian Press.
- Dassanayake, M.D. and Fosberg, F.R. 1985. A Revised Handbook to the Flora of Ceylon. vol. 5. Faridabad: Oxonian Press.
- Dassanayake, M.D. and Fosberg, F.R. 1988. A Revised Handbook to the Flora of Ceylon. vol. 6. Faridabad: Oxonian Press.
- Dassanayake, M.D. and Fosberg, F.R. 1991. A Revised Handbook to the Flora of Ceylon. vol. 7. Faridabad: Oxonian Press.
- Furtado, C.X. 1969. A Revision of Lagerstroemia L.(Lythraceae). Singapore: Gardens' Bulletin.
- Harris, Jame G. 1994. Plant Identification Terminology. Utah: Spring Lake. Holm-Nielsen, eds.), pp. 125-133, Academic Press, London.
- Hooker, J.D. (ed.). 1872-1875. Flora of British India. vol. 1. London: L. Reeve
- Hooker, J.D. (ed.). 1876-1879. Flora of British India. vol. 2. London: L. Reeve

- Hooker, J.D. (ed.). 1880-1882. Flora of British India. vol. 3. London: L. Reeve
- Hooker, J.D. (ed.). 1883-1885. Flora of British India. vol. 4. London: L. Reeve
- Hooker, J.D. (ed.). 1886-1890. Flora of British India. vol. 5. London: L. Reeve
- Hutchinson, J. 1959. The Families of Flowering Plants. vol. 1 (Dicotyledons) England: Oxford University Press.
- Hutchinson, J. 1959. The Families of Flowering Plants. vol. 1. Oxford: The Clarendon Press.
- Jacops, M. 1962. Reliquiae Kerrianae. Blumea. 11 : 427-493.
- Kongkanda Chayamarit. 1994. Preliminary Checklist of the Family Anacardiaceae in Thailand. Thai Forest Bulletin (Bot.). 22: 1-25.
- Kosum (Boonyamalik) Pyramarn. 1976. Indigofera in Thailand, a taxonomic and Palynological study., Manuscript submitted to DANIDA.
- Kurz. S., 1877. Forest Flora of British Burma. vol.1. Calcutta: Government of India.
- Larsen, K. 1995. Additions to the Leguminosae of Thailand. Thai Forest Bulletin (Bot.). 23: 43-49.
- Larsen, K. 1996. Flora of Thailand. vol. 6, 2. Bangkok: Diamond Printing.
- Lecomte, M.H. 1907-1913. Flore Generale L' Indo-Chine. Tome 1. Paris: Masson et C, Editeurs.
- Lecomte, M.H. 1908-1923. Flore Generale L' Indo-Chine. Tome 2. Paris: Masson et C, Editeurs.
- Lecomte, M.H. 1922-1930. Flore Generale L' Indo-Chine. Tome 3. Paris: Masson et C, Editeurs.
- Lecomte, M.H. and Humbert, H. 1910-1931. Flore Generale L' Indo-Chine. Tome 5. Paris: Masson et C, Editeurs.
- Lecomte, M.H. and Humbert, H. 1912-1930. Flore Generale L' Indo-Chine. Tome 3. Paris: Masson et C, Editeurs.
- Lecomte, M.H. and Humbert, H. 1933. Flore Generale L' Indo-Chine. Tome 3. Paris: Masson et C, Editeurs.
- Li, Hui-lin. 1976. Flora of Taiwan. vol. 2. China: Epoch .
- Little, Elbert. L., Jr. 1980. Common Fuelwood Crops. West Virginia: Communi-Tech Associates.
- Maxwell, J.F. 1995. Vegetation and Vascular Flora of the Ban Saneh Pawng area, Lai Wo subdistrict, Sangklaburi district, Kanchanaburi province, Thailand. National History Bulletin of SiamSociety. 43 : 131-170.
- Nit Tongsopit. 1984. New Standard English-Thai Dictionary. Bangkok: Praepitaya Press.
- Peter C., van Welzen. 1998. Analytical Key to the Genera of Thai Euphorbiaceae. Thai Forest Bulletin (Bot.). 26: 1-17.
- Sinclair, J. 1948-1954. Flora Malesiana. ser. 1, vol. 4. The Netherlands: P. Noordhoff.

- Sinclair, J. 1955-1958. Flora Malesiana. ser. 1, vol. 5. The Netherlands: P. Noordhoff.
- Sinclair, J. 1960-1972. Flora Malesiana. ser. 1, vol. 6. The Netherlands: Wolters P. Noordhoff .
- Sinclair, J. 1972-1976. Flora Malesiana. ser. 1, vol. 7. The Netherlands: Noordhoff International .
- Sinclair, J. 1974-1978. Flora Malesiana. ser. 1, vol. 8. The Netherlands: Sijthoff & Noordhoff International .
- Tem Smitinand and Larsen, K. 1970-1981. Flora of Thailand. vol. 2. Bangkok: The Tistr Press.
- Tem Smitinand and Larsen, K. 1984. Flora of Thailand. vol. 4, 1. Bangkok: The Tistr Press.
- Tem Smitinand and Larsen, K. 1985. Flora of Thailand. vol. 4, 2. Bangkok: The Tistr Press.
- Tem Smitinand and Larsen, K. 1987. Flora of Thailand. vol. 5, 1. Bangkok: The Chutima Press.
- Tem Smitinand and Larsen, K. 1990. Flora of Thailand. vol. 5, 2. Bangkok: The Chutima Press.
- Tem Smitinand and Larsen, K. 1991. Flora of Thailand. vol. 5, 3. Bangkok: The Chutima Press.
- Tem Smitinand and Larsen, K. 1992. Flora of Thailand. vol. 5, 4. Bangkok: The Chutima Press.
- Tem Smitinand and Larsen, K. 1993. Flora of Thailand. vol. 6, 1. Bangkok: The Rumthai Press.
- Voss., E.G. 1983. International Code of Botanical Nomenclature. The Netherlands: Library of Congress Cataloging in Publication Data.
- Weerachai Nanakorn. 1985. The genus Terminalia (combretaceae) in Thailand. Thai Forest Bulletin (Bot.). 15: 59-107.
- Weerachai Nanakorn. 1986. The genus Combretum (Combretaceae) in Thailand. Thai Forest Bulletin (Bot.). 16: 154-204.
- Welzen, P.C. 1998. Analytical Key to the Genera of Thai Euphorbiaceae. Thai Forest Bulletin (Bot.). 26: 1-17.

ประวัติผู้เขียน

นายวสุ สุทธรเสถียร เกิดเมื่อวันที่ 9 สิงหาคม พ.ศ. 2516 ที่กรุงเทพมหานคร สำเร็จการศึกษาปริญญาตรีวิทยาศาสตรบัณฑิต(สาขาชีววิทยา) จากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร ในปีการศึกษา 2538 และเข้าศึกษาต่อในหลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพฤกษศาสตร์ ที่จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยเมื่อปีการศึกษา 2540

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย